

NYÍRSÉGTERV Kft.

Székhely és iroda: 4400 Nyíregyháza, Bocskai utca 18. sz.
Telefon/fax: (42) 798-754
Mobil: (06-30) 307-7371
E-mail: nyirsegterv@gmail.com
Web: www.nyirsegterv.hu

SZAKOLY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI

A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

1.1. MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

SZAKOLY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI

A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

Generál tervező

Székhely: 4400 Nyíregyháza, Bocskai utca 18. sz.
Iroda: 4400 Nyíregyháza, Bocskai utca 18. sz.
Telefon/fax: (42) 798-754
Mobil: (06-30) 307-7371
E-mail: nyirsegterv@gmail.com

Vezető településrendező tervező

Mészáros Ákos
okl. településmérnök
TT-14-0258

Közlekedés tervező:

Kulcsár Gusztáv
Okl. Építőmérnök
Tkö 15-0300

Közmű tervező:

Bíró Károly
Építőmérnök
TV-T-15-402, V-3a2/15-0402

Környezetvédelem:

Szekrényes Csaba
környezetmérnök

Távközlési tervező:

Rác Géza
Villamos üzemmérnök
TH-15-0103

Elektromos tervező:

.....
Angyal András
Okl. elektromos mérnök
EN-T-1-15-0403

Gázellátás tervező:

.....
Vasasné Bacsó Eszter
Épületgépész mérnök
GO-T/15-0506

Tájtervező:

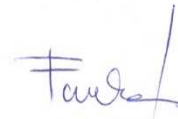
.....
Zsila László
Okl. táj- és kertépítész mérnök
TK 09-0583, K/1 09-0583

Tervező munkatárs:

.....
Liskány Tamás
építőmérnök

Tervező munkatárs

.....
Fazekasné Jánócsik Zsuzsa
építőmérnök

Nyíregyháza, 2024. március hó

TARTALOMJEGYZÉK

SZAKOLY KÖZSÉG MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

TARTALOMJEGYZÉK	4
1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	8
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	8
Térszerkezeti helyzet	10
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	19
1.2.1. EU 2027 stratégia	21
1.2.2. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)	22
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	25
A tervezett módosítás és a 2018. évi CXXXIX. törvénnyel jóváhagyott Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervének Országos Területrendezési Tervvel (OTrT) való összhang	
	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai	38
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	39
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai	39
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	39
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	39
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	39
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	40
1.7. A település társadalma	41
1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	41
1.7.1.1. Természetes népmozgalom	47
1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel	53
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	70
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek)	75
1.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA	79
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	79
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	86
1.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA	87
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre	87
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	88

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége)	102
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok	103
1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE	103
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	103
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	104
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	105
1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai	107
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás	108
1.10.6. Intézményfenntartás	108
1.10.7. Energiagazdálkodás	109
1.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK	110
1.11.1. Okos város települési szolgáltatások	111
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata	113
1.12.1. Természeti adottságok	114
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	118
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	123
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	126
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	127
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei	127
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	128
1.14. Az épített környezet vizsgálata	129
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata	129
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata	135
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter	138
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	138
1.14.5. Az építmények vizsgálata	138
1.14.6. Az épített környezet értékei	140
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái	144
1.15. Közlekedés	145
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok	145
1.15.2. Közúti közlekedés	145
1.15.3. Közösségi közlekedés	147
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés	147
1.15.5. Parkolás	147

1.15.6. Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások	148
1.16. Közművesítés	148
1.16.1. Víziközművek	149
1.16.2. Energia	150
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	152
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	153
1.17.1. Talaj	153
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek	154
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme	155
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés	156
1.17.5. Sugárzás védelem	157
1.17.6. Hulladékkezelés	157
1.17.7. Vizuális környezetterhelés	158
1.17.8. Árvízvédelem	158
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	158
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	158
1.18.1. Építésföldtani korlátok	159
1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség	162
1.18.3. Egyéb katasztrófavédelmi tényezők	164
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely	165
1.20. Városi klíma	165
2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	169
3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	176
3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	176
3.1.1. A folyamatok értékelése	176
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	179
3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	184
3.2. Problématérkép/Értéktérkép	184
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	187
3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	187
3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	190

3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

191

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Szakoly Község Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Nyíregyházától dél-nyugatra, a 471-es számú út mellett, a megyei jogú várostól 30 km-re helyezkedik el. A település a Közép-Nyírség D-i részén található Nyíradony város (HB-megye) közelében. Balkánytól 3 km-re keletre, Nyírmihályditől 7 km-re északnyugatra, Abapusztától 7 km-re északkeletre, Nyírgelsétől 6 km-re nyugatra és Kislétától 8 km-re (földúton) délnyugatra található, Nyíradonytól 5 km-re déli irányba helyezkedik el, Szakolykerten keresztül haladva (részben földút) Szabolcs-Szatmár-Bereg megye déli részén.

Megközelíthető a 471-es úttól mintegy 7 km-re helyezkedik el. A településen a 4913-as számú országút halad át. Tengerszint feletti magassága változó néhol 115 m -121 m között.

Teljes területe 41,44 km², a belterület ebből 3,15 km². A lakások száma 997, míg egyéb lakóegységek száma nincs nyilvántartva. Szakoly Község állandó népessége 2019-es statisztikai adatok alapján 2 795 fő, míg népsűrűsége 65,73 fő/km².¹

Szakoly Község pozíciója Magyarország és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye térképén²

Alapadatok		Statisztikai adatok	
Jogállás:	község	Terület:	41,45 km ²
Megye:	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	Lakosság:	2 767 fő
Járás:	Nagykállói	Népsűrűség:	66,75 fő/km ²
Kistérség:	Nagykállói	Lakások száma:	994
Terület:	41,45 km ²	Településrészek száma:	7
Lakosság:	2 795 fő		
Honlap:	www.szakoly.hu		

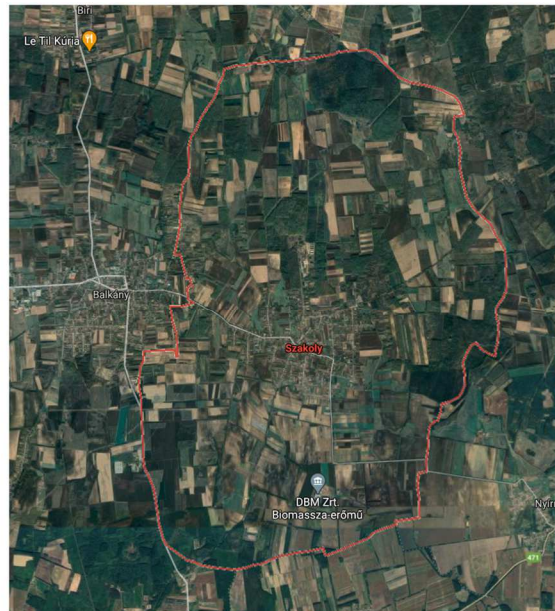
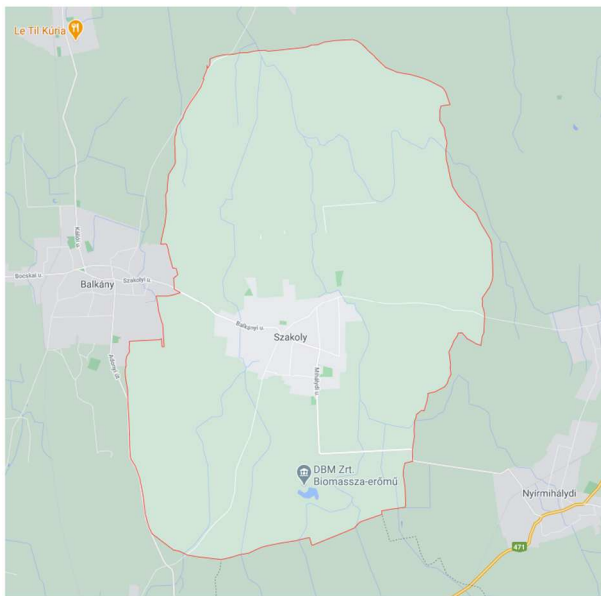
¹ Forrás: KSH

² Forrás: wikipedia

SAKOLY TELEPÜLÉSRESZEI

A helység városrészei, a helységhez tartozó településrészek jellege és megnevezése	Népesség (fő)	Lakások száma	Egyéb lakóegységek száma	Irányítószám	Jellege	Távolság a központtól (km)
	száma 2011. október 1-jén, a 2021. január 1-jei közigazgatási állapot szerint					
Központi belterület	2 718	984	1	4234		
Külterület						
Dugótanya	2	2	–	4234	Mgl.	6,2
Jegyzőtanya	–	1	–	4234	Mgl.	6,0
Kistag	–	–	–	4234	Mgl.	3,2
Létai utca vége	8	6	–	4234	Mgl.	2,2
Tiszaszőlő	2	1	–	4234	Mgl.	2,0
Vadászkert	6	3	–	4234	Mgl.	6,0

Szakoly Község 2016-os statisztikai feldolgozott adatai³

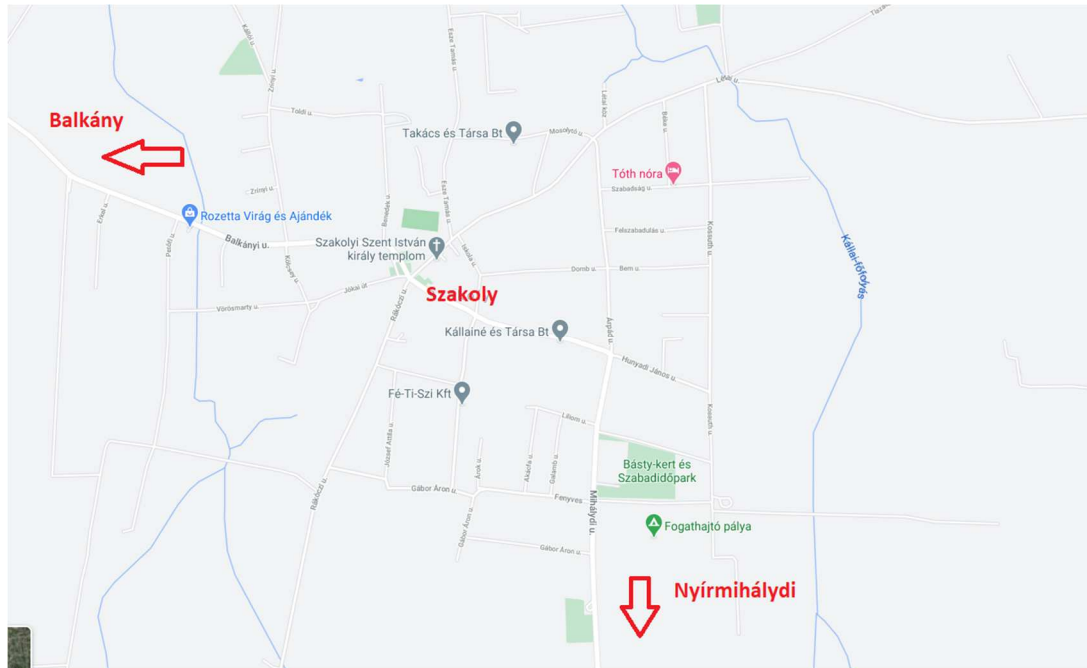

Átnézeti térkép teljes közigazgatási terület⁴

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye, megyeszékhelyéből, azaz Nyíregyházáról kiindulva, haladva a 4911-es számú összekötő úton Nagykálló településen áthaladva, délnek tartva, a 4102-es számú összekötő úton, Balkány Városon keresztülhaladva, majd nyugat felé indulva a 4913-as számú összekötő úton érkezünk Szakoly Községbe. Ez az útvonal 30 km-eres szakasz, menetidőben kb. 35 percet jelent.

³ Forrás: KSH

⁴ Forrás: googleearth és www.maps.google.com

Szakoly útvonaladatok⁵

A tömegközlekedési lehetőségeket a Szabolcs Volán Zrt. (Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. – ÉMKK) helyközi autóbuszjáratai biztosítják, amelyek többféle útvonalon közlekednek:

- Szakolykert,
- Szakoly, Fő tér,
- Szakoly, ABC áruház,
- Szakoly, autóbusz-forduló,
- Szakoly, autóbusz-váróterem,
- Szakoly, Szociális Otthon,

megállóhelyeken, a település belterületére betérve. Napi szinten 22 járat indul Nyíregyházáról – Szakolyba. A rendszeres összeköttetés leginkább Nyíregyházával biztosított. Közvetlen járatokkal elérhető többek között a szomszédos település, mint Balkány és Nyírmihálydi.

A település kötőtpályás útvonalon nem közelíthető meg. Vasútállomása nincs, a Nagykálló–Nyíradonyvasútvonalon legközelebb Balkányban (4 km) volt, de ott 2007. március 4-én "ideiglenesen" megszűnt a forgalom. Nyírmihálydi állomása a (Debrecen–Nyírbátor–Mátészalka-vasútvonalon) kb. 6 km-re van.

Térszerkezeti helyzet

Nemzetközi szerep

A páneurópai közlekedési folyosókat (más néven: Helsinki-folyosókat) az 1994-es és 1997-es európai közlekedési miniszteri konferencián jelölték ki. A tíz kijelölt folyosó a tranzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) kiterjesztése Kelet-Európa (az akkori Európai Unió szomszédos államai) irányába. A folyosók kijelölésének célja jó közlekedési kapcsolatok kiépítése volt az EU és szomszédai között, a hatékony és biztonságos közlekedési rendszer révén, segítve az utasok és áruk hatékony szállítását, és ezáltal a versenyképességet és a gazdasági növekedést.

Szakoly Község két fontos európai közlekedési folyosó párhuzamos találkozásánál helyezkedik el. A „Helsinki korridorok” közül az V. folyosó (Velence-Trieszt/Koper-Ljubljana-Budapest-Ungvár-Lviv-Kijev) és a TEN-T hálózat, amely át is halad Szakoly Község közelében.

⁵ Forrás: www.utadatok.hu

Páneurópai folyosók Szakoly érintésével⁶

Országos szerepök

A település az Országos Területfejlesztési Koncepcióban a vidékes térségek közé tartozik. Szakoly biztosítja lakosságának a közszolgáltatásokat, az egészségügyi és szociális ellátásokat, így e funkciók fenntartása és fejlesztése elengedhetetlen. A település nem rendelkezik országos szerepkörrel, de a környék fejlődésére, felzárkóztatására jelentőséggel bírhat. A község szerepe, amit az országos közlekedéshálózatban betölt, az egyes ágazati koncepciókat integráló Országos Területrendezési Terv (OTrT) alapján a következőképpen foglalható össze:

- Az V. Helsinki folyosó részeként az M3-as autópálya keresztülhalad amegy területén, nyomvonala (Polgár) – Nyíregyháza – Vásárosnamény – (Ukrajna) településeket érinti. Az autópálya 2008-tól közvetlenül érinti a Nagykállói kistérséget, így jelentős mértékben javultak Szakoly Község országos főúti hálózati kapcsolatai.
- Egyetlen egy- és kétszámjegyű főút sem érinti közvetlenül Szakoly községet, a megyén keresztülhaladó 4. sz., 41. sz. és 471. sz. főutak révén a település és térségének elérhetősége megoldott.
- település közvetlen elérhetőségét biztosító utak:
 - 4913-as összekötő úton (Balkány – Nyírmihálydi),

Jelenleg a település központi belterületének úthálózatán keresztülhaladó átmenő fogalom még elviselhető nagyságú, a jövőbeni fejlesztések hatására azonban várhatóan növekszik a település forgalmi terhelése, így szükségessé válik egy közlekedési gyűrű kiépítése Szakoly települése körül.

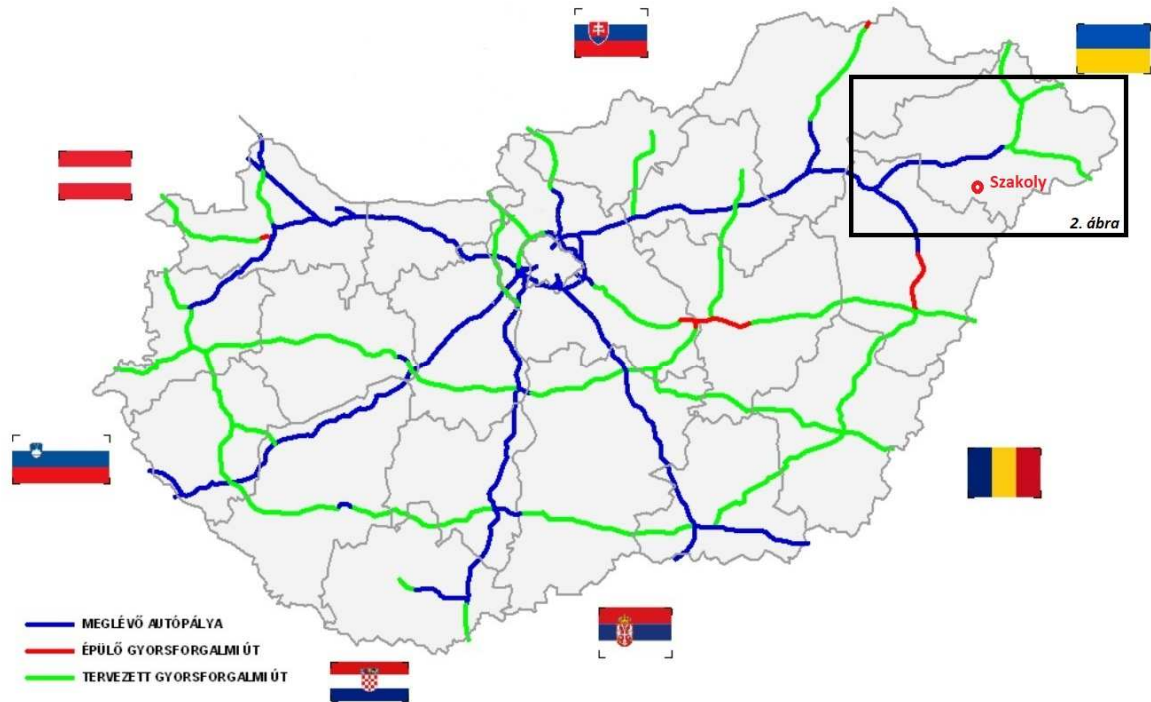
- Főút tekintetében a Szakolyt közvetve érintő tervezett fejlesztés a Nyíregyháza térsége (M3) – Nyírbátor – Vállaj – (Románia) útvonal kiépítése, mely magában foglalja a Nagykálló – Kállósemjén elkerülőutat. A

⁶ Forrás: kti.hu

tervezett útvonal, illetve a kialakításra kerülő nemzetközi határátkelőhely jelentős mértékben javíthatja Szakoly kapcsolatát a megyeszékhellyel, és felértékelődne perifériális helyzete is.

A településen, a mezőgazdasági területen tevékenykedő helyi mezőgazdasági vállalkozások aránylag nagy száma, a község mezőgazdaságban betöltött térségi jelentőségű szerepét támasztja alá.

A település jelenleg is tagja a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének. Ezek a kapcsolatok segítenek a központi költségvetési és az Európai Unió támogatásához való hozzájáruláshoz szükséges információszerezéshez, érdekvényesítéshez.

Magyarország autópályái (meglévő autópályák, épülő- és tervezett gyorsforgalmi utakkal) ⁷

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyén áthaladó autópályák, Szakoly közelében⁸

⁷ Forrás: wikipedia

⁸ Forrás: wikipedia

Megyei és regionális szerepkör

Szakoly mérete és községi funkciójának száma és vonzáskörzete alapján regionális szerepkörrel nem rendelkezik, szolgáltatásai még megyei szintre sem érnek el. A település gazdasági helyzete jó, infrastrukturális ellátottság tekintetében is alacsony szintű. A helyi vállalkozások főleg a mezőgazdaság ágazataira épülnek; sokan östermelők, fiatal gazdák, vagy vállalkozásképpen gazdabolt tulajdonosok. Illetve megtalálható a Községben állatgyógyászat, Tűzép, varroda, pénzügyintézet, és különböző kereskedelmi formák (élelmiszer, bútor, autó, csomagolóanyag gyártás, márvány, gránit, mészke).

A község, a fejlesztési-rendezési javaslatok saját erőforrásból valósítja meg. Az erőforrások alapjait a pályázatok és az Európai Unió támogatások előhívása képezi.

Az országos közúthálózat fejlesztései, ha rövid időn belül nem is érik el a tágabb térséget és a községet, de a megközelítés és elérhetőség javulása már belátható időn belül hatással lesz Szakoly is. Tervezik a Nyíregyháza - Záhony közötti szakaszok korszerűsítését, illetve a Nyírbátor – Vállaj – (Románia) útvonal kiépítése, amely a jelenlegi rossz nyomvonalvezetéséből, az ottani települések belterületét is érintő jelentős átmenő forgalomból eredő zavaró tényezők számát csökkenti, egyben az új közlekedési tengelyek új fejlesztési irányt is kijelölnek a község számára is.

Országosan jelentőséggel bír, a Nemzetgazdasági Minisztérium iránymutatása alapján, a „Területfejlesztés Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 2021-2027” című pályázat alapján megvalósuló projektek.

A megyei fejlesztési elképzeléseknek igazodniuk kell az országos területfejlesztési elképzelésekhez, illetve az országos jelentőségű fejlesztések megvalósulása mindenképpen érinti a megyét. Megyénket az alábbi magasabb szintű területfejlesztési elképzelések érintik:

- EU7 Környezetvédelmi Cselekvési Program
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia
- Nemzeti Fejlesztési 2030 Országos Fejlesztési Konceptió és Országos Területfejlesztési Konceptió
- Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Nemzeti Vidékstratégia
- Tisza Vízügyőjtő Gazdálkodási Terv

A TOP a helyi szükségletekre való eredményesebb reagálást és a területi sajátosságokat szem előtt tartva került kidolgozásra, ennek megfelelően a program beavatkozási logikája is terület alapú. A program alapelve, hogy a területileg decentralizált, térségi, helyi jelentőségű fejlesztéseket finanszírozza, amelyeket döntően a helyi – megyei- és települési – önkormányzatok valósítanak meg. A fenti decentralizált fejlesztések tervezése a megyei önkormányzatok és a megyei jogú városok szintjén folyik.⁹

Járási szerepkör

Napjainkban az önkormányzatok feladataik hatékonyabb, célszerűbb, gazdaságosabb ésszerűbb ellátása érdekében, illetve jogszabályi felhatalmazás alapján kívánnak részt venni a kistérségi együttműködésekben. A települések képviselőtestületei más települési képviselő-testületekkel, gazdasági, szolgáltató szervezetekkel és közszolgáltatásokat nyújtó intézményekkel alakítanak ki kistérségi együttműködések. Ennek a koordinációnak azonban csak ott lesz létjogosultsága, ahol az együvé tartozás tudata él, s a többé-kevésbé szoros települési, vonzási kapcsolatoknak mély földrajzi alapjuk van.

A szomszédos településekkel való együttműködés erősítésére van szükség, hogy a település megtalálja szerepét a kistérségen belül. Célszerű a gazdasági funkciók terén a tematikájában rokon elemek területi csoportosításának növelése, összetartozásának erősítése. A térségi szerepet a fejlesztések tovább növelésével lehet elérni. Szakoly ellátási és szolgáltatási feladatokat vállalhat át a térségi településektől.

⁹ Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlésének 19/2015. (IV.28.) önkormányzati határozata – kivonat.

A településközi együttműködés alapja, hogy az érintett települések közös célokat állapítsanak meg. A szomszédos települések bizalmát és tetszését el kell nyernie Szakoly Községnek, így azokkal együtt a helyi támogatásokat kellene kiterjeszteni más települések lakosaival, vállalkozóival együtt, ezek mellett a szomszédos településekkel közös programok szervezése, közös pályázatok benyújtása is cél. A térség településeinek együttműködése az erőforrások kombinációját igényli.

A környező településekkel kompromisszumot kell kötni, ezáltal azok erősítenék egymást. Eleinte helyi finanszírozásból kis lépések megtételére van szükség, aztán majd országos és uniós források bevonásával célszerű fejlődést elérni. Szakoly település a vonzáskörzetében lévő településekkel összefogva önerőből kell elkezdni építkezni, az alulról jövő kezdeményezéseket támogatnia kell.

Adottságaira alapozva Szakoly lehetőségei nincsenek kihasználva a kereskedelmi, szervezési és irányítás funkciók terén, melyek az erősödő gazdasági viszonyok és funkciók, a rendelkezésre álló képességek, kezdeményezések és a humán erőforrás elérhetősége adja meg. A kisközponti funkciók erősödéséhez hozzájárul a kereskedelmi funkciók fejlesztése és az irányítási és szervezési funkciók hatékonysági elemeinek javítása.

Közigazgatási funkciók terén a járási által leosztott feladatokhoz, a magasabb szintű településfejlesztéshez szükséges helyek és centrumok kialakítása a Község számára hosszú távú erősödést alapíthat meg. A közigazgatásban lezajlott átrendeződések és átszerveződések hatására a település kisebb intézményi és szolgáltatási adminisztratív központok megszerzését eredményezheti. E téren az ellátottsághoz kötött feltételek megteremtésére és kiépítésére van szükség.

Az egészségügyi ellátás szerepe javítja a szociális és egyéb területeken jelentkező térségi problémák megoldásának lehetőségeit. A szociális területen a nappali és bentlakásos intézményekkel kapcsolatos lehetőség merülhet fel, míg az egyéb területen a térségi szolgáltatások központjához csatlakozásról lehet szó.

Jelentősen térségi funkciók betöltésére adnak módot az adott területen, hosszabb távon számottevők az általános funkcióbővítési és –erősítési hozadékaik.

A fentiek megvalósulást az alábbi részcélok biztosítják:

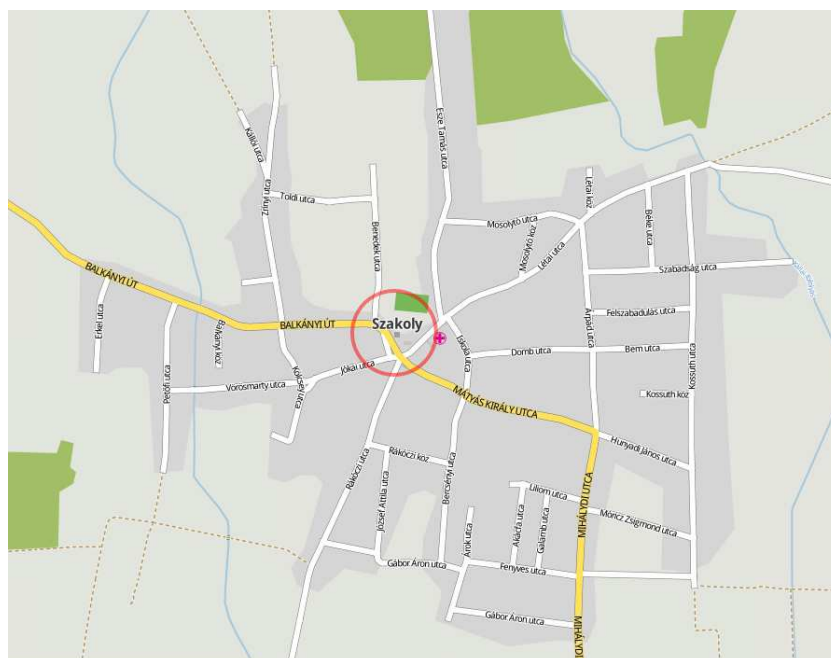
- közös programok, közös pályázatok,
- közigazgatást érintő fejlesztések, közelebb hozni az ügyfelekhez az ügyintézés,
- egészségügyet érintő együttműködések.

Település fejlesztését szolgáló célok, melyeket mind térségi mikró körzeti szinten, mind helyi szinten kívánja megvalósítani, az alábbi célkitűzésekkel:

- közterületek tisztaságának biztosítása,
- közigazgatás minőségi fejlesztése,
- önkormányzati gazdálkodás javítása
- önkormányzati tulajdonú ingatlanok, közterületek és infrastruktúra fejlesztése,
- közlekedési hálózat fejlesztése,
- nevelési-, oktatási intézményrendszer fejlesztése,
- kultúra-, művelődés, identitás fejlesztése,
- sportélet és a szabadidős-sport fejlesztése,
- idegenforgalom és turizmus fejlesztése,
- környezetvédelem, levegőtisztaság javítása, fejlesztése,
- közrend és közbiztonság fejlesztése, javítása,
- munkahelyteremtés,
- a településfejlesztési és településrendezési feladatok összehangolása,
- településrendezési eszközök és a tényleges területhasználat közötti eltérések, konfliktusok feloldása,
- szomszédos településekkel való szoros együttműködés,
- gazdaság fejlesztése.

Szakoly településen több projekt is megvalósult¹⁰:

<i>Projekt megvalósulásának dátuma</i>	<i>Projekt száma</i>	<i>Projekt elnevezése</i>
2016.	Konyhafejlesztési pályázat 2016.	Önkormányzati konyha felújítása
2018.	TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00066	Nyírbátor és Szakoly települések önkormányzati épületeinek energiahatékonyságát javító felújítás
2018.	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2016-00545	SZAKOLY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA ASP KÖZPONTHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA
2019.	MFP-OUF/2019. Óvoda udvar	Óvoda udvar eszközbeszerzése Szakoly Községben
2019.	MFP-ÖTU/2019. Önkormányzati tulajdonú utak felújítása	Önkormányzati tulajdonú utak felújítása Szakoly Községben (Móricz Zsigmond utca és Árpád utca 152,18 m szakasz)
2020.	Önkormányzati fejlesztések 2020.	Óvoda tető felújítása

Szakoly lakóövezet láthatósága¹¹

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Konceptiója (továbbiakban: Konceptió) nagyban befolyásolja a megye stratégiai térszerkezetét – lehetővé téve a célok területi fókuszaltságát. A Konceptió három nagyobb csoportra tagolódik. A csoportokon belül, hat alkategóriát nevezhetünk meg, amik behatárolják a településeket. Szakoly a megye rurális térségei (élhető vidék) közé tartozik.

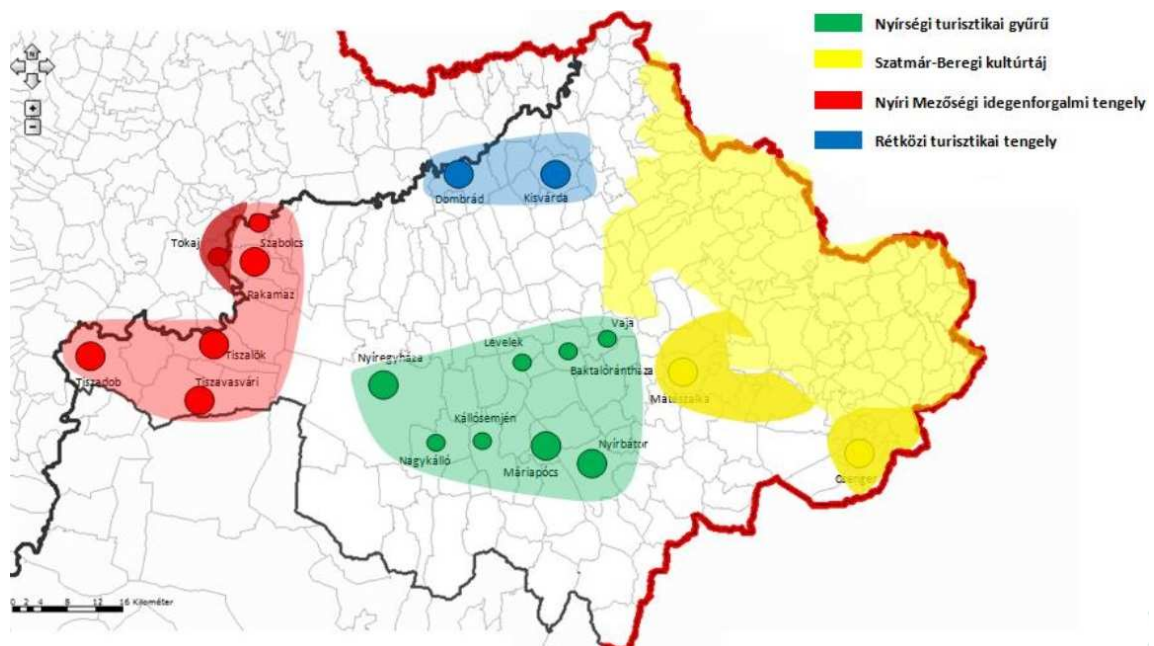
¹⁰ <https://terkepter.palyazat.gov.hu/>

¹¹ Forrás: utcakereso.hu

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció földrajzi fókuszai¹²

A Megyében négy nagy idegenforgalmi magterületet lehet behatárolni. A települést érinti a Nyírségi Turisztikai gyűrű, mint rekreációs körzet területe, ahol jelentős a kulturális és természeti vonzerők koncentráltasága.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye rekreációs körzetei és idegenforgalmi tengelye¹³

¹² Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció, 2020.

¹³ Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció, 2020.

Járás	Település, db (2020.01.01.)	Lakónépesség, fő (2019.01.01.)
Baktalórántházi	12	18 968
Csengeri	11	14 384
Fehérgyarmati	50	39 507
Ibrányi	8	22 888
Kemecsei	11	21 425
Kisvárdai	23	54 356
Mátészalkai	26	63 501
Nagykálói	8	29 109
Nyírbátori	20	41 972
Nyíregyházi	15	163 819
Tiszavasvári	6	25 894
Vásárosnaményi	28	38 208
Záhonyi	11	18 933
összesen	229	552 964

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásainak körzetei¹⁴

Az Országgyűlés 1/2014 (I.3.) OGY Határozata Nemzeti F eljlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról (melynek elkészítéséről az 1996. évi XXI. törvény rendelkezik) alapján:

Átfogó fejlesztési célok:

1. Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
2. Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeinek megőrzése és környezetünk védelme
4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Területi specifikus cél többek között:

Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés.

A megye területén a szabadidő eltöltése és a rekreáció területi feltételei elsősorban az erdők, az alföldi tájak, a folyóvizek, a gyógy- és termálvizek, valamint a védett természeti területek hasznosításával és megóvásával függ össze. A területfejlesztési koncepció alapján a turizmus, az idegenforgalom fejlődése és a megyei lakosság szabadidős lehetőségei szorosan összefüggnek. A megye rendkívül gazdag védett természeti és kulturális értékekben, melyekben jelentős fejlesztési kapacitás rejlik. Ha nem sikerül a kitűzött részcélok megvalósítása, az nemcsak a foglalkoztatás szintjének általános javulását veszélyezteti, de jelentős bevételkiesést okoz, valamint a helyben élők egészségtudatos életmódra való nevelésének, mozgáshoz és szabadidős tevékenységeket biztosító infrastruktúrához való hozzájutásának lehetőségét is gátolja.

Az energia megújuló forrásokból történő előállításának és helyi felhasználásának, valamint az energia hatékonyságának az ösztönzése a határon túli területeket nem érinti, azokra környezetvédelmi szempontból hatással a koncepció fejlesztési céljai hatással nem lesznek. A környezeti állapot és a környezetbiztonság javítása stratégiai cél meghatározóan a megye környezetminőségének javítását szolgáló fejlesztési célokat tartalmaz. A megye környezetminőségének javítása közvetve kedvező hatással lesz a határon túli térségek környezetminőségére is.

¹⁴ Forrás: <http://www.jaras.info.hu/jarasok-terkepe/jarasok-szabolcs-szatmar-bereg-megyeben>

Összefoglalóan megállapítható, hogy a koncepcióban megfogalmazott stratégiai céloknak az országhatáron átnyúló kedvezőtlen környezeti hatásai nem lesznek. A több stratégiai célban is hangsúlyosan szerepeltetett oktatást, kutatást, gazdaságfejlesztést, közlekedés fejlesztést és közvetlen települési együttműködést szolgáló fejlesztési javaslatok a megyéket érintőlegesen, Magyarország közös érdekeit szolgálják.

A Nagykállói Járási Hivatal északi, észak-nyugaton szomszédja Nyíregyházi járás, míg észak, észak-keleten a Baktalórántházai-, Nyírbátori járások határolják. Délen Hajdú-Bihar-Megye járásai: Nyíradony-, Hajdúböszörményi-, Hajdúhatházi járások a szomszédja. A Nagykállói járás a megyei 13 járással szemben az 8. helyen áll népesedésben. Összesen 15 település, ebből 4 város alkotja, amelyből Nyíregyháza megyeszékhely. A Nagykállói járás Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez tartozó járás Magyarországon 2013-tól, székhelye Nagykálló. Területe 377,36 km², népessége 30 430 fő, népsűrűsége pedig 81 fő/km² volt 2013. elején. 2013. július 15-én két város (Nagykálló és Balkány) és hat község tartozott hozzá.

A Nagykállói járás a járások 1983. évi megszüntetése előtt is létezett, 1978-ig, és székhelye az állandó járási székhelyek kijelölése (1886) óta mindvégig Nagykálló volt. Az 1950-es megyerendezésig Szabolcs vármegyéhez tartozott, azután Szabolcs-Szatmár megyéhez. 1984. január 1-jétől új közigazgatási beosztás lépett életbe, ezért 1983. december 31-én valamennyi járás megszűnt, így a Nagykállói is.

A járás lakosságának 9,19 %-át Szakoly népessége tölti ki, a járás urbanizációs indexe. Nagykálló járásszékhely város területe (km²) 68,52, míg Szakolyé 41,44. A járás össz területe (km²) 377,36 ebből Szakoly közigazgatási terület 10,98 %-kát teszi ki. A járásban két város található: Nagykálló és Balkány. Kállósemjén az egyetlen Nagyközség, Biri, Bököny, Érpatak, Geszteréd és Szakoly Községnek minősül. A népességi kvóta összesen 30 430 fő.

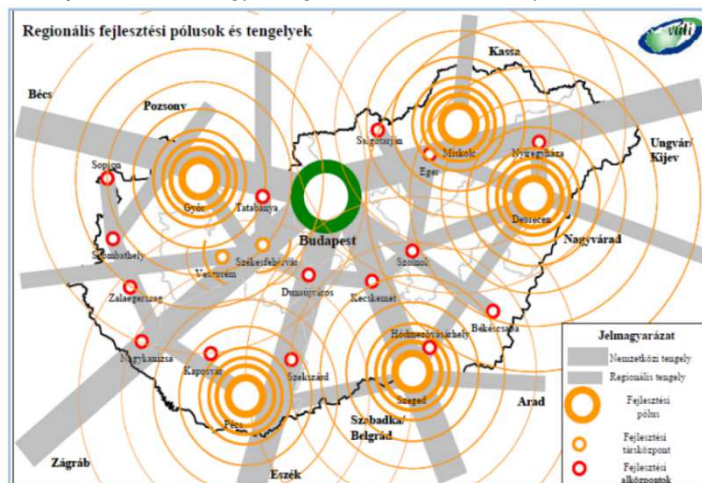
SSz.	Település	Jogállás	Népesség (fő) (2013. január 1.)	Terület (km ²)	Közös hivatal
1.	Nagykálló	járászékhely város	9 469	68,52	<i>Nagykálló</i>
2.	Balkány	város	6 468	89,99	
3.	Kállósemjén	nagyközség	3 600	54,52	
4.	Biri	község	1 424	22,59	<i>Geszteréd</i>
5.	Bököny	község	3 221	35,47	
6.	Érpatak	község	1 692	31,33	<i>Nagykálló</i>
7.	Geszteréd	község	1 761	33,50	<i>Geszteréd</i>
8.	Szakoly	község	2 795	41,44	
9.	Járási összesítés	járás	30 430	377,36	Nyíregyháza

Nyíregyházi járás települései¹⁵

¹⁵ Forrás: Wikipedia

1.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL (ORSZÁGOS FEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓVAL ÉS A TERÜLETILEG RELEVÁNS MEGYEI, VALAMINT TÉRSÉGI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓKKAL ÉS PROGRAMOKKAL) VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

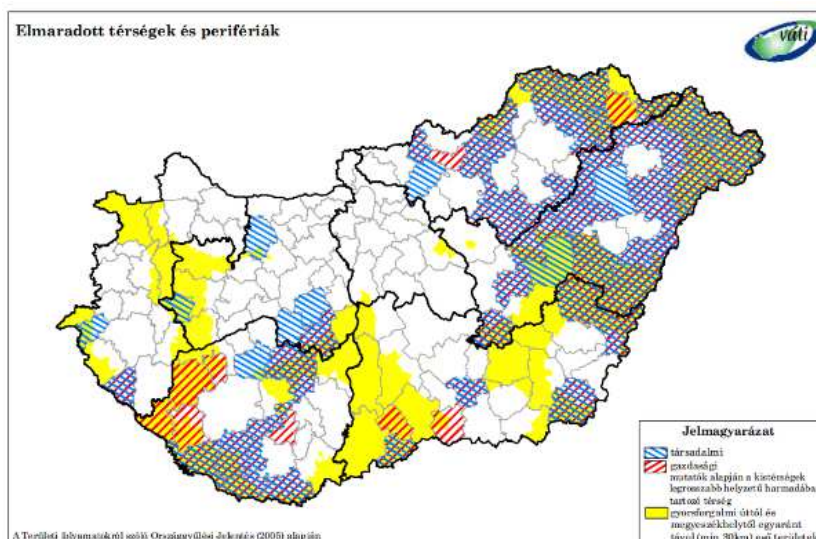
Az a státusz, melyben a térség van, nem csak nemzeti vagy regionális, hanem nemzetközi is. Ezzel számolt az Országgyűlés által elfogadott OTK (Országos Területfejlesztési Konceptió), az elfogadott Országos Területrendezési Terv, és a helyi regionális tervek is. Az OTK a Bécs – Budapest – Záhony irányt, hozzávetőlegesen az M1 – M3 nyomvonal mentén egy innovációs tengelynek tekinti, melynek két végpontja kiemelt jelentőségű. Ezt kiegészíti az M3-as-hoz kapcsolódó új nyomvonalon tervezett M49-es autótűt is. A térség regionális infrastruktúrájának fejlesztését a megyei regionális terv is előirányozza.

Országos Területfejlesztési Konceptió térképe¹⁶

Az OTK Szakoly szempontjából releváns pontjai az alábbiak:

Elmaradott térségek, és perifériák térképe alapján, társadalmi és gazdasági mutatók szerint Szakoly inkább a lemaradó helyzetbe sorolt Nyírbátori kistérségbe tartozik.

Elmaradott térségek és perifériák¹⁷

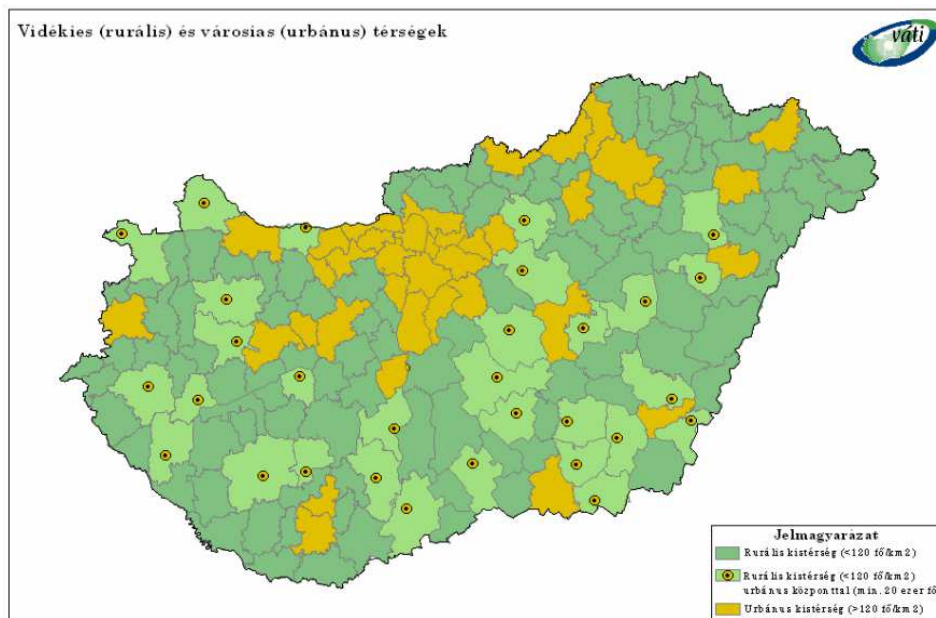
¹⁶ Forrás: www.vati.hu és www.tankonyvtar.hu (Vidék és területfejlesztés 5.; Az Országos Területrendezési Konceptió. A regionális politika megvalósításának pénzügyi forrásai és intézményei.)

¹⁷ Forrás: Országos Területfejlesztési Konceptió; OTI 2005. Hivatkozási alap: www.tankonyvtar.hu (Vidék és területfejlesztés 5.; Az Országos Területrendezési Konceptió. A regionális politika megvalósításának pénzügyi forrásai és intézményei.)

Megnevezés	Dinamikusan fejlődő	Fejlődő	Felzárkózó	Stagnáló	Lemaradó
Észak-Alföld	Debreceni	Hajdúszoboszlói, Szolnoki, Nyíregyházai	Jászberényi	Derecske-Létavértesi, Hajdúböszörményi, Hajdúhadházi, Polgári, Kunszentmártoni, Mezőtúri, Tiszafüredi, Török-szentmiklósi, Kisvárdai, Nagykállói , Tiszavasvári	Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Püspökladányi, Karcagi, Baktalórántházai, Csengeri, Fehérgyarmati, Ibrány- Nagyhalászi, Mátészalkai, Nyírbátori, Vásárosnaményi

A KSH Magyarország Észak-Alföldi kistérségeinek társadalmi – gazdasági fejlettségi rangsorában¹⁸

A térség népsűrűsége és a népességszámmal meghatározott urbanizált települések előfordulása alapján a jellemzően városias (urbánus) kistérségekhez tartozik.

Videkies-városias térség-típusok¹⁹

Szabolcs-Szatmárt-Bereg Megye Stratégiai Programja, bár megyei szintű fejlesztéseket takar, a kisebb településeket, mint Szakoly, szintén érinti. A megye önmegvalósítandó jövőképe alapján, melyet 2030-ra tűzött ki a megyei önkormányzat, a megye fejlesztésének célrendszere, a 2027-ig terjedő időszakra vonatkozó átfogó, stratégiai és horizontális célok megvalósítása.

A térség fejlesztési koncepciója három átfogó célt fogalmaz meg, amelyek tükrözik a megye értékválasztását, a fejlesztési célkitűzések fő irányát. A három átfogó cél megvalósítása érdekében hét stratégiai cél lett kitűzve, amelyek megosztása az alábbiak szerint történt: négy tematikus cél és három területi cél. A célok irányelvei az intelligens, fenntartható és befogadó növekedés (mint horizontális célokra) fogalmak elveit szem előtt tartva, történik.

¹⁸ Forrás: KSH adatok szerint

¹⁹ Országos Területfejlesztési Koncepció; OTI 2005. Hivatkozási alap: www.tankonyvtar.hu (Vidék és területfejlesztés 5.; Az Országos Területrendezési Koncepció. A regionális politika megvalósításának pénzügyi forrásai és intézményei.)

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei célmegvalósítások összefoglaló táblázata²⁰

A megyei fejlesztési stratégiában a járásközpontok fejlesztésének orientációja elsősorban a minőségi szolgáltatások fejlesztése és ezzel a cél egy minőségi szolgáltatásokat nyújtó járáshálózat alapjainak megteremtése. Külön figyelmet kell fordítani azokra a térségekre, ahol gyengék decentrumok (pl. Nyíri Mezőség, Szatmár-Beregi térség) ezeken a területeken a városoknak a gazdaságfejlesztő szerepét szintén erősíteni kell, ilyen Nyíregyháza és térsége – Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye, azaz Szakoly település is.

1.2.1. EU 2027 stratégia

A 2020-2027 közötti időszakban jelentős uniós forrás áll Magyarország rendelkezésére. A korábbi hét éves periódushoz képest – melynek a legfőbb célja a leszakadt régiók felzárkóztatása volt – a most induló ciklusban az EU más célkitűzéseket vállalt. Ezeket 11 pontban foglalta össze. Az összes tagállamnak a 11 célhoz kell igazítania saját fejlesztési terveit, így mind a 28 ország egy irányba fejlődik majd tovább.

11 tematikus célkitűzés:

1. a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
2. az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
3. a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
4. az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
5. az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
6. a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
7. a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
8. a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
9. a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
11. a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

²⁰ Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Stratégiai Programja (www.szszbfejleszt.hu)

2011-2013 között közel 2000 milliárd forint uniós forrás állt Magyarország rendelkezésére, amelynek köszönhetően megerősödhet a gazdaság, növekedhet a foglalkoztatás. Az akciótervekben található pályázatok és kiemelt projektek igazodnak az Új Széchenyi Terv (ÚSZT) hét kitörési pontjához, amelyek biztosítják a foglalkoztatás bővítését, a gazdasági növekedés feltételeinek megteremtését, és hazánk versenyképességének javítását.

Kitörési pontok:

- egészségipar
- zöldgazdaság-fejlesztés
- otthonteremtés
- vállalkozásfejlesztés
- közlekedésfejlesztés
- tudomány-innováció
- foglalkoztatás

Mindannyiunk által elérni kívánt cél Magyarország hosszú távú fejlődésének elősegítése, hozzájárulás a tartós növekedés megkezdéséhez és fenntartásához.

1.2.2. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy 2020-2027 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg Magyarország legfontosabb fejlesztéspolitikai céljait és elveit.

A Konceptió a nemzeti fejlesztéspolitika és azzal egyenrangúan a területfejlesztési politika egészét foglalja keretbe. Két fő tematikai részből áll, amelyek egymással összhangban vannak:

- ágazati fejlesztéspolitikai konceptió: a szakpolitikai fejlesztési irányokat, prioritásokat rögzíti, megalapozva a 2020-2027 közötti szakterületi operatív programokat, országos fejlesztési szempontokat adva az ágazati stratégiák számára.
- területi fejlesztéspolitikai konceptió: az átfogó területpolitikai és területfejlesztési, vidékfejlesztési célkitűzéseket, prioritásokat, a beavatkozási térségtípusokat és azok fejlesztési irányait rögzíti, megalapozva a 2020-2027 közötti operatív programok térségi beavatkozásait és tartalmát, a területi fejlesztésekre irányuló operatív programokat, illetve a területi stratégiákat.

A Konceptió kialakítása nemzetstratégiai céljainkból indul ki, de mozgásterét a forrásokon és az EU szintű célokon keresztül meghatározzák az Európai Unió fejlesztés- és támogatáspolitikai keretét jelentő közösségi politikák. Ennek EU szintű stratégiai keretét az Európa 2020 stratégia képezi. A Konceptió jövőképeben és célrendszerében illeszkedik a kiemelt nemzeti és nemzetgazdasági stratégiai tervdokumentumokhoz és kapcsolódik a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz. Az OFTK országos célrendszerét és fejlesztéspolitikai feladatait szervesen kiegészítik a megyék területfejlesztési konceptiói és területfejlesztési programjai, melyeket az OFTK célkitűzéseivel igazodva, a helyi, térségi fejlesztési igényeket és specifikumokat megjelenítve a megyei önkormányzatok állítanak össze.

Az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt fogalmaz meg:

- Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés: A nemzetstratégiai ágazatokban történő beruházások és vállalkozásfejlesztés támogatása jelenti a gerincét a fejlesztési célnak, amelyben, a kis- és középvállalkozások, az önellátást elősegítő és családi gazdaságok, a nemzeti vállalatok megerősítése kapja az elsődleges fókuszot. Kiemelt területek a piaci lehetőségeik szélesítése a nemzeti szolgáltatási piacok visszaszerzése, a biztonságos élelmiszerellátás, a helyi gazdaság megerősítésével a helyi közösségek autonóm, öfenntartó, öngondoskodó erejének a helyreállítása.
- Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom: A népességszám növelése, a gyermekek születésének ösztönzése, a népesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való

gyarapodásának elősegítése. A közép- és az alsó-középosztály, valamint a közösségek és családok megerősítése, a nemzeti, közösségi és egyéni felelősségvállalás és értékátadás ösztönzése. A társadalmi megújulás és gyógyulás elősegítése, az egészséges életmód, a sport és a mozgás, a kultúrához való hozzáférés és a közművelődés biztosítása, valamint az egészséges táplálkozás ösztönzése, az egészségi állapot javítása, a hatékony közegészségügy és egészségügyi szolgáltatások fejlesztése, a megelőzés és rekreáció biztosítása. A kulturális és épített örökség megőrzése.

- Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme: természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése; az erőforrások megőrzése a jövő generációk számára; az élelmiszer-, az energia-, a környezet-, valamint a klímabiztonság megteremtése; az egészséges ivóvíz ellátás, a biodiverzitás, a tájak és az élővilág sokféleségének megőrzése; az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása; a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.
- Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet: Az ország Budapest központúságának oldása, a gazdasági növekedés és beruházások területi terítése. A térségi versenyképességet és növekedést segítő térszerkezet létrehozása. A térségi kapcsolatok kialakítása, erősítése, a települési és térségi kapcsolatok, területi együttműködés és integráció erősítése, a város-vidék kapcsolatok megújítása. A térségi autonómia, önellátó és önfenntartó képesség erősítése. Az elmaradott térségek felzárkóztatása, a térségi sajátosságoknak megfelelő térségi fejlődési pályák kialakítása.

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenkét, az átfogó célokénál egyenként jóval szűkebb tárgykörű specifikus célt tűz ki. E specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel:

- Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság: A magyar gazdaság újrapozicionálása, külpiazi és belpiazi pozícióinak visszaszerzése, erősítése. A nemzetstratégiai ágazatokra és erőforrásaink, értékeink fenntartható használatára alapozva gazdasági versenyképességünk növelése. Az importkiváltó gazdasági termelés ösztönzése.
- Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom (egészség- és sportgazdaság): A gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése az egészségügyi szolgáltatások és ellátás, egészséges életmód, kiemelten a sport és az egészséges táplálkozás, valamint a rekreáció ösztönzésével.
- Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás: A vidéki térségek népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, ennek érdekében tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése, a sokszínű és életképes agrártermelés, az élelmezési és élelmiszerbiztonság, a vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése, a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása.
- Kreatív tudástársadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I: A nemzeti kreatív képességeinkre, tudástörekvekre és tudáserőforrásainkra építő értékteremtés. Ennek érdekében az infó-kommunikációs háttér javítása, a gazdasági és társadalmi megújulást és a megélhetést biztosító képzési rendszer kialakítása, a fejlesztéseknek kedvező szellemi, innovációs környezet biztosítása, piacképes, szükség esetén mobil egész életen át tartó tanulásra képes, kreatív, kezdeményező, fejlett munkakultúrájú munkaerő-piaci kínálat megteremtése.
- Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom, romaintegráció: a gyarapodó, szolidáris, felelős és összetartó, értékeit ismerő, értéktudatos társadalom és helyi közösségek kialakítása.
- Jó állam: nemzeti közművek és közszolgáltatások, szolgáltató állam és biztonság: A magyar közsféra hatékonyabb szerepvállalása a közjó, a munka, a rend, a biztonság, a tudás és a munka szolgálatában.
- Nemzeti stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme: A természeti erőforrásokkal való takarékos és hatékony gazdálkodás, a fenntartható energiagazdálkodás, a zöldgazdaság-fejlesztés. A stratégiai természeti erőforrások, a víz, a talaj, az ásványkincsek fenntartható használata. A biodiverzitás megőrzése, a természeti értékek védelme, a környezetminőség javítása, környezetbiztonság erősítése, a fenntartható életmód, fogyasztás és termelés elterjesztése, a környezettudatosság erősítése.

- Az ország makroregionális gazdasági és térszerkezeti csomópont: Az ország központi fekvéséből (Európa közepe) adódó fejlesztési potenciál kibontakoztatása, makroregionális csomóponti funkcióinak erősítése, a fenntarthatóság figyelembevételével.
- Többközpontú növekedésünk motorjai: városok és gazdasági térségek: A településhálózat egységes elvek alapján történő fejlesztése, a többszintű településhálózati kapcsolatok kiegyensúlyozott működtetése, korszerű várospolitikai és városfejlesztés, városhálózati kapcsolatrendszer javítása, a térszerkezet funkcionális fejlesztése
- Vidéki térségek értékalapú felemelése: A vidéki térségek táji és közösségi értékeire, természeti erőforrásaira, épített örökségi értékeire alapozott fejlesztése, a speciális térségi vidékfejlesztési problémák kezelése, az elmaradott vidéki térségek felzárkóztatása, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása, a foglalkoztatás növelése a hátrányos helyzetű vidéki térségekben.
- Egységes és integrálódó társadalom és gazdaság és egyenlő létfeltételek az ország egész területén: A leszakadó, hátrányos helyzetű térségek, külső és belső perifériák fejlesztése, az eddigieknél sokszínűbb eszközök alkalmazásával, például speciális gazdaságpolitikai eszközökkel, saját meglévő társadalmi és gazdasági erőforrásaik kibontakoztatásával, valamint a közszolgáltatásokhoz, a tudáshoz, a közművelődéshez, az értékekhez való hozzáférés biztosítása, elérhetővé tételével.
- Elérhetőség és mobilitás megújuló rendszere: Helyi szinten a hatékony és fenntartható városon belüli, illetve a város és vonzáskörzete közötti mobilitás biztosítása, térségi szinten a foglalkoztatási központok elérhetőségének biztosítása, országos szinten a többközpontú fejlődés elve alapján a centralizáltság oldása, a transzverzális kapcsolatok erősítése, hazánk erősen differenciált településhálózatának figyelembevétele a hagyományostól eltérő megoldások alkalmazásával.

1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

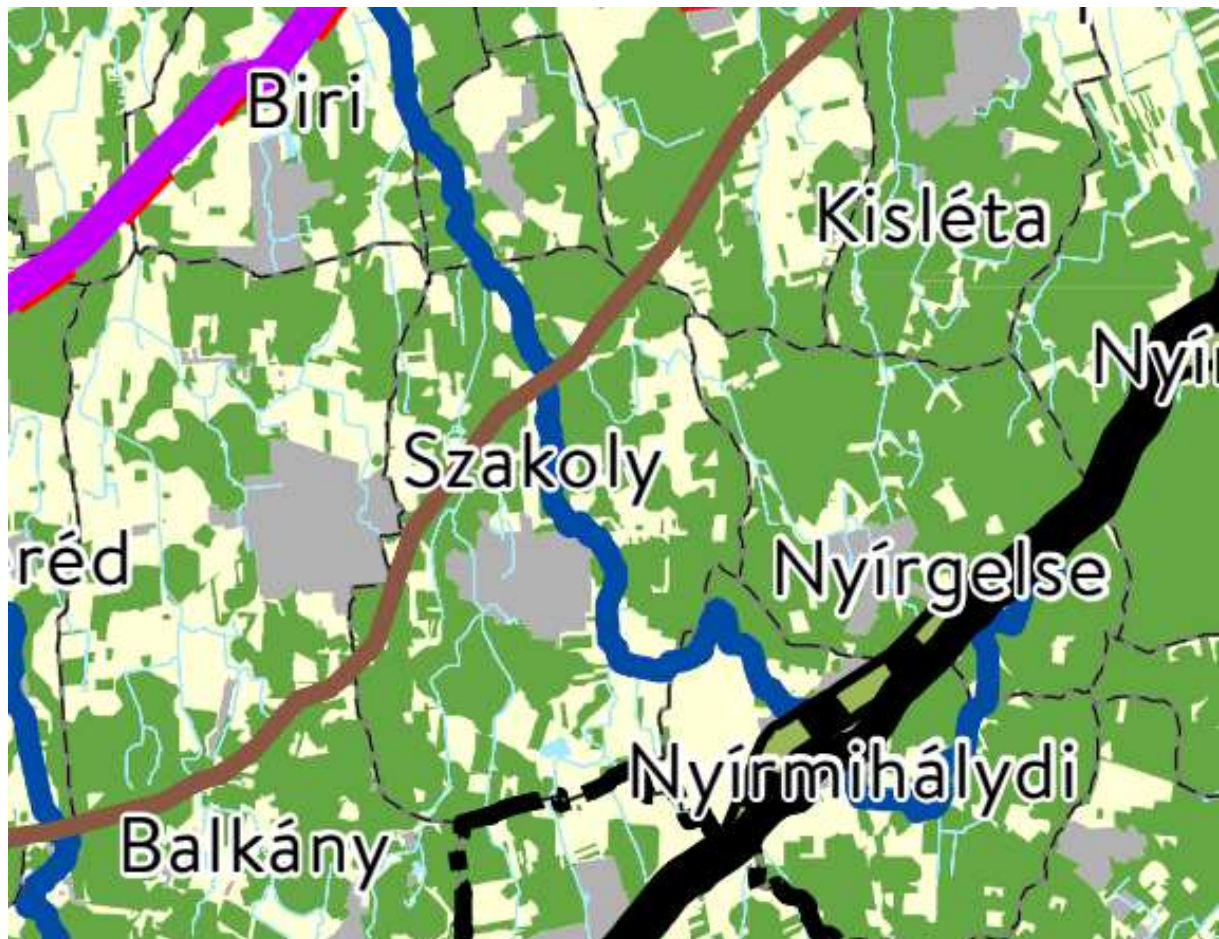
A területrendezési tervekkel való összefüggéseket a három tervezési szinten kell vizsgálni, melyek a következők:

- **Országos szint:** országos területrendezési terv + országos területfejlesztési koncepció + operatív programok
- **Térségi szint:** megyei területrendezési terv + megyei területfejlesztési koncepció + térségi operatív program
- **Települési szint:** településrendezési eszközök (koncepció + szerkezeti terv + építési szabályzat) + ITS

Figyelembe veendő magasabb szintű területrendezési tervek:

- a 2018. évi CXXXIX. törvénnyel jóváhagyott Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervnek Országos Területrendezési Terve (OTrT), valamint
- a megyei területrendezési tervről szóló 9/2023. (II. 24.) sz. vármegyei önkormányzati rendelet (MTrT).

A tervezett módosítás és a 2018. évi CXXXIX. törvénnyel jóváhagyott Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervének Országos Területrendezési Tervvel (OTrT) való összhang

A település közigazgatási területére vonatkozó kivonat az Ország Szerkezeti Tervéből, jelmagyarázattal:

Jelmagyarázat

Országos területfelhasználási kategóriák

	Erdőgazdálkodási térség
	Mezőgazdasági térség
	Vízgazdálkodási térség
	Települési térség

Közlekedési hálózatok és egyedi építmények

	Gyorsforgalmi út (meglévő)
	Gyorsforgalmi út (tervezett)
	Főút (meglévő)
	Főút (tervezett)
	Nagysebességű vasútvonal (tervezett)
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (meglévő)
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (tervezett)
	Nemzetközi kereskedelmi repülőtér (meglévő)
	Közös felhasználású katonai és polgári repülőtérre fejleszhető repülőtér (meglévő)
	Országos kerékpárútvonal
	Országos kikötő (meglévő)
	Határkikötő (meglévő)

Energetikai hálózatok és egyedi építmények

	Atomerőmű (meglévő)
	Atomerőmű (tervezett)
	Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (meglévő)
	Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (tervezett)
	750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	Földgázszállító vezeték (meglévő)
	Földgázszállító vezeték (tervezett)
	Kőolajszállító vezeték (meglévő)
	Termékvezeték (meglévő)

Vízi létesítmények

	VTT-tározó (meglévő)
	VTT-tározó (tervezett)
	Országos vízkár-elhárítási célú tározó (meglévő)
	Országos vízkár-elhárítási célú tározó (tervezett)
	Kiemelt jelentőségű vízi építmény (meglévő)
	Országos jelentőségű csatorna (meglévő)
	Országos jelentőségű csatorna (tervezett)
	Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal (meglévő)
	Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal (tervezett)

Hulladékgazdálkodási létesítmények

	Veszélyeshulladék-lerakó (meglévő)
	Veszélyeshulladék-égetőmű (meglévő)
	Radioaktív hulladék-tároló (meglévő)

Alaptérképi elemek

	Országhatár
	Megyehatár
	Település közigazgatási határa

Az igazgatási területet az alábbi területfelhasználási kategóriák érintik:

1. erdőgazdálkodási térség
2. mezőgazdasági térség
3. vízgazdálkodási térség
4. települési térség

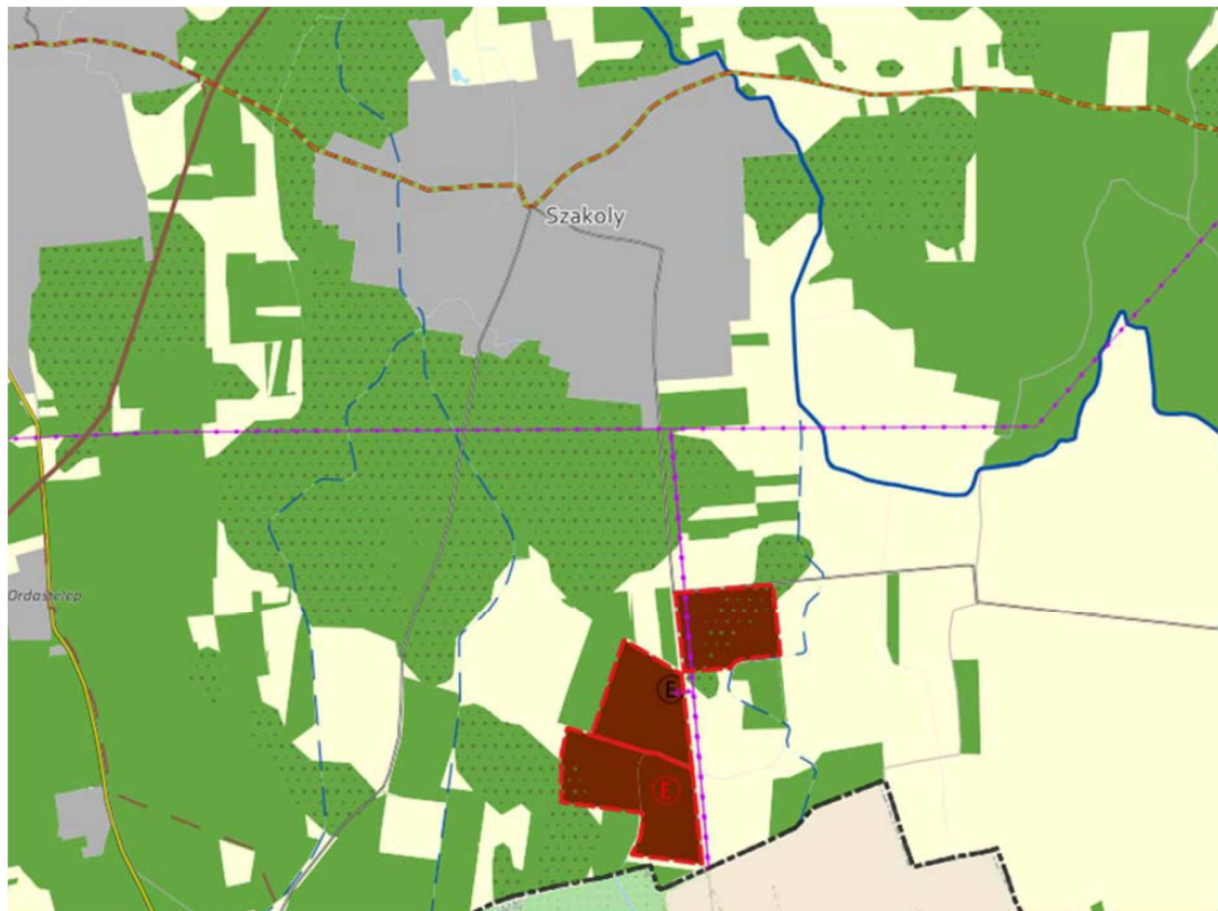
Települést érintő országos műszaki infrastruktúra hálózatok

- meglévő főút
- meglévő termékvezeték
- tervezett 132 kV-os átviteli hálózati távvezeték

Az Országgyűlés 2018. december 12-én elfogadta Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (továbbiakban: Törvény), melynek a területrendezési terveket érintő fejezetei 2019. március 15-től hatályba léptek.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területrendezési Terv és a tervezett módosítások kapcsolata

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Megyei Tervek Szerkezeti Tervének Szakoly Község közigazgatási területét érintő kivonata:

MTrT térségi szerkezeti terv részlet

A település közigazgatási területét tervezett országos kerékpárút törzshálózat vonal és a tervezett 750 KV-os átviteli hálózat érinti.

Az igazgatási területet az alábbi területfelhasználási kategóriák érintik:

1. erdőgazdálkodási térség
2. mezőgazdasági térség
3. vízgazdálkodási térség
4. települési térség
5. sajátos területfelhasználású térség

A település közigazgatási területét tervezett országos kerékpárút törzshálózat vonal és a tervezett 750 KV-os átviteli hálózat érinti.

JELMAGYARÁZAT

Térségi területfelhasználási kategóriák

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Sajátos területfelhasználású térség
- Vízgazdálkodási térség
- Települési térség

Műszaki infrastruktúra elemei

Országos jelentőségű
műszaki infrastruktúra-hálózatok
és egyedi építmények

- Gyorsforgalmi út - meglévő
- Gyorsforgalmi út - tervezett
- Főút - meglévő
- Főút - tervezett
- Nagysebességű vasútvonal - tervezett

 1 millió m³-t meghaladó
és 10 millió m³-nél kisebb
térfogatú vízkárelhárítási célú tározás
és fejlesztési lehetőség
- meglévő

 1 millió m³-t meghaladó
és 10 millió m³-nél kisebb
térfogatú vízkárelhárítási célú tározás
és fejlesztési lehetőség
- tervezett

- Egyéb országos törzshálózati
vasúti pálya - meglévő
- Országos kerékpárút törzshálózati vonal - tervezett
- Határkikötő - meglévő
- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték - tervezett
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték - tervezett
- 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
- 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték - tervezett
- Földgázszállító vezeték - meglévő
- Kőolajszállító vezeték - meglévő
- Termékvezeték - meglévő
- VTT-tározó - meglévő
- VTT-tározó - tervezett
- Kiemelt jelentőségű vízi építmény - meglévő

Alaptérképi elemek

- Egyéb burkolt út
- Településhatár
- Megyehatár
- Országhatár

Tájékoztató elemek

- Erdőtelepítésre javasolt terület
- Településközi összekötő utak - tervezett

 Országos jelentőségű csatorna - meglévő

 Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal - meglévő

 Veszélyeshulladék-égető mű - meglévő

Térségi jelentőségű
műszaki infrastruktúra-hálózat
és egyedi építmények

 Térségi szerepű összekötő út - meglévő

 Térségi szerepű összekötő út - tervezett

Egyéb mellékút - meglévő

 Egyéb mellékút - tervezett

 Országos vasúti mellékvonal - meglévő

 Országos vasúti mellékvonal - tervezett

 Térségi repülőtér - meglévő

 Térségi kerékpárútvonal - tervezett

 Térségi kikötő - meglévő

 Térségi kikötő - tervezett

 Kompátkelőhely - meglévő

 Kompátkelőhely - tervezett

 Térségi logisztikai központ - meglévő

 5-50 MW közötti névleges
teljesítőképességű erőmű - meglévő

 5-50 MW közötti névleges
teljesítőképességű erőmű - tervezett

 Térségi ellátást biztosító 132 kV-os
elosztó hálózat - meglévő

 Térségi ellátást biztosító 132 kV-os
elosztó hálózat - tervezett

 Földgázelosztó vezeték - meglévő

 Földgázelosztó vezeték - tervezett

 Térségi hulladékkezelők - meglévő

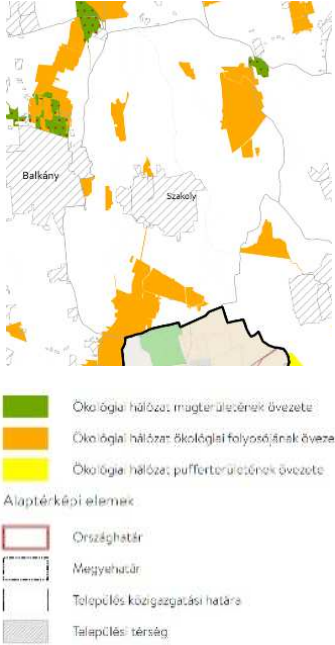
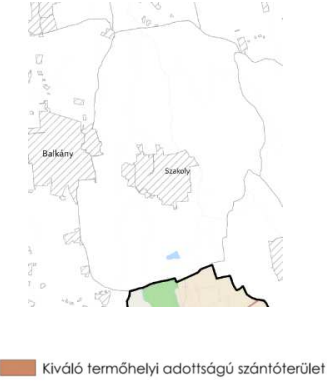
 Térségi csatorna

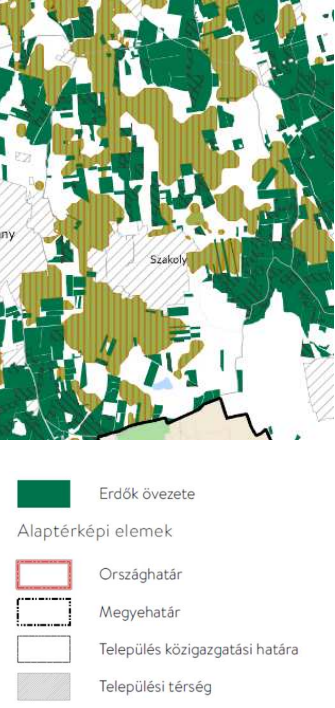
Az igazgatási területet az alábbi területfelhasználási kategóriák érintik:

1. erdőgazdálkodási térség
2. mezőgazdasági térség
3. vízgazdálkodási térség
4. települési térség
5. sajátos területfelhasználású térség

Összefoglaló táblázat a térségi övezetekkel való érintettség vizsgálatról

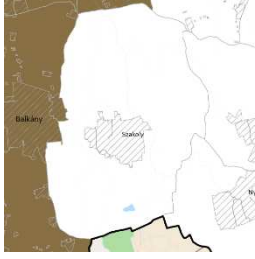
(településrendezési eszköz készítése a 2018. évi CXXXIX. tv. összhangban nem álló megyei területrendezési terv esetén)

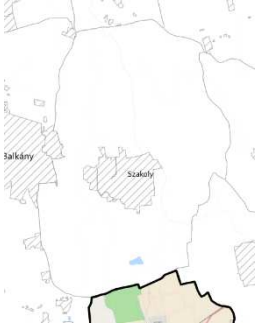
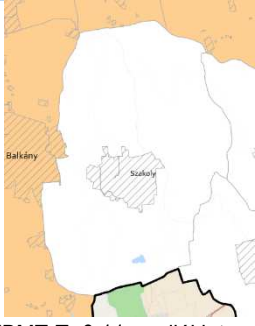
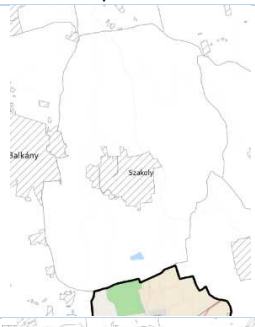
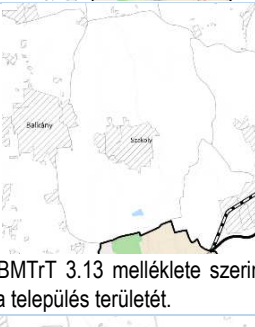
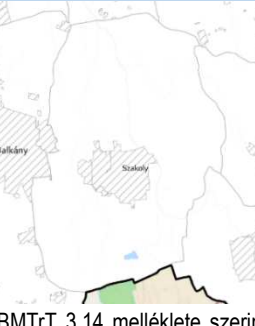
OTrT tv.	Sz.-Sz.-B MTrT	A közigazgatási terület érintettsége	A módosítás alá vont terület érintettsége	Teendő
ökol. hálózat magterület ö.	ökol. hálózat magterület övezet	 <p> ■ Ökológiai hálózat: magterületének övezete ■ Ökológiai hálózat: ökológiai folyósójának övezete ■ Ökológiai hálózat: puffertérületének övezete Alaptérképi elemek: Országhatár Megyehatár Település közigazgatási határa Települési térség </p> <p>OTRT 3/1 melléklet: érinti a település közigazgatási területét az ökológiai folyósójának övezete.</p>	Nem érinti	nincs
ökol. hálózat ökológiai folyósó ö.	ökol. hálózat ökológiai folyósó övezet		Érinti	nincs
ökológiai hálózat puffertérületének övezete	ökol. hálózat puffertérület övezet		Nem érinti	nincs
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	 <p> ■ Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület </p> <p>OTRT 3/2 melléklet: nem érinti</p>	Nem érinti	nincs

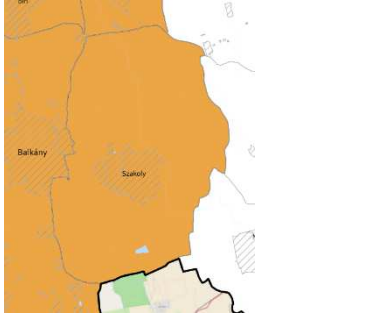
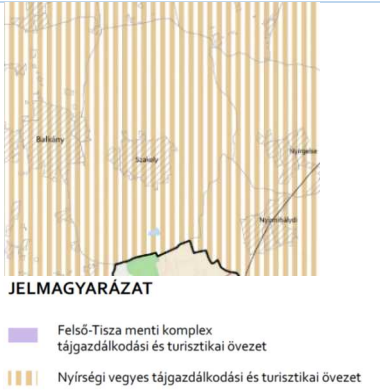
<p>Jó termőhelyi adottságú szántók övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról Magyarország</p>		 <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete 1.sz. melléklet: nem érinti</p>	<p>Nem érinti</p>	<p>nincs</p>
<p>Erdők övezete Új országos övezet!</p>		 <p>OTRT 3/3 melléklet: érinti a település külterületét.</p>	<p>Érinti a tervezési területet, HBMKH DJH AF Erdőfelügyeleti Osztály megerősített, állásfoglalás figyelembe véve</p>	<p>nincs</p>

<p>Erdőtelepítésre javasolt terület övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról Magyarország</p>		 <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete 2.sz. melléklet: érinti</p>	<p>Érinti a tervezési területet, HBMKH DJH AF Erdőfelügyeleti Osztály megerősített, állásfoglalás figyelembe véve</p>	<p>nincs</p>
<p>Tájképvédelmi terület övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról Magyarország</p>	<p>Országos, ill. térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete</p>	 <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete 3.sz. melléklet: érinti</p>	<p>Érinti</p>	<p>nincs</p>

<p>Világörökségi és világörökség várományos terület övezete</p>	<p>Világörökség és világörökség várományos terület</p>	 <p>OTRT 3/4 melléklet: nem érinti a települést</p>	<p>Nem érinti</p>	<p>nincs</p>
<p>Vízminőség-védelmi terület övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról Magyarország</p>		 <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete 4.sz. melléklet: nem érinti</p>	<p>Új országos övezet, a Sz.-Sz.-B. Megyei MTrT-ben ehhez közel álló övezet a kiemelten érzékeny felszín alatti vízmin.véd. terület, melynek előírásai a tervezett tervekészítés során betartásra kerül</p> <p>b) a mód. alá vont ter-en szennyvíztisztító telep nem található,</p> <p>c) 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendeletnek megfelel, mivel szennyvíz zárt rendszerben elvezethető.</p> <p>A csapadékvíz a burkolatlan területen elszivárog.</p>	<p>nincs</p>

<p>Nagyvízi meder övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról Magyarország</p>	<p>Rendszeresen belvízjárta terület övezete, nagyvízi meder övezete</p>	 <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete 5.sz. melléklet: nem érinti</p>	<p>Nem érinti.</p>	<p>nincs</p>
<p>VTT tározók övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról Magyarország</p>		 <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete 6.sz. melléklet: nem érinti</p>	<p>Nem érinti.</p>	<p>nincs</p>
<p>Honvédelmi és katonai célú övezet területe</p>	<p>Honvédelmi területek övezetei</p>	 <p>OTRt 3/5 melléklet: nem érinti a település területét</p>	<p>Nem érinti, melyet a HM Hatósági Főosztály adatszolgáltatása megerősített.</p>	<p>nincs</p>
<p>Megyei övezetek:</p>	<p>Ásványi nyersanyagvagyon övezete OTRT 19. § (3) 1.</p>	 <p>SZSZBMTrT 3.9 melléklete szerint nem érinti a település területét</p>	<p>Nem érintett, melyet a B.-A.-Z. M. KH Bányászati Osztály a levelében megerősített.</p>	<p>nincs</p>

-	Rendszeresen belvízjárta terület övezete OTRT 19. § (3) 2.	 SZSZBMTrT 3.10 melléklete szerint nem érinti a település területét.	A Sz.-Sz.-B. Megyei Katasztrófavédelmi Ig. adatszolg. alapján a jelen módosítással érintett ingatlant nem érint, ezért intézkedés nem szükséges.	nincs
-	Tanyás területek övezete OTRT 19. § (3) 3.	 SZSZBMTrT 3.11 melléklete szerint nem érinti a település területét.	Nem érinti	nincs
-	Földtani veszélyforrás terület övezete	 SZSZBMTrT 3.13 melléklete szerint nem érinti a település területét.	Nem érintett, melyet a B.-A.-Z. Megyei Korm. Hiv. Bányászati Osztály a levelében megerősített.	nincs
Egyedileg meghatározott megyei övezet	Térségi együttműködés övezete	 SZSZBMTrT 3.14 melléklete szerint nem érinti a település területét.	Nem érinti	nincs
	Határon átnyúló együttműködés övezete	 SZSZBMTrT 3.14 melléklete szerint nem érinti a település területét.	Nem érinti	nincs

	<p>Gyümölcsstermesztés térségi jelentőségű övezete</p>	 <p>SZSZBMTTrT 3.15 melléklete szerint érinti a település területét.</p>	<p>Érinti</p>	<p>nincs</p>
	<p>Felső-Tisza Menti Komplex- és Nyírségi vegyes tájgazdálkodási és turisztikai övezetek</p>	 <p>JELMAGYARÁZAT</p> <ul style="list-style-type: none"> Felső-Tisza menti komplex tájgazdálkodási és turisztikai övezet Nyírségi vegyes tájgazdálkodási és turisztikai övezet <p>SZSZBMTTrT 3.16 melléklete szerint nem érinti a település területét.</p>	<p>Érinti</p>	<p>Nincs</p>

2. melléklet a 9/2023. (II. 24.) sz. vármegyei önkormányzati rendelethez: országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények térbeli rendje szempontjából meghatározó települések

A) A megyét érintő országos jelentőségű elemek	B) A megyét érintő térségi jelentőségű elemek
	Térségi szerepű összekötő út
	B3.8.– Balkány – Szakoly – Nyírgelse
	Egyéb mellékút
	B4.63.–Szakoly – Balkány B4.64.–Szakoly – Nyirmihálydi
	Térségi kerékpárút-hálózat elemei
	B10.5.– Balkány – Szakoly – Nyírgelse
	5-50 MW közötti névleges teljesítő-képességű erőmű
	B14.2.– Szakoly
	Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózati távvezeték
	B15.9.– Nyírbátor – Szakoly – (Nyíradony) B15.14.–Szakoly – (Nyíradony) B15.21.– Újfehértó – Balkány – Szakoly – (Hajdúböszörmény)
	Földgázelosztó vezetékek
	B16.6.– Balkány – Szakoly B16.83.– Szakoly – Balkány
	Térségi vízi létesítmények
	B19.60.– Gelsei-(VII/8.) csatorna: Nyírgelse – Szakoly B19.80.– Károlyusztai-(VII/9.) csatorna: (Nyíradony) – Szakoly B19.82.– Kecskés-árok: Balkány – Szakoly B19.149.–Szakolyi-(VII/7.) csatorna: (Nyíradony) – Szakoly

Az 9/2023. (II. 24.) sz. vármegyei önkormányzati rendelet 4. sz. melléklete: települések 4. melléklet országos és megyei övezetekkel való érintettsége

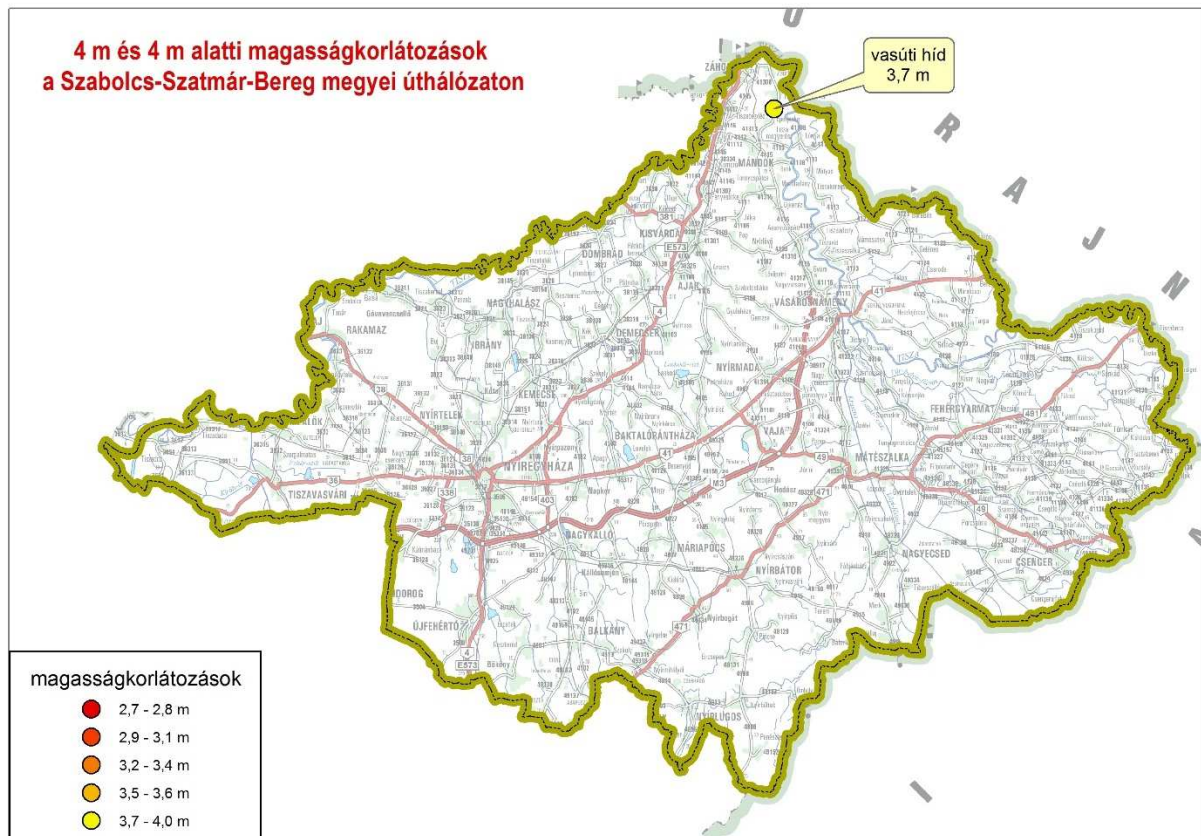
	SZAKOLY
Ökológiai hálózat megaterületének övezete	nem érintett
Ökológiai hálózat pufferterületének övezete	nem érintett
Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	érintett
Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	nem érintett
Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	nem érintett
Erdők övezete	érintett
Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	érintett
Tájképvédelmi terület övezete	érintett
Világörökség és világörökség várományos terület övezete	nem érintett
Vízminőségvédelmi terület övezete	nem érintett
Nagyvízi meder övezete és a VTT-tározók övezete	nem érintett
Honvédelmi és katonai célú terület övezete	nem érintett
Ásványi nyersanyagvagyon övezete	nem érintett
Rendszeresen belvízjárta területek övezete	nem érintett
Tanyás területek övezete	nem érintett
Térszervező városok övezete	nem érintett
Debrecen-Nyíregyháza urbanizációs tengely térségi együttműködések övezete	nem érintett
Nyírségi-Szatmári-Beregi város csoport térségi együttműködések övezete	nem érintett
Záhony-Kisvárdai térsége térségi együttműködések övezete	nem érintett

Aprófalvas térség térségi együttműködések övezete	nem érintett
Szomszédváros és várospárok térségi együttműködések övezete	nem érintett
Határon átnyúló együttműködés övezete	nem érintett
Gyümölcsstermesztés térségi jelentőségű övezete	érintett
Nyírségi vegyes tájgazdálkodási és turisztikai övezet	érintett
Felső-Tisza menti komplex tájgazdálkodási és turisztikai övezet	nem érintett

A közlekedési lehetőségek nagymértékben befolyásolják egy terület gazdasági és társadalmi fejlődését. A gazdaság fejlődése szempontjából fontos kérdés, hogy a kistérség be tud-e kapcsolódni az európai közlekedési hálózatok vérkeringésébe, hiszen ez a tényező nagyban befolyásolja majd a jövőbeli versenyképesség alakulását.

A közúti közlekedés fő tengelyvonalait a megyében a 4., 36., 38., 41., 49. számú főutak és az M3-as autópálya jelentik. Az utak mennyisége összességében megfelelő, a települések közti úthálózat sűrűsége meghaladja az országos átlagot. Az úttállomány összetétele is sokat javult: a 100 km²-re jutó főútvonal-sűrűség a megyében 2007-ben már alig maradt el az országos átlagtól, és a mellékutak sűrűsége sem sokkal magasabb már az országos átlagnál. Összességében továbbra is inkább a mellékutak dominanciája a jellemző.

Térségi mellékutak nyomvonalát úgy került kijelölésre, hogy a meglévő úthálózaton belül az általános irányelveknek megfelelően erősítse a közlekedési kapcsolatokat. Az utak fejlesztése a 4-es főúttól északra, a 3829-es bekötőúttól keletre és nyugatra fekvő térség feltárását, kiszolgálását javíthatja, továbbá irányultságukból fakadóan erősítik a közlekedési kapcsolatokat.

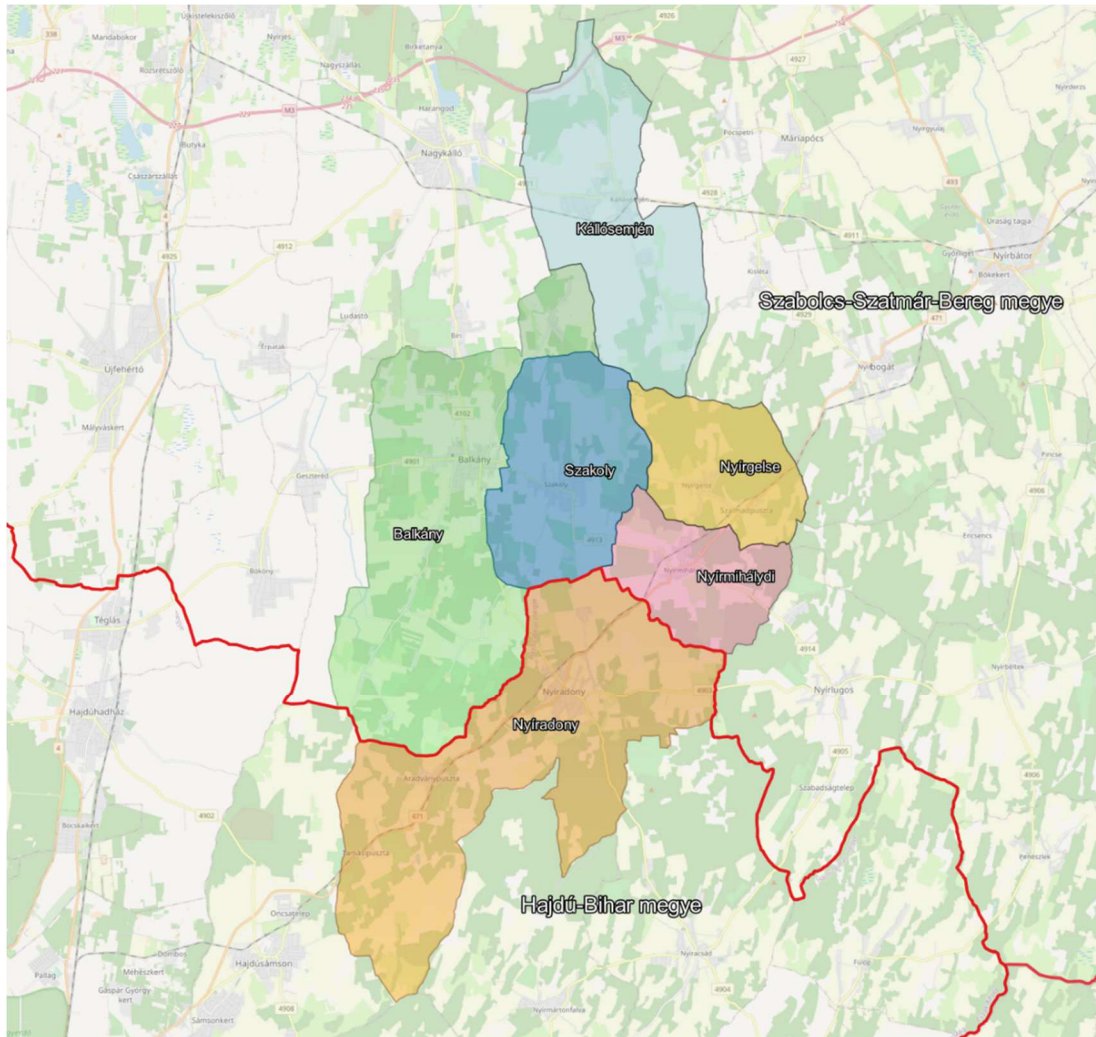
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei fő- és mellékút nyomvonalak²¹

²¹ Forrás: <https://internet.kozut.hu/ugyfelszolgalat/utvonalengedely-uvr-e-office/altalanos-tajekoztato/suly-es-magassagkorlatozasok/>

1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK – AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ – VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Az alábbi települések határolják Szakoly Községet:

1. Balkány Város
2. Kállósemjén Nagyközség,
3. Nyírgelse Község,
4. Nyírmihálydi Község,
5. Nyíradony Község.

Települések közigazgatási területei Szakoly határvonalánál²²

A szomszédos települések hatályos településszerkezeti tervei:

- **Balkány:** a településszerkezeti terv 2006-ban készült el, melyet a 7/2006. (V. 19.) határozattal elfogadott a képviselő testület. Az évek során többször módosult, jelenleg a 2017. év 08. hóban elfogadott 9/2017. (VIII.31.) határozat lépett hatályba. A helyi építési szabályzat és szabályozási terv 2006-ban készült el, melyet a 7/2006. (V. 19.) rendelettel elfogadott a képviselő testület. Az évek során módosult, jelenleg a 2017. év 08. hóban elfogadott 9/2017. (VIII. 31.) rendelet lépett hatályba.

²² Forrás: <http://www.openstreetmap.hu> - interaktív térkép

- **Kállóse미jén:** a településszerkezeti terv 2004-ben készült el, melyet a 99/2004. (XI. 24.) határozattal elfogadott a képviselő testület. Az évek során többször módosult, jelenleg a 2014. 07. hóban elfogadott 57/2014. (VII. 3.) határozat lépett hatályba. A helyi építési szabályzat és szabályozási terv 2004-ben készült el, melyet a 18/2004. (XI. 24.) rendelettel elfogadott a képviselő testület. Az évek során módosult, jelenleg a 2009. 07. hóban elfogadott 14/2009. (VII. 31.) rendelet lépett hatályba.
- **Nyírgelse:** a településszerkezeti terv 2006-ban készült el, melyet a 9/2006. (VI. 06.) határozattal elfogadott a képviselő testület. Az évek során módosult, jelenleg a 2016. év 01. hóban elfogadott 1/2016. (I. 29.) határozat lépett hatályba. A helyi építési szabályzat és szabályozási terv 2006-ban készült el, melyet a 9/2006. (VI. 06.) rendelettel elfogadott a képviselő testület. Az évek során módosult, jelenleg a 2016. év 01. hóban elfogadott 1/2016. (I. 29.) rendelet lépett hatályba.
- **Nyírmihálydi:** a településszerkezeti tervből jelenleg a 12/2007. (XI. 01.) önkormányzati rendelet van érvényben, míg a helyi építési szabályzatból és szabályozási tervből a 12/2007. (XI. 01.) rendelettel van érvényben.
- **Nyíradony:** a településszerkezeti terv 2007-ben készült el, melyet a 10/2007. (V. 31.) határozattal elfogadott a képviselő testület. Az évek során módosult, jelenleg a 2017. év 04. hóban elfogadott 29/2015. (XII. 14.) határozat lépett hatályba. A helyi építési szabályzat és szabályozási terv 2007-ben készült el, melyet a 10/2007. (V. 31.) rendelettel elfogadott a képviselő testület. Az évek során többször módosult, jelenleg a 2017. év 04. hóban elfogadott 29/2015. (XII. 14.) rendelet lépett hatályba.

A szomszédos települések településszerkezeti tervei a közlekedési kapcsolatok vonatkozásában említik Szakolyt.

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 37.§-a alapján az előzetes tájékoztatási szakaszban nem jelezték az érintett önkormányzatok, hogy a tervezett fejlesztéseik befolyásolnák a településrendezési terv készítését. A tervezett fejlesztéseket a Megyei (Szabolcs-Szatmár-Bereg) TrT tartalmazza, melyek Szakoly érintő vonatkozásai jelen tervbe is beépülnek, tehát az összhang biztosított.

1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Szakoly Községnek nincs településfejlesztési koncepciója, új fog készülni jelen megalapozó vizsgálat után, arra épülve.

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Településfejlesztés, településrendezés vonatkozásában, Szakoly község nem rendelkezik hatályos településrendezési és szerkezeti tervvel.

1.6. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

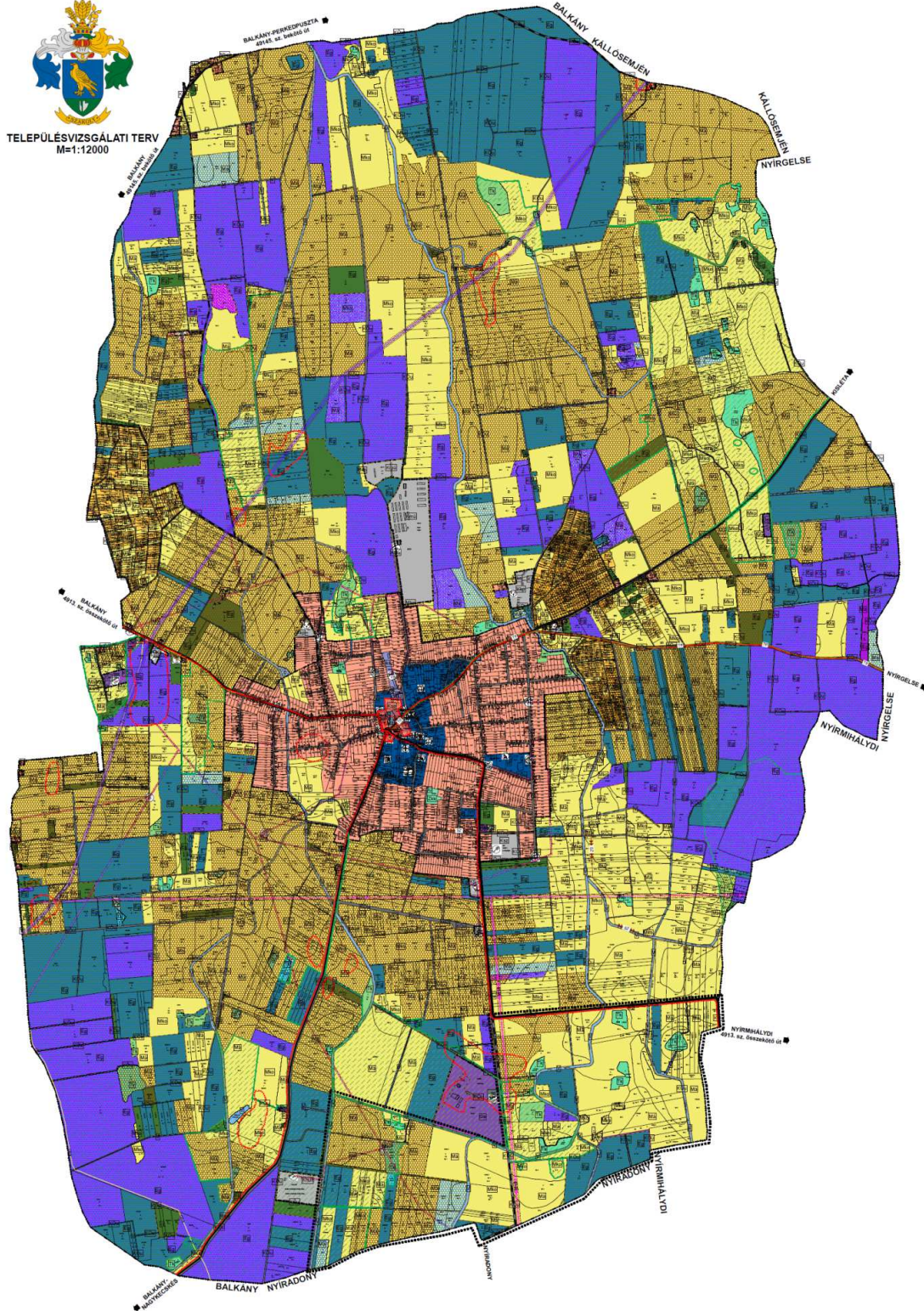
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Településfejlesztés, településrendezés vonatkozásában, Szakoly község nem rendelkezik hatályos településrendezési és szerkezeti tervvel.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Településfejlesztés, településrendezés vonatkozásában, Szakoly község nem rendelkezik hatályos településrendezési és szerkezeti tervvel.

SAKOLY

Településszerkezeti vizsgálat²³

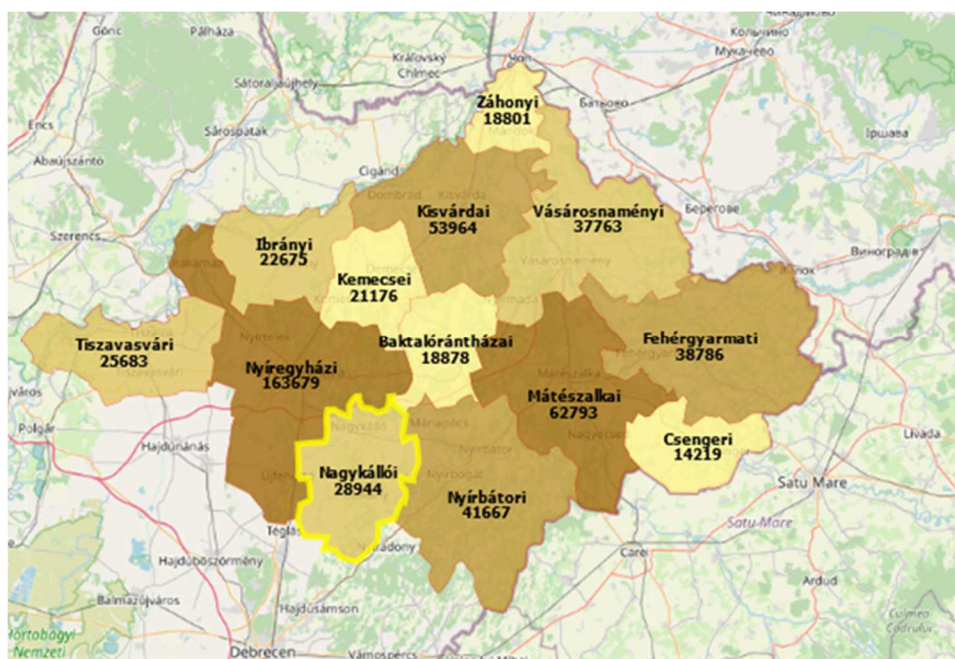
²³ Forrás: Nyírségterv Kft. – saját szerkesztés

1.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

A lakónépesség számának alakulását az élveszületések és halálozások különbségéből adódó természetes szaporodás, valamint az állandó és ideiglenes be- illetve elvándorlások egyenlegeként előálló vándorlási különbözet határozza meg. A népmozgalmra számos tényező hat, ezek közül a békés időszakokban (ahol a háborúk hatása nem jelentkezik) legtisztábban nyomon követhető a gazdasági helyzet alakulása párhuzamban a megélhetési lehetőségekkel, az általános egészségi állapot és az egészségügyi ellátórendszer fejlettsége, elérhetősége, valamint a gyerekvállalási kedv alakulása.

Az 1980-as évek eleje óta Magyarország lakónépessége egyre csökken; 2012-re közel 750 ezer fővel lett kevesebb a népesség. A 2011-es népszámláláskor Magyarország lakossága 9 millió 982 ezer volt, 216 ezerrel kevesebb az egy évtizeddel korábbi népszámlálás során mérthez képest, azaz a népességfogyás üteme a legutóbbi mérés óta tovább gyorsult. A népességcsökkenés legfőbb oka a születések és halálozások számának kedvezőtlen aránya, illetve a termékenységi arány csökkenése. Az élveszületések száma a rendszerváltást követő évtizedben 126 ezerről 95 ezerre csökkent, az új évezred első évtizedében 95 és 100 ezer között alakult (KSH Népeségtudományi Kutató Intézet: Demográfiai Portré 2012).

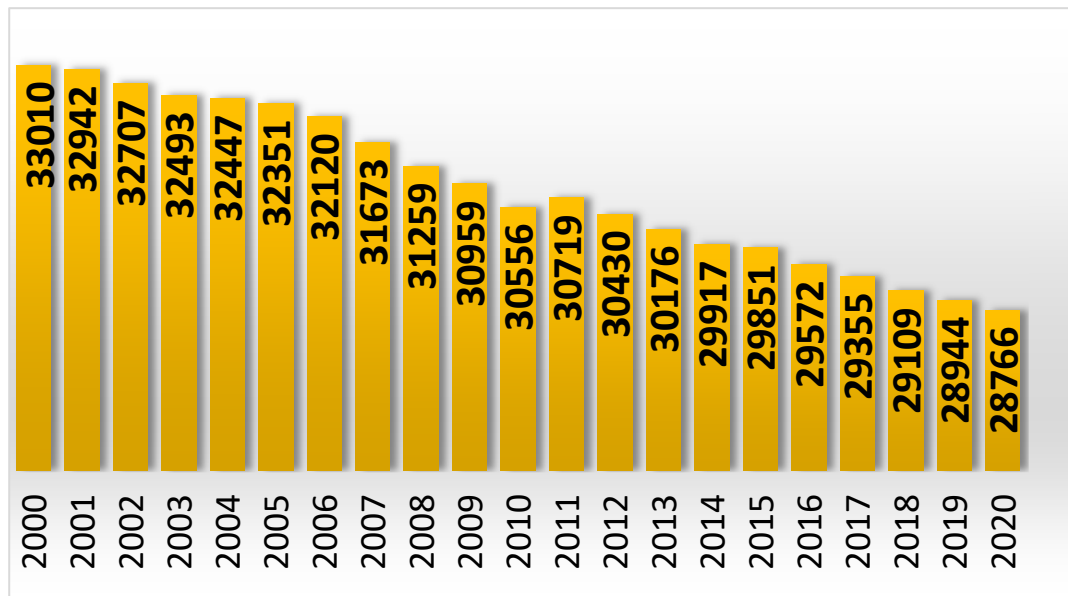

Lakónépesség (fő) – Szabolcs-Szatmár-Bereg megye - 2019

A lakónépesség alakulását 2000-2016 között országos, régiós, megyei és települési viszonylatban szemléltető táblázat adatai alapján leírható, hogy a régió és a megye lakossága az országos átlagot meghaladó mértékben csökkent úgy 2000 és 2005 között, mint 2005 és 2010 között, illetőleg a Nyíregyházi járás lakossága még ennél is gyorsabb ütemben csökkent, addig Szakoly lakossága inkább a regionális és megyei trendbe illeszkedik, mint a járásiba. Sőt, 2010 után a település lakossága enyhe növekedésnek indult, amellyel kilépett az összes vizsgált elemzési szintre vonatkozó, csökkentő tendenciákból.

Ugyanakkor a trendek elemzésekor fontos figyelembe venni, hogy Szakoly esetében egy nagyjából 1000 fős bázisról beszélünk, amely esetében már néhányszor tíz fős népességmozgás is jelentős arányeltolódásokat eredményez – és ennek a ténynek két logikai következménye is van. Az első, hogy a település méreténél fogva

érzékenyen reagál a demográfiai helyzetet befolyásoló tényezők változásaira, és ennek éppúgy lehet pozitív, mint negatív hozadéka. A második, hogy a település sérülékeny, erősebben kitett a nem-demográfiai jellegű változásoknak is, hiszen az alacsony népességszám – pontosabban a nagyobb népességek esetében természetesen jelentkező képzettség, képesség és kompetencia alapú sokféleség szűkösebb volta miatt –, nem képes pufferként működni.

Nagykállói járás - Lakónépesség száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) (fő)²⁴

A Nagykállói járás összesített népességszáma a 2020-as statisztikai adatokat figyelembe véve, 28 766 fő, amellyel a 7. helyen áll a lakosságszámot tekintve a 13 db Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei járások közül. A megye természetes szaporodása sokkal kedvezőbb, mint bármelyik más megyéé, a születési ráta itt a legmagasabb, és a halálozási ráta is alacsonyabb az országos átlagnál. A népességszám alakulásának viszonylag kedvező mutatói azonban nem elegendők a népesség növekedéséhez. Magyarország egészéhez hasonlóan a népesség fogy, csak sokkal mérsékeltebben, mint az országos átlag.

Időpont	Lakónépesség	Lakások száma	Területnagyság (hektár)
2021.01.01.	2 577	994	4 144
2020.01.01.	2 585	994	4 144
2019.01.01.	2 573	995	4 144
2018.01.01.	2 613	995	4 144
2017.01.01.	2 649	996	4 144
2016.01.01.	2 724	997	4 144
2015.01.01.	2 743	997	4 143
2014.01.01.	2 771	997	4 144
2013.01.01.	2 795	997	4 144
2012.01.01.	2 827	997	4 144
2011.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	2 819	997	4 144
2010.01.01.	2 800	1 028	4 144
2009.01.01.	2 847	1 028	4 144
2008.01.01.	2 830	1 024	4 144
2007.01.01.	2 843	1 020	4 144
2006.01.01.	2 869	1 014	4 144
2005.01.01.	2 842	1 008	4 144
2004.01.01.	2 838	1 008	4 144
2003.01.01.	2 902	1 011	4 144

²⁴ Forrás: KSH

2002.01.01.	2 930	1 012	4 144
2001.02.01. (a népszámlálás időpontjában)	2 946	1 009	4 144
2000.01.01.	2 970	1 000	4 144
1999.01.01.	2 977	997	4 144
1998.01.01.	3 011	991	4 144
1997.01.01.	3 010	981	4 144
1996.01.01.	2 959	963	4 144
1995.01.01.	2 926	960	4 144
1994.01.01.	2 756	951	4 144
1993.01.01.	2 781	942	4 144
1992.01.01.	2 816	938	4 144
1991.01.01.	2 838	928	4 144
1990.01.01. (a népszámlálás időpontjában)	2 870	916	4 144

Szakoly statisztikai adatok²⁵

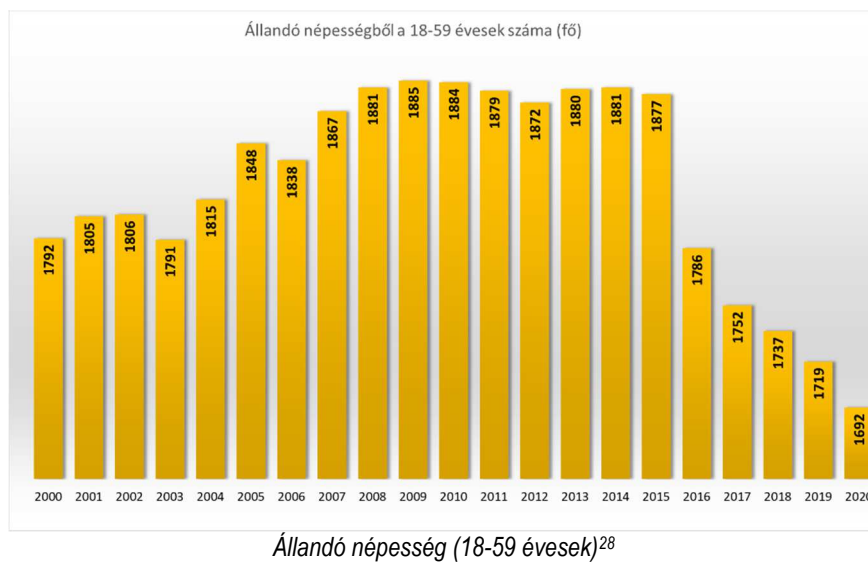
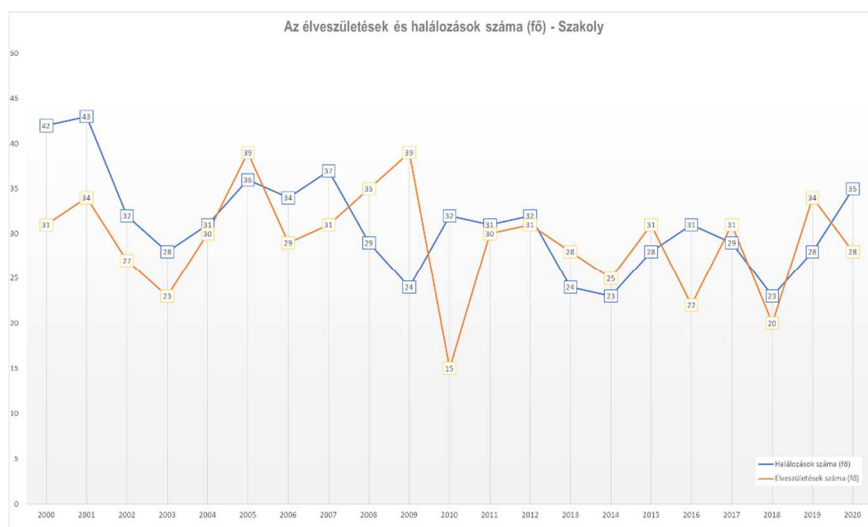
Megvizsgálva a lakónépesség csökkenésének mértékét, látjuk, hogy a község makro- és mezo-környezete is csökkenő tendenciát mutat, ezen belül a község lakosság csökkenésének 10 éves időtávban mért aránya a némileg alacsonyabb, mint a megyei és regionális érték. Ahogy fentebb is említettük, drasztikus csökkenés figyelhető meg 2007 és 2010 között, ezt egy kisebb mértékű népességyarodás követi, majd 2012-től újra a csökkenés felé mozdul el a lakosságszám. A járási lakosság csökkenésének nagyobb aránya, arra enged következtetni, hogy amennyiben Szakoly vonzóbbá válik is, egy csökkenő népességszámú térségre gyakorolhat majd demográfiai vonzerőt.

A három fő korcsoport közül (gyermekkorúak, aktív korúak, időskorúak) a népességvesztés legsúlyosabban a 0-14 éves korúak korcsoportjában jelentkezik. A gyermekkorúak aránya a vizsgált 20 évben csaknem felére csökkent! A csökkenő gyerekszám hangsúlyos jele a település elöregedésének. Így kifejezetten reális veszélyként jelentkezik az idősödés, azaz az idősek arányának a lakónépességen belüli oly mértékű megnövekedése, amely egyrészt a lezárult reprodukciós időszakok következtében már nem szolgálhat alapjául a későbbi népességnövekedésnek és a trendek megfordításának, részben inaktivitásukból, romló egészségi állapotukból, valamint az önmagukat teljes mértékben ellátni nem képes idősek számának törvényszerű növekedéséből ellátásuk feladatként, valamint előteremtendő költségként fog megjelenni. Az idősek nem csupán arányukban, de számukban is növekedést mutattak a településen.

Az aktív korúak korosztályában is tetten érhető a lakosságszám csökkenése: a vizsgált időszakban mintegy 100 fővel lett kevesebb a korcsoport létszáma. Ez részben annak köszönhető, hogy az csökkenő népességre jellemző demográfiai állapot szerint minden évben nagyobb számban hagyják el a csoportot az időskorba kerülők, mint amennyi belépőt regisztrálhatunk a gyermekkorúak csoportjából.

A másik jelentős ok a hazai viszonylatban egyik legsúlyosabb problémának tekintett korai halálozásoké, amely különösen nagymértékben érinti a 40 év feletti férfiakat. Az aktív korúak halandósága miatt elvesztett életek komoly nemzetgazdasági veszteségben realizálódnak. Az aktív korúak létszámcsökkenésének harmadik oka a települési szintű bevándorlás és elvándorlás negatív egyenlege, azaz amikor az elvándorlók száma meghaladja a bevándorlókat.

²⁵ Forrás: KSH Helyiségnévtár

²⁶ Forrás: KSH

²⁷ Forrás: KSH

²⁸ Forrás: KSH

Az adattáblák értelmezését segíti a lakónépesség és az állandó népesség megkülönböztetése. A népszámlálási lakónépességbe azok a személyek tartoznak, akiknek egyetlen lakóhelyük az összeírás helye, illetve, ha több lakóhellyel rendelkeznek, az összeírás helyét tekintik életvitelszerű lakóhelyüknek, éjszakai pihenésüket általában, a hét nagyobb részében ott töltik. A (népszámlálási) lakónépesség tehát a tényleges népességet jelenti, ezt a népességekategóriát használta már a 2001. évi népszámlálás is.

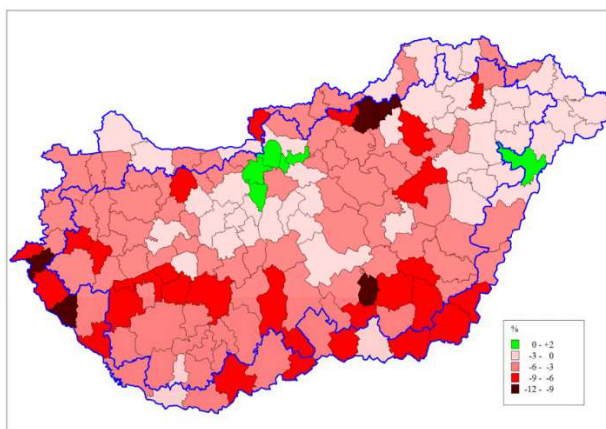
Az állandó népesség ezzel szemben az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek adatait tartalmazza, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). Ebbe a csoportba tartoznak azok a személyek is, akik valamely okból (munkavállalás, tanulás, diplomáciai, kereskedelmi, tudományos megbízás teljesítése stb.) az eszmei időpontban átmenetileg külföldön tartózkodtak, de bejelentett lakóhelyük (lakásuk) az adott területen volt.

Miután Szakolyban idősoros adataiban jól látszik, hogy az állandó népesség esetében a vizsgált időszakban (a 2002-2003. éveket kivéve) folyamatos csökkenés regisztrálható, valamint a lakónépesség esetében a 2011-es kiugrás (is) alatta marad az állandó népesség adott időszakra vonatkozó nivelójának, elmondható, hogy Szakoly népessége a vizsgált időszakban valójában nem növekedett, csupán egy kisebb csoport statisztikai státuszában következett be változás, amely kiugrásként jelentkezett lakónépességre vonatkozó statisztikában.

A népességfogyás mértékének másik megközelítéséhez a népszámlálási adatokat használtuk, ahol ebben az időtávban, korcsoporti bontásban jól látszik, hogy a népességszám-csökkenés mennyire intenzíven érinti a gyermekkorú népességet. 2011-re a 0-14 éves korúak száma a 2001-es népszámláláskor mért szám 78,4 százalékára csökkent, azaz közel negyedével kevesebb lett a gyermek a vonatkozó, 10 éves periódusban. Az aktív korúak és a 60 év felettek aránya a vizsgált tíz év alatt növekedés mutatott, de ez, a százalékos adatokban kimutatható növekedés valójában az aktív korúak számának csökkenését (a 2001-es létszám 91,5 %-a) rejti magában – azaz az aránynövekedés igazából a gyermekkorúak számának drasztikusabb visszaesése következtében jött létre. A 60 év felettek száma 6,2 %-kal nőtt az elmúlt tíz évben.

A korcsoportok közötti változás mértéke az országos és járási adatoknak megfelelő tendenciát mutatja, de az ország összes (egykori) kistérségére kiterjedő területi statisztikai feldolgozás rámutat arra, hogy az ország egyik legkisebb mérhető természetes fogyásával jellemezhető vidékéből emelkedik ki néhány szomszédos kistérséggel együtt szigetszerűen.

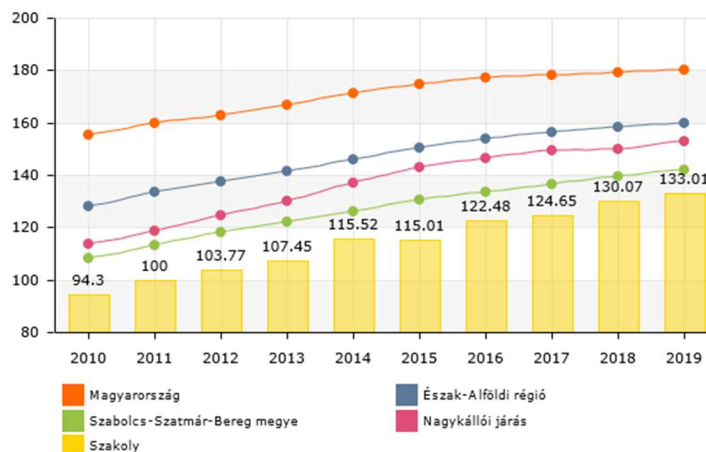
A korábbi elemzésünk viszont rámutat arra, hogy Szakoly maga is szigetszerűen emelkedik ki járásából a maga közel 5 százalékponttal kedvezőbb természetes fogyásával. Összességben tehát elmondható, hogy Szakoly a természetes szaporodás szempontból belesimul az országos és kisebb egységekre jellemző trendekbe, és jelenlegi állapotát tekintve némileg kedvezőbb helyzetben van, mint közvetlen környezete.

Természetes szaporodás átlaga 1000 lakosra 2000-2009 között - Forrás: Híves, 2014²⁹

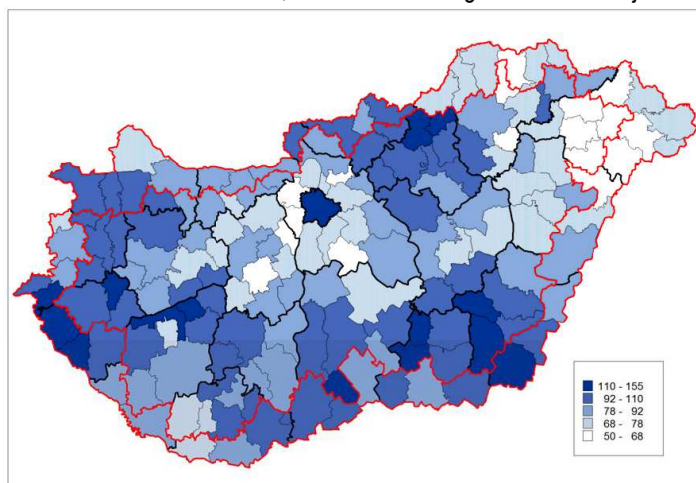
²⁹ Híves T. (2014): Területi oktatáskutatás. Vizsgálatok az iskolázás területi folyamatairól. Doktori (PhD) értekezés. Pécsi Tudományegyetem „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs. A szerzőmunkáját kistérségi adatokra alapozta, mivel a járási szintű adatokról akkor még nem álltak rendelkezésre megfelelő mélységben az adatok, illetve időszaki összehasonlításokat sem tettek volna lehetővé a járásra alapozott statisztikák.

Szakolyban az öregségi mutató - amely azt mutatja meg, hogy mennyi az idős (60 év feletti) népesség aránya a fiatal (14 év alatti) népességhez képest – magas, mint ami az országos adat. Míg az ország egészére vonatkoztatva 2015-ben az öregségi mutató 174,8, Szakolyban 169,23, a járásban 143. A korcsoporton belüli szám adatok alakulását tekintve egyértelműen látszik, hogy az öregedési mutató növekedése a fiatal korosztály számának csökkenésével és az idősebb korosztály számbeli növekedésével függ össze.

Öregedési mutató³⁰

Az ország összes (egykori) kistérségére kiterjedő területi statisztikai feldolgozás alapján látható, hogy a kistérség öregedési indexe hogyan viszonyul a közvetlen szomszédokéhoz, valamint az ország más területeire jellemző folyamatokhoz.

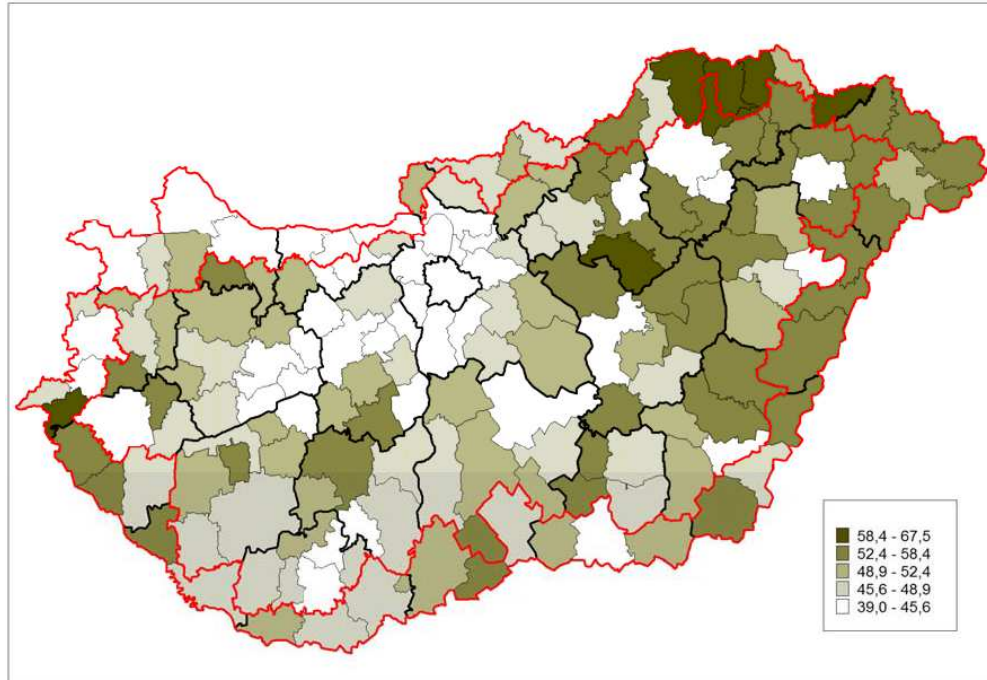
Öregedési index 2001-es népszámlálás alapján³¹

A TelR adatbázis alapján összeállított ábrán látható, hogy az utolsó vizsgált évben (2019) az öregedési mutató enyhe javulást mutat. Ismerve a fiatalabb korcsoportokra jellemző negatív tendenciákat, ez az enyhe javulás vagy csupán egy időleges állapot, amelynek nem lesz hosszú távú jelentősége, vagy szoros összefüggést mutat a teljes népesség dinamikus fogyásával. Pozitív trend előre jelzőjének igen kis valószínűséggel tekinthetjük.

³⁰ Forrás: TelR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

³¹ Forrás: Híves, 2014

A népszámlálási adatok alapján egy jellegzetes demográfiai mutatót is ábrázolhatunk. Az eltartottsági ráta az idős és a fiatal népesség együttes számát arányítja a munkaképes korúakhoz. Szakolyban az eltartottsági ráta alapján 2001-ben meghaladta a kistérségére jellemző értéket, azaz elérte a közepes helyzetű kistérségek rátáját. Később az eltartottsági rátában némi javulás mutatkozott, a 2011-es népszámlálás idején, amelyet azonban ugrásszerű emelkedés követett, így 2016-ra már két keresőre már több, mint egy fő eltartott jutott

Eltartottsági ráta a 2001-es népszámlálás alapján³²

A csökkenő gyermeklétszám és öregedő népesség nehezíti az oktatás, a szociális és egészségügyi ellátás fenntarthatóságát. A legsürgetőbb kihívás a nyugdíjrendszer fenntarthatósága, mivel az 1950-es években született, kiugróan népes generáció a következő években kerül nyugdíjas korba. Az aktív korúak számának csökkenése egyben szűkülő munkaerő-potenciált és gyengébb eltartó képességet is jelent. A Központi Statisztikai Hivatal előrejelzései szerint ezt a problémát a jövőben valószínűleg nem lehet majd kormányzati szinten úgy orvosolni, hogy a nyugdíjrendszer fenntartható maradjon, és a nyugdíjak értéke is megmaradjon. Mivel a nyugdíjrendszer fenntarthatósága (társadalmi szintű cél) magasabb prioritást kell, hogy kapjon, mint a nyugdíjak értékállósága (egyéni szintű cél – bár sokakat érint), vélhetően a jövőbeni megoldás hátrányosan fogja érinteni a nem is olyan távoli jövő nyugdíjasait. Ez azonnal a helyi közösséget, a helyi ellátórendszert fogja terhelni, amelynek fogadására időben el kell kezdeni a felkészülést.

1.7.1.2. Természetes népmozgalom

Az állandó népesség számának alakulását meghatározó mutatószámok egyike a természetes szaporodás, mely az élveszületések és halálozások különbségéből adódik, másik része a vándorlási egyenleg, mely az állandó és ideiglenes be- és elvándorlások közötti eltérést mutatja.

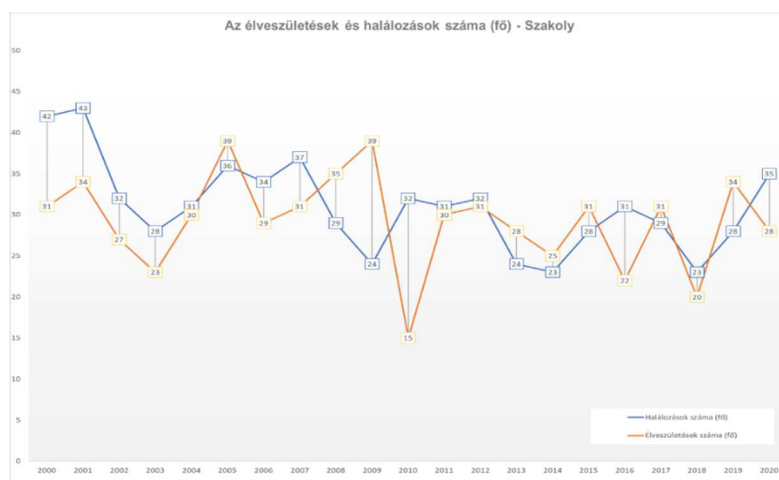
Szakoly esetében egyrészt jól látható általánosságban, hogy az élveszületések száma alatta maradt a halálozások számának – amely a korábban is taglalt tartós népességcsökkenés egyik oka –, másrészt a trendek mögött kifejezetten kis számú demográfiai esemény áll, amely kihangsúlyozza a véletlen hatások jelentőségét. 2-3 fő körüli eltérés ugyanis már megmutatkozik, amely statisztikai értelemben az adatok óvatos értelmezésére hívja fel a

³² Forrás: Híves, 2014

figyelmet. Az mindenesetre az alacsony esetszámok mellett is jól látszik, hogy a születések és halálozások közötti (negatív) különbség 2010 után érzékelhetően lecsökkent.

Minden egyéb információ híján ezt talán kedvező helyzetnek is tekinthetnénk, ugyanakkor a csökkenő esetszámok inkább a nagyobb mértékben lecsökkent lakosságszámmal, köztük is az aktív korúak számának csökkenésével mutathat szorosabb összefüggést (kevesebb szülőképes korú nő, kevesebb gyereket szül; a kevesebb magas mortalitással jellemezhető 40 évesnél idősebb férfi közül kevesebb hal meg idő előtt).

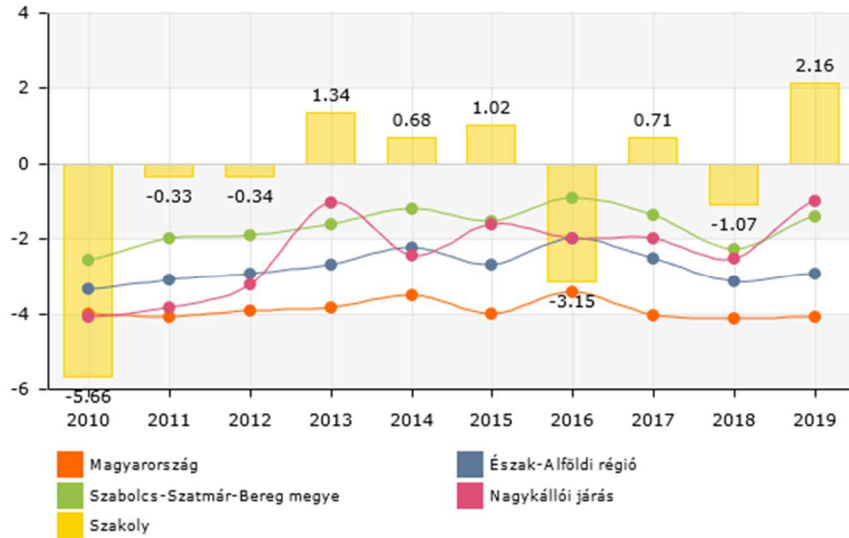
Szakolyban az éves születések száma a vizsgált időszakban elmarad a halálozások számától, sőt, a népesség öregedésének fokozódásával ez az arány már rövid- és középtávon is tovább romolhat. Minél magasabb ugyanis az öregségi mutató, azaz az idősek száma minél inkább felülreprezentált egy településen, a halálozások valószínűsége és tényleges bekövetkezése annál inkább meghaladja a csökkenő arányú reprodukzív korú nők által megszült gyerekek számát éppúgy, mint annak potenciális mértékét. Bár a mutató a kis populációból (település lakosságszáma) fakadóan nagy ingadozásokat mutat, de összességében megállapítható, hogy 2000 óta a halálozások száma jellemzően kétszerese a születések számának, és az utóbbi években sem a trend változott meg, hanem az ingadozás mértéke növekedett.

Éveszülések és halálozások száma³³

A TeIR adatok alapján szerkesztett idősoros ábrán leginkább a korábban is kihangsúlyozott statisztikai véletlen hatás jelentősége követhető nyomon: azaz az alacsony népesség mellett már néhány fős természetes népmozgalmi esemény (születés, illetve halálozás) kiugró eltéréseket okozhat. Ha a kiugrásokat átlagoljuk, nagyjából megyei és kistérségi trendeknek megfelelő képet kapunk.

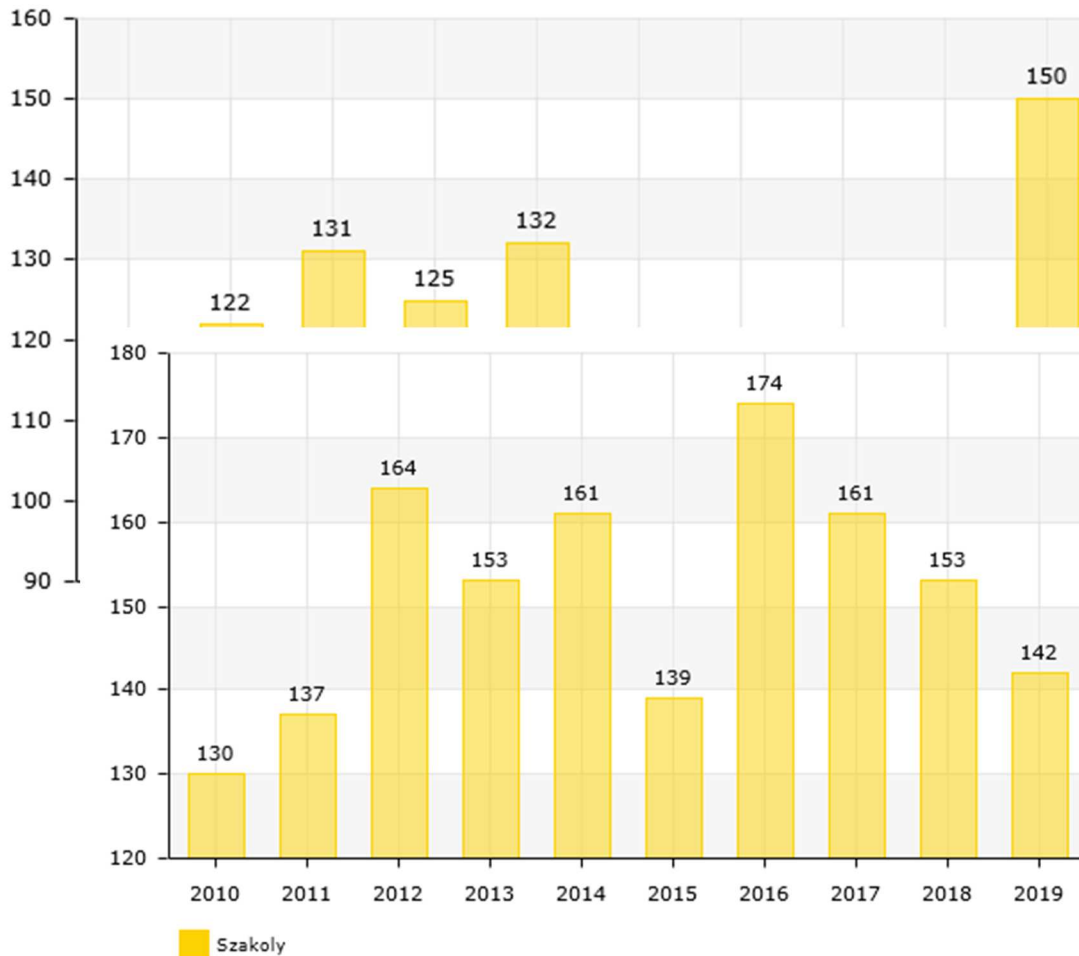
³³ Forrás: KSH

Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék)³⁴

A lakosságcsökkenést tovább erősíti az a helyzet, amely Szakoly migrációs adataiból válik láthatóvá. Az alábbi ábra jól szemlélteti, hogy a közel két évtizedes viszonylatban a belföldi vándorlási egyenleg negatív, különösen az utolsó tíz évre vonatkozóan. A vándorlási különbség mértéke nem mutat nagy különbséget, ám ez ismételt az alacsony lakosság szám következménye.

Odavándorlások száma³⁵

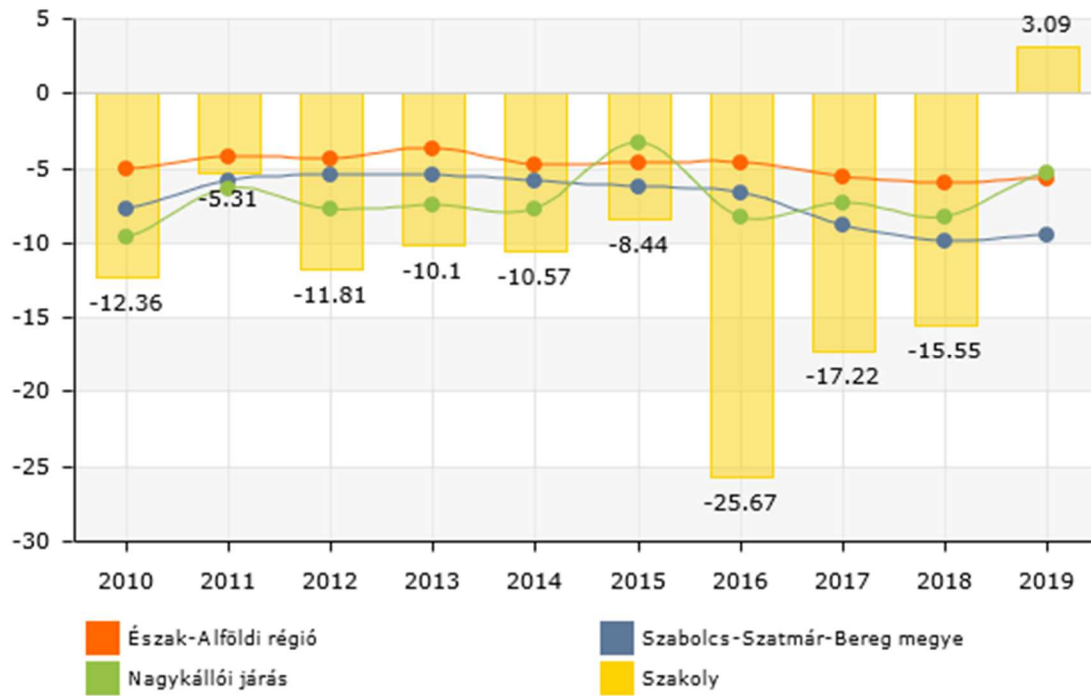

³⁴ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

³⁵ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

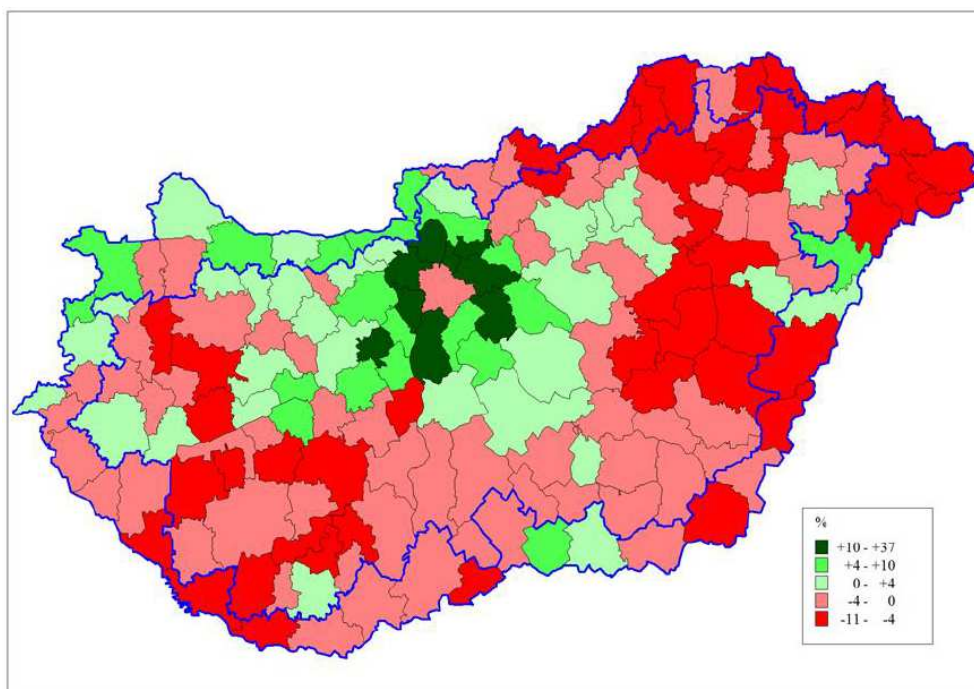
Elvándorlások száma³⁶

Összességében megállapítást nyert, hogy a vándorlási egyenleg (VE) és a természetes szaporodás (TSZ) viszonya szerint Szakoly a demográfiai szempontból jellemzően az erodáló térségek közé tartozik. Ebből a szempontból az ország legrosszabb helyzetű térségeinek sorába tartozik.

³⁶ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

Vándorlási egyenleg (ezrelék)³⁷
A belföldi vándorlási különbözet évi átlaga 1000 lakosra 2001 és 2009 között³⁸

³⁷ Forrás: TelR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

³⁸ Forrás: Híves, 2015

A pontos adatok is a község lakosságának lassú, de biztos fogyatkozásáról árulkodnak, melyet a vándorlási különbszet esetenkénti pozitívuma tör csupán meg.

Oly mértékben azonban nem jellemző a pozitív vándorlási különbszet – azaz a nettó bevándorlás, betelepülés -, hogy azt mondhatnánk, Szakoly olyan nagy vonzerővel rendelkezik, amely kiránthatná a természetes népmozgalom negatív trendjéből. Persze ez a vonzerő átgondolt fejlesztésekkel, és a helyi közösség erősítésével növelhető, így esetlegesen elérhető, hogy a természetes fogyás jelentette lakosságszámcsökkenést a település kompenzálja, vagy visszafordítsa.

A népmozgalmi adatokat tovább vizsgálva egy olyan jelenség figyelhető meg, amely kedvezőbbnek tűnik a hazai negatív trendekhez képest. A házasságkötések számának országosan jellemző fokozatos csökkenése, valamint az az évi házasságkötések számához viszonyítva magas válási esetszám Szakolyra nem jellemző. Ugyanakkor az is igaz, hogy Szakoly alacsony lakosságszáma e tekintetben is felerősíti az egyedi események véletlen hatását, azaz már az évenkénti 1-2 eseményt számláló eltérés is ugrásszerű változást eredményez, amelyet szemléletesen mutat be az alábbi ábra.

A házasságkötések és válások esetszáma erős ingadozást mutat, abban a tekintetben is, hogy az adott évben melyik a magasabb. A vizsgált időszakban gyakori azon évek száma, ahol a válások száma magasabb, vagy megközelítőleg azonos, mint a házasságkötéseké, de még gyakoribb az, hogy a házasságkötések meghaladják a válások számát. Az öt éves átlagokat összevonva sejtésszerű megállapítást tehetünk, miszerint javult a házasságkötési kedv (2001-2005 között átlagosan évi 2,8; 2006-2010 és 2011-2015 között egyaránt 4,4) illetve enyhén hullámzó a válási hajlandóság (2001-2005 között átlagosan évi 2,6; 2006-2010 között átlagosan évi 1,8, majd 2011-2015 között 2,7). A megállapítás a rendkívül alacsony elemszámok miatt sejtésszerű. Tekintve a hazai alacsony termékenységi mutatókat, az utóbbi 10 év átlagosan évi négy és fél házasságkötése ugyancsak alacsony születésszámot prognosztizál.

A nemek eltérő bio-pszicho-szociális jellegzetességei miatt általános jelenséggé mutatkozik meg, hogy a nők magasabb várható élettartammal bírnak, mint a férfiak. Amikor ez a várható élettartam-különbség nagyon megnő, többnyire olyan társadalmi háttérváltozók romlása áll a jelenség hátterében, amelyek szelektíven erőteljesebben érintik a férfiakat, mint a nőket.

A kutatások szerint ennek alapvetően nem az egészségügyi ellátórendszer fejlettségében/fejletlenségében kell keresnünk az okát, hiszen ahogy a világhírű kutatónk, Kopp Mária is megjegyezte, az aktív férfi korosztályból ma Magyarországon abszolút számban többen halnak meg évente, mint az 1930-as években – és ez azt jelenti, hogy a modern orvostudomány valamennyi rendkívüli eredménye ellenére is tehetetlen ezzel szemben. A legvalószínűbb faktorok a stressz és a káros szenvedélyek, melyek mögött ugyancsak társadalmi tényezők rejlenek (a szenvedélybetegségekkel szemben elnéző kultúra, a jövőkép hiánya, a nagy társadalmi különbségek).

Az országos vizsgálatok megállapításai vélhetően Szakolyban is érvényesek, ugyanis az adatokból jól látható, hogy a férfiak lélekszáma mindig jelentősen alacsonyabb, mint a nőké. A különbség egy néhány éves időszakra (2006-2012) minimalizálódott, utána megint növekedésnek indult. Mindazok a negatív, egészségkárosító hatások, korai elhalálozáshoz vezető okok, amelyekről a Hungarostudy vizsgálatok³⁹ évtizedek óta számot adnak, Szakolyban is tömpítatlanul jelen vannak.

³⁹ A Hungarostudy elnevezésű vizsgálatok 1988 óta hét, illetve háromévente (1995, 2002, 2005/2006, 2013) adnak számot a magyar népesség egészségi állapotának alakulásáról, lehetővé téve a népegészségügyi szempontból legjelentősebb egészségproblémák és legfőbb befolyásoló tényezők rendszeres monitorozását. A reprezentatív lakossági vizsgálatok hozzájárulnak az egészségpolitikával kapcsolatos stratégiai döntések előkészítéséhez, valamint a prevenció programok tervezéséhez és értékeléséhez is. A Hungarostudy-vizsgálatok megbízható adatokat szolgáltatnak az egészségügyi ellátórendszer, az egészségügyben dolgozó szakemberek és a lakosság számára az egészségproblémák előfordulási gyakoriságáról, valamint a kialakulásukat, lefolyásukat és kimenetelüket befolyásoló legfontosabb bio-pszicho-szociális háttértényezőkről. Az egészségfelmérések nagy jelentőséggel bírnak az egészségi állapottal és az egészség- és betegviselkedéssel kapcsolatos olyan információk megszerzésében, amelyeket nem lehet a különböző hivatalos nyilvántartásokból összegyűjteni, vagy amelyek az egészségügyi ellátáson kívüli területeket érintenek, illetve amelyek közvetlenül csak a lakosság személyes kikérdezése útján szerezhetők be.

1.7.1.3. Nemzetiségi összetétel

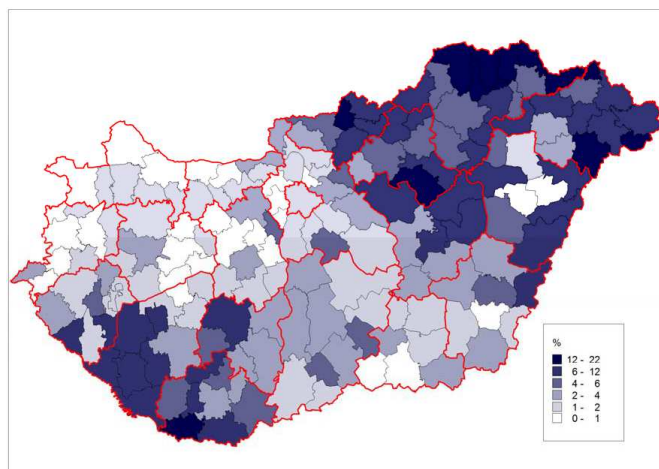
A népszámlálási adatokat figyelembe véve 2001-ben Szakoly lakosságának 0,6 %-a vallotta magát hazai nemzeti kisebbséghez tartozónak, míg 2011-ben 3,4%. A nemzetiséghez való tartozás tekintetében a népszámlálás szerint senki sem vallotta cigány (romani, beás) nemzetiségűnek.

Kizárólag a népszámlálási adatokra alapozva azonban nem lehet valós képet festeni egy hazai település kisebbségeinek – kifejezetten a roma kisebbségnek – a számáról és arányáról, mivel Magyarországon a rendszerváltást követő években felerősödött úgy az etnikai és/vagy státusz-alapú elutasítás, mint az előítéletesség is, amelyek az etnikai-nemzetiségi hovatartozást firtató, önbevalláson alapuló, népszámlálási kérdés esetén az etnikai hovatartozás eltitkolásához vezettek.

Ez a vizsgálatok eredménye szerint különösen a 2001-es népszámlálás esetében volt jelentős, és 2011-re a hovatartozás eltitkolása és/vagy a válaszmegtagadás mértéke némileg enyhült – de még mindig nem a valós értéken áll. Szakoly esetében a Nyírség roma lakosságának arányát is érdemes figyelembe venni, amelytől jelenleg a település még elhatárolódik, de ez az elhatárolódás bármikor megszűnhet.

Az etnikai kisebbség arányát tekintve a szakirodalom a 20 százalékos részesedést tekinti kritikus határnak úgy egy település lakossága, mint egy oktatási intézmény (óvoda, iskola) esetében. Ezt meghaladóan a településen, intézményben megsokszorozódnak a konfliktusok, a nem-cigány lakosság kiáramlása (elköltözés, iskolaváltás) felgyorsul. Ezek alapvetően az etnikai alapú mélyszegénységgel, és a hazai roma lakosság többségét érintő kilátástalansággal állnak összefüggésben, amelyek háttérben az alacsony iskolázottság és munkaerő-piaci státusz állnak, melyek összességben igen rossz jövedelmi viszonyokhoz vezetnek.

Ezt figyelembe véve kijelenthető, hogy a Nyírség néhány településén az etnikai kicserélődés jelensége előrehaladt, és a változás a közeli jövőben is fennmarad. Miután a hazai roma lakosság túlnyomó többsége hátrányos helyzetű, illetőleg területileg gyorsuló ütemben szegregálódik, előre jelezhető, hogy a jövő egyik megoldásra váró problémája az etnikai szegénység lesz.

Magukat cigánynak/romának valló népesség aránya kistérségenként, 2011⁴⁰

1.7.1.4. Képzettség

Ha a társadalomstatisztika által mért két legalacsonyabb iskolai végzettség – a befejezetlen 8 általános iskola, illetve a befejezett 8 általános iskola – összevonásával készített iskolázottsági mutatót az ilyenkor szokott módon a 7 éves és annál idősebb korcsoportokra vetítjük, akkor az adatok tartalmazzák azt a 7-14 (15) éves korcsoportot, amely esetében ez a végzettségi szint életkori jellemző.

Ezért sokkal inkább az aktív korúak (15-59 évesek) arányában kifejezett értéket vesszük figyelembe, igaz, ebben az esetben a 60 évnél idősebb lakosság adatai is hiányoznak. Ez a hiány azonban inkább előnyös, a számítások

⁴⁰ Forrás: Híves, 2014

érvényességét nem veszélyezteti, sőt, erősíti, hiszen a képzettségi mutatók legáltalánosabb vonatkozása éppenséggel munkaerő-piaci, amelyet értelemszerűen az aktív korúak esetében érdemes vizsgálni.

Az adatok alapján megállapítható, hogy a 7 éves és idősebbek arányában az országos mértéket két és félszeresen, a megyei és járási értéket tízszeresen meghaladó mértékben javult ez a mutató. A legalacsonyabb iskolai végzettség előfordulási gyakorisága az aktív korúak között is az országos, megyei és járási meghaladó mértékben javult, de itt a különbségek már nem ilyen szélsőségesek.

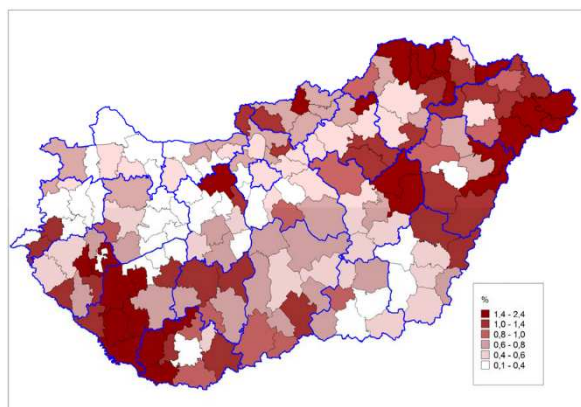
A gyermekkorúakat is magába foglaló adatok esetében a gyermekszám csökkenése is közrejátszik a javuló tendenciában, méghozzá igen nagy súllyal. Ugyanakkor az aktív korúak esetében részben az lakosság iskolázottsági mutatóinak általános javulása, valamint a felnőtt korúak munkaképességét növelő, alapfokú képzések utóbbi években tapasztalható magas intenzitása is közrejátszik.

Mindamellett az aktív korúak esetében is felismerhetünk egy, a képzéstől független demográfiai okot, mégpedig azt, hogy az idősebb kohorszok körében magasabb arányban jelen lévő alacsonyabb iskolai végzettség (amely számukra annak idején talán még megfelelő volt) a legidősebb évfolyamok aktív korúak csoportjából történő kilépésével egyre kevésbé lesz jellemző az aktív korúakra.

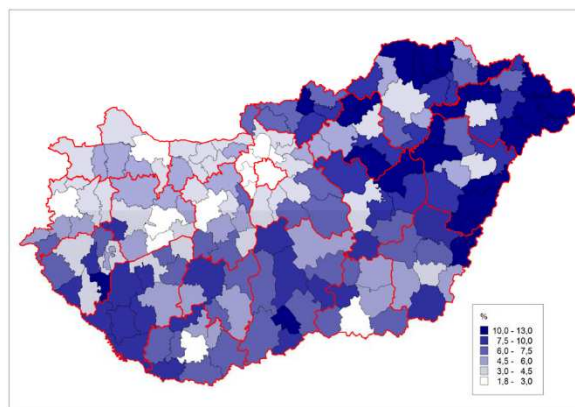
Legfeljebb az általános iskola 8. osztályát végzettek (%)	a 7 éves és idősebbek arányában			az aktív korúak arányában		
	2001	2011	változás	2001	2011	változás
Magyarország	26,3	25	-1,3	25	14,7	-10,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	28,3	30,1	+1,8	28,3	17,7	-10,6
Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	32,5	33,4	+0,9	31	17,4	-13,6
Szakoly	34,9	37,6	+2,7	35,7	18,6	-17,1

Legfeljebb az általános iskola 8. osztályát végzettek aránya⁴¹

A TelR statisztika alapján jól látható, hogy jelenleg Szakolyban kiemelkedően magas a legfeljebb 8 általánost végzettek aránya. A község közvetlen környezetében, azaz a Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület statisztikák szerint ennek az értéknek a két és félszerese mérhető. A megyei adatok az országos átlagnak megfelelőek, egyúttal mindkettő közel egyező az szakolyi adatnak. Az országos területi statisztikai adatokkal összehasonlítva látható, hogy a kistérség még a maga – az országos és megyei átlaghoz viszonyított – kiemelkedően rossz helyzetével is szigetszerűen elválik, kiemelkedik környezetéből.

Iskolázatlan népesség aránya kistérségenként, 2011⁴²

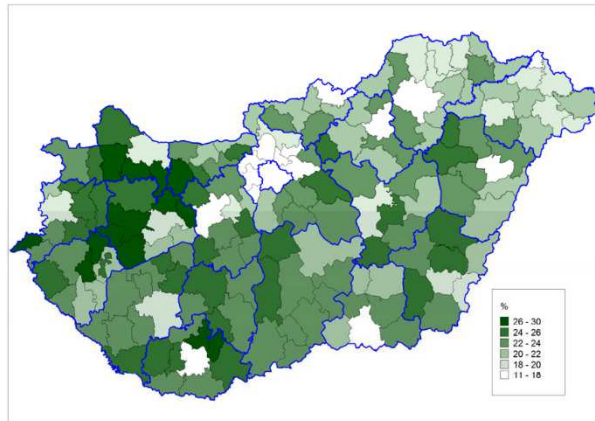
1-7 osztályt végzett 15 éven felüli népesség aránya kistérségenként, 2011⁴³

⁴¹ Forrás: TelR, saját szerkesztés

⁴² Forrás: Híves, 2014

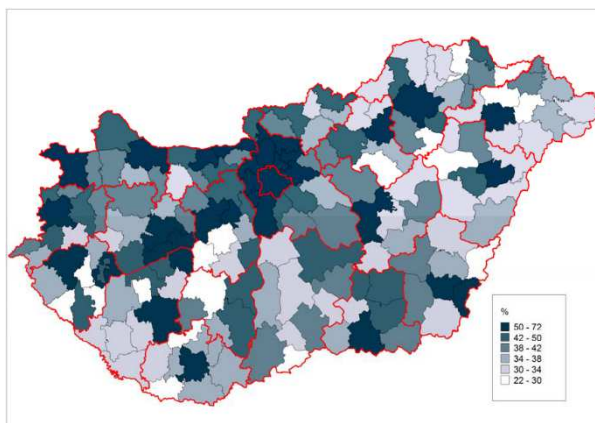
⁴³ Forrás: Híves, 2014

Fontos mutató lehet a szakmai végzettséggel rendelkezők aránya. E tekintetben a kistérség az országos középérték közelében helyezkedik el, a lakosság 20-22 százaléka szerzett valamilyen szakmai végzettséget. A területi statisztika alapján nem tudjuk megmondani, hogy ezt a végzettségét az egyén használja-e.

Szakmai végzettséggel rendelkező népesség aránya, 2011⁴⁴

A legalább érettségivel rendelkezők arányát tekintve a kistérség kiemelkedik közvetlen környezetéből. A részletesebb adatokat tekintve megfigyelhető, hogy 2011-ben az országos átlaghoz képest Szabolcs-Szatmár-Bereg megye lényegesen kedvezőbb arányt képes felmutatni. A vonatkozó szintekhez képest Szakoly mutatói kedvezőek.

Legalább érettségizett népesség aránya, 2011⁴⁵

Az érettségizettek aránya a 7 éves és idősebb korú lakosság arányában mind a négy vonatkozási csoportban növekedést mutatott a legutóbbi két népszámlálás között. Az arányokat tekintve Szakolyban az érettségivel rendelkezők aránya közepes értékű a megyei járásközpont viszonyításában, vagy akár az egész országgal összehasonlítva.

Az érettségi nélküli középfokú végzettségük zöme szakmunkásképzőt – a 2016/17-es tanévtől ezen iskolatípus neve szakközépiskola – végzett. Ez első megközelítésben kedvező, hiszen rövid képzési idővel számolhatunk, amelynek végén valamilyen szakmával rendelkezik a fiatal.

Az utóbbi évtizedek változásai azonban rendkívül kedvezőtlenül hatottak erre a képzési szegmensre, piacképességük rohamosan romlott – ez nem feltétlenül azt jelenti, hogy a végzettségük birtokában nem tudnak elhelyezkedni, sokkal inkább azt, hogy az általuk megszerzhető jövedelem elmarad azoktól a szintektől, amelyek jelenleg Magyarországon biztos, tervezhető, a gyermekeknek tovább lépést biztosító életszínvonalat nyújthatna.

Ezzel párhuzamosan nem meglepő, hogy a múlt évig még szakmunkásképzőnek nevezett iskolatípusba beiskolázottak társadalmi háttere is egyre rosszabb mutatókkal bír. A képzettség ezen csoportja ma inkább rizikós,

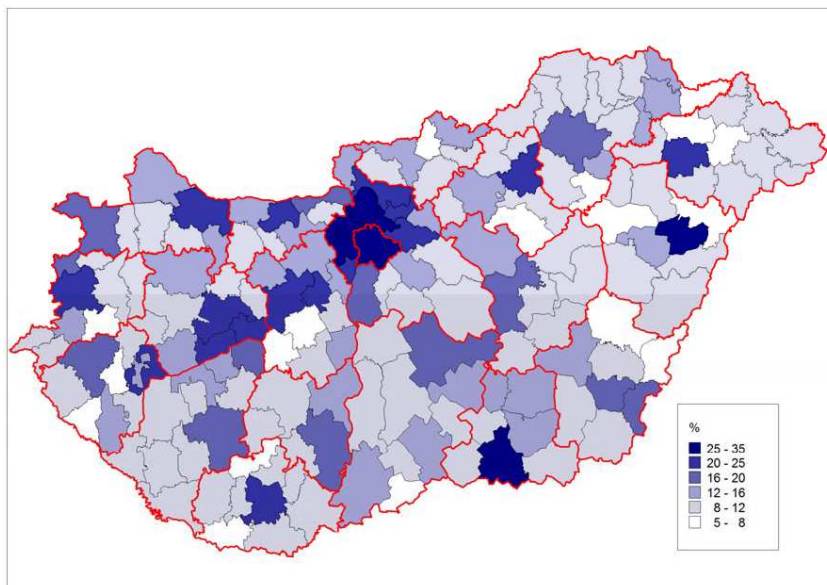
⁴⁴ Forrás: Híves, 2014

⁴⁵ Forrás: Híves, 2014

kevés potenciálisan kiaknázható előnye van. A (rég) szakmunkásképzőt végzetek csoportja mellett ez a végzettségi kategória rejti az érettségi nélkül megszerzhető OKJ-s végzettségekkel rendelkezőket is.

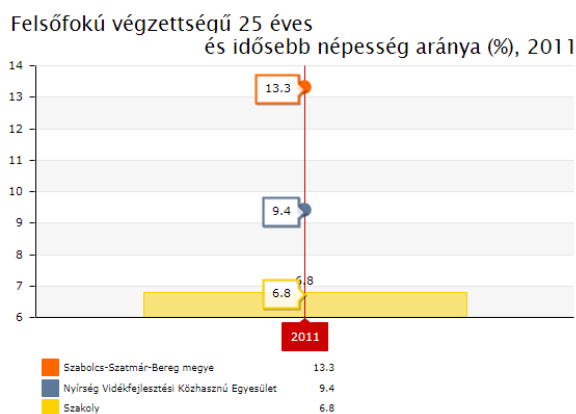
Az országos és a megyei járásközpontok vonatkozásában, valamint a Nyíregyházi járásban és Szakolyban is csökkent az érettségi nélküli középfokú végzettséggel rendelkezők aránya, de eltérő mértékben. A települési csökkenés mértéke megfelel az országos átlagnak.

A felsőfokú végzettségük terén Szakoly némileg elmarad mind az országos, mind a megyei járásközpontok átlagától. A járási átlaggal 2001-ben csaknem azonos volt a diplomával rendelkezők aránya, ám 2011-re a járási átlagot meghaladta Szakoly úgy a 7 éves és idősebb, mint az aktív korú lakossághoz viszonyított arányban. A számadatok vonatkozásában úgy tűnik, Szakoly munkaerőpiacának diplomásokat felszívó képessége mintegy ötödével marad el az ország és a megyei járásközpontok hasonló jellemzőjétől.

Diplomával rendelkező népesség aránya, 2011⁴⁶

A diplomások számának/arányának változása minden esetben pozitív irányú, azaz az a két népszámlálás között nőtt a diplomával rendelkezők száma, sőt a változás mértéke némileg meghaladja az országos átlagot, jelentősebb mértékben a megyei járásközpontok átlagát, és jelentősen a járási átlagot.

Felsőfokú végzettségű statisztika 2001. és 2011. években⁴⁷

⁴⁶ Forrás: Híves, 2014

⁴⁷ Forrás: TelR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

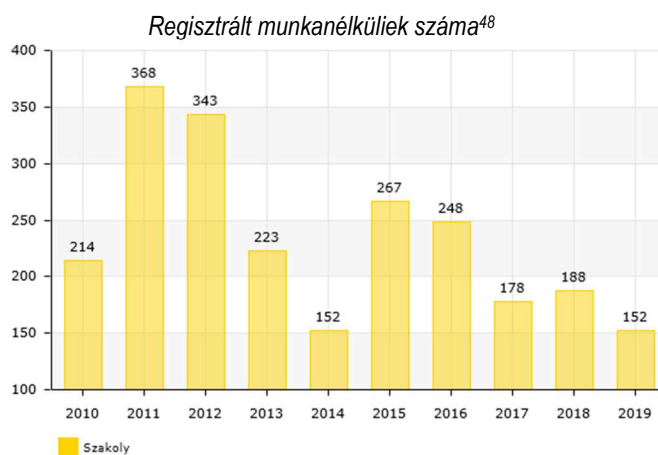
Összességében pozitív változás, hogy az aktív korú lakosság képzettségi szintje nőtt, ezzel együtt a maximum általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya csökkent a községben. A stratégiai kérdés az, hogy a településen működő folyamatok, erők képesek-e megállítani (esetleg visszafordítani) az érettségi nélküliek (a régi szakmunkásképzőt és OKJ-s tanfolyamokat végzettek) munkaerő-piaci leértékelődését, vagy szembe kell nézni azzal, hogy ez a csoport lényegében ugyanazt a munkaerő-piaci és társadalmi helyet foglalja el, mint a dinamikus csökkenő számú és arányú általános iskolát végzetek csoportja – csak éppen a képzési idejük nyúlik meg, és a képzési költségük növekszik.

1.7.1.5. Munkanélküliség, foglalkoztatottság

A munkaerő-piaci sajátosságok alapvetően meghatározzák a lakosság szociális helyzetét, valamint egészségi és mentális állapotát, mivel a permanens foglalkoztatási problémák az abban élő emberek szinte mindegyikét érintő, állandóan meglévő feszültségek forrásai. A Munkaerő-felmérés adatai szerint 2013-ban Magyarországon a 15-64 éves népesség valamivel kevesebb, mint két-harmada volt jelen aktív munkakeresőként vagy foglalkoztatottként a munkaerőpiacon. A munkaerő-piaci részvétel javuló lendületet kapott az elmúlt években, s utoljára a 90-es évek elején volt ilyen magas.

Ennek a munkavállalási korú népesség számának csökkenésén túl a legfontosabb oka, hogy az elmúlt években az aktivitás gyorsabban nőtt, mint a foglalkoztatottság, hiszen a válság és az azt követő gyenge konjunktúra megugró munkanélküliséget hozott, ami csak – a gazdasági fellendülés megindulásával - 2013. év második negyedétől kezdett jelentősebb mértékben csökkenni.

Emellett több lényeges, a munkakínálat növekedését ösztönző kormányzati intézkedés született, amelyek közül a legfontosabbak a nyugdíjbemenetel szigorítása (korkedvezményes nyugdíjazás lehetőségeinek csökkentése, a korhatár fokozatos emelése) és a rokkantnyugdíjak felülvizsgálata irányába tett lépések voltak. Továbbá a szociális segély (foglalkoztatást helyettesítő támogatás) munkavégzéshez kötése és ezzel párhuzamosan a közfoglalkoztatás megemelkedett volumene is fontos tényezőnek számított, illetve a válság hatására a korábban inaktív státuszúak munkakeresési aktivitása is megnőtt. (Munkaerő-piaci helyzetkép, NFSZ, 2013.) Az utóbbi években egyre erősödő szakemberhiány jellemzi a hazai munkaerőpiacot.

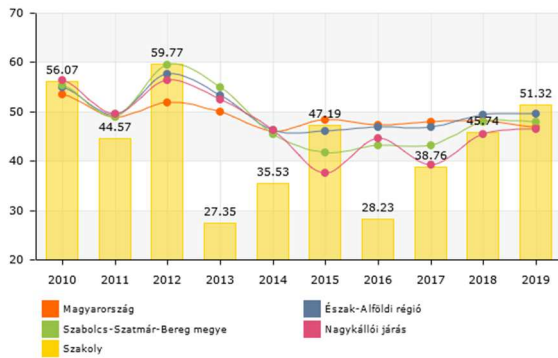

Szakolyban a nyilvántartott álláskereső száma az országos tendenciáknak megfelelően alakult az elmúlt években. A vizsgált időszak vonatkozásában 2000 és 2012 között lassú tendenciában, de összességében nőtt a munkanélküliek száma, 2012 óta pedig egy fokozatos, hullámzó csökkenés figyelhető meg.

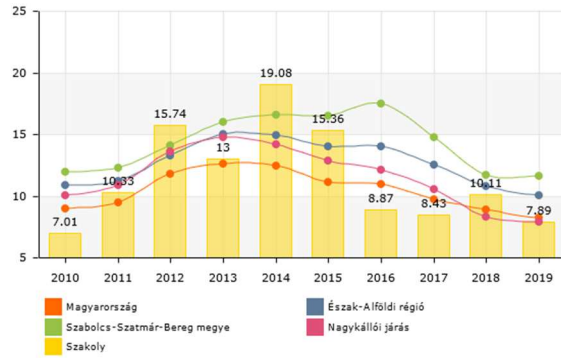
A munkanélküliségi rátának utóbbi években bekövetkező nagyobb mértékű csökkenése erős összefüggést mutathat a növekvő mértékű kivándorlással, amelynek kibocsátó területei elsősorban a nagyobb városok, mivel ezeken a helyeken élt a megfelelő végzettséggel és munkatapasztalattal rendelkező kivándorló népesség nagyobb tömege. Szakoly a maga perifériális helyzetével e szempontból védettebb lehet – a helyi munkaerőpiac lehetőségei

⁴⁸ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

vélhetően kielégíti a helyben lakók igényét, illetve a község és térségének egyéb pozitívumai is kellőképpen ellensúlyozhatják a külföldi munkavállalásban rejlő lehetőségeket.

Tartós munkanélküliek aránya⁴⁹

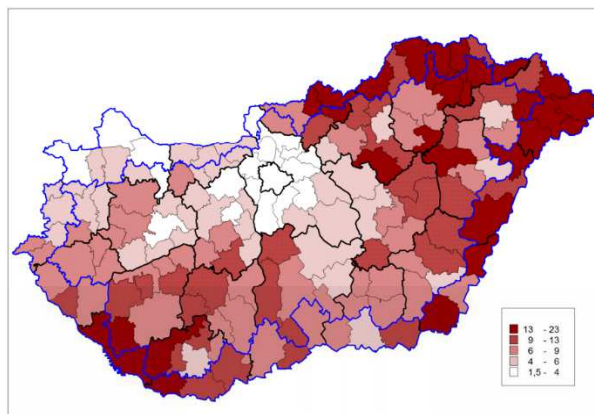

Pályakezdő munkanélküliek aránya (százalék)⁵⁰

A javuló munkaerő-piaci mutatók mellett ugyanakkor figyelemmel kell lenni arra, hogy országos szinten a szegénységi adatok minden tekintetben romlottak. Ennek oka, hogy a munkanélküliségi és foglalkoztatási statisztika javulásában nagy szerepet játszó közmunka egyéb előnyei mellett hatástalannak bizonyult, mint aktív munkaerő-piaci intézkedés.

A közfoglalkoztatásból rendes munkába állók aránya országosan rendkívül alacsony (2013-ban 13 %), mivel a közmunka keretében végzett egyszerű és mezőgazdasági munkák nem fejlesztik a résztvevők azon készségeit, amelyekre napjainkban a munkapiacra szükség van (például problémamegoldó képesség). Másrészt, a rendkívül alulfizetett közmunkásoknak kevesebb idejük marad a munkakeresésre és saját maguk átképzésére. További jellegzetessége a közmunkának az, hogy nem biztosít kiszámítható, az egész évet lefedő foglalkoztatást, így konzerválhatja a szegénységet. Ezen kívül a munkanélküliségtől és a közmunkás-léttől függetlenül is létezik szegénység Magyarországon – a dolgozói szegénység az Eurostat legfrissebb adatai szerint már a foglalkoztatottak 9,3 százalékára volt jellemző 2015-ben (a társadalmi juttatások kézhezvételéle után is), ami a 2014-es 6,7 százalékhoz képest ötven százalékos növekedést jelent.

Szakoly lokalitását tekintve egy, a munkanélküliségtől súlyosan érintett régióban helyezkedik el, amely a településhálózat egymásra hatása miatt komoly hátráltató tényezőként lehet jelen.

Munkanélküliségi ráta 2009-ben⁵¹

A hazai sajátosságok ismeretében lehet értelmezni a települési munkanélküliségi adatokat is. Míg korábban a munkanélküliség a szegénység szinonimája is lehetett volna, mára már csupán a szegénység töredékért felelős. Így a foglalkoztatottak arányának javuló tendenciái is – amelyek mindkét népszámlálás évében a járási és megyei

⁴⁹ Forrás: TelR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

⁵⁰ Forrás: TelR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

⁵¹ Forrás: Híves, 2014

adatokat meghaladó mértékűek, az országossal egyenértékűek voltak Szakolyban – eltakarhatják a szegénységi terheket.

A szegénységi terhek becslhető mértékéről ugyanakkor világosan árulkodik a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, amely ugyan Szakolyban alacsonyabb, mint a járásban és a megyei járásközpontokban tapasztalható arány, de még így is közel 40 százalék, viszont a két legutóbbi népszámlálás között növekedést mutatott.

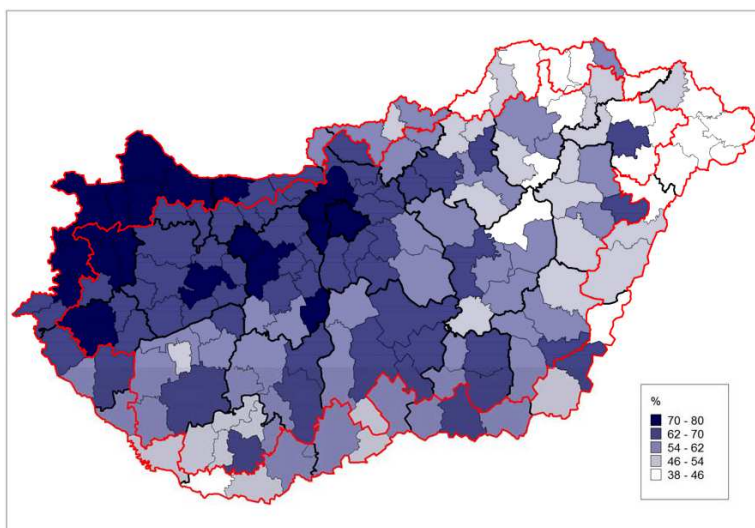
Ez összefüggésben áll az előregedő népességgel, amelyen belül a csak nyugdíjasokból álló egy- és kétszemélyes háztartások aránya párhuzamosan növekszik az öregségi index változásával. Mindenesetre az kijelenthető, hogy Szakoly háztartásai a foglalkoztatási rátát tekintve lényegesen kedvezőbb helyzetben vannak, mint a környezetében található települések háztartásai, beleértve a megye járásközpontjait is.

A közfoglalkoztatás rendszere tehát egyfelől növeli a munkaerő-piaci aktivitást és csökkenti a nyilvántartott álláskeresők számát, másfelől elfedi a társadalmi helyzetet. A nyilvántartott álláskeresők száma Szakolyban is dinamikusan csökken.

Ez a csökkenés a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők számában már nem olyan erős, amely azért problémás, mert az első fél évben a munkanélküliséggel sújtott egyének könnyebben visszavezethetők a munkaerőpiacra, és a települési munkanélküliség igen alacsony száma mellett a tartós munkanélüliek aránya növekszik. Ugyanakkor ez a probléma nem olyan jelentős, tekintve az igen alacsony rátákat – sokkal inkább feltételezhető, hogy Szakolyt is utolérte, vagy hamarosan utol fogja érni a gazdaság növekedését gátló, a már működő vállalkozások helyzetét nehezítő munkaerő-hiány (a képzettek szegmenségben).

A területi statisztikai nagyképben jól látható, hogy az Szakoly térségére jellemző foglalkoztatottsági arány abszolút mértékét tekintve alacsony, noha az országos rátához viszonyítottan közepesnek számít (mivel a hazai foglalkoztatottság elmarad az EU átlagától, és a kívánatosnak tartott szinttől egyaránt).

A ráta szintje nehezen változtatható – akkor is, ha a foglalkoztatottsági arány növelésének gátja a munkalehetőségek hiánya, vagy a nem elég széles spektrumú kínálat (amely szelektíven néhány képesítésre irányul, de a képesítések többségének nem kínál reális elhelyezkedési modellt), és akkor is, amennyiben a területen jellemzően szegregátumokban élő, és erősen leszakadt szegény roma lakosságot érinti.

Foglalkoztatottsági arány 15-60 éves népességből kistérségenként, 2001⁵²

A munkaerő-piaci szempontból kifejezetten nehéz helyzetben lévő, legfeljebb 8 általános iskolát végzett, regisztrált munkanélüliek arányában a vonatkozó években Szakoly lényegesen kedvezőbb adatokkal rendelkezik, mint a térsége, ahogy az az alábbi ábráról is világosan leolvasható. E tekintetben úgy tűnik, nem marad túl sok tennivalója a településnek.

⁵² Forrás: Híves, 2014

Az álláskeresők iskolai végzettség szerinti megoszlásában finom különbségek mutatkoznak meg az idősoros adatokban. Jól látható, hogy a közmunka tipikus megvalósulási formáiba gyorsan bevonható, legalacsonyabb végzettségűek aránya az idő előre haladtával csökken. Ebben természetesen közrejátszik az is, hogy a teljes népeségen belül is csökken az arányuk. Emellett némi növekedést követően csökkent a felsőfokú végzettséggel rendelkező, szakolyi álláskeresők aránya. Ennek megfelelően ugyan közel változatlan a középfokú végzettségűek aránya, de az utóbbi években a többi kategória csökkenésének köszönhetően arányuk nőtt.

Nagyon fontos mutató a pályakezdők elhelyezkedési nehézségeit szemléltető pályakezdő álláskeresők aránya az összes álláskeresők arányában, amely a szakértők szerint XXI. század munkanélküliségének talán legfontosabb mutatója. A mutatónak két vonatkozási területe van. Egyfelől megmutatja, hogy Szakolyban nagyon magas a munkaerő-piaci karrierüket nem, vagy késve elkezdő aránya, az összes álláskeresők csaknem ötödét teszik ki! E tekintetben külön figyelmet érdemel, hogy ez az arány messze meghaladja a járási, megyei és országos adatokat még úgy is, hogy az idő előrehaladtával ezen szintek mutatói folyamatosan romlottak.

Ez a mutató másfelől a munkaerőpiac keresleti oldalának jelentős szűkülésére utal, mégpedig azért, mert a demográfiai trendeknek megfelelően egyre csökkenő létszámú belépő generációk produkálnak egyre növekvő mértékű munkanélküliséget. Másképpen: szűkül a gazdaság (még a gazdaságba csak bizonyos megkötésekkel besorolható közfoglalkoztatás beszámításával együtt is), és ez a szűkülés jelentősebb a demográfiai csökkenésnél is.

Kivéve Szakolyt, ahol a gazdaság szűkülése egyenértékűnek mutatkozik a generációk fogyatkozásával – bár az alábbi adatok nem térnek ki azokra a pályakezdőkre, akik (megfelelő) helyi lehetőségek híján a végzettségük megszerzése után nem tértek vissza a településre, vagy a hazaérkezést követő rövid időn belül elhagyták azt.

Amennyiben a munkanélküliség abszolút értékét tekintjük, a kis lakossággal rendelkező Szakolyban a munkanélküliek csoportja sem nagy. Ezen belül is öröndetes csökkenést mutat a tartós munkanélküliek két csoportjának száma is. A jelenlegi ráta az utóbbi években már olyan alacsony, hogy vélhetően akadályozza a település gazdasági fejlődését (miután a gazdasági prosperitást nem csupán a nagyon magas, hanem a nagyon alacsony munkanélküliségi ráta is akadályozza, rugalmatlanná téve a munkaerőpiacot).

Az említett alacsony munkanélküliségnek tudható be az is, hogy aki ma Szakolyban munka nélkül van, annak több, mint fele tartós munkanélküli – messze meghaladva ezzel a térség egyéb szintjeinek adatait. Ez alapvetően abból fakadhat, hogy jóformán már csak a legnehezebben visszaintegrálható (vagy ténylegesen vissza nem integrálható) aktív korúak maradtak munka nélkül a községben. A statisztika természetesen csak azokat a személyeket tartalmazza, akik a rendszerben álláskeresőként regisztrálva vannak, azaz munkát keresnek. Az inaktívak egy része nem kerül be a nyilvántartási rendszerbe.

A pályakezdők helyzetének fokozatos romlását jól szemlélteti az idősebb munkavállalói csoporttal (45 év feletti) való összehasonlítás is. Eszerint, amennyiben a trendekben nem történik változás, akkor a 25 év alatti korcsoport (melynek maximum egy 7 évnyi kohorsz, amely 16 év alatti része nincs is jelen a statisztikákban, a 16 év feletti alcsoportjának is eleinte nagyobb, majd kisebb része tanulói státuszban van, azaz nincs jelen a munkaerő-piacon) lassan megközelíti a 45 év felettiakat (aki a jelenlegi nyugdíjkorhatári szabályozók szerint minimálisan 17-20 életévnyi kohorszot jelentenek).

Ez a pályakezdők nehézségére utal, és mindamellett, hogy a szakirodalom kiemelkedően fontos problémának tekinti, Szakoly jövőjére is komoly kihatással lehet, hiszen a fiatal munkavállalók a legmobilabbak, akár van munkájuk (és jobbat szeretnének), akár nincs. Ez pedig a migrációs szívóerő növekedését predesztinálja a községben.

A migrációs szívóerő szerencsésebb esetben csak Szakoly közvetlen környezetére rántja ki a jövőben a fiatal munkavállalót vagy munkanélkülit. Ezt a forgatókönyvet valószínűsíti, hogy a TeIR adatbázis szerint a község térségében jobbak a pályakezdők lehetőségei, amelynek következtében alacsonyabb az arányuk a munkanélkülieken belül.

Amennyiben ez a forgatókönyv valósul meg, az elvándorló fiatalok gyakrabban visszatérhetnek Szakolyra, hogy meglátogassák helyben maradó szüleiket, gondoskodjanak róluk (némileg tehermentesítve ezzel a helyi ellátórendszerrel), és nagyobb az esélye annak, hogy esetleg megváltoztassák a döntésüket, és hazaköltözzenek. Amennyiben azonban a szívóhatás messzebbre repíti a helybéli fiatalokat (Budapestre, az Észak-Dunántúl fejlett gazdaságú régiójába, vagy külföldre), akkor ezek a lehetőségek jóformán bezáródnak, azok pozitív hatásával a helyben maradó közösség nemigen számolhat.

Az alacsony lakosságszámnak, és az abból következően (is) alacsony munkanélküliségnek köszönhetően a 45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya is jelentős ingadozást, hullámzást mutat. A térségi egyéb szintű adatok jól mutatják ennek a kategóriának dinamikus növekedését. A 45 év feletti munkanélküliség szempontjából igen magas kockázatú csoportnak számítanak, ugyanis állásuk elvesztése esetén az átlagosnál nehezebben tudnak újra elhelyezkedni, sőt, igen valószínű, hogy tartósan munkanélküliek maradnak.

A gazdasági aktivitás fogalma kortól függetlenül, magába foglalja mindkét nemhez tartozó mindazon személyeket, akik munkát végeznek a gazdasági javak és a szolgáltatások területén, egy meghatározott időszak alatt – beleértve a munkanélkülieket is. Gazdaságilag nem aktívak az aktív koron aluli személyek (jelenleg 16 év); az aktív korhatár feletti, de oktatási intézményekbe járók; a háztartásbeliek; a nyugdíjasok és a más okból inaktív személyek (pl. rokkantság, gyeg, gyed stb.).

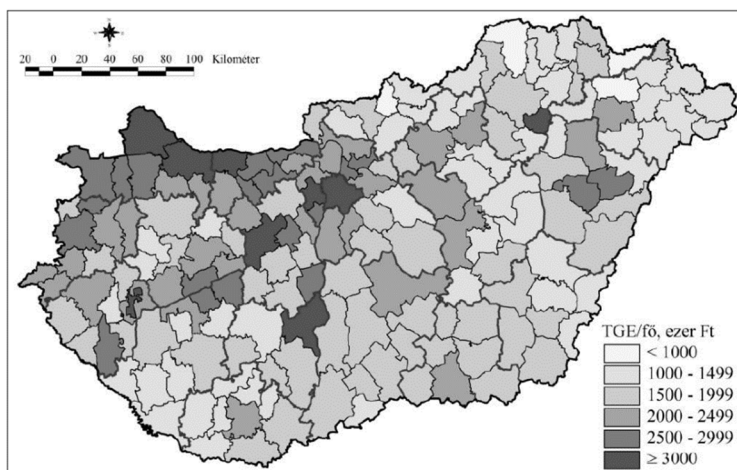
Az adatokból jól látható, hogy Magyarországon jelentős mértékben lecsökkent a nem aktív népesség aránya a két legutóbbi népszámlálás között, azaz ezzel párhuzamosan megnőtt a gazdasági aktivitás. Az országos változással párhuzamosan a megyében, a Nyíregyházi járás központjaiban, és Szakolyban is hasonló folyamatok játszódtak le.

Az aktivitási ráta azonban elrejt az a tény, hogy a csökkenő népességben még a növekvő aktivitás mellett is egyre kevesebb munkaképes fő tevékenykedik a munkaerőpiacon. Erről az alábbi ábra mutat meg számunkra releváns adatokat, a Nyíregyházi járás népességére vonatkozóan. Ez pedig annyit jelent, hogy a csökkenő térség vonzereje az újonnan betelepülő vállalkozásokat illetően (mert nem tud felmutatni elegendő potenciális munkavállalót számukra), illetve gyengül a megtartó ereje a jelenleg üzemelő vállalkozások esetében (amennyiben humán erőforrás problémák prognosztizálhatók a jövőben, ha ugyan azok nincsenek jelen máris).

1.7.1.6. Jövedelmi viszonyok

A jövedelmi helyzet szorosan összefügg a foglalkoztatottsággal és a termelékenységgel. A foglalkoztatottság értelemszerűen azt jelenti, hogy az aktív korú lakosság milyen arányban van jelen a munkaerőpiacon, azaz mennyi ember termel, és ennek a termelésnek a jövedelmekben realizálódó részét mennyien „viszik haza”. A termelékenység pedig azt jelenti, hogy az egy emberre jutó termelés mekkora – minél magasabb, annál több jut nem csupán a jövedelmekre, de az állami feladatok magas színvonalú ellátására is. A statisztikai adatok alapján hazánk esetében meglehetősen alacsony termelékenységet állapítanak meg a szakértők, ebből következően állhat elő az a helyzet, hogy a hazai szegények túlnyomó többségének van jövedelme, azaz dolgozik, mégsem tudja rendszeresen eltartani magát és a családját.

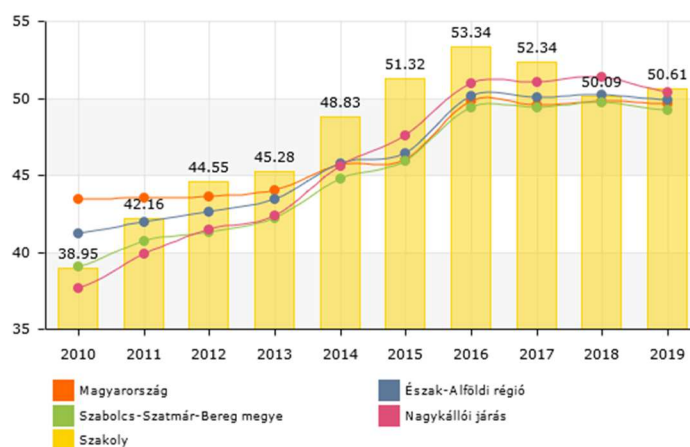
A területi statisztikai adatok szerint a Nyíregyházi kistérség gazdasági ereje országos viszonylatban közepesnek számít (1500-1999 ezer Ft/fő), nála gyengébb mutatóval jellemezhető kistérségek közé ékelődve (kivételt képez a Nyíregyháza, mint lokális centrum és térsége). A jelentős helyi gazdaságnak (erdő- és bányaművelés) köszönhetően Szakoly ugyancsak kiveszi a részét ebből a mutatóból

A települési gazdasági erő egy lakosra jutó értéke a kistérségekben, 2011-ben, 1000 Ft⁵³

Az adófizetők száma lényegében a munkaerő-piaci aktivitás növekedésével párhuzamosan növekszik. Hazánkban régóta kiemelt stratégiai cél az aktivitás növelése, ezáltal a korábban rendkívül rossz aktív/inaktív arány miatt az adóterhekre nehezedő nyomás enyhítése. A községre vonatkozóan kedvező kép rajzolódik ki a TelR adatbázis éves bontásban erre vonatkozó adataiból.

Mind a járási, mind a megyei adatok változását figyelembe véve elmondhatjuk, hogy a 100 lakosra jutó adófizetők száma Szakolyban kedvező képet mutat, hiszen mind az országos, mind a járási adatokat meghaladta a mértéke (2015 esetében adathiány figyelhető meg a térségi és megyei adok esetében). Szakolyban tíz éven belül több, mint tíz százalékkal gyarapodott az adófizetők száz lakosra vetített száma, a 2005-ös 36,9-ről, 50,17-re.

Adófizetők aránya⁵⁴

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem jelentős növekedése a két legutolsó népszámlálás között öröndetes, még az infláció hatását beszámítva is. Országos szinten ez az adat valójában igen nagy mértékben a legfelső jövedelmi decilis (a leggazdagabb egymillió), vagy még inkább ezen jövedelmi decilis legfelső 10, sőt, 1 százalékának (felső tízezer) az óriási jövedelem-növekményéből származik. Ezzel párhuzamosan igen széles társadalmi rétegek vásárló-ereje rendkívül alacsony, a napi fogyasztási cikkek túl jóformán másra nem terjed ki – de arra is csak szűkölködve, nélkülözve.⁵⁵

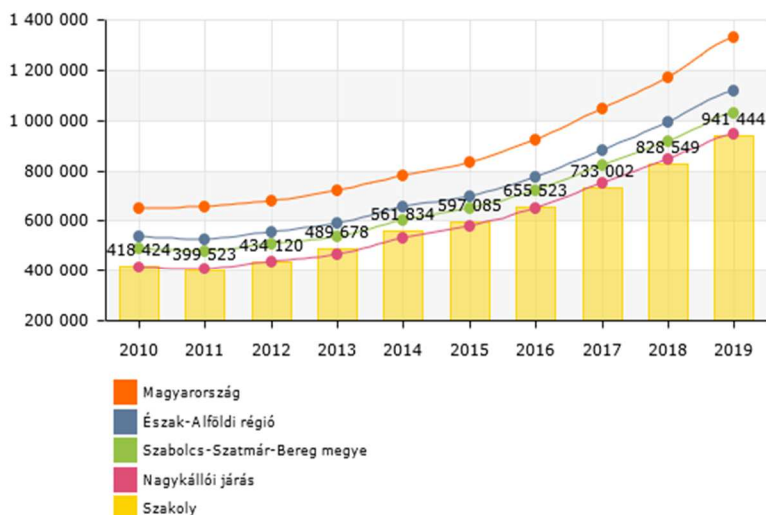
⁵³ Forrás: Pénzes, 2014

⁵⁴ Forrás: TelR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

⁵⁵ Az Eurostat hármasszertana szerint készített számítások alapján három és félmillió ember él szegénységi küszöb alatt, illetve a KSH módszertan és háztartás-statisztikai adatállomány alapján a háztartások 25 százalékában élnek létminimum alatt az emberek Magyarországon.

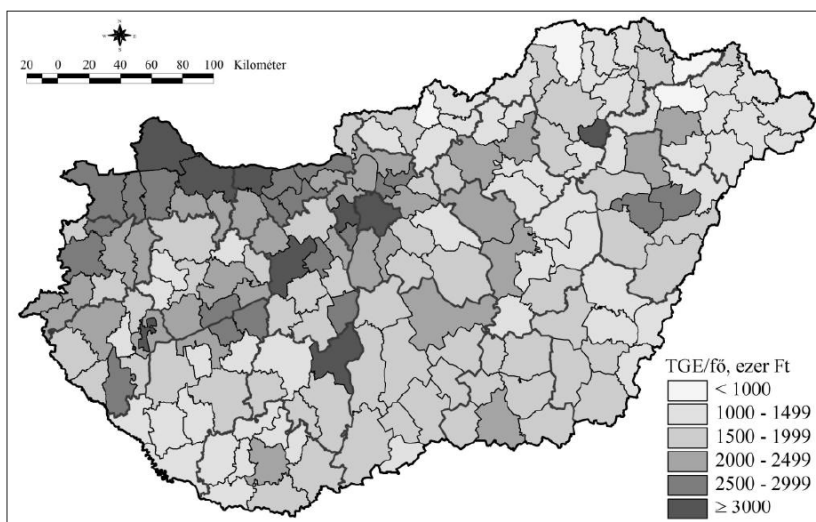
Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem Szakolyban 2005-ben és 2010-ben az országos átlagnak megfelelő volt. Ezzel messze magasabb értéket képvisel, mint a megyei, illetve a járási átlagok, amelyeket 70-110 ezer forinttal meghaladott. A község a mutató tekintetében 2014-re még nagyobb növekményt könyvelhetett el, amely immár az országos átlagot is meghaladta 60 ezer forinttal – mindemellett a járási átlagot 160 ezer forinttal, a megyei átlagot 190 ezer forinttal lépi túl.

2015-re ugyan csak megyei adat áll rendelkezésre az összehasonlításhoz, de ez is további növekményről számol be: az előző évi saját nivóhoz képest 60 ezer forinttal megemelkedett egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem immár 200 ezer forinttal haladta meg a megyei egy főre jutó jövedelemátlagot. Szakoly gazdasági prosperitásához nem fér kétség – ugyanakkor ez a mutató elfedi a jövedelemkülönbségeket, amelyek, akárcsak az országos viszonylatban, vélhetően nagyobb mértékben jelen vannak, mint korábban.

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft/év) alakulása⁵⁶

A települési gazdasági erő számításakor a járás a 1500-1999 ezer Ft/fő mutatóval jellemezhető csoportba került, nálánál gyengébb mutatóval jellemezhető járásek közé ékelődve (kivételt képez a Nyíregyháza, mint lokális centrum és térsége). Ezzel egy alsó-középkategóriás gazdasági erő körvonalazódik, melyből Szakoly is kiemelkedik a helyi gazdasági jellemzők alapján.

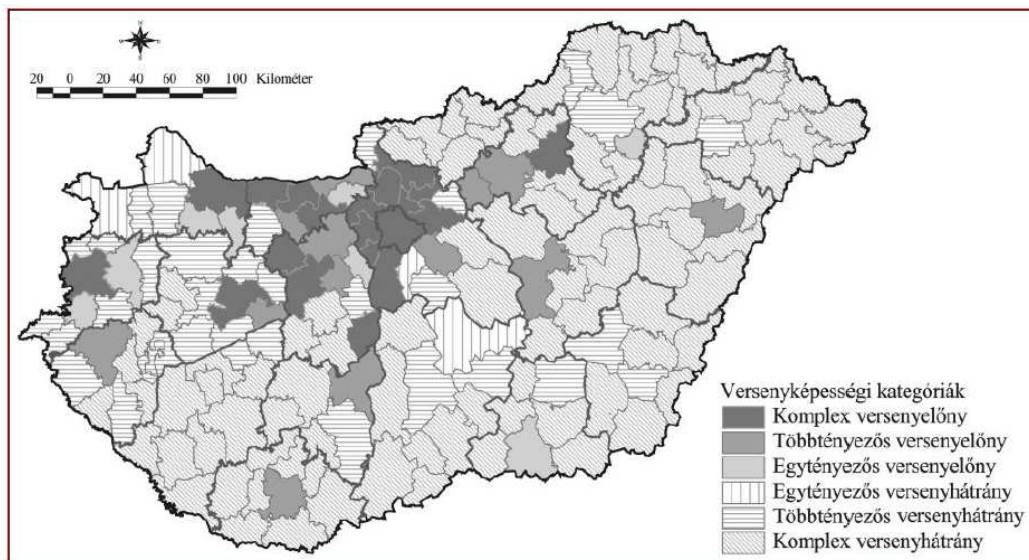
A települési gazdasági erő egy lakosra jutó értéke a kistérségekben, 2011-ben, 1000 Ft⁵⁷

⁵⁶ Forrás: TEIR rendszer; Helyzet-Tér-Kép adatbázisa alapján

⁵⁷ Forrás: Pénzes, 2014

A kedvezőbb gazdasági erő indexet árnyalja a teljes térségre jellemző komplex versenyhátrány, amely a kedvezőtlen élőkommunka-termelékenységi és foglalkoztatottsági pozíciót kombinálja a kedvezőtlen demográfiai pozícióval.

Ez a hatás leginkább olyan formában prognosztizálható, hogy a meglévő gazdasági források mellé (melyek túlnyomó részben a település természeti adottságaira építenek, mint a bányászat, erdőművelés és a turizmus) igen alacsony valószínűséggel tudnak bevonni új forrásokat, kevéssé valószínű, hogy új gazdasági ágak jelennek meg, vagy, hogy ezek részaránya Szakoly gazdaságában számottevővé növekszik.

Versenyképességi kategóriák a kistérségekben, 2011-ben.⁵⁸

A jövedelmi viszonyok, a jövedelmi egyenlőtlenségek feltárása során nemcsak a foglalkoztatottak munkabérért, jövedelmét (vagy annak nem létét), az adózók számát kell vizsgálni, hanem a lakosság transzferekből (nyugdíjból és szociális ellátásból) származó bevételét is.

A transzferekben – nyugdíjak, szociális ellátások, járadékok és egyéb járandóságok – részesülők száma és aránya úgy országosan, mint a megyében, járásban és Szakolyban is csökkent. Ez részben összefüggésbe hozható a növekvő aktivitási rátával, részben pedig azokkal a jogszabályi változásokkal, amelyek aktívan befolyásolták annak elbírálását, hogy ki, mikor, meddig és milyen mértékben részesülhet ezekben a transzferekben (pl. nyugdíjkorhatár felemelése, rokkantnyugdíjasok munkaerő-piacra való visszavezetése, a különféle segélyezettek számának csökkentése).

A transzferekben részesülők számának csökkenése tehát értelmezhető úgy is, mint a rászorulóknak számának tényleges csökkenése – ami öröndetes –, de úgy is, mint az állam folyamatos kivonulását a rászorulóknak támogatásából – amely anélkül, hogy a rászorulóknak számát ténylegesen csökkentené, a családokra, és a családokon keresztül közvetlenül a lakóhelyükre, azaz a településekre hárítja a terheket. Ez az értelmezési dilemma kisebb mértékben jelenik meg a nyugdíjasok számának csökkenésében (amely ugyan Szakolyban nem jellemző, de országosan jelen van), viszont jól nyomon követhető rendszeres szociális segélyezettek, és kisebb mértékben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményezettek számának csökkenésében.

Szakolyban a nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma évek óta stagnál. A két nem biológiai sajátosságaiból következően a nők száma (190~200) átlagosan több, mint 20 százalékkal meghaladja a férfiak számát (140~160). Az idős nők esetében a legvégső életszakasz hosszabb-rövidebb özevűséggel – gyakran egyedül éléssel – társul.

Vélhetően az országos tendencia, miszerint az egyszemélyes háztartások száma és aránya jelentősen megnőtt (1990 és 2005 között 24%-ról 29%-ra, 2005-ben 1 millió 163 ezer háztartás tartozott ebbe a típusba, és a lakosság 12%-a egyedül élt) Szakolyban is hasonlóképpen alakult. Az egyedül élők kétharmada pedig nő, sőt 70 éves kor

⁵⁸ Forrás: Pénzes, 2014

főltt már minden második nő egyedül él, és döntő többségük özvegy. Ez jelentősen befolyásolja a szociális ellátórendszerrel szemben támasztott szolgáltatási és gondozási szükségleteket. A magukra maradt idők gondozási szükséglete jelentősen megnő.

A rászorultsági alapon adható rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény és lakásfenntartási támogatás tekintetében Szakolyban 2011-ig folyamatos emelkedés volt tapasztalható. Tekintve az alacsony lakosságszámot, ezen belül a kirívóan alacsony gyermekszámot, az éveken keresztül 70-80 főt érintő rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény a szegénység és az ahhoz kapcsolódó problémák hangsúlyos jelenlétére utal. 2011-et követően a kedvezményben és támogatásban részesültek száma folyamatos csökkenést mutat, azonban azt tudni kell, hogy ez nem a probléma csökkenésének tudható be, hanem a kormányzati szándéknak megfelelő változások tükröződnek Szakolyban is abban, hogy a korábbinál kevesebb rászoruló jut hozzá ezekhez a forrásokhoz.

Bizonyos mértékű csökkenés természetesen betudható demográfiai okoknak is (gyermekszám csökkenése), és a legszegényebbek helyzetét stabilizáló (egyben a szegénység egy újabb, némileg kedvezőbb szintjén konzerváló) közmunkaprogramból származó jövedelem is kiváltja ezeket.

A TelR adatbázis alapján készített ábra, amely a havi rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesültek adott évre viszonyított átlagos számát ábrázolja, szemléletesen mutatja be a kedvezményezetttek számának csökkenését.

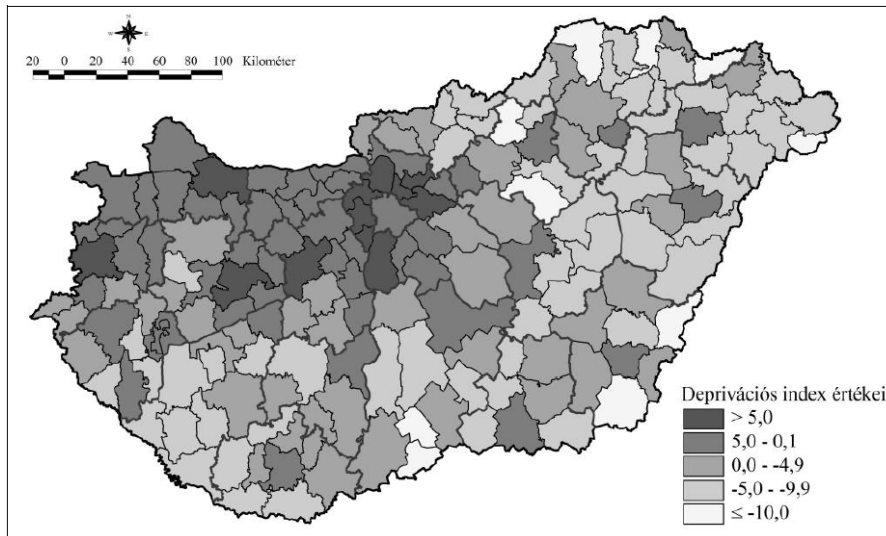
Szakoly a legutóbbi két népszámlálási év foglalkoztatási adatai alapján öt százalékponttal javította pozícióját. Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 éves) belül dinamikusabban csökkent, mint az országos és a járási, hasonló irányú csökkenés, bár alatta marad a megyei adatok pozitív változásának. Ugyanez a csökkenés a legrosszabb munkaerő-piaci helyzetben lévő, legfeljebb 8 általános iskolai végzettségűek esetében még magasabb, amely szintén meghaladja az országos és a járási mutatókat, és csak kevéssel marad el a megyei mutatótól. A rendszeres munkajövedelem – érkezzon bármilyen forrásból -, rendkívül fontos az egyének önbecsülése, a családok életszínvonalának szempontjából, és ezen a téren Szakoly előnyös változásokon ment keresztül.

A legutóbbi két népszámlálás között eltelt időben jelentős csökkenés volt tapasztalható a leginkább rizikósaknak tekinthető társadalmi csoport, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúakon belüli arányában. Ez az arány országosan, megyei szinten és a járásban is harmadával csökkent a vizsgált időszakban. Ezt meghaladó módon csökkent ezen csoport aránya Szakolyban. Egyébként ez az egyik legfőbb mutatója a települési szegregátumok kialakulásának.

A KSH a népszámlálás adatainak alapján azokat a területeket minősíti szegregátumnak (szegény szegregátumnak), ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató esetében magasabb, mint 50%. Azokat a részeket pedig, ahol a lakosok számának legalább 40%-a ugyanezen rétegtképző paraméterek szerint alacsony státusú, veszélyeztetettnek minősíti. A deprivációs index a depriváció (komplex hátrányos helyzet) jellegzetesen többdimenziós és többmutató fogalmának a mérésére szolgál. A brit módszertant követve, de a hazai sajátosságokhoz igazítva a fenti ábra alapjául szolgáló 2011-es kistérségi vizsgálathoz Pénzes (2014) a következő mutatókat vette figyelembe:

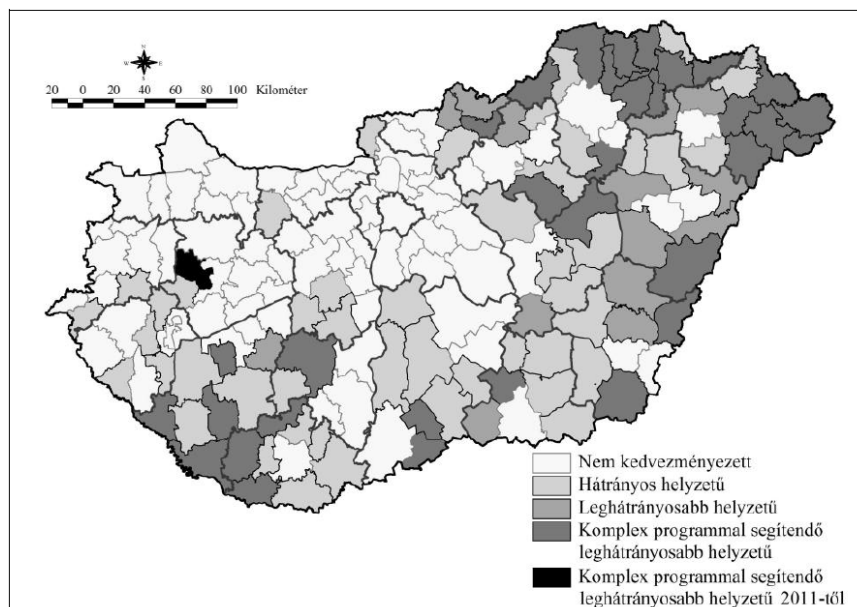
- munkanélküliek aránya;
- foglalkoztatott nélküli háztartások aránya;
- komfort nélküli lakások aránya;
- átlag adózott jövedelem havonta egy állandó lakosra;
- SZJA adófizetők a 15-64 éves korosztály arányában;
- legalább középfokú iskolai végzettségűek a 25-x népesség arányában;
- 100 fő 60 év felettire jutó 15 év alatti (fiatalodási index) (Pénzes, 2014).

Ez alapján jól látható, hogy az ország észak-keleti és keleti része (a délnyugati határszéllel együtt) magas deprivációs index-szel jellemezhető. Ezen belül a Nyíregyházi járás – ahogy az már korábban, más mutatók esetében is láttuk – szigetszerűen emelkedik ki környezetéből. Szakoly esetében nem számoltunk külön deprivációs indexet.

A térségi deprivációs index a járásokban 2011-ben⁵⁹

A fentiek alapján nem meglepő, hogy Szakoly „csupán” egy hátrányos helyzetű kistérségben található, amely egy komplex programmal segített LHH-s tájegység szívében helyezkedik el. A viszonylagos kedvező helyzet pozitívumait tehát nem kis részben vissza tudja fogni a Szakolyt szélesebb sávban körbe ölelő depressziós térség. Ennek demográfiai és gazdasági kockázatai mellett előnyös oldala is van: a gyengülő gazdaság mellett javul a természetes környezet állapota, amely kedvezően hathat a (főleg belföldi) turizmusra – ennek a turizmusnak a hasznát pedig a környékénél fejlettebb Szakoly nagyobb eséllyel tudja saját bevételeire fordítani, mint a mégoly kiváló turisztikai desztinációkkal bíró, de elmaradottabb gazdaságszerkezetű, kedvezőtlenebb demográfiájú Nyírségi kistélepülések.

A területfejlesztés kedvezményezett térségei 2007-ben, illetve 2011-ben⁶⁰

⁵⁹ Forrás: Pénzes, 2014

⁶⁰ Forrás: Pénzes, 2014 - a 311/2007. (XI.17.) kormányrendelet és a 116/2011. (VII.7.) kormányrendelet alapján

1.7.1.7. Életminőség

Az életminőséget egyszerre határozzák meg az objektív és a szubjektív körülmények, mutatók, amelyek eltérő hatást gyakorolnak a különböző életkori csoportokra, vagy akár társadalmi csoportokra. Jelen dokumentumban az objektív tényezőkre kell összpontosítani. Az objektivitás szempontjából jó megközelítést nyújt az Eurobarometer, amely az alábbi 8+1 dimenzióban definiálja és méri rendszeresen (háromévente) az EU tagállamok állampolgárainak életminőségét:

1. Anyagi és életkörülmények (jövedelem, fogyasztás és anyagi helyzet)
 2. Produktív vagy fő tevékenység
 3. Egészség (betegstatisztikák és felmérések, ADL, SMT, Euro-D, CASP)
 4. Oktatás
 5. Szabadidő és társas kapcsolatok
 6. Gazdasági és fizikai biztonság
 7. Kormányzat és alapvető jogok
 8. Természet és lakókörnyezet
- +1. Összességében az életpaszta

Az Eurobarometer vizsgálatok által sztenderdizált modell használhatóságát jelen esetben az korlátozza, hogy az nagymintás, reprezentatív, kérdőíves felméréssel kombinált, statisztikai adatgyűjtésen alapul, melyek Szakoly esetében csak részben állnak rendelkezésre. Arra ugyanakkor alkalmas, hogy az egyes dimenziókhöz kapcsolható adattartalmakat komplexen értelmezzük. A 8+1 dimenzió számos ponton kapcsolódik a korábbi, tematikusan később következő adatokhoz és elemzésekhez, melyek ismétlésétől ezen a ponton eltekintünk.

A 8. dimenzióhoz kapcsolódóan érdemes arra fókuszálnunk, hogy a környezet - és természetvédelem ezen magas tájlesztetkai és környezeti értékekkel rendelkező térségben igen nagy hangsúlyt kell, hogy képviseljen, ugyanis a természet hosszú időn keresztül megőrzött egyensúlyának elmozdulása visszafordíthatatlan környezeti károkat eredményezhet. A tájegység környezetterhelése összességében alacsony, viszont a térség nagyobb településeinek terjeszkedése és az ide települt vállalkozások tevékenységük végzése során konfliktushelyzetek alakulnak ki, emiatt fontos feladatként jelenik meg a védett tájrészeken és közvetlen környezetükben lévő települések fejlesztésének összehangolása a táj- és természetvédelem fenntartható fejlesztésével.

A térség értékes táji adottságú területeinek jelentős része – fekvéséből és infrastrukturális ellátottságából adódóan – még viszonylag érintetlennek mondható, a kezelők a megelőző tevékenységre, a terhelhetőség és a fenntartható fejlesztés elvének figyelembevételére nagy hangsúlyt fektetnek. Fontos környezeti hatást képviselnek a bányászokhoz szükséges beavatkozások eredményei is, ezekhez ugyanis egyrészt a megszűnt bányászati tevékenységek okozta utóhatások tartoznak, ezek általában tájsebek, rekultívalatlan elhagyott kőbányák, másrészt pedig a jelenleg is folytatott bányaműveléshez kapcsolódó környezeti hatások.

Alacsony komfort fokozatú lakások és lakott üdülők aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás) (%)

2001 2011

Magyarország	20,1	9,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye	26,9	14,5
Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	31,4	15,2
Szakoly	29,7	14,3

Alacsony komfort fokozatú lakások és lakott üdülők aránya⁶¹

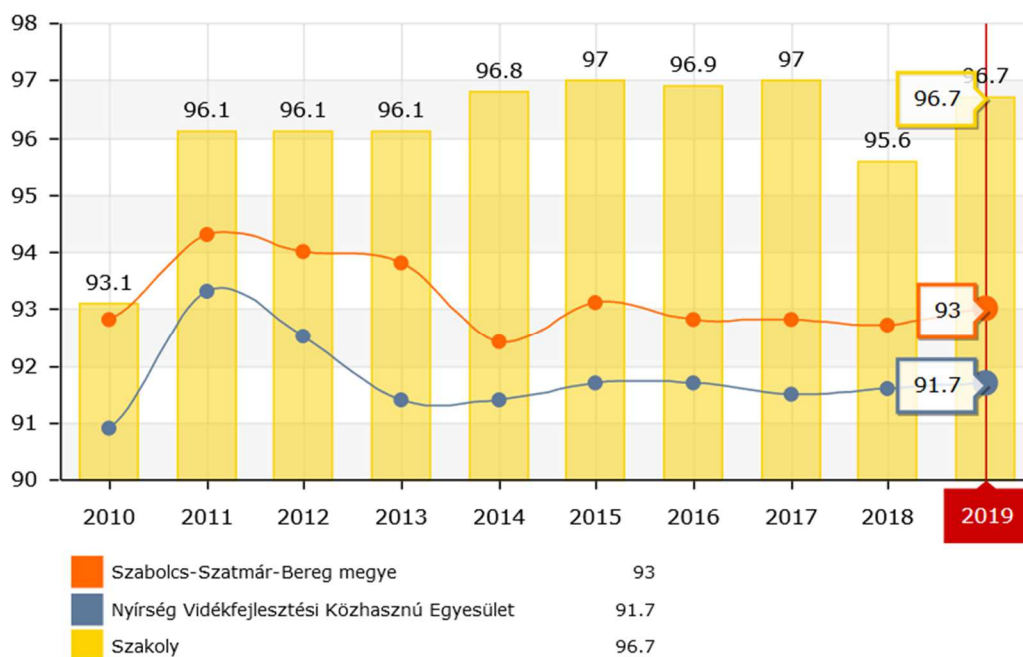
⁶¹ Forrás: TeIR, LEADER – Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

Az életminőség településfejlesztési szempontból jól megközelíthető a lakhatás viszonyait meghatározó adatok vizsgálatával, amely az Eurobarometer 8. pontjára illeszkedik. A lakásviszonyok egyik legalapvetőbb adata az a ráta, amelyet a lakhatásra kevésbé megfelelő épületek – azaz az alacsony komfortfokozatú lakások, és a lakott üdülők – aránya ad ki a teljes lakásállományhoz viszonyítva.

Alacsony komfort fokozatú lakások aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás és lakott üdülő) 2001-ben az összlakás-állomány 28,9 százaléka volt, amely lényegében megfelel az az országos átlagnak (20,1%), egyben kedvezőbb képet mutat a megyei és a járási adatokhoz képest, melyek egyaránt 25 százalék feletti.

A lakásállomány lassú modernizálódása mellett az előregedett társadalom demográfiai folyamatai következtében⁶² 2011-re az alacsony komfortfokozatú lakások aránya Szakolyban csökkent, ami a vonatkozási területeknek megfelelő mértékű javulást mutat: az országos átlaggal (9,3%) nagyjából együtt mozog, a megyei és járási adatoknál 5-7 százalékkal jobb.

Ez a lakhatást tekintve jelentős életminőségbeli javulást mutat a községben, ugyanakkor a valós háttér folyamatok egy része miatt (idősek elhalálózása miatt megüresedett épületek) a tényleges javulás valójában kisebb mértékű (azaz közepes és magas komfortfokozatú lakások aránya úgy növekedett, hogy az azokban élő lakosok által élvezett komfortfokozat változatlan maradt). A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya Szakolyban 96,7 százalék (2019), amely 3,7 százalékponttal megelőzi a megye területének fejlettségi szintjét (93%), és 4 százalékponttal a járásét (95,7 %).

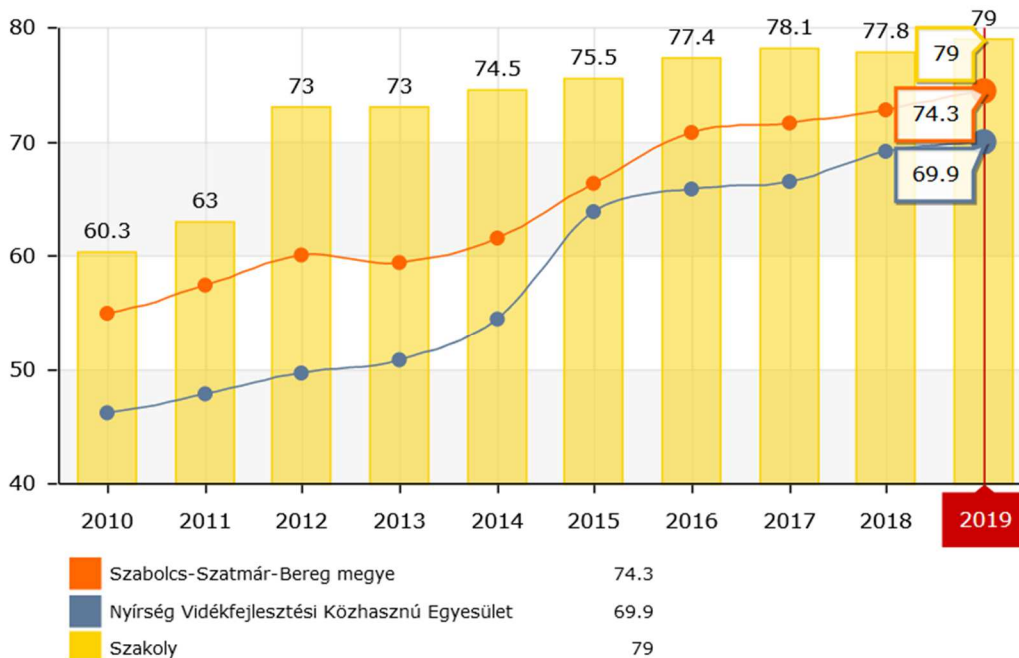
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányának változása⁶³

A csatornázottság adataiban is nagymértékű a javulás az elmúlt években – annak ellenére, hogy az utolsó két vizsgált évben a statisztika aránycsökkenést mutat, melynek természetét, okát az adatokból nem lehet kiolvasni (de legvalószínűbb az ebben az időszakban újonnan belakott épületek csatornázatlansága).

⁶² A magukra maradt idősek elhalálózását követően a jellemzően alacsony komfortfokozatú lakásaik lakatlanná váltak, elromosodtak, ezáltal javítva a statisztikát. A Zemplén területén jellemző, hogy a megüresedett, öreg épületek értékesítve vagy a család tulajdonában megtartva üdülőként funkcionálnak tovább, sok esetben komfortfokozat-emelés után. Ez is javítja a statisztikát (mint nem lakáscélú üdülő, már nem számít bele az alacsony komfortfokozatú lakások arányába, hiszen életvitelszerűen nem lakják).

⁶³ Forrás: TEIR; Helyzet-Tér-Kép és LEADER adatbázisa alapján

Bár a csatornázottsági arány nem éri el a vezetékes ivóvíz ellátottságának mértékét, a 79 százalékos érték kifejezetten jónak mondható, nem csupán a megyei és járási viszonylatban, de az országos viszonyok között is.

Közcsonoma hálózatba bekapcsolt lakások arányának változása⁶⁴

Az életminőséget meghatározza a lakókörnyezet, települési környezet minősége is, továbbá a köztisztaság, a közbiztonság, a zöldfelületek mennyisége és minősége stb. Ezek a mutatók a későbbi fejezetekben kerültek részletesebb kifejtésre.

Az életminőség egyik fontos szegmense, hogy az öregségi, illetve egyéb nyugdíjra jogosultak száma hogyan változik, annak függvényében, hogy a jogosultak (azaz a 60 év feletiek) száma évről-évre nő az országban. A 1.7.1.6. fejezetben vizsgált időszakban (2005 óta) azonos szinten áll az ellátásban részesülők száma Szakolyban. A stagnálás a népességfogyással kombinált előregedés következtében áll elő, és felszínes vizsgálat eredményeképpen arra utalhatna, hogy az életminőség is stagnáló.

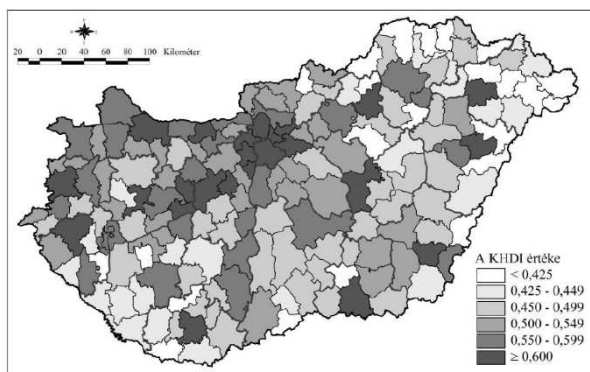
Ez azonban nem igaz, részben az eltartotti arány romlása miatt romolhat, részben a szociális ellátások színvonalának növekedése, valamint az időseket érintő, elnyert pályázatok pozitív hatása miatt az idősek életminősége javulhat. Sajnos a pontos behatárolást elősegítő, Szakolyban célzott egészségfelmérések hiányában ennél konkrétabb következtetést nem lehet levonni.

A humán fejlettségi indexet (HDI) három társadalmi-gazdasági dimenzió – a hosszú és egészséges élet, az iskolázottság és a megfelelő életszínvonal – részindexeiből képezik (Farkas, 2012)⁶⁵. A mutató egyre inkább elterjed és többdimenziós jellege miatt a nemzetközi összehasonlító vizsgálatokban mind gyakrabban alkalmazzák a GDP mellett.

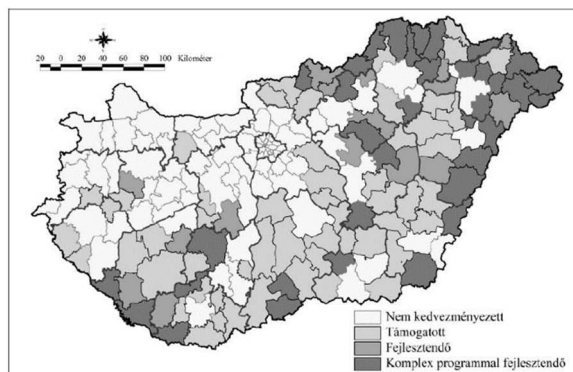
A területi statisztikán alapuló térkép tanulsága szerint Szakoly térségében a korrigált humán fejlettségi index alsó-középszintűnek mondható – figyelembe véve, hogy Szakoly a legtöbb mutató tekintetében kiemelkedik térségéből, alaposan feltételezhető, hogy a KHDI tekintetében is jobb pozíciót vesz fel, mint a Nyírség többi települése. Szakoly emellett egy olyan kistérség része volt, amely a területfejlesztés szempontjából a „támogatott” kategóriába került.

⁶⁴ Forrás: TeIR, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

⁶⁵ Farkas M. B. 2012: A korrigált humán fejlettségi mutató kistérségek közötti differenciáltsága Magyarországon. – Területi Statisztika, 3. pp. 230-249.

A korrigált humán fejlettségi index a kistérségekben 2011-ben⁶⁶

A területfejlesztés kedvezményezett térségeire (járásaira) készült próbaszámítás (2014)⁶⁷

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Szakoly Község Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Nyíregyházától dél-nyugatra, a 471-es számú út mellett, a megyei jogú várostól 30 km-re helyezkedik el. A település a Közép-Nyírség D-i részén található Nyíradony város (HB-megye) közelében. Balkánytól 3 km-re keletre, Nyírmihályditől 7 km-re északnyugatra, Abapusztától 7 km-re északkeletre, Nyírgelsétől 6 km-re nyugatra és Kislétától 8 km-re (földúton) délnyugatra található, Nyíradonytól 5 km-re déli irányba helyezkedik el, Szakolykerten keresztül haladva (részben földút) Szabolcs-Szatmár-Bereg megye déli részén. Megközelíthető a 471-es úttól mintegy 7 km-re helyezkedik el. A településen a 4913-as számú országút halad át. Tengerszint feletti magassága változó néhol 115 m -121 m között.

Teljes területe 41,44 km², a belterület ebből 3,15 km². A lakások száma 997, míg egyéb lakóegységek száma nincs nyilvántartva. Szakoly Község állandó népessége 2019-es statisztikai adatok alapján 2 795 fő, míg népsűrűsége 65,73 fő/km².⁶⁸

A járás gazdasági szempontból Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásai között átlagos, nem tartozik a megye legfejlettebb városainak tengelyébe, de helyzete jobb, mint a legnehezebb sorsú megyei vagy Nyírségi településcsoportoké. Különösen érdekes, hogy a schengeni határok megszűnésével a térség történelmi kapcsolatrendszere helyreállhat, amely enyhítheti a térség, és ezen belül Szakoly perifériális kitétségét (ez mind a gazdaság fejlődése, mind a foglalkoztatás szempontjából, mint a terület népességmegtartó ereje lényeges).

A centrum-periféria kettősség állandó kérdésköre a társadalomföldrajznak, illetve a területfejlesztésnek, és központi szerepet kap Szakoly generikus település-fejlődésében, jelenlegi helyzetében, lokális sajátosságainak kialakulásában, és a jövőbeni fejlesztések tervezésében is. A centrum kifejezés középpontra, központi helyzetű térelemre vagy térrészre vonatkozik, mely pozitív minőséget is hordoz.

Egy adott térbeli rendszerben a többi térelemhez viszonyított, mennyiségi és minőségi jellemzők alapján kijelölhető relatív központi helyzetre utal. A centrum fogalmához tehát társadalmi-funkcionális tartalmak, áramlási és csomópontjelleg, irányítási-vezető szerep is párosul.⁶⁹ A periféria szintén relatív képződmény, jelentése szerint peremi helyzetű térelem, vagy térrész, mely negatív minőséget, vagy hiány-helyzetet is takar.

A centrum ellentétpárjának jellemzője a centrumtól való függés, de a kapcsolatok hiányát, az elszigeteltséget is jelent. A kapcsolatok hiánya közlekedés-elérhetőség szempontjából és gazdasági értelemben is jelentkezhet. A periférikus területeket – a hátrány sokdimenziós jellege miatt – nem is lehet egyetlen kategóriába sorolni. A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 5. § k) pontja szerint elmaradott térség az, ahol a gazdaság értéktermelő képessége, infrastrukturális fejlettsége és társadalmi mutatói jelentősen kedvezőtlenebbek az országos átlagnál (1996. évi XXI. törvény).

⁶⁶ Forrás: Pénzes, 2014

⁶⁷ Forrás: Pénzes, 2014 – KEZÁN, 2014 alapján

⁶⁸ Forrás: www.telepules.com

⁶⁹ Pénzes J. (2014): Periférikus térségek lehatárolása – dilemmák és lehetőségek. Didakt Kft., Debrecen.

A centrum-periféria kettősség különböző területi szinteken fogható fel (kezdve a „globális szinttől”), mely Szakoly esetében a „lokális léptéket” jelenti, mely a települések szintjén értelmezendő és a településhálózat jellemvonásaihoz igazodva (adott esetben központ-vonzáskörzet relációban) ad keretet a centrum-periféria kettősség értelmezéséhez. A lokális fejlődés során általában elmélyül a centrum és periféria közti aszimmetria. A centrum és a periféria közötti komoly fejlettségbeli, érdekérvényesítési különbség feszülhet, amely területi konfliktust generál, és számos hátrányos társadalmi-gazdasági-környezeti folyamat előidézője, illetve felerősítője lehet⁷⁰.

A lokális lépték mellett figyelembe kell venni, hogy a nagyobb tájegység (Alföld) regionális és országos léptékben is periféria, sőt, határmenti terület, annak előnyeivel (közeli határátkelő) és hátrányaival együtt. A Nyírség mai arculata még a -holocén időszakban alakult ki, felszínét nagyrészt a víz és a szél formálta. A mérsékelt kontinentális síkság nagyrészt mezőgazdaságilag hasznosított kistáj, melyen három tájtypus különíthető el:

- A Tisza mentének sávjában folyó menti hullámterek öntésföldekkel, liget- és láperdő maradványokkal.
- Területének nagyobb része mentesített ártér, holtmedrekkel, réti öntésföldekkel
- A nagyobb homokfoltok nagy részét pedig kötött homokos síkság jellemzi mozaikosan homokpuszta réteggel, akác- és nyárerdőkkel, szőlő- és gyümölcskultúrákkal vegyesen.

A Nyírség az Alföld északkeleti részén található középtáj. A táj nagy része Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében helyezkedik el, de vannak települések Hajdú-Bihar megyében, illetve a romániai Szatmár megyében is. Környezetétől szigetszerűen elkülönülő terület, északról a Bodroghöz és a Rétköz, keletről a Beregi-sík és a Szatmári-sík, délről az Érmellék és a Berettyó-síkja, nyugatról pedig a Hajdúság és a Hajdúhát határolja.

Alapközetei a Tethys-óceán észak-afrikai szegélyén keletkeztek a késő karbon, és a középső jura korok között, ahol csaknem 160 millió éven keresztül rakódott le az üledék, meszes, agyagos, illetve kisebb részt dolomit és homokkő rétegeket létrehozva. A középső és a késő triászban az ekkori vulkánkitörések következtében riolit, andezit és bazalt rétegek rakódtak le, a jura időszakban pedig gabbró.

A Nyírség az Alföld egy kisebb részét képezi. Felszínének kialakításában a folyók és a szél játszották a legnagyobb szerepet. A folyók hordalékkúpokat és elhagyott medreik mentén vastag üledéket raktak le. A hordalékkúpok anyagából a szél homokot halmazott fel. Jellemző geológiai képződményei a lösz, a barnaföld, a különböző homokformák, a futóhomok, az agyag és a tőzeg. Átlagosan 20–50 m magasan emelkedik a Tiszántúl síkja felé, a legmagasabb pontja a Nyírbozót területén található Hoportyó, ami 183 méter magas.

A miocén végére a Bükk-vidék központi része 300-400 métert emelkedett, így számottevő magasságú, mélyülő völgyekkel tagolt hegységgé alakult, elkezdődött a máig tartó karsztosodás és a vízhálózat kialakulása. A pliocén első felében a félsivatagi éghajlat volt jellemző, hegyláb felszín-képződés kezdődött, majd a pliocén második felében hűvösebbé és nedvesebbé vált az éghajlat, az emelkedés pedig tovább folytatódott.

A Nyírség a Gömri és Szolnoki-flis szerkezeti egységeken nyugszik. A középidőtől a neogén vulkanizmus volt jellemző a térségre, egymás után több vulkáni ciklus is lezajlott, 2-3 millió éves különbségekkel. A Pannontenger üledékeinek és az alatta húzódó 10-15 millió éves tufarétegek határa átlagosan 2000-2500 méter, néhol a 4000 méteres mélységet is eléri. A pannóniai üledékretegek vastagsága a Nyírségben 1000-2000 méter között ingadozik. A területet az AlföldÉK-i részén található folyók töltötték fel, majd fel is szabdalták a pliocénben. Ekkor a Tisza és a Szamos a Nyírség déli részén folyt le.

A pleisztocén közepén a folyók a hegyvidékeken bevágódásnak indultak, majd hordalékkúpot kezdtek el építeni. A nyírségi hordalékkúp létrehozásában a Tapoly, Ondava, Latorca, Borsava, Tisza, Tút és Szamos folyók vettek részt. A pleisztocén végére a folyók három fő réteget hoztak létre, az első ezek közül egy alsó 70-80 m vastagságú folyóvízi homok, iszap és agyagfrakció. A második 30-40 m vastag folyóvízi homokból, iszaptól és anyagból, valamint kavicsrétegekből áll, e fölött található az 5-15 m vastagságú homokréteg.

⁷⁰ Csatári B. - Kanalas I. - Kiss A. 2006: A területi konfliktusok és a perifériaproblémák általános értelmezése. – In: A perifériaképződés típusai és megjelenési formái Magyarországon (szerk. Kanalas I. - Kiss A.). MTA RKK ATI, Kecskemét. pp. 5-11.

A félig kötött homokterületek a Würm eljegesedés után alakultak ki, a Nyírség északi részén a szélbarázdák, deflációs mélyedések, garmadák, maradékgerincek, a délebbi területeken pedig a parabolabuckák jellemzőek. A felszínt napjainkban lösz és futóhomok fedi, lerakódásukhoz eltérő éghajlat és növényzeti fedettség volt szükséges. Azonban a ma látható formák az emberi beavatkozásnak köszönhetőek, mivel a 18. és 19. századi erdőirtások miatt újból mozgásba jött a futóhomok. A Nyírség éghajlata kontinentális, területe hűvösebb, mint az Alföld többi része, viszont az éves napfénytartam nagyobb, 1975 óra. Az évi középhőmérséklet 9,6-9,7 °C, az átlagos éves csapadékmennyiség 583 mm. A hótakarós napok száma 40, a hótakaró átlagos vastagsága 17–18 cm. Az uralkodó szélirány: É-i, ÉK-i és DNy-i.

Nyírség fontosabb folyó közé tartozik a Keleti-főcsatorna, a Lónyai-főcsatorna, a Tisza, a Kraszna és a Szamos. A jelentősebb állóvizeik közé tartozik a Vajai-tó, Bátorligeti ősláp, Kállósemjéni ősmohos és a nyíregyházi Sós-tó. Az 1800-as évek közepéig a domborzati viszonyok sajátosságai miatt a Nyírség legnagyobb része lefolyástalan volt. A csapadékos időkben a homokdombok közötti mélyedésekben összegyűlt víz a terület nagy részén lehetetlenné tette a földek művelését. A helyzet rendezésére 1879-ben alakult meg a Nyírvíz Szabályozó Társulat, s készült el a Nyírség vízszabályozásának terve. A folyószabályozások következtében ma már a Nyírségnek egyetlen természetes állapotban lévő vízfolyása sincs.

- **Tisza:** A Tisza a Duna leghosszabb mellékfolyója, Közép-Európa legfontosabb folyóinak egyike, amely áthalad Magyarország, Románia, Szlovákia, Ukrajna, valamint Szerbia területén. Vízigyűjtő területe mintegy 157 000 km², vízállása erősen ingadozó. Átlagos vízhozama Szegednél 820 m³/s, de mértek már itt 97 m³/s-os legkisebb és 4700 m³/s-os legnagyobb vizet is.[1] A Tisza magyarországi szakasza 597 km hosszú.
- **Kraszna:** A Kraszna Románia nyugati és Magyarország keleti részén folyik. Romániában, az Erdélyi-középhegységben, a Meszes-hegység nyugati szélén, 565 méter magasságban ered Kraszna mezőváros közelében és Magyarországon a Szamos torkolatának közelében ömlik a Tiszába (annak bal partján) Vásárosnamény és Kisvárdány között. Hossza 193 km (147 km Romániában, 46 km Magyarországon), vízigyűjtő területe 3142 km² (2255 Romániában, 887 Magyarországon).
- **Szamos:** A Szamos a Tisza bal oldali mellékfolyója, hossza 411 km, ebből Magyarország területére az alsó folyószakasz esik, mely 52 km. A folyó Magyarország mai határát Csenger szélén, Komlódtótfalunál éri el, és Gergelyiugornyánál torkollik a Tiszába. A szeszélyesen kanyargó folyó szabályozását 1890-ben fejezték be: összesen 22 átmetszés készült, mintegy 26 km hosszúságban. A folyó mindkét partján töltés húzódik.
- **Keleti-főcsatorna:** A Keleti-főcsatorna egy 98 km hosszú [2] csatorna Tiszalök (Tisza) és Bakonszeg (Berettyó) között. A Tiszántúl vízgazdálkodását segítő csatornarendszer fontos része. A csatornát több, mint évszázaddal az első tervek felmerülése után, 1956-ban nyitották meg. Ma közvetlen gazdasági jelentősége mellett természetvédelmi szempontból is fontos, otthont ad a Tisza-vidék szennyezésre érzékeny halfajainak is.
- **Lónyai-főcsatorna:** A Lónyai-főcsatorna Berkesz-ről kiindulva a Nyírség vizeit gyűjti össze, és Gávavencsellő alatt vezeti a Tisza folyóba. A Lónyai-főcsatorna fő ága 1879-ben készült el. A főfolyások hossza 750 km volt, de a csatornahálózat végső kiépítése és befejezése csak 1939-ben történt meg. A Lónyai-főcsatornába délről hat nagyobb és több kisebb csatorna torkollik, hossza 91 km.

Az ember 7-10 ezer évvel ezelőtt telepedett meg itt, a nagyobb települések főként a kilencedik században jöttek létre a honfoglalás idején. A Nyírség később, a 11. és a 18. században elnéptelenedett.

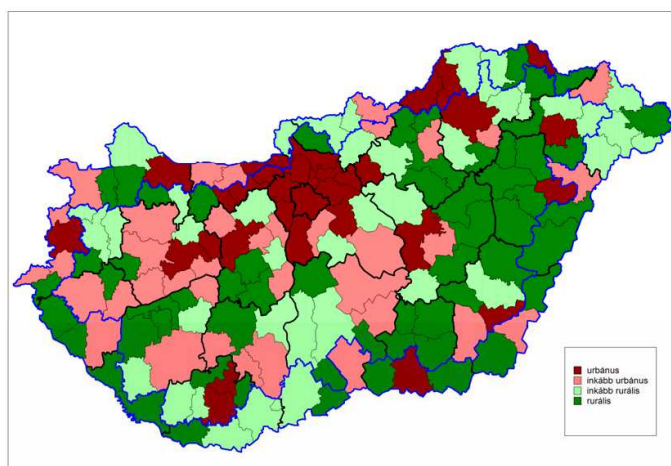
A Nyírség változatos etnikai összetételű, mivel a 18. században az elhagyatott területeket szlovákok, románok, oroszok és németek népesítették be, ezen népcsoportok napjainkra már teljesen asszimilálódtak. A legnagyobb városa Nyíregyháza, mely Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelye is egyben.

Jellemző, hogy a Nyírség területén kevés energiaforrás és ásványkincs található, így az ipar helyett inkább a mezőgazdasághoz adottak a feltételek. A fontosabb természeti erőforrások közé tartozik a Tarpai-Nagyhegy dácitja, a gyepvasérc, a földgáz és az agyag.

- **A tarpai Nagy-hegy:** a hegy vulkáni kúpját dácitos kőzet építi fel, területén kőfejtő működik. Különlegességét az adja, hogy a dácitban diabázzárványok találhatóak.
- **Gyepvasérc:** A gyepvasérc a Nyírség „nyírvízlaposainak” képződménye, a vastartalmú talajvíznek köszönhetően alakulnak ki,^[3] koruk 3500-5000 év. A gyepvasérc készlet kicsi és nem gazdaságos kitermelése sem.
- **Földgáz:** A Nyírség területén található a penészeleki földgázmező, mely közel 500 millió m³-es készlettel rendelkezik.
- **Agyag:** A Nyírség rétegsoraiban található agyag, több téglagyár is létesült emiatt a térségben, például Fehérgyarmaton, Tiszabercelen és a nyugat-nyírségi Tiszavasváriban.

A Nyírség területén intenzíven mezőgazdasági termelés jellemző, fő természetű növények a paradicsom, napraforgó, dohány és különböző gyümölcsök, főként az alma. A földeket öntözik. A homokos talajú területeken jellemző a szarvasmarha-tenyésztés. A Nyírségbe 101 db. település tartozik.⁷¹

Mérésére több mutatót alakított már ki a nemzetközi és a hazai szakirodalom, mindegyikben közös a települési szinten mért népsűrűség. A hazai körülményekhez igazodva az urbanitás szintjét a nemzetközi értéknél alacsonyabban alakították ki, 120 fő/km² népsűrűségben állapítva meg az urbánus települések küszöbértékét. A járáások szintjén vizsgálva azok a térségek minősülnek urbánusnak, ahol a 120 fő/km²-nél magasabb népsűrűségű településen élők aránya meghaladja az 50%-ot.

Rurális/urbánus térségek, 2009 – a 120 feletti népsűrűségű településeken lakók arányából képzett index⁷²

Bár Szakolyban is megtalálható egy olyan képzettségi és munkaerő-piaci jellemzőkkel bíró réteg, amelyik megfelel a KSH definíció szerinti szegregátum-képző lakosságcsoporthoz, az ebbe a rétegbe tartozó egyének nem koncentrálnak a község meghatározott részeire, márpedig a területi koncentráció a szegregátumok kialakulásának oka.

A KSH a népszámlálás adatainak alapján azokat a területeket minősíti szegregátumnak (szegény szegregátumnak), ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató esetében magasabb, mint 50%.

Azokat a részeket pedig, ahol a lakosok számának legalább 40%-a ugyanezen réteggépző paraméterek szerint alacsony státusú, veszélyeztetettnek minősíti. Ennek értelmében jelenleg Szakolyban sem szegregátum, sem szegregációval veszélyeztetett terület. Olyan gazdasági funkció, amely jelentős környezeti terheléssel jár együtt, ezáltal egészségkárosító, életminőséget rontó tényezőként kerül számításba, markánsan a község külterületén van jelen.

⁷¹ Forrás: wikipedia

⁷² Forrás: Híves, 2014

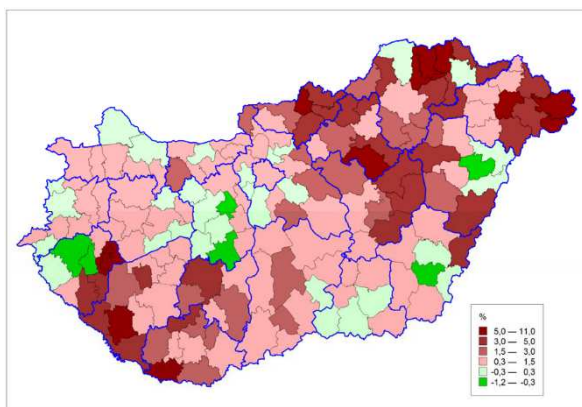
Konfliktusok

A község mindennapjait meghatározó konfliktusok nem tapasztalhatók. Ugyanakkor potenciális konfliktushelyzetet takar Szakoly periferiális kitettsége, illetve a Bükk-vidék településeinek fogokozott leszakadása, úgy demográfiai, mint gazdasági értelemben. A demográfiai (előregedés) és gazdasági (recesszió) folyamatok összességében megteremtik az alapjait a fokozott lakosságcsereének, melynek során a legalacsonyabb társadalmi státuszba tartozó, mélyszegény családok aránya nő meg.

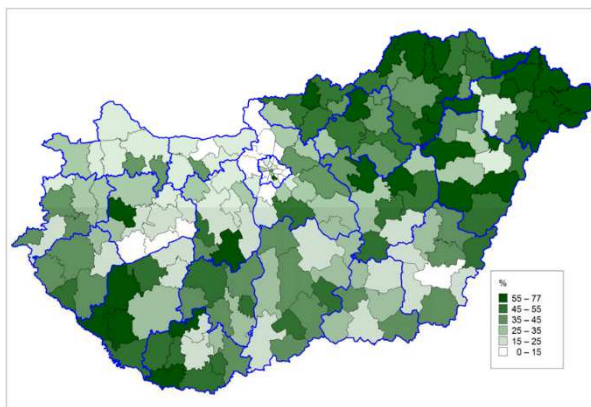
Ez a növekmény részben a prosperálóbb településekről kiszoruló szegény családok elhagyott lakóházakba való beköltözése révén, részben pedig a szegény családok magasabb gyermekvállalási rátájának következményeképp jön létre. Mivel Magyarországon a szegénység etnikai értelemben erősen szelektív, és a szegények legszegényebbjei túlnyomó részben romák, a lakosság szegényedése egyben a roma lakosság arányának növekedését is jelenti. A térségre jellemző folyamat jól nyomon követhető a területi statisztikai adatok MapInfo-ábrázolásában, amely a magukat cigánynak/romának vallók aránynövekedését mutatja.

Ugyancsak jól nyomon követhető a folyamat eredménye a hátrányos helyzetű tanulók magas arányában is. A magyar oktatási rendszer 2013 után értelmezési szinten egyszerre szűkítette a szociális szempontok alapján hátrányos helyzetűnek tekintendők körét, illetve tágította is azt a gyermekvédelmi (szakellátási) szempontok beemelésével. Összességében a törvényi változás nettó szűkítést eredményezett, mivel az eddigi halmozottan hátrányos helyzetű vált az új „kéthássá”.

Ezáltal a statisztikákban csökkent a hátrányos helyzetű tanulók száma és aránya – miközben a statisztikákból kiszoruló tanulók valós helyzetében semmiféle pozitív változás nem következett be az életperspektíváikat és lakókörnyezetük várható szociális terheit tekintve. A változás további következménye, hogy a hátrányos helyzetű tanulók számának statisztikai csökkentésével párhuzamosan a közoktatásban beszűkültek azok a források, amelyeket a hátrányos helyzetű tanulók problémáinak kompenzálására, megoldására lehetne fordítani.

Magukat cigánynak/romának valló népesség arányának változása kistérségenként, 2001-11⁷³

A hátrányos helyzetű/halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolákban járásonként, 2013/2014 (%)

⁷³ Forrás: Híves, 2014

Közrend, közbiztonság

Szakoly községben nem működik rendőrőrs. A település közbiztonságát Balkányi Város Rendőrőrs látja el. Szakoly polgárőrség működik, a rendőrséggel való együttműködés rendszeres, főként a településen megrendezésre kerülő rendezvények helyszínein a közös szolgálatok ellátása folyamatos.

Az egyesület fő tevékenysége a közrend és közbiztonság elősegítése, a bűnmegelőzés. Ennek érdekében a tagok rendszeres járőrözést folytatnak a község egész területén. Feladatunkhoz hozzátartozik az önkormányzat és az általános iskola által szervezett közösségi programok biztosítása (mint például a hagyományos Községi Napok, a sportrendezvények és az iskolai farsang). A polgárőrök ezt a feladatot önként vállalják szabadidejük felhasználásával, mindennemű ellenszolgáltatás nélkül.

Az önkormányzat rendszeres támogatásának, a nyertes pályázatoknak, a tagok által befizetett tagdíjnak és az adó egy százalékából befolyt összegnek köszönhetően egyesület tagjai részére az elmúlt évek alatt egyenruhát és felszerelést tudunk vásárolni.

A bűnmegelőzési tevékenység évek óta folyamatos. Ennek keretein belül különböző sportrendezvényeket, bűnmegelőzési és drogvizsgáló témájú osztályfőnöki órák megtartására került sor a Szakolyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium, illetve a térség általános iskoláiban.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek)

1.7.3.1. Történeti és kulturális adottságok

A XVIII. század végén a Szabolcs megye településeit kettősség jellemezte. A középső és keleti részen közepes nagyságú vagy aprófalvas kishatárú, míg a nyugati részen nagy kiterjedésű határral rendelkező halmazos települések voltak döntően. A megye nagy részén a korábban elpusztult majd újra vissza települt vagy újonnan telepített falvak általában megőrizték a korábbi jellemző településszerkezetüket. A települések jellemzően utifaluk, vagy halmazos településszerkezetűek voltak. Az utifaluk jellemzője az orsószerűen kiszélesedő főutca, mely orsóban a templom állt. A kiszélesedett utca két oldalán szalagtelkek álltak. A halmazos települések közös alapvető jellemzője, hogy a halmazosodás idején még hiányzott az utca. Tehát ez a telkek olyan csoportosulása volt, ahol nem volt előre tervezett utca. A térbeli, elrendeződést a terepviszonyok, a belvízrendszer, a klíma, az építőanyagok továbbá a központi funkciók telepítése határozta meg.

Szakoly infrastruktúrájának kiépítettsége ideális, a belterületi utak túlnyomó része aszfaltozott. A területen biztosított az oktatás, az egészségügyi-szociális alapellátás biztosított. Nevelési oktatási intézmény a Szakolyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium. A XIV. századtól már jelentős központi fekvésű hely volt, lakóinak fő foglalkozása ebben az időben a földművelés.

Szakoly község a Közép-Nyírségben, Nyíregyházától Délkeleti irányban, tőle 34 km távolságra található Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében az Észak-Alföldi régióban a Nagykállói Kistérségben. Szakolyban csaknem 2700 lakos él. A településre érkezők figyelmét a központban található három templom, az ezeket körülvevő terek és szobrok vonják magukra. Balkány felől, ill. a 471-es útról Nyíradonynál és Nyírgelsénél leágazó alsórendű úton közelíthető meg. A legközelebbi vasútállomás a Nyíregyháza, Nyíradony útvonalon Balkányban található. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét 1994-ben statisztikai kistérségekre osztották fel,

melyek közül az egyik a Szakoly, mely Nagykállói kistérség. Szakoly község a közelben lévő nagyobb települések (Balkány, Nagykálló, Nyíradony ill. Debrecen és Nyíregyháza) vonzáskörzetéhez tartozik. A településen élők egy része ezekre a településekre jár dolgozni, valamint itt veszi igénybe az egyéb középfokú ellátást.

A települések szerkezetének és karakterének egyik fő, mondhatjuk meghatározó eleme az úthálózat. Szakoly jellegzetesen többutcás település. A korabeli katonai térképen jól láthatóak a mai Balkányi- és az azt keresztül szelő mai Létai utcák, amint keresztülhaladnak a településen. Ezek az utak tekinthetők a település „főútjainak”. Szélességük nem túl nagy és vonalvezetésük szabálytalan. Ezekből az utcákból ágaznak le a későbbiekben

kialakult mellékutcák. A korabeli katonai térképeken beazonosíthatóak még a Kölcsey és Rákóczi utcák is, melyek egy szabálytalan, a település akkori egyetlen zárt tömbjét alkották.

A település tömbszerkezete összességében elég szabálytalan képet mutat. A régebben kialakult lakótömbök, az őket határoló utcák miatt szabálytalanabb alakúak és általában 2-3, esetenként 4 oldalról vannak beépítve. A későbbiekben kialakított lakótömböket határoló utcák szabályosabb, vonalvezetésűek és egymásra nagyjából merőlegesen határolnak, ezért könnyen megkülönböztethetjük őket a régebben kialakult utcáktól és tömböktől. A tömbök mérete a kicsitől a nagyig változó.

A település utcái előkertes beépítésűek, és a deszkapalánkkal vagy drótkerítéssel határolt utcai telekoldalon állnak (a lakóházzal szemközti udvarrészen) a nagyobb gazdasági épületek. (Az utcára véggel néző lakóházak „kiskert” általában a bejárat felőli oldalra is befordul.) Szalagtelkei ennek megfelelően kétsoros elrendezésű-

ek. A falu beltelkei kerítésekkel funkciójuknak megfelelően részekre osztottak, és rajtuk a különböző rendeltetésű épületek különállóak. A falura a tagolt épületelrendezés a jellemző.

A település központja a Balkányi és Létai utcák találkozásánál alakult ki. Itt és a közvetlen közelben lévő tömbökben található a település legtöbb intézménye (Egészségügyi-, művelődési-, oktatási-, igazgatási-, kereskedelmi-, szolgáltató intézmények stb.). A fenti két utca találkozásánál épültek a település templomai (Római-, Görög-katolikus és Református) is.

Jellemző teresedések a településen, zöldfelületi fedettsége révén a település egyik nagyobb kiterjedésű közparkja a Rákóczi és a Balkányi utcák találkozásánál alakult ki: A települések beépítési módjai nem függetleníthetők az adott tájegységtől, a település szerkezetétől, telekszerkezettől, teleknagyságtól, néprajzi, gazdasági adottságtól, telekhasználattól.

Szakoly település utcái elég szélesek és előkertes beépítésűek. Az utcai telekoldalon állnak – a lakóházzal szemközti udvarrészen – a nagyobb gazdasági épületek. Az utcára véggel néző lakóház általában a bejárat felőli oldalra is befordul. A belterület szalagtelkei ennek megfelelően kétsoros elrendezésűek. A község beltelkei kerítésekkel funkciójuknak megfelelően részekre osztottak, és rajtuk a különböző rendeltetésű épületek különállóak. A községre a tagolt épületelrendezés a jellemző.

Szakoly, szláv eredetű helynév, jelentése: sólyom. 1290-ben még terra, a Tomaj nb. June vagy Ine birtoka, és IV. László a Balog-Semjén nb. Mihály fiai részére adományozta. 1291-ben Kátanb. György adott Zakoly nevű földet a Gut-Kelednb. Hodos ispánnak. A két részt végül a Gut-Kelednek szerezték meg, mert 1314-ben Ineszakolyát I.

Károly, mint reá háramlott birtokot, adományként Hodos fiainak adta, s azok akkor már Zokolynak (Szakolyiaknak) nevezték magukat. Ettől fogva a XV. században már az országos méltóságokat viselő Zokoly család birtokosa volt, de 1514-ben II. Ulászló a keresztesek támogatása miatt Zokoly János egyéb birtokaival együtt elkobozta és Podmaniczky Jánosnak adományozta. Nem volt hosszasan Podmaniczkyé, mert 1556-ban ismét a Zokolyiaké; jelentékeny hely, 65 dézsmafizető jobbágy (mintegy 320-330 lélek) lakott benne.

A birtokszerző nemzetség másik ága megtartotta a Hodos családnevet, és a XVI. század második felében még mindig bírt bizonyos részt benne. A XVI. század végén már csak a Zokolyiak birtoka, de 1604-ben Zokoly Erzsébet férje, Melieth Péter is részt bírt belőle.

A Zokolyiaknak kúriájuk is volt a faluban. Később Jármly Andrásé lett egy része, de 1640-ben a többi birtokossal (Zokoly, Banczy, Melieth) a hajdúvárosoknak, mint pusztát adták bérbe. A Zokoly család a XVII. század második felében kihalt, és a leányági örökösök bírták a pusztát, de a XVIII. század elején birtokosok közül a Jármly család maradt földesurának a jobbágyfelszabadítás idejére. Újjáépítése különböző földesurak (jelentékenyebbek: Bekk, br. Eötvös, Gencsy családok) által a XVIII. század második felére tehető.

1751-ben Bogáthy Pálnak egy szerény kúriája volt benne, továbbá majorsági épületei. Az egyik cselédház földkunyhó volt, a kúriában parasztkályha állott. A falu még 1828-ban is 6 teljes jobbágyból és 12 zsellérből álló település volt, s bár 1839-ben közel 1100 lélek lakta, ebből csak 113 volt adózó jobbágyháztartás, kb. 600

lélekkel. Mező szerint határába olvadt bele Vataateleke, amelyet 1427-ben Kállay János birtokaként említenek, de ez az oklevél pontosabb értelmezése szerint inkább Biri határában lehetett.

A XIX. század végén nemcsak a faluban álltak még földházak, a település határában is. A régebbi típusú, talpgerendás, favázás, paticsfalu, szalmával fedett lakóépületeket a XVII.század végétől fokozatosan a rakott-, vagy verfalas, későbbiekben pedig vályogból épült házak váltották fel. Az előkertesen kialakult épületek már háromsztatúak, melyek jellemzője a két szoba, közöttük pitvaros konyha. A konyha kéménye ekkor még tapasztott sövényből készült.

A XIX. század végén oldalkamrás alaprajzú, tapasztott, fehérre meszelt, földpadlós épületek elő-és oldaltornácot kaptak. A hátsó végükön lekontyolt épületek a közterület felől fűrészelt deszkával díszített oromfallal lettek ellátva. A szabadkéményeket már téglából kezdték falazni. A századfordulón épített vagy átépített épületek már kőből vagy téglából épültek.

A legjelentősebb gazdasági épületek a ló-és tehénistállók voltak. Az épületek vert, ritkábban vályogfalúak, oromfalasak, nyeregtetősek és zsuppal fedettek. A kisebb méretű épületek, csűrök fa-, helyenként „kőlábasak” és deszkával borítottak. Az összes többi melléképület pedig fonott sövényből, fából vagy deszkából, lécből, valamint napraforgószárból kerültek kialakításra.

A népies stílusban épült lakóházak közül az alábbiak a legjelentősebbek: Kossuth út 56., 58. és a Kossuth út 86.

Maga a kifejezetten lakóterület egyedi telkekből áll, a fő lakófunkció mellett az ingatlanokon háztáji állattartás, szántóföldi növénytermesztés és gazdálkodás folyik. Az intézmények a település központjában helyezkednek. A centrumot körülölelve mezőgazdasági, szántóterületek, rét, gyeplő, legelő, gyümölcsös, illetve erdőterületek határolják. A szabálytalan alakú belterület egy álló téglalapba illeszthető be, melynek területébe mélyebb vizes területek és azokat átszelő csatornák is bekerültek. Szakoly külterületének nagy kiterjedésű lakott helye nincs, de körülbelül hét kisebb megtalálható, melyeknek így is nagy része már nem lakott. Az erdőit jellemzően akác borítja, de jellemző még a nyárfa, fenyő, tölgyesek, elenyésző területén pedig éger-, fűz és nyírfák találhatóak. A gyeplő, rét, legelő pedig az állattartás színhelyeül szolgálnak. Fenséges, nyugalmat árasztó táj veszi körül a községet, ahol az ember és a természet évszázadok óta él szelíd harmóniában.

1.7.3.2. Civil szerveződések

A társadalmi kohézió fontos feltétele, hogy a község különböző társadalmi csoportjai, egységei egymással szoros kapcsolatban álljanak, együtt működjenek, és egyenrangú félnek tekintsék egymást. Ezt a kooperációt jól szolgálhatja egy olyan rendszernek a kiépítése, mely a folyamatos információcserén, az érdektörkévek egyeztetésén, a konfliktuskezelés intézményesült technikáján nyugszik.

Szakoly civil szervezeteinek és az egyházaknak összehangolt és kitartó munkája – rendezvények, programok, integrált közösségi terek kialakítása formájában (különböző célokkal: sport, kultúra, munka, oktatás stb.). Tartja fent a vonzó vidéki, élhető hangulatot. A községben működő főbb civil szervezet bevonása nélkülözhetetlen a község fejlődéséhez:

- II.RÁKÓCZI FERENC Községi Sportegyesület
- Technikai és Tömegsportklub
- Polgárok Egyesülete Szakolyért
- Technikai és Tömegsportklub
- "HAJNAL CSILLAGA" Nyugdijas Klub
- Társadalmi Együtműködés Szakolyért Közhasznú Egyesület
- Kezdetekért Közhasznú Alapítvány
- Alapítvány a Szakolyi Micimackó Óvodáért és Gyermekeiért
- Községi Polgárőrség Szakoly
- Önkormányzati Tűzoltóság Szakoly
- Dél-Nyírségi Kulturális és Ifjúsági Egyesület
- Alapítvány a Szakolyi Arany János Általános és Szakképző Iskoláért és Tanulóiért Dél-Nyírségi Fejlesztési Társulás

- Dél-Nyírségi Önkormányzatok Vadásztársasága F.A.
- Szakoly Községi Kisebbségi Cigány Érdekvédelmi Egyesület
- Alapítvány a szakolyi állandó lakosok tandíjfizetésének támogatására
- Szakoly Község Református Egyházközségének Fejlesztésére Alapítvány
- Nyírbátor és Térsége Méhészeinek Egyesülete
- "Földvár" Vadásztársaság
- Szociális Intézmények Országos Szövetsége
- Szakoly Önkéntes Tűzoltó Egyesület⁷⁴

1.7.3.3. Vallási közösségek, egyházak

A vallás és az egyházi élet mindig fontos szerepet játszott a vidéki emberek mindennapjaiban, szokásaiban. Szakoly és térségében még megtapasztalható az úgynevezett „népegyházi” működésmód, vagyis az, amikor az emberek életének szerves része a vallásosság – sajnos a fiatalok elvándorlása és az idősebb generáció elhalálása miatt csökken a gyülekezetek létszáma, és ezáltal a templomba járó emberek létszáma is. Ahogy az adatgyűjtésből is leolvasható, az egyházi felekezethez tartozók létszáma nagyobb ütemben csökkent, mint a népességszám.

A térség településeinek életében három egyház játszik meghatározó szerepet – a római katolikus, a görögkatolikus és a református –, ezen kívül lényegesen kisebb súllyal jelen van az evangélikus egyház, az izraelita hitközség és az egyéb egyházak hívei is megtalálhatóak, mint az Adventisa egyház. Szakolyban református, római és görögkatolikus lelkész teljesít szolgálatot.

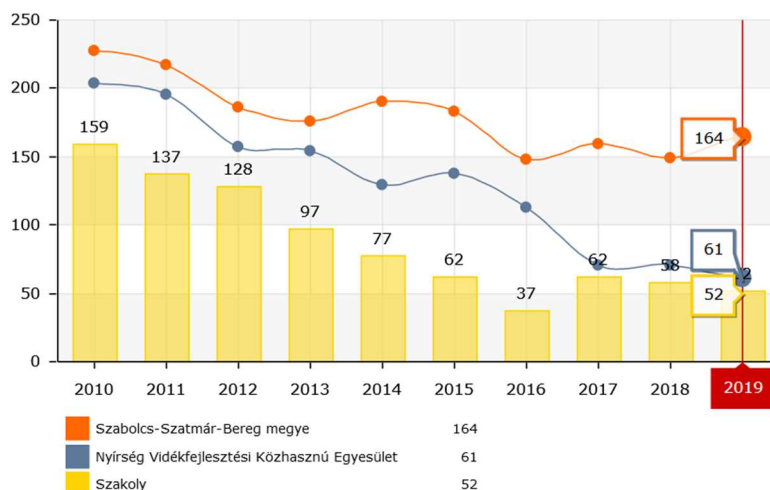
1.7.3.4. Kulturális élet

A község kulturális élete nagyon gazdag, ami részben az aktív civil szervezetek által megvalósított programoknak és közművelődési, valamint közoktatási intézmények működési tevékenységének köszönhető.

Intézményes formában az IKSZT (Integrált Községi Szolgáltató Tér) Petőfi Sándor Művelődési ház, illetve a Móricz Zsigmond Községi Könyvtár látja el a kulturális feladatokat Szakolyban. A kulturális rendezvényeken kívül több egyéb kategóriába sorolható rendezvény zajlott a Művelődési házban és a Teleházban, melyek a Község és térsége közösségi életét javítják, társadalmi felelősségvállalást támogatják (véradás; különféle szervezetek, egyesületek ülései és rendezvényei; fórumok, testületi és társulási ülések; tájékoztatók; továbbképzések, tanfolyamok; babamasszázs, bababörze stb.).

A Móricz Zsigmond Községi Könyvtár működésére jelentős aktivitás jellemző. Az állományba vett könyvek száma az elmúlt években folyamatosan növekedett, de sajnos elkerülhetetlen volt, hogy a településeket is magába foglaló mozgókönyvtári rendszer megszüntetése és a selejtezés következtében a könyvtári állomány valamennyire csökkenő tendenciát is mutatasson. Az állomány kisebb, de még így is százas nagyságrendű változása mutatja, hogy a Könyvtárban odafigyelnek az állományfrissítésre.

⁷⁴ Forrás: Civil Információs Portál: <http://civil.info.hu/civil-szervezetek>

A község könyvtárából kölcsönzött könyvtári egységek száma száz lakosra (db)⁷⁵

A nemzettudat megélését és a magyarság összetartását szolgáló nagy nemzeti ünnepek mellett Szakoly saját ünnepi hagyományait is ápolja. Legjelentősebb ezek közül a Községnap.

1.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

Az alábbi fejezet célja, hogy bemutassa, milyen humán közszolgáltatások érhetők el a településen, ezek milyen minőségben szolgálatnak, valamint milyen mértékben veszik ezeket a szolgáltatásokat igénybe a lakosok.

A település lakói számára a közszolgáltatási feladatok jelentős része helyben hozzáférhető. A közfeladatokat ellátó intézmények: óvoda, általános iskola, az alapfokú művészetoktatás, az egészségügyi alapellátás helyben elérhető.

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

1.8.1.1. Óvodai ellátás

Szakolyban az óvodai nevelési feladatokat a Szakolyi Micimackó Óvoda látja el, amely Szakoly Község Önkormányzat fenntartásában működik.

A Szakolyi Micimackó Óvoda köznevelési intézményként működik, nevelési-oktatási feladatokat lát el. Szakoly, Szabolcs – Szatmár – Bereg megyében, a Nyírség déli részén helyezkedik el, Nyíregyházától kb. 28 kilométerre. Óvodánkat 1953-ban alapították, egy óvónői és egy dajka létszámmal 21 gyermekkel kezdte meg működését. 1993-tól 4 csoportban 6 óvónővel (ebből 1 fő a vezető) s négy dajkával folyt a munka. Az óvoda négy csoportban 110 férőhellyel működik egy régi kastélyépületben. Az épület régi, a meg lévő csoportszobák méretéhez viszonyítva magas a gyermeklétszám egyes csoportokban, hiába csökkent a születési arány. Szakoly község lakossága jelen esetben közel 3000 fő, ebből az óvodáskorú gyermeket óvodánk olyan módon fogadja, hogy minden jelentkezőnek helyet biztosítsanak, ha az megfelelt az óvodába lépés kritériumainak. A gyermekek tükrözik a népesség sokszínű rétegződését (teljes családból, csonka családból érkező, veszélyeztetett és etnikai). A családok szociálkulturális háttere nagyon heterogén. A szülők iskolázottsága, életmódja, jövedelemszintje nagy megosztottságot mutat. A nehéz helyzetbe került családok megélhetésüket a segélyeken kívül alkalmi munkavállalással és a mezőgazdasági kistermeléssel is igyekeznek előteremteni. Az óvodában egyre növekszik a hátrányos helyzetű gyermekek száma és aránya: a települést munkanélküliség a családok elszegényedése sújtja, s ez nevelési problémaként jelentkezik. A településen élő gyermekek 70 %-a hátrányos, 25 %-a halmozottan hátrányos helyzetű, 38 %-a roma származású. Így a szociokulturális környezetünk nagyban meghatározza nevelési céljunkt.

⁷⁵ Forrás: TeIR – LEADER

Az intézményben 4 óvodai csoportban 110 férőhelyen átlagosan 100 gyermek óvodai ellátásáról, neveléséről-
oktatásáról gondoskodnak, 14 fős alkalmazottal.

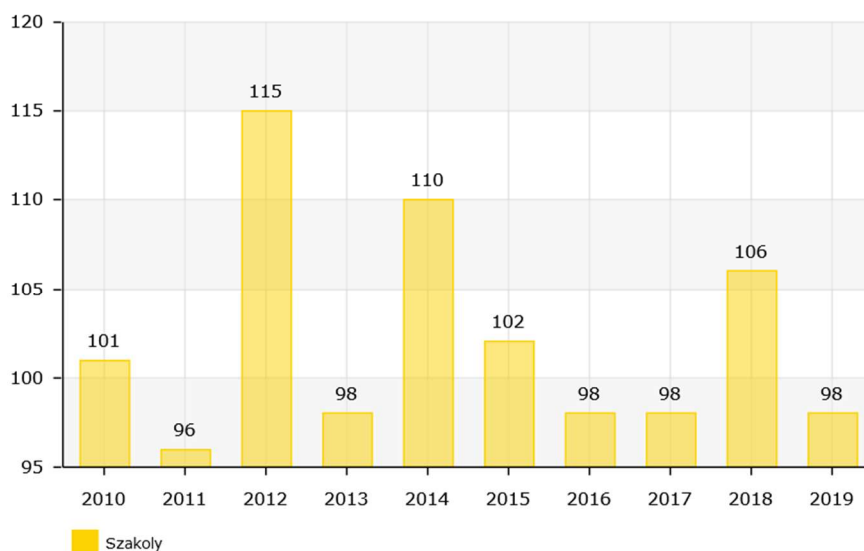
Az óvoda célja a családi nevelést kiegészítve Szakoly és a társközségekben élő, különböző szociális háttérrel
rendelkező 2-7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermekek személyiségének
kibontakozásának az elősegítése.

Az intézmény pedagógiája

Pedagógiai Programunkban arra törekszünk, hogy a játékkal, mesével nevelés alap gondolatát különbözőképpen
tudják beépíteni a mindennapi gyakorlatba munkánk során. A Soproni módszerrel dolgoznak már évek óta
sikeresen és eredményesen. A gyermeklétszám, az anyagi lehetőségek sok mindent meghatároznak, de
mindennél fontosabb azonban az óvónő emberi minősége, a szorgalmas időbeosztás és a közvetve vezetéssel
kialakított demokratikus légkör. Biztonságérzet és szeretet kapcsolat nélkül a kisgyermek nem nevelhető, nem
fejleszhető megfelelően. Az időtlenség, folyamatosság, a játék és mese varázsában elmerülés megfelel a
gyermekkor igényeinek és az anyanyelvi kultúránk szellemiségének.

Meghatározó jelentőségűnek tartják a pedagógiai kultúra növelését, az alapos ráhangolódást a gyermekek sajátos
igényeire, intézményünk önálló arculatának mielőbbi kialakítását, a pedagógiai önfejlesztés, alkotóképesség
fokozását, értékképzést. Szintén fontosnak tartják az óvónői attitűdök áthangolását, mert a ma gyermekének
megértő, elfogadó, kreatív, alkotó pedagógusra van szüksége, aki tudja és meri követni a változásokat és tud élni
a szakmai szabadsággal. Helyi Programjuk azért kapta a Micimackó elnevezést, mivel céljuk: az embernevelés, a
kisgyermekkor pszichofizikai lehetőségei között.

Felfogásukban a gyermekkor a legtagabb értelemben vett tanulásnak és az életfontosságú beállítódások
kialakításának a kora. Ez nem a kötelességek, hanem a szabadság ideje. Micimackó-kor: a mindent és
semmit csinálás különös keveréke. Érzeki és érzelmes, öröme és elfogódottságra hangolt. Bizonyosak abban,
hogy aki óvodásként egészséges környezetben él, sokat és szabadon mozog, egész nap játszik és figyel, és
folyamatosan olyan ráfigyelő felnőttek társaságában tartózkodik, akik a lehető legnagyobb odaadással és
szeretettel foglalkoznak vele, kérdéseire szívesen válaszolnak az egyéni adottságától függően 6-7 éves korára
megérik az iskolai rendre, kapcsolatokra, feladatokra. Programjuk alapján az életre nevelnek, és azon belül segítik,
hogy a gyermekek egy jól megélt, teljes és igazi kisgyermekkor után kezdjék el az iskolai tanulást.

Óvodába beírt gyermekek száma⁷⁶

⁷⁶ Forrás: TelR – Helyzet-Tér-Kép

1.8.1.2. Alapfokú oktatás

A község életében meghatározó szerep jut az iskolának, amely már a századforduló előtt létezett. Alapfeladatunk a beiskolázási körzetünkbe tartozó tanköteles korú gyermekek általános műveltségének megalapozása. E feladat megvalósításának érdekében intézményünkben nyolc évfolyamos általános iskola működik. A beiskolázási körzetünkben élő családok szociális, anyagi és kulturális helyzete egymástól eltér, ezért nevelő és oktató munkánk ehhez a helyzethez igazodik: tanórán és tanórán kívül megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló tanulók felzárkóztatását, ugyanakkor kiemelt fontosságú feladatnak tekintjük a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is.

A társadalom, a pedagógusok és a szülők célja azonos: gyermekeinkből művelt, jól képzett, az életben boldogulni tudó embereket szeretnénk nevelni. Iskolánk hosszú múltja alatt többször változtak az iskola falai, épületei, de nem változott a bennük munkálkodó pedagógusok fő célja: emberséget és tudást adni a település felnövekvő ifjúságának.

A Szakolyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium bemutatása

Szakoly községben a térség 6 települése közoktatási intézményfenntartó társulásában alapított szakképzést. Az 1995-ben alakult közoktatási intézményfenntartó társulás (Szakoly-gesztor, Bököny, Geszteréd, Nyírgelse, Nyírmihálydi) együttműködésének fő területe az általános iskolai képzés, a tankötelezettség teljesítése és később a szakképzés volt. Ebből az együttműködésből alakult ki az intézmény szakiskolai tagozata, amely a 2018/2019. tanévig működött. A szűkebb és tágabb környezet egyaránt földrajzi és szociális hátrányokkal küzd, a munkanélküliek magas aránya, a mezőgazdaság általános válsága csaknem minden család életében jelen van.

Az intézményben fő munkaviszonyban foglalkoztatottak száma 26 fő. A 2019/2020-as tanévben iskolánkban az engedélyezett pedagógus státuszok száma 23,2 fő volt. Pedagógiai munkánkat 1 fő iskolaiitkár 1 fő pedagógiai asszisztens, 1 fő takarító és 8 fő közcélú alkalmazott segíti. A HEFOP és TÁMOP, valamint az IPR pályázati programok részeként a nevelőtestület számára lehetőség volt a tevékenységközpontú pedagógia módszertanok megismerésére, elsajátítására, mentorok által segített gyakorlati alkalmazására.

Az alsó tagozaton nagyfelmelő rendszerben 1–4. évfolyamon tantárgycsoportos módszerrel folyik a nevelő oktató munka. A német és angol nyelvet 4. osztálytól tanulhatják a gyermekek. Egyéni fejlesztés folyik az 1–8. évfolyam sajátos nevelési igényű tanulói számára. A pedagógiai program a felső tagozaton tanuló hátrányos helyzetű gyermekek tovább haladását segítő program keretében évfolyamonként egy nagy létszámú osztály működése esetén kettő kis létszámú csoportban tanulja a matematika, magyar nyelv és irodalom, valamint az idegen nyelv tantárgyakat. A hátrányos helyzetű tanulók ezen eredményesen működő programját alkalmazza az intézmény. Tanulóink első idegen nyelvként az angol vagy a német nyelv közül választhatnak a 4–8. évfolyamokon. A második idegen nyelv tanulására a 4. évfolyamtól van lehetőség fakultáció keretében.

A nemzeti identitás erősítését célzó programokról szóló 1042/2019. (II.18.) Korm. határozat alapján Magyarország Kormánya egyetértett azzal, hogy az ezeréves magyar kultúra a jelen állampolgárainak és a jövő nemzedékeinek művelődése, önkifejezése és nemzeti identitása, valamint Magyarország kulturális fennmaradása szempontjából fundamentális jelentőségű érték, ennél fogva kiteljesítése az állam kiemelt felelőssége. A Kormány fenti határozata alapján a Lázár Ervin Program szociális helyzettől és lakóhelytől függetlenül minden, az 1-8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét.

Az a céljuk, hogy az iskolában a kiváló, igényes, színvonalas szakmai munka úgy valósuljon meg, hogy felelősségteljes tevékenységüket nyugodt, zavartalan légkörben, együttműködő, támogató környezetben valósíthassák meg. Az a céljuk, hogy a pedagógus szakmailag jól felkészült, magasan képzett, sokoldalú legyen.

Munkáját színvonalasan, lelkiismeretesen, örömmel, szeretetteljesen végezze, akarjon és tudjon a gyermekekkel személyiségük tiszteletben tartásával humánusan, személyre szabottan foglalkozni. Az a céljuk, hogy az intézmény értékrendje egységes minőségi követelményrendszeren, az emberi, a szellemi és tárgyi értékek következetes megőrzésén alapuljon.

Az intézményben tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban a tanulói személyiség harmonikus fejlesztése érdekében – a NAT által meghatározott nevelési célokat szem előtt tartva – az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni:

- Az erkölcsi nevelés
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- A családi életre nevelés
- A testi és lelki egészségre nevelés
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- Pályaorientáció
- Gazdasági és pénzügyi nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása

Az intézmény fenntartója a Nyíregyházi Tankerületi Központ.

Továbbtanulási mutatók:

Az utóbbi tanévekben mindig 100 %-os volt a továbbtanulási mutató. A megye „elit” középiskolaiba is be tudtak kerülni a legjobb tanulók. Az iskolatípusok között sokáig a gimnáziumok vezettek, de az arány kezd megváltozni a szakközép- és szakiskolák irányába. Tanulóik kellő alapot szerezhetnek ahhoz, hogy megállják helyüket a középfokon. A gimnáziumokban megtartják eredményeiket, a szakiskolások pedig még jobb átlagot produkálnak.

Tanév		2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Osztályok/csoportok száma		18	17	15	13	11
Tanulólétszám (fő)	Általános iskola	248	243	233	217	215
	Szakiskola	72	66	30	15	0
	Gimnázium	0	0	0	0	0
HH / HHH tanulók száma (fő)		48/91	118/48	107/44	68/41	61/33
Más településről bejáró (fő)	Általános iskola	21	18	12	12	10
	Szakiskola	49	48	24	13	0
Integráltan oktatott SNI tanulók száma (fő)		13	13	11	8	5
Átlagos csoportlétszám (fő)		17,78	18,18	17,53	17,58	19,55

1. táblázat

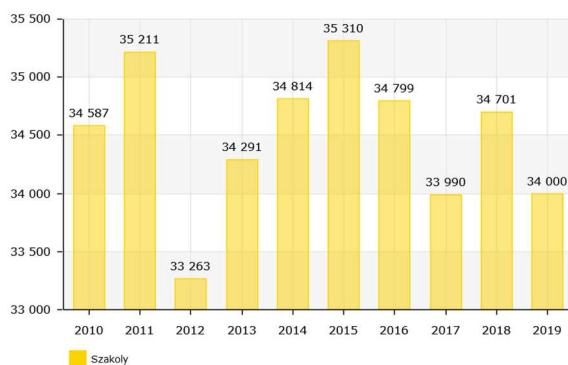
2. táblázat⁷⁷

Más intézményekkel szemben az általános iskolai tanulók száma a gyerekszám emelkedését mutatja, ami stabil, erős nevelő-oktató feladatokat ellátó iskolára utal. Várhatóan az elkövetkező években ez a statisztikai adat növekedhet, vagy stabil állapotot mutat majd.

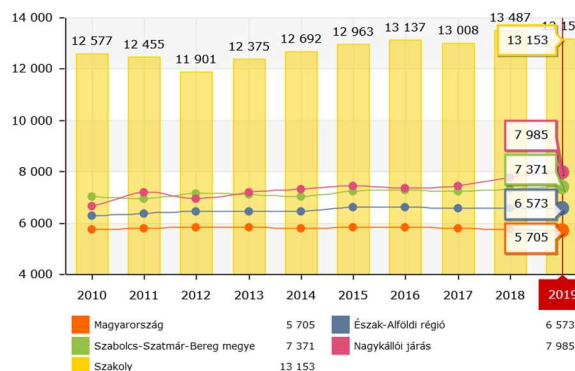
1.8.1.3. Egészségügyi ellátás

A település egészségügyi ellátása az Egészségügyi Központban történik. A Központban biztosított az alapellátásnak számító háziiorvosi rendelés, amelyet egy háziorvos lát el. A háziiorvosi praxis heti 18 óra rendelési időben látja el a község betegeit (felnőtt, gyermek) betegeit. A háziorvos mellett gyermekrendelés is van a praxisban. Az Egészségügyi Központ ügyeletet is ellát a településen.

Az Egészségügyi Központ infrastrukturális és eszköz-ellátottsága, a praxisok működtetéséhez szükséges személyi feltételek biztosítottak, mind az ápolási-gondozási, mind a sürgősségi esetek ellátása során magasan képzett, gyakorlott team dolgozik. A településen teljesen megoldott az alapellátás biztosítása a lakosság számára, emellett figyelmet fordítanak az egészségmegőrzésre, szűrővizsgálati programok megvalósítására. Az Egészség Központ kapacitása megfelelő, 100 %-ban kihasználásra kerül.

A háziorvosok betegforgalma (fő)

A háziorvosok betegforgalma, ezer lakosra (fő)

⁷⁷ Forrás: (1-2 táblázat) Szakolyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium – Pedagógiai Programja 2020

A fogorvosi körzetekben heti 13,5 órában zajlik a rendelés. A községben két védőnői körzet található. Feladatát a 49/2004.(V.21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról, 26/2014(IV.8) EMMI rendelet a várandósgondozásról, 26/1997. (IX. 3.) NM r. az iskola-egészségügyi ellátásról szóló rendeletek alapján végzi.

Egészség gondozást nyújt a családoknak, egyéneknek és azok közösségeinek, folyamatosan alkalmazkodva a lakosság szükségleteihez. A védőnői gondozás a családok otthonában, óvodai és iskolai környezetben, közösségi szintereken, valamint a működési feltételeknek megfelelő védőnői tanácsadóban történik.

A védőnő fő feladatköre

A nők meghatározóak az emberi kapcsolatok, a családok szokásainak életmódjának kialakításában, a táplálkozásban a testi, lelki harmónia megalapozásában és annak közvetítésében. A hagyományos védőnői tevékenységek alappillért jelentik az egészséges életkezdetnek, a szüléskörüli időszaknak, a gyermek és ifjúkorak. Ezen belül az egészségügyi megelőző és fejlesztő jellegű tevékenységek mellett a szociális gyermekvédelem a családgondozás, nővédelem, családtervezés az oktatás-nevelés a karitatív segítségnyújtásban való részvétel. Szerepük annál is inkább felértékelődik, mert a családok, a polgárok közvetlen közelében, a védőnői tanácsadóban és otthonaikban, illetve közösségeikben fejtik ki szakmai munkájukat.

A házi orvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről szóló 4/2000. (II. 25.) EüM rendelet 3/C.§ (1) bekezdése alapján Szakoly Község területén egy – gyermek és felnőtt beteget is ellátó házi orvosi körzet működik. Gyógyszertár található a településen: Gyógyszertár, amely munkaidőn kívül ügyeleti rendszerben biztosítja a folyamatos gyógyszerellátást. A kórházi betegellátást legközelebb Nyíregyházán a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Jóna András Oktatókórházban lehet igénybe venni. A község a Balkányi Városi Mentőállomáshoz tartozik.

Az életminőség javítását és egészségfejlesztést szolgáló intézkedések (Eütv.) biztosítottak Szakolyban. A család- és nővédelmi gondozás (Eütv., családtervezés, fogamzás előtti gondozás, genetikai tanácsadás, várandós szoptató anya gondozása) a védőnői feladatellátás keretében biztosított a településen. Az ifjúsági egészségügyi gondozás speciális feladatainak ellátása (Eütv.) a kistérségben biztosított. Egészségügyi szakellátás helyben (kórház, sürgősségi ellátás, emlő-szűrő állomás, méhnyak-szűrő szakrendelés és fogyatékos személyek rehabilitációja) nem biztosított.

1.8.1.4. Szociális ellátás

A községben a szociális ellátás szervezését és üzemeltetését a Dél-Nyírségi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltató Központ Szakolyi Intézményegysége biztosítja. Feladatuk a személyes gondoskodás körében az intézmény által nyújtott szociális szolgáltatások köre:

1. Az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzése.
2. Az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiénias körülményeinek megtartásában való közreműködés.
3. A veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtás.
4. Bentlakásos intézmény fenntartása (Szakolyi Idősek Otthona)

Mindegyik szolgáltatás biztosításához rendelkezik a Központ határozatlan idejű működési engedéllyel.

Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás

A családsegítő szolgáltatásban nyújtott általános és speciális segítő szolgáltatás olyan személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, a családok, valamint a különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez, továbbá a szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.

A családsegítő szolgáltatás segítséget nyújt a működési területén élő szociális és mentálhigiénés problémák, vagy krízishelyzet miatt segítséget igénylő személyeknek, családoknak, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából.

A gyermekjóléti alapellátásnak hozzá kell járulnia a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzéséhez.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan a gyermek érdekeit védő speciális személyes szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, lelki egészségének fejlődését.

A családsegítő segítséget nyújt a településen élő szociális és mentális problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetben lévő személyek és családok részére.

Az intézmény által nyújtott szolgáltatások köre:

1. Szociális, életvezetési, mentálhigiénés tanácsadás.
2. Tájékoztatás a szociális, családtámogatási és társadalombiztosítási ellátások formáiról, igénybevételi lehetőségeiről.
3. Az anyagi nehézségekkel küzdők számára pénzügyi, természetbeni ellátásához és szociális szolgáltatásához való hozzájutás megszervezése.
4. Családgondozás, a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítése.
5. Egyéni beszélgetés, klubok, csoportok kialakítása igény szerint, gyermekeknek rendezvények, táborozások szervezése.

A szolgáltatás mindenki számára elérhető és ingyenes Szakoly Községben.

Étkeztetés

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről kell gondoskodni, akik ezt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük vagy hajléktalanságuk miatt. Ha az egészségi állapot indokolja – a háziorvos javaslatára – diétás étkeztetés biztosított.

Házi segítségnyújtás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Azokról az időskorú személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek a házi segítségnyújtás keretében a lakossági központ gondoskodni. Az ellátás célja olyan gondozás megteremtése, amely az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását – szükségleteinek megfelelően – lakásán, lakókörnyezetében biztosítja.

A házi gondozó feladatai ellátása során segítséget nyújt ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességének fenntartásával és felhasználásával, ill. esetlegesen fejlesztésével biztosított legyen. A házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését, az önálló életvitel fenntartását, az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést, segítséget nyújt a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve elhárításában.

1.8.1.5. Sport, szabadidő

Könyvtár

A település és a környéken lakók kulturális igényeinek kielégítésére a Móricz Zsigmond Községi Könyvtárban található jelentős könyvállománnyal rendelkező könyvtár biztosít lehetőséget. A Községi könyvtár szervezetileg összevont intézmény.

A könyvtár szolgáltatásai: a könyvtári dokumentumok helyben használata, arra rendelt részének kölcsönzése; könyvtárközi kölcsönzés; könyvtárhasználati foglalkozások; rendezvények szervezése; író-olvasó találkozók; másolás, szkennelés, nyomtatás, faxolás; internet használat. A könyvtár folyamatosan biztosít Szakoly lakosai számára kulturális programokat (pl.: Nőnap zenés irodalmi délután, irodalmi délutánok, meseklub).

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel kell elkészíteni.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét; a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét; a diszkriminációmentességet; szegregációmentességet; a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket - az óvoda kivételével - érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Célcsoport	Intézkedés címe	A beavatkozás területei
Romák vagy mélyszegénységben élők	Romás és/vagy mélyszegénységben élők munkaerő-piaci helyzetének javítása	Családsegítő szolgálattal kapcsolatfelvétel
		Polgármesteri Hivatalban segítségadás
Gyermekek esélyegyenlősége	Drogfogyasztás felbukkanásának, a fiatalkori bűnelkövetés és közlekedési szabálytalanságok megelőzése, felvilágosítás	Drogprevenációs előadások
		Bűncselekményekről és közlekedési szabályokról felvilágosítás
	A késő estig, éjszaka felügyelet nélküli gyermekek előfordulásának visszaszorítása a településen	A Rendőrség és a Polgárőrség tagjainak rendszeres járőrözése megakadályozhatja a gyermekek késő éjszakáig tartó kimaradását, megakadályozhatja áldozattá válásukat.
Idősek esélyegyenlősége	Idősek sérelmére elkövetett bűncselekmények megelőzése, áldozattá válás megelőzése	Polgárőrség és Rend őrség fokozott járőrözése Veszély esetén riaszthatóság
Nők esélyegyenlősége	Nők munkavállalásának elősegítése	Együttműködés az illetékes Munkaügyi Központtal
		Kapcsolatfelvétel az érintettekkel
Fogyatékkal élők esélyegyenlősége	A fogyatékkal élő vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülők, ápoló családtagok kapcsolatépítésének elősegítése	Házi segítségnyújtás kiszélesítése

1.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

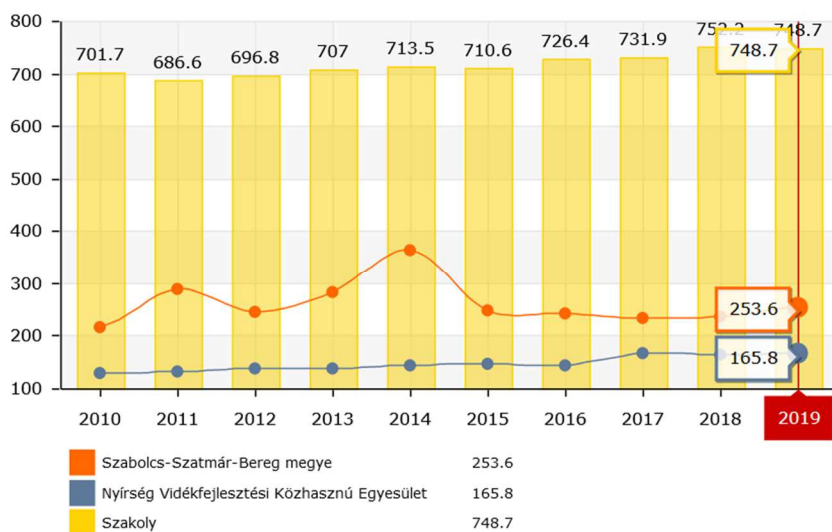
A térség gazdasági potenciálját, alapvetően a két kistérségi központ Nyíregyháza és Nagykálló határozza meg, akik nem célterületei a Helyi Vidékfejlesztési Közösségnek. E két településen működik az a néhány nagy és középvállalkozás, mely meghatározó szerepet tölt be a térség jövedelem termelésében és a foglalkoztatásában. A Benetton Ungheria (Nagykálló), a Flextronic, a Michellin az Elektrolux (Nyíregyháza) valamint a Lego azok a vállalkozások, melyek jelentős beszállítói kapacitást is képesek indukálni. A térség kis-, és közép vállalkozásainak állapotára jellemző, hogy sajnálatos módon nem tudnak élni ezzel a lehetőséggel, így e vállalatok beszállítói igényeit térségen kívüli vállalkozások oldják meg. Tradicionálisan érvényes, hogy a megélhetés legfőbb forrása a megyében a mezőgazdaság, melyre az elaprózódott birtokszerkezet jellemző, így jövedelem termelő képessége is minimális. A 200 körüli mezőgazdasági vállalkozás – és a hozzá kapcsolódó 22 708 östermelő - a vállalkozói szektor 8%-át teszi ki, és igen magas arányban gyümölcs-, zöldség és dohánytermesztéssel foglalkozik. Sajnos az ágazatra jellemző, hogy kedvezőtlen a faj, és fajta összetétel, és az alkalmazott technológia jelentősen csökkenti a piaci versenyképességet.

Az 1980-as évek kimagasló állatállománya minimálisra csökkent, különösen a szarvasmarha esetében. Ez a tény a szántóföldi növénytermesztés piaci pozícióit is meggyengítette, és a legeltetés visszaszorulásával a környezet állapotát is lerontotta. A mezőgazdasági feldolgozóipar alapvetően a zöldség, gyümölcsstermesztésre épült, de az innovatív termelési technológiák hiánya, a K+F tevékenység alacsony szintje csak kevés hozzáadott értéket képes realizálni. Az Újfehértói Kutató Intézet, a Nyíregyházi Főiskola, valamint a szaktanácsadói hálózat lehet az a bázis, mely összefogva a termelőkkel változtathat ezen a helyzeten. Az ipari termelés szerkezeti állapotára is jellemző, hogy nagyon kevés a hatékonyan működő mikro-, és kisvállalkozás, és nagyszámban vannak jelen azok a kényszervállalkozások, melyek még tulajdonosaik számára sem képesek megélhetést biztosítani.

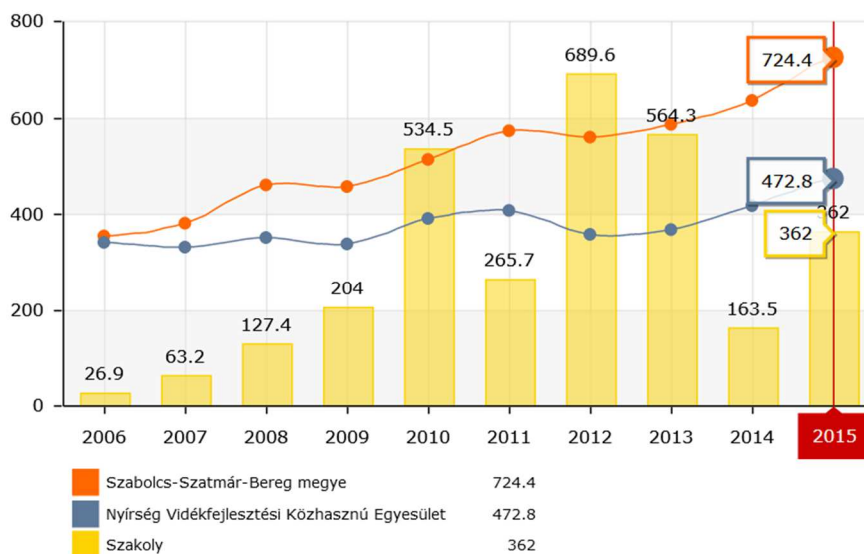
A kevés kisvállalkozás összetételére az élelmiszer feldolgozás, az építőipar, a fémfeldolgozás és a kereskedelem a jellemző. Nem működnek a településeken azok a kisipari szolgáltatások, melyek a lakosság igényeinek kielégítése mellett egy biztos megélhetést jelenthetnének az ott élők számára. Mindezen anomáliák egyik legfőbb oka, hogy a szakképzés területén komoly lemaradásaink vannak, és a hiányszakmákra koncentrált rugalmas képzési rendszer nem működik. A turisztikai ágazatban működő vállalkozások alapvetően Nyíregyházára koncentrálnak, a vidéki területek turisztikai kínálata minimális, pedig jelentős tartalékaink mutatkoznak a vadász, lovas, horgász, egészség és gasztronómiai turizmus területén, melyeknek szintén leggyengébb láncszemei a jól képzett turisztikai szakemberek. A banki szolgáltatások a városokra koncentrálnak, valamennyi településünkön működik valamilyen pénzügyintézet, az ATM szolgáltatás területi lefedettsége minimális.

A Nyírség részben öntözhető területekkel, zöldség, gyümölcs alapanyaggal és állattenyésztéshez kapcsolódó adottságokkal ellátott, mindezen adottságok ellenére, jelenleg leépülő termelési kultúrával rendelkezik. A térség ipari és mezőgazdasági üzemei, szövetkezetei nagyrészt már megszűntek, vagy megszűnő félben vannak. A birtokszerkezet elaprózódott, a mezőgazdaság technikai felszereltsége elavult. Ennek a folyamatnak köszönhetően alacsony a jövedelemtermelő képessége, valamint a versenyképessége is. A mezőgazdaságban működő vállalkozások legnagyobb felvevőpiaca Nyíregyháza. A feldolgozóiparban a kis- és középvállalkozások száma a mérvadó, átlagosan 1-10 főt foglalkoztatnak. Ezek a vállalkozások többnyire fafeldolgozó, élelmiszer előállító vagy textil üzemek. Megállapított, hogy nem áll rendelkezésükre a megfelelő technológiai háttér és személyi feltétel, így általában alacsony szintű a feldolgozás mértéke. A vállalkozások többségében a szolgáltatói és az ipari szektorban működnek. Az építőiparban működő vállalkozások száma az utóbbi években erősen csökkent, a gazdasági válságot követően kevés vállalkozás tudott a piacon megmaradni. A térség erősen vállalkozáshiányos, ez első sorban az alacsony vállalkozási kedv, de jelentős részben a tőkehiány következménye. Hiányzik az inkubátor típusú tevékenység, amely segíthetné az induló kisvállalkozások megalapozását.

Az egy lakosra jutó jegyzett tőke a társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások jegyzet tőkéje, egy lakosra vetítve. A vizsgált időszakot tekintve az értéke csökkent, jelentősen elmaradt mind a járási, mind az országos voluméntől. Az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték 2008-ban volt a vizsgált időszakban a legmagasabb, azóta kisebb ingadozás mellett csökkenő tendenciát mutat.

Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft)

Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)⁷⁸

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.9.2.1. Ipari termelés

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye az ország keleti határán található három ország szomszédságában. Ukrajna, Szlovákia és Románia határos a megyével. Lakossága: mintegy 600 ezer fő. Gazdaságának jellemzői: az élelmiszer feldolgozás, vegyipar, az elektronikai és optikai ipar, valamint a textilipar. A jól képzett, fiatal és relatíve olcsó humán erőforrás, a rendelkezésre álló szabad és képezhető munkaerő, a fejlett infrastruktúra, valamint az európai szintű kulturális és természeti környezet elégti ki a befektetők ez irányú igényeit.

⁷⁸ Forrás: TeIR, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

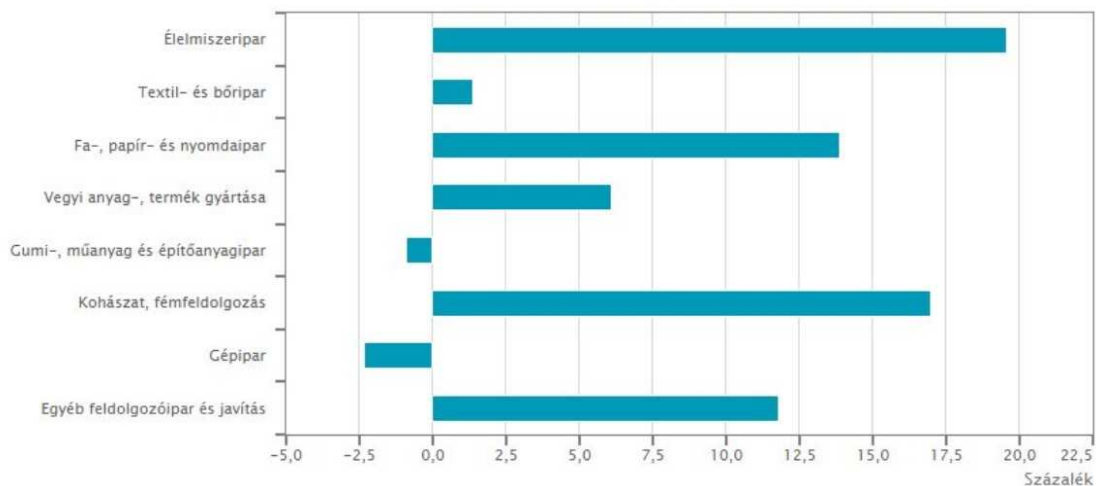
A megye egész területén rendelkezésre állnak szabad, ipari jellegű fejlesztésre alkalmas földterületek és működő ipari parkok. Ezek közül is kiemelkedik a LOGIN Park Nyíregyházán, mely teljesen kiépített infrastruktúrával, kitűnő közúti és vasúti kapcsolatokat és kedvező üzleti környezetet kínál a befektetőknek. A megye az oly sokat emlegetett EU keleti kapuja, mely egy csaknem 200 milliós kelet-európai, fejlődő piacra nyílik. Ennek a kapunak a kereskedelmi és pénzügyi központja Nyíregyháza város.

Ipari statisztikai adatok:

- 2016 I. félévében a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások megyei telephelyeinek adatai alapján az ipari termelés összehasonlító áron 4,9%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A megyei székhelyű közepes és nagyméretű vállalkozások ipari teljesítménye a telephelyekénél nagyobb ütemben, 8,6%-kal nőtt.
- Az ipari értékesítés összehasonlító áron 11%-kal haladta meg a 2015. I. félévit. A belföldi eladások volumene az átlagosnál nagyobb ütemben, 19%-kal, az export 8,2%-kal bővült. Az értékesítési árbevétel 76%-a külpiaaci eladásokból származott.
- A nagyobb súlyú alágak közül az élelmiszeripar és az egyéb feldolgozóipar termelése az átlagost meghaladóan, 20, illetve 12%-kal emelkedett a 2015. I. félévihez képest, és együttesen a termelési érték negyztizedét adták. A 26%-os részarányú, és szinte teljes egészében külpiaacra termelő gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártás teljesítménye kissé mérséklődött.

A feldolgozóipari ágazatok főbb mutatói*, 2016. I. félév

(az előző év azonos időszakához képest)

* A 49 főnél többet foglalkoztató vállalkozások székhely szerinti, összehasonlító áras adatai alapján.

Erőmű

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) is jóváhagyta, hogy a Veolia Energia Magyarország Zrt. megvásárolja a szakolyi biomassza-tüzelésű erőművet üzemeltető DBM Zrt.-t az NRG Power Szakoly Kft.-től. Ezzel az utolsó akadály is elhárult Magyarország negyedik legnagyobb, tisztán megújuló forrásból villamos energiát előállító erőművének tulajdonosváltása előtt.

A 2009-ben átadott szakolyi erőmű Magyarország első, zöldmezős beruházással létesített biomassza-tüzelésű áramtermelő létesítménye. A 19,8 megawatt névleges teljesítményű, 55 főnek munkahelyet biztosító erőmű tisztán biomassza – faapríték és fűrészszerű melléktermékek – eltüzelésével állít elő villamos energiát. Az erőműben évente mintegy 140-150 ezer tonna faaprítékot tüzelnek el, az így megtermelt energiát pedig az országos villamosenergia-hálózatba táplálják be.

A szakolyi erőmű eredményes üzemeltetését segíti, hogy a Veolia Energia Magyarország Zrt. – a pécsi és a dorogi erőmű révén – Magyarországon egyedülálló tapasztalatokkal rendelkezik a biomassza-alapú energiatermelés területén. A társaságcsoporthoz az említett városokban hosszú évek óta sikerrel működteti azt a kogenerációs technikát, amely energiahatékonysági és fenntarthatósági szempontból is kiemelkedően eredményes.

A szakolyi erőmű alapkövét 2006-ban tették le, működését pedig három évvel később kezdte meg. 2011-ben leállították az energiatermelést a létesítményben, amelyet csak tavaly ősszel indítottak újra. Ugyanakkor az erőmű jelenleg is az elérhető legmagasabb technológiai színvonalat képviseli. A Veolia csoport gazdasági és műszaki háttérére támaszkodva pedig a létesítmény hosszútávon támogatja Magyarország energetikai céljait. Így a szakolyi erőműnek fontos szerep jut abban is, hogy – az európai uniós vállalatoknak megfelelően - a megújuló energiaforrások részaránya a bruttó hazai energiatermelésen belül 2020-re érje el a 14,65 százalékot.

Magyarországon 2015-ben a bruttó villamosenergia-termelés 10,5 százaléka származott megújuló forrásokból, ami 0,7 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest.

A Veolia Energia Magyarország Zrt. 2016-ban vette meg a szakolyi biomassza-erőművet. Az erőmű alapkövét 2006-ban tették le, működését pedig három évvel később kezdte meg. A 2009-ben átadott erőmű Magyarország első, zöldmezős beruházással létesített biomassza-tüzelésű áramtermelő létesítménye. A 19,8 megawatt névleges teljesítményű, 55 főnek munkahelyet biztosító erőmű tisztán biomassza – faapríték és fűrészüzemi melléktermékek – eltüzelésével állít elő villamos energiát. Az erőműben évente mintegy 140-150 ezer tonna faaprítékot tüzelnek el, az így megtermelt évi 130 GWh villamos energiát – amely 50 ezer lakás ellátását tudja biztosítani - pedig az országos villamosenergia-hálózatba táplálják be.

Az erőmű jelenleg is az elérhető legmagasabb technológiai színvonalat képviseli. A Veolia csoport gazdasági és műszaki háttérére támaszkodva a létesítmény hosszú távon is támogatja Magyarország energetikai céljait. Így a szakolyi erőműnek fontos szerep jut többek között abban is, hogy – az európai uniós vállalatoknak megfelelően – a megújuló energiaforrások részaránya a bruttó hazai energiatermelésen belül 2020-re elérje a 14,65 százalékot.

1.9.2.2. Mezőgazdaság

A Szabolcs-Szatmár-Beregben zajló mezőgazdasági tevékenységen belül kiemelkedő jelentőségű a gyümölcs-, illetve az almatermesztés. Az ország gyümölcsös területének harmada, almáskertjei területének kétharmada van a megyében. Ehhez kapcsolódóan a térségben jelentős kutatási-fejlesztési tevékenység zajlik az újfelhertői kutatóállomáson. Az almatermesztésnél is nagyobb mértékben (közel 80%-ban) koncentrálódik a megyére a jelentős élőkommunikációs igényű, kis területi részarányú hazai dohánytermelés.

Adottságok

Szabolcs-Szatmár-Bereg területe természetföldrajzi-táji értelemben igen tagolt sík terület. Talajai jellemzően közepes vagy gyenge termőképességűek. Mindezek nagyban meghatározzák a termelés szerkezetét, a jövedelmezőségi viszonyokat. Északkeleti fekvéséből adódóan éghajlata hűvösebb, mint az Alföld belső tájain. Szélsőségesebb az időjárás, alacsonyabb az évi középhőmérséklet, kevesebb a csapadék és egyenetlenebb az eloszlása. Ugyanakkor a hűvösebb kontinentális jelleg, a viszonylag magas páratartalom, az elegendő napfénytartam, az őszi harmatok kifejezetten kedvezőek mindenekelőtt a téli almafajták, de egyéb, a talaj iránt kevésbé igényes gyümölcsök termesztéséhez is.

Az ágazat súlya

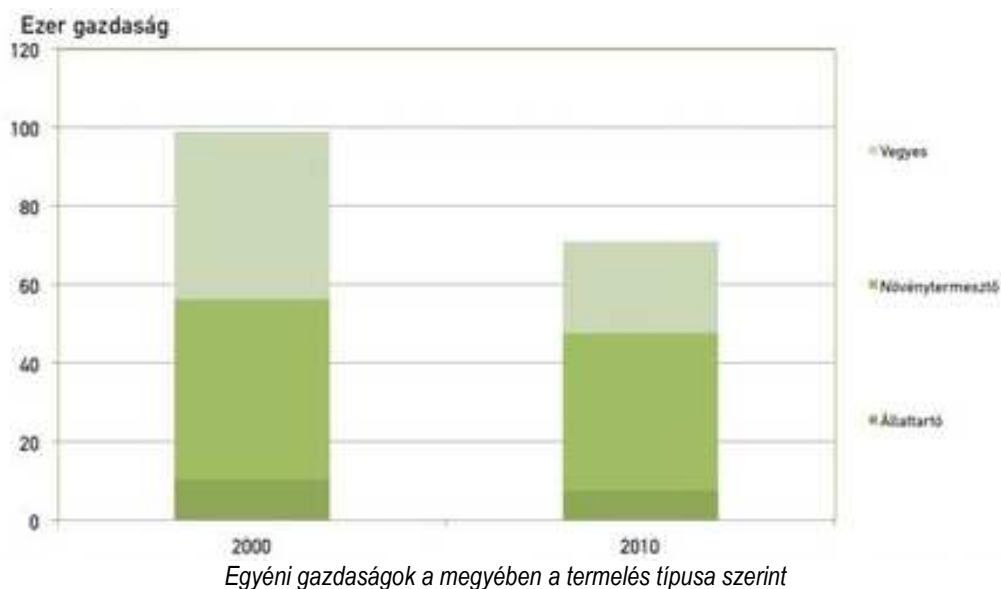
A megye gazdasági teljesítménye a népesség számához mérve közismerten a gyengébbek közé tartozik. A megyén belül, a GDP-adatok alapján, az agrárágazat súlya az országos átlag kétszerese (7–9% körüli), a mezőgazdasági teljesítmény egy lakosra jutó értéke azonban az országos átlagnál csak mérsékelten magasabb, a vidéki átlagnál pedig kisebb. Mindamellelt 2009–2011 között évente az ország mezőgazdasági bruttó hozzáadott értékének 6-7%-át állították elő a térségben. A legutóbbi népszámlálás alapján a megyei foglalkoztatáson belül 6% körüli az ágazat súlya, ami a vidéki átlagot meghaladja. A megyén belüli beruházások ugyancsak jelentős hányada – 2010–2012 között évente 7–10%-a – irányul az ágazatba, amit uniós és más pályázati lehetőségek széles köre segít.

A 2010. évi agrárcenzus információi alapján a térségben a 14 éves és idősebb népesség mintegy háromtizede, 160 ezer fő kötődik munkavégzés révén a mezőgazdasághoz. Ez állandó vagy időszakos foglalkoztatást, döntően azonban a családi gazdaságokban való munkavégzést jelenti. A résztvevők magas száma összefügg a kézimunka-igényes kultúrák magas részarányával, valamint az alacsony foglalkoztatásból és a szerényebb jövedelmekből adódó kényszerrel, és – bár statisztikailag nehezen megfogható – szerepe van a tradícióknak is.

Szervezeti háttér

A mezőgazdasági termelés szervezeti háttérét a jellemzően nagy üzemméretet mutató gazdasági szervezetek, és az ezeknél jóval tagoltabb egyéni gazdaságok adják. Az egyéni gazdaságok száma permanensen csökken, az országosnál lassúbb ütemben. Az egyéni gazdaságok száma 2010-ben a megyében kiugróan a legmagasabb, 71 ezer volt. E mellett 554 gazdasági szervezet folytatott mezőgazdasági tevékenységet. A mezőgazdasági termelés alapját jelentő földterület 77%-a volt 2010-ben az egyéni gazdaságok használatában. Országosan ez az arány 52%. A földterülettől eltérően az állattartás volumene (ún. állategységben mérve) a két szereplő között meglehetősen kiegyenlített. Összességében az állategységben mért állatállomány az országban Csongráddal együtt a 4. legnagyobb, azonban a rangsor elején álló Bács-Kiskun és Hajdú-Bihar megyeinél jóval kisebb.

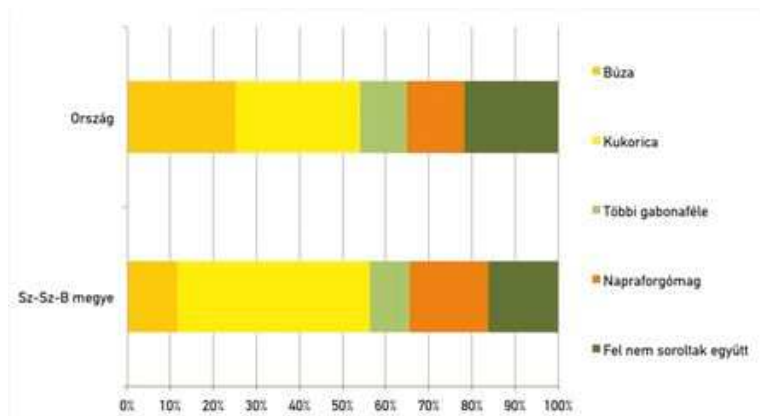
A különböző termelési profilú egyéni gazdaságok közül legkevésbé a kizárólag növénytermesztéssel foglalkozók száma csökkent, így ez a típus a megyében az országosnál jóval nagyobb részarányú. A gazdálkodás célja egyre inkább az értékesítés irányába tolódik el, legnagyobb hányaduk, 45%-uk azonban kizárólag saját fogyasztásra termel. Az elsősorban értékesítésre termelők súlya 27%, az országosnál (20%) magasabb.

Területhasznosítás

A megyei gazdaságok által használt földterület 622 ezer hektár, melynek növekvő része (2013-ban 21%-a) művelés alól kivett terület. A fő hasznosítási irány (a terület 42%-án) a szántóföldi növénytermesztés. Jelentős az erdőgazdálkodás (20%), amit 10%-os részesedéssel a gyepgazdálkodás követ. Megyei sajátosság a gyümölcsös terület viszonylag magas (5%-os) részaránya.

A szántóföldi növénytermesztést a gabonafélék – főként a kukorica – uralják. Országos területének közel tizedét művelik Szabolcs-Szatmár-Beregben.

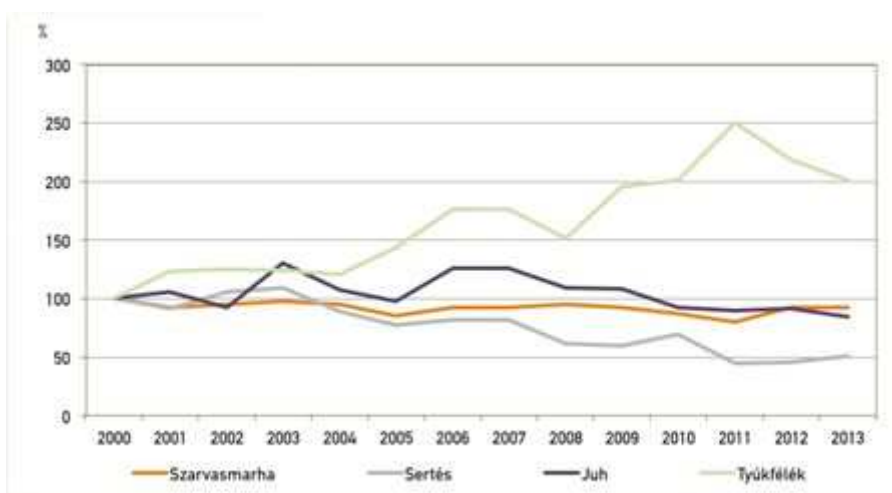

Vetésszerkezet, 2013.

A kisebb területű hazai gabonanövények közül a rozs és tritikálé termesztésében is jelentős a megye szerepvállalása. Az ipari növényeken belül a napraforgómag termesztése a meghatározó, az országos vetésterület 8%-a a megyében volt 2013-ban. A kis súlyú ipari növények közül kiemelkedő a már említett dohánytermesztés. Országos összehasonlításban mért jelentősége miatt meg kell említeni a burgonya és a zöldségfélék termelését is.

Állattartás

A hajdan egyik legnagyobb szarvasmarhatartó megye állományát (2013. december 1-jén 36 ezer) ma számos megye megelőzi. Sertéstartása a jelentősebb állattartókhöz képest mérsékelt. (A 2013. évi téli állomány 144 ezer volt.) Kiemelkedő ugyanakkor a juhtenyésztés a 151 ezres állománnyal. A juhok 15%-át istállózzák a megyében, döntően az egyéni gazdaságokban. A tyúkfélék tartásából is az előbbihez hasonló a részesedése, ami nagyobb részben nagyüzemi keretek között történik.

A megye főbb haszonállatai (2000 = 100)

A gazdálkodók demográfiai jellemzői

A gazdálkodók 72%-a férfi, mindazonáltal a nők szerepvállalása a térségben jól érzékelhetően nagyobb, mint országosan, ami összefüggésben van a térség férfi lakosságának kedvezőtlenebb halálzási viszonyaival.

A gazdálkodók korszerkezete az országosnál fiatalabb. Arányában több (8%) a 35 év alatti és kevesebb (27%) a 64 év feletti. Tendenciájában mind a fiatal, mind az idősebb gazdálkodók száma csökken, nagyobb ütemben, mint a derékhadé (a 35–64 éveseké).

A mezőgazdasági termeléshez szükséges szaktudás az egyéni gazdálkodók döntő többségénél (85%-ánál) gyakorlati tapasztalaton alapul a 2010. évi agrárcenzus adatai alapján. A gazdák egyaránt 5-6%-ának legmagasabb mezőgazdasági végzettsége legfeljebb alap- vagy középfokú, felsőfokú szakirányú végzettsége csupán 2%-uknak van, és 3%-uk (az országosnál kisebb részük) gazdálkodik mindenféle szaktudás nélkül.

Gyümölcsstermesztés

A gyümölcsstermesztés jelentőségének kialakulását az adottságokon kívül történelmi események is befolyásolták. A történelmi Magyarország árualmája ugyanis túlnyomórészt Kárpátalján és Erdélyben termelt, melyek elcsatolását követően települt át termesztésük a megyébe.

Az 1960–1970-es években a szovjet almaexport folyamatos bővülése fokozta a termelést. A rendszerváltáskor ezen piacok elvesztése visszavetette az ágazatot, és a korábbi szintre azóta sem fejlődött vissza, ugyanakkor jelentős fajtaváltás és termesztési technológia korszerűsödés történt. A megyében van az ország gyümölcssterületének harmada (2012-ben 30 ezer hektár), ezen belül a szilva, valamint meggy, dió területek negyede-harmada, az almások területének kétharmada (17 ezer hektár). Utóbbi országhatáron kívüli összehasonlításban is jelentősnek számít.

A regisztrált őstermelők száma 2013-ban jelentősen lecsökkent. Az egyéni gazdaságok főleg a családtagok számára biztosítanak munkát; a KSH adatai szerint jelenleg nincs olyan gazdaság, amely főállású munkatársat alkalmaz.

Szakoly község mezőgazdasági fejlődése

Szakoly éghajlata mérsékelten meleg. Az évi napsütéses órák száma 1950-2000, az évi középhőmérséklet 9,5-9,6 C, a csapadék 560-590 mm. Leggyakrabban az ÉK-i, DNY-i szél fúj. A település határában folyik a Kállai főfolyás. Erdőtársulásainak kétharmadát akác alkotja. Jelentős területei borít nemes nyár, valamint a tölgyes, s néhány hektáron fenyővel és lágú lombúakkal is találkozhatunk. A nyílt társulások közül a homokpuszta-rét a legjellemzőbb, emellett gyakori a hamuvirág és a réti angyalka. Talaja humuszos homok és kovárányos barna erdőtalaj.

A település területe 4140 ha, amelyből a belterületi 414 ha. Gazdasági szerkezetében hagyományosan a mezőgazdaság túlsúlya a jellemző. A föld talajadottsága kedvezőtlen. Az átlagos aranykorona érték még a 10-et sem éri el (9,86). Ez az országos átlagnak alig a fele. Az éghajlati viszonyok sem a legkedvezőbbek a mezőgazdasági termeléshez. A térségre jellemző a kemény hideg és a hosszú tél. Különösen veszélyes, ha nincs hő, vagy nem elég vastag a hótakaró, mert kifagy a vetés. Tavasz fagyok a gyümölcsfák virágzásának idején is gyakran előfordulnak, így komoly károkat jelentős termés kiesést okoznak.

A magas napfénytartam és a sugárzási viszonyok ugyanakkor befolyásolják a hő- és fényigényes kultúrák (dohány, napraforgó, paprika, paradicsom, különböző gyümölcsök) elterjedését. Az 1900-as évek első felében a településnek még nagy tanyavilága volt. A mezőgazdasággal foglalkozók közül jelentős számban éltek külterületeken. A község területének (7202 kh) művelési ágankénti megoszlása: szántói 6032 kh, kert 17 kh, rét 420 kh, szőlő 110 kh, legelő 181 kh, erdő 176 kh, nádas 9 kh, terméketlen 277 kai. hold. Az 1945. március 15-én megjelent földreform-rendelet végrehajtása során a megyében 466 ezer kat. hold földet osztottak ki. Földjuttatásban részesült 58715 fő. „A földosztáskor a községben 496 család jutott földhöz. A családok 1-10 kat. holdig kaphattak földet.”

Az egyéni gazdálkodókat azonban a beadási rendszer mindjobban sújtotta. Az 1950-es években mind több terményt, tojást, baromfit követeltek a földműves emberektől. Növekedtek az adóterhek is. Ezeket a terheket egyre nehezebben viselték a gazdálkodók. 1955-ben a községben 1 termelőszövetkezet („Vörös Sugár”) működött, mindössze 30 fővel. Az 1953-as év kilépési hullám a szövetkezetet nem érintette. A termelés tovább folyt, a tagok száma nőtt. A termelőszövetkezet állatállománya a szántóterülethez viszonyítva alacsony volt.

Az állatállomány 1955. dec. 31-én: szarvasmarha 7, ló 5, sertés 47. Ennek alapján 100 kh szántóra jutó számosállatok száma: 12,4.

Kis területen, alacsony taglétszámmal, mezőgazdasági munkagépek híján jelentős eredményeket nem tudott elérni a termelőszövetkezet. Legfontosabb terményeik voltak: árpa, zab, napraforgó, vörös here, lucerna. Az 1956-os forradalmi események nagy hatással voltak a gazdasági életre. A szövetkezeti mozgalomban nagy visszaesés következett be. A magángazdálkodók számára ugyanakkor megszűnt a már alig elviselhető beadási kötelezettség. A „begyűjtést” 1956 novemberétől felvásárlási gyakorlat követte. A gazdák a föld után aranykorona szerint adót fizettek.

A 60-as évek elején a mezőgazdaságban befejeződött az átszervezés. A közös gazdaságok megszervezésében közreműködtek az állami gazdaságok. Szakoly község 1961-től „tszcs község” lett. Lakói egy tsz-ben és két alacsonyabb típusú termelőszövetkezeti csoportban dolgoztak. A községben a közös vagyon kialakításának lehetőségét 1961 előtt három ingatlan nyújtotta: a Kriston-féle gyümölcsös, a Balogh-féle szőlő és gyümölcsös, illetve a Péterkert-féle gyümölcsös. A közös alapot tehát a gyümölcsösök jelentették. 13 család nem lépett be a termelőszövetkezetbe, akiknek földterülete összesen 108 kat. hold 1400 négyszögöl volt. A községben működött a Balkányi Állami Gazdaságnak egy üzemegysége, ahol a község dolgozói napszámos munkát vállalhattak.

A nagyüzemi szektor területi megoszlása a következő volt:

Ssz.	Megnevezés	Érték (kh)	Érték (öl)
1.	Állami Gazdaság	618 kh	897 öl
2.	Aranykalász tsz.	275 kh	1073 öl
3.	Virágzó tszcs.	1847 kh	229 öl
4.	Árpád tszcs.	1867 kh	295 öl

A mezőgazdaság átszervezése után nagy nehézségekkel kellett megküzdeni. A község lakói megtagadták az őszi vetések elvégzését és követték a „saját föld” elmélete alapján az egyes típusú tszcs, felszámolását és a földek kiosztását. Csak erélyes fellépéssel sikerült elérni, hogy hozzáfogtak az őszi munkák végzéséhez. Az 1964-es gazdasági év az 1963 őszen végrehajtott kény szerbeszántásokkal kezdődött. A közös gazdálkodás fejlesztése érdekében a község vezetősége dohánypajták építését tűzte ki célul.

A tervet hosszas vita után elfogadta a vezetőség, a tszcs-k bejelentették igényüket a fejlesztésre: Virágzó tszcs 5 db, Árpád tszcs 10 db, az Aranykalász tsz pedig 1 db 10-10 szakaszos nagyméretű pajtaépítését rendelte meg. A gépesítés fokozásával, a szakemberek számának növelésével, jó irányítással a tszcs-k közös vagyona évről-évre gyarapodott. A holdanként! termésátlag emelkedését elősegítette a szántóföldi műtrágya felhasználása, amiből 1945-ig 300 q-t, 1960-ig ugyanezt a mennyiséget, 1964-ben viszont már 900 q-t használtak fel, 1970-re előirányzott terv már 1700 q volt.

1969. június 12-én az 1967. évi III. t. értelmében alakultak meg a községben a szakszövetkezetek. Ennek hatására a Virágzó tszcs a Virágzó Mezőgazdasági Szakszövetkezet, az Árpád tszcs pedig az Árpád Mezőgazdasági Szakszövetkezet nevet vette fel. A szakszövetkezetek földterületeket vásároltak. Így a Virágzó Mezőgazdasági Szakszövetkezet 350 kat. holdon, az Árpád Mezőgazdasági Szakszövetkezet 312 kat. holdon gazdálkodott. A szakszövetkezetek a közös vagyon fejlesztése érdekében, valamint az állandó munkalehetőség biztosítására a következő üzemegységeket hozták létre: daráló, fűrészüzem, műkö- és betonüzem, gépjavító. Az üzemegységek a lakosság részére is dolgoztak.

A mezőgazdasági termelés szervezeti struktúrája, valamint a tulajdonosi struktúra folyamatosan és jelentős mértékben módosult. 1991-ig a mezőgazdasági termelőszövetkezeti forma dominált. A település mezőgazdasági szerkezete az 1970-es években átalakult. A termelőszövetkezetben megerősödött az ipari tevékenység. A varroda üzemből 60-80 főt foglalkoztattak. Fő profilja a női ruha gyártása lett. A termelőszövetkezet lakatos üzemében és műhelyében mintegy 40 fő dolgozott. A mezőgazdasági termelésen belül a növénytermesztés a volt meghatározó.

A település növényi kultúrái

- dohány (a településen mindig meghatározó szerepet játszott, mivel a megtermelt mennyiség teljes egészében átvételre került, biztos, kiszámítható bevételi forrást jelentett a termelők számára),
- kalászosok közül a termőhelyi adottságoknak legjobban megfelelő búza, rozs és az árpa termelése terjedt el,
- kukorica (termesztése elsősorban az állattartók körében népszerű, takarmányként hasznosítják),
- zöldségfélék közül a paprika, paradicsom, uborka termesztése a legnépszerűbb,
- gyógynövény (termelése már korábban is honos volt a településen. A természetes gyógymódok előtérbe kerülésével ismét megnőtt a termelési kedv.),
- fentiekben túl termelnek még burgonyát, napraforgót, meggyet és egyéb gyümölcsöt.

Az állattenyésztésen belül különösen a szarvasmarha, a sertés, a juh és a baromfi tartása volt jellemző. A tenyésztés költségeinek erőteljes növekedése, valamint a felvásárlási árak alacsony szintje miatt gazdaságtalanná vált a tartás, aminek következtében az 1980-as évek végére zuhanásszerűen csökkent az állatállomány. Döntően csak a családi szükséglet kielégítése volt a cél.

A mezőgazdasági kistermelés is nagyfokú önállóságot és komplex ismereteket feltételez és igényel. A növényfajtákon, termesztésükön túl ismerni kell a talajerő utánpótlás módozatait, a különböző termelési rendszereket, a vegyszerek használatát, a munka-, egészségügyi-, baleseti-, tűzvédelmi előírásokat, és a termelőknek rendelkezniük kell vállalkozói ismeretekkel.

Kedvező változást eredményezett a gazdajegyzői hálózat kiépítése, amely átalakul falugazdász hálózattá, mert így minden kistermelő számára elérhető közelségben lesz olyan szakember, akihez tanácsért fordulhat. A kárpótlással, a termelőszövetkezeti földek nevesítésével a föld tulajdonjoga megváltozott, a termőterület döntő hányada magántulajdonba került. A gazdasági átalakulás, a tulajdonosváltás és a munkanélküliek számának nagymértékű növekedése következtében 1993-ban 55-ről 212-re, 3,8 -szorosára, 1994-ben 212-ről 783-ra, 3,7-szeresére nőtt a mezőgazdasági gazdálkodók száma. A lakónépességre vetítve 26,8% (megyei adat 24,7%). Sok családnak a gazdálkodás jelenti az egyetlen megélhetési lehetőséget.

A lakosság mezőgazdasági tevékenységét eddig összefoglalóan kistermelésnek nevezték, mert meghatározóan kis földterületen, kevés haszonállat tartásával végezték és döntően nem vállalkozási jelleggel. A korábban domináló házkörűli gazdálkodók mellett egyre több a nagy földterületen gazdálkodó, illetve a nagyobb állatállománnyal rendelkező vállalkozó is. Ezért a kistermelés elnevezést felváltotta az egyéni gazdálkodó megnevezés, mint a lakosság mezőgazdasági tevékenységének gyűjtőfogalma.

A Szakolyi Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezet 1992-ben alakult át mezőgazdasági szövetkezetté. Fő profilja a mezőgazdaság, mely az összetevékenység 38.57%-a. Továbbá meghatározó a kereskedelmi szolgáltatás, 33.10%, a szolgáltatási tevékenység 24.22% és egyéb tevékenységi köre, mely 4.11%. Taglétszáma 250 fő, munkajogi létszáma 68 fő volt. Stabil gazdasági tevékenységet folytatott, melynek eredményeként az alkalmazotti létszámot folyamatosan tudta foglalkoztatni. Tevékenysége nyereséges volt, a szövetkezet 1993. évi árbevétele 116.721.000,- Ft, mintegy 10%-os nyereséghányadot tudott elérni és tevékenységével hozzájárult a település gazdasági fejlődéséhez.

1992-ben a kárpótlási földek és a résztulajdonok visszaadásával megváltozott a településen a szántóterületek, gyümölcsösök, erdők stb. aránya. A nagyüzemi termelést felváltotta a sok kis parcellás művelés. Az így kialakult táblákon megindult termelés sok esetben nem hozta vissza a ráfordított termelési költséget a kereskedelmi és a piaci viszonyok megváltozása miatt, s az előállított mezőgazdasági termékek alacsony ára is hátrányosan hatott. A kedvezőtlen jövedelmezőség a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatási rendszere a termelőket arra ösztönözte, hogy mezőgazdasági termelési szerkezetváltást hajtsanak végre. Így az ösztönző pályázati rendszerekkel előtérbe került az átlag aranykorona alatti földterületeken a nagyobb mérvű erdőesítés, amire később fafeldolgozó ipartelepítése válik szükségessé. Az alacsony aranykoronájú földeken fellendült a gyümölcsstermesztés, - telepítés is (alma, szilva, meggy, bodza). Ezek termőre fordulása után indokoltá válik új tárolókapacitás (hűtőházak) és új feldolgozó üzemek létesítése a térségben.

Bekövetkezett a mezőgazdasági szolgáltató vállalkozások kialakítása, és az egyéni termelők mezőgazdasági erőgéppel, munkagéppel történő fokozatos felszerelése. Szakoly Község Önkormányzata a településről elszármazott kis részarány tulajdonosoktól az aranykoronát megvásárolta és az így összegyűlt aranykoronának megfelelő földterületet igényelte a helyi földkiadó bizottságtól. Ezt a földterület az önkormányzat beruházásaihoz vette igénybe, illetve a munkanélküliek foglalkoztatására és a hátrányos helyzetű családok (szociális földprogram) megélhetésének biztosítására vásárolta meg.

Az önkormányzat tulajdonába 163,5 ha földterület került, amelynek megosztása 2001-ben a következő:

Ssz.	Művelési ág	Terület meghatározás (ha)
1.	Szántóterület	49,5 ha
2.	Gyümölcs (alma, szilva, meggy)	10,0 ha

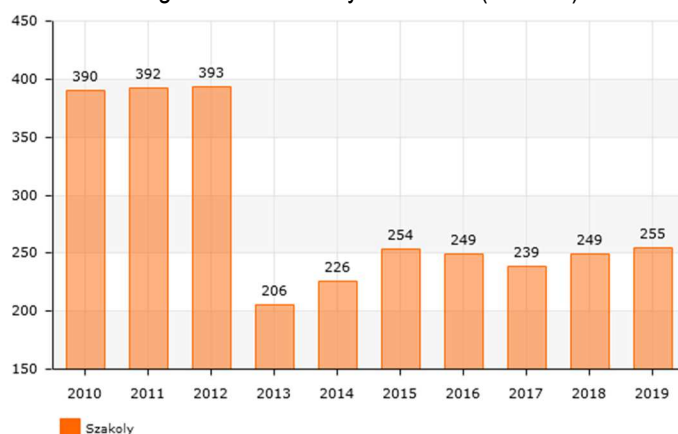
3.	Régi és újonnan telepített erdő	77,5 ha
4.	Legelő	21,0 ha
5.	Gyep	5,5 ha

Az önkormányzat tervei között szerepel az alacsony aranykorona értékű földterületen az erdősítési program folytatása. A föld műveléséhez szükséges szolgáltatásokat az első években bérszolgáltatásban végeztették. Az energia- és anyagárak folyamatos emelkedésével a termelési költségek megnövekedtek, ami indokoltá tette saját erő és munkagép vásárlását. Az önkormányzat képviselőtestülete 2000. évi döntésével a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával a saját erő megteremtését gépvásárlási hitellel és készpénzzel biztosította. Az összegből egy MTZ-82-es típusú erőgépet és munkagépeket (pótkocsit, gyümölcs- és talaj permetezőt, szárzúzó, erdő és szántóföldi tárcsát, műtrágyaszórót, ekét, hótólót) vásároltak az önkormányzat részére.

A mezőgazdasági termékek, illetve állatok értékesítésénél komoly gondot jelent a szervezeti rendszer kiforratlansága. Bár a megtermelt mezőgazdasági termékek egy részét a helyben lévő gazdálkodó szervek felvásárolják, más részét a termelők értékesítik. A kistermelők számára további problémát jelent, hogy köztük és a végfelhasználó piac között nincs, vagy nem megbízható az információáramlás. A megbízható és hozzáférhető piaci információk hiányában a termelők nem tudják eldönteni, hogy melyik évben mit és mennyit érdemes termelni. A részarány tulajdonosok száma 1408 fő. Ebből tagi és alkalmazotti tulajdonosok száma 391 fő. A részarány tulajdonok összege: 23.811 Ak. 2611 ha. Ebből tagi és alkalmazotti tulajdon 9.111 Ak. 1.181 ha.

A helyben megtermelt mezőgazdasági terméknek csak nagyon kis hányada kerül helyben feldolgozásra, nagyobb részét nyerstermékként értékesítik. A településen és mikrokörzetében mindig is meghatározó szerepet játszott a dohánytermelés. Ezen tevékenységhez kapcsolódóan 1990-ben Szakoly székhellyel területi igazgatóságot hozott létre a Budapesti Dohányfermentáló Vállalat, amelynek tevékenységi köre Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyére terjedt ki, 42 település dohánytermelőit fogta össze. A foglalkoztatottak száma 13 fő. Szerződéses kapcsolatuk 7 mezőgazdasági szövetkezetre, 85 egyéni termelőre, 3 betéti társaságra, 1 vállalkozóra terjedt ki.

Ez a tevékenység azt jelenti, hogy a két megyében 948 ha termőterületen szervezik a dohány termelését, felvásárlását és feldolgozását. A privatizáció a vállalatot is utolérte, de az 1998. évi mélypont után is magyar kézben maradt. Jelenleg Szolnoki Dohányfermentáló (DOFER) Rt.-ként működik.⁷⁹

Regisztrált őstermelők száma (fő)⁸⁰

SAKOLY KÖZSÉG KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉN művelési ágak az alábbiak szerint tagozódnak⁸¹:

⁷⁹ Forrás: https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/Szakoly/pages/khg_004_gazdasagi_elet_valtozasai.htm

⁸⁰ Forrás: TeIR, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

⁸¹ Forrás: www.takarnet.hu (településkereső) A TAKARNET adatai még 2011. előtti adatokat mutat. <http://www.foldhivatal.hu/content/view/89/126/>

Földrészlet statisztika fekvésenként

Fekvés	Földrészletek száma	Egyéb önálló ÉPÜLETEK száma	Egyéb önálló LAKÁSOK száma	Összes terület (m ²)	Legkisebb földrészlet terület (m ²)	Legnagyobb földrészlet terület (m ²)	Átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	1412	4	2	3147795	24	31858	2229
külterület	1676	0	0	37132994	128	661989	22156
zártkert	722	0	0	1164703	93	18896	1613
Összesen	3810	4	2	41445492			

Fekvés	Összes terület (m ²)	Összes terület (ha)	Művelési ágak százalékos aránya az összterületből
belterület	3147795	314,7795	7,60
külterület	37132994	3713,2994	89,60
zártkert	1164703	116,4703	2,80
Összesen	41445492	4144,5492	100

Földrészlet statisztika művelési áganként

Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Összes alrészlet terület (m ²)	Legkisebb alrészlet terület (m ²)	Legnagyobb alrészlet terület (m ²)	Átlagos alrészlet terület (m ²)	Művelési ágak százalékos aránya az összterületből
erdő	341	381	11948315	452	507259	31360	28,83
fásított terület	47	52	300766	404	26921	5784	0,73
gyümölcsös	195	221	3185940	277	121636	14416	7,69
kert	247	247	239837	93	1495	971	0,58
kivett	1849	1881	6000631	24	216146	3190	14,48
legelő	25	28	522548	490	98752	18662	1,26
nádas	12	12	64058	455	23992	5338	0,15
rét	186	220	1767613	418	69917	8035	4,26
szántó	1048	1900	17050183	128	190720	8974	41,14
szőlő	299	300	365601	465	8308	1219	0,88

A mezőgazdasági művelési ágak megoszlása⁸²

⁸² Forrás: www.takarnet.hu

1.9.2.3. Kereskedelem, szolgáltatások

A településen kereskedelmi egységekkel jól ellátott, a lakosság mindennapi életéhez szükséges termékek és szolgáltatások helyben elérhetők. A KSH adatszolgáltatás 2010 óta a kiskereskedelmi üzletekről nem közöl adatokat. Az Önkormányzat által nyilvántartott bejelentés- és működési engedély-köteles kereskedelmi tevékenységet folytatókról (210/2009.(IX.29.) Korm. rendelet) alapján meghatározva:

- Élelmiszerbolti kiskereskedők száma: 13 db.
- Iparcikk kiskereskedelem: 8 db.
- Virág és ajándék kiskereskedelem: 4 db.
- Tápbolt: 5 db.
- Egyéb vállalkozók és szolgáltatók: 25 db.
- kereskedelmi egység található meg a településen.

A mindennapi élethez szükséges élelmiszer és használati cikkek a településen beszerezhetők. Nagyobb áruházak, üzletláncok, illetve további kereskedelmi szaküzletek a járásszékhelyen, megyeszékhelyen elérhetőek.

1.9.2.4. Turizmus (attrakciók, szolgáltatások)⁸³

A Nyíregyházától dél-keletre, az Alföldön fekvő Szakoly, a földrajzi-földtani értelemben rendkívül változatos megjelenésű és páratlan természeti értékű, egészséges mikroklímával rendelkező nyírségi tájegységben fekszik.

Látnivalói közül említésre méltó:

1. Református templom
2. Római katolikus templom
3. Görögkatolikus templom
4. Tájház
5. Faluház
6. Bay kastély

1.9.2.5. Szálláslehetőségek

A község turisztikai vonzerejének megfelelő szálláshelyekkel bír, palettáján elsősorban turistaházak, falusi szálláshelyek szerepelnek.

Kereskedelmi szálláshely az engedélyben feljogosított, erre a célra épített vagy átalakított és használt létesítmény (szálloda, panzió, turistaszállás, ifjúsági szálló, üdülőház, kemping), amely üzletszerűen, egész éven át vagy időnyelleggel, folyamatos napi üzemeltetéssel, megszakítás nélkül szállásszolgáltatást nyújt, és 5-nél több szobával, illetve 10-nél több ágygal (kempingek esetében 5-nél több hasznosított terület egységgel) rendelkezik.

A vendéglátó egységek egész évben fogadják vendégeiket. A statisztikai adatok szerint a vendégéjszakákat tekintve Szakolyt elsősorban a hazai turisták részesítik előnyben, a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák aránya több évre visszatekintve is elenyésző, gyakorlatilag nincsen.

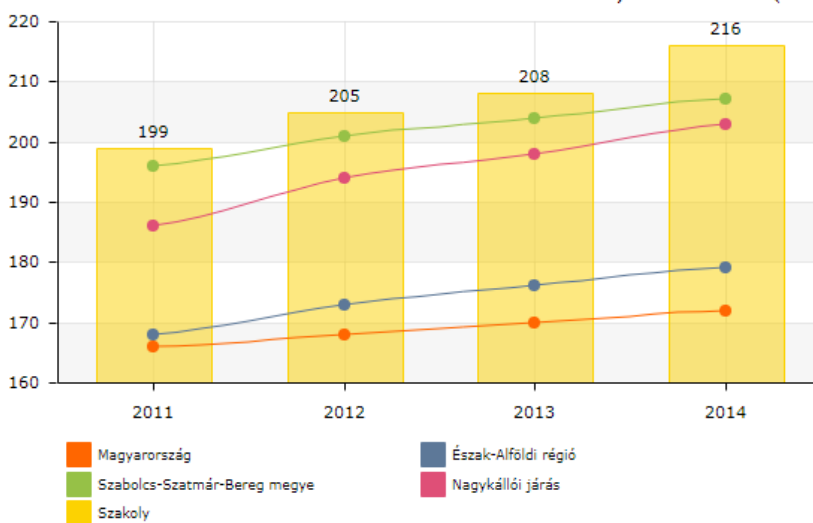
⁸³ Forrás: Szakoly község honlapja. Nevezetességek almenü

1.9.3. Gazdasági szervezetek jellemzői, vállalkozások megoszlása méret szerint, általános működési feltételek, ágazati megoszlás

A regisztrált vállalkozások számának változása a vizsgált időszakban folyamatos növekedést mutat. A vállalkozói kedv 2008-ban ugrásszerűen megnőtt, azt követően egy lassú, de folyamatos számbeli növekedés figyelhető meg. A 2008. január 1-jével hatályba lépő átfutó törvény szerint adóköteles tevékenységet csak adószámmal rendelkező adóalany folytathat.

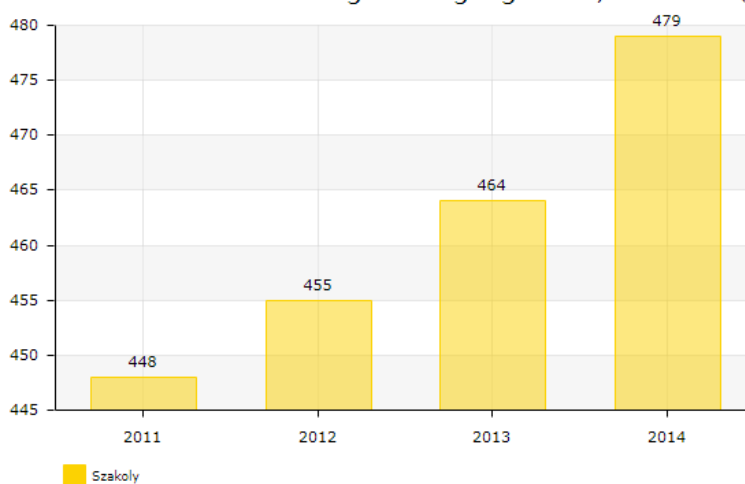
Ezért azoknak az őstermelőknek is regisztráltatniuk kellett magukat az APEH-nál, akik eddig még nem rendelkeztek adószámmal. A regisztrált vállalkozások számának változását a társas vállalkozások és az egyéni vállalkozások számának együttes növekedése vagy csökkenése eredményezi.

Regisztrált gazdasági vállalkozások száma
ezer lakosra, 2011-től (db)

Regisztrált gazdasági vállalkozások száma ezer lakosra (db), 2011-től

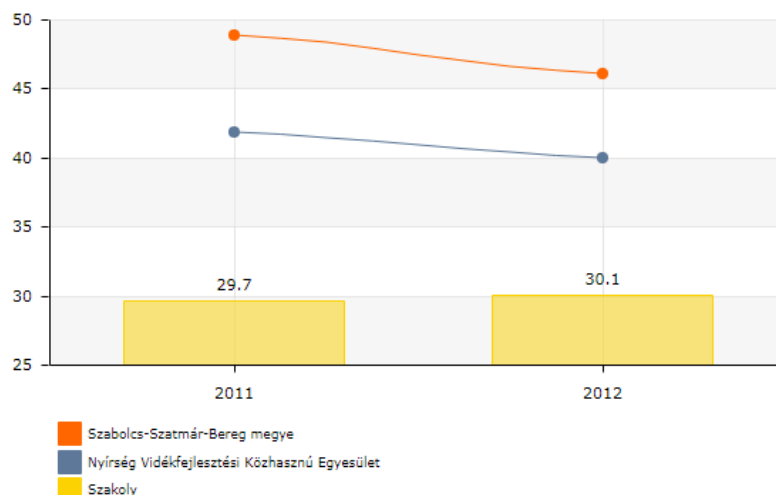
Regisztrált vállalkozások száma
a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat
nemzetgazdasági ágakban, 2011-től (db)

Regisztrált vállalkozások száma kiemelt ágazatokban ezer lakosra (db), 2011-től⁸⁴

⁸⁴ Forrás: TeIR, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

Működő vállalkozások száma ezer lakosra (db), 2011-től

Működő vállalkozások számának alakulása 2011-től⁸⁵

A működő vállalkozásokhoz azokat a vállalkozásokat soroljuk, amelyeknek az adott évben árbevétele vagy foglalkoztatottja volt. Mind a regisztrált, mind a működő vállalkozások számának vonatkozásában emelkedés figyelhető meg a vizsgált időszakban. Magasabb számban az önálló vállalkozások vannak jelen a községben, számuk is kiegyenlítettebb, mint a társas vállalkozásoké.

A foglalkoztatottsági létszám alapján mikro vállalkozásnak minősül a 10 főnél kevesebbet (1-9), kisvállalkozásnak az 50 főnél kevesebbet (10-49), középvállalkozásnak a 250 főnél kevesebbet (50-249), nagyvállalkozásnak a 205 főnél többet foglalkoztató, profitorientált gazdálkodó szervezet.

A KSH adatai szerint a működő vállalkozások döntő része mikro vállalkozás. Az egyéni vállalkozások mintegy fele főfoglalkozású egyéni vállalkozó, ami azt jelenti, hogy a mikro vállalkozások egynegyede valószínűleg csak 1 főt foglalkoztat.

Ha a település gazdasági életét és profilját alakító tényezőket figyelembe vesszük, akkor igazán semmi meglepőt nem lehet tapasztalni a vállalkozások nemzetgazdasági ágankénti megoszlását vizsgálva. Jellemző, hogy túlsúlyban a mező és erdőgazdálkodással foglalkozó vannak, valamint nagyobb jelentőséggel bírnak a feldolgozóipar, építőipar, szálláshely-szolgáltatás, valamint az egyéb szolgáltatások területén működő vállalkozások.

A vállalkozások száma az elmúlt években csökkent, szektorok közötti megoszlása viszont nem változott. A szolgáltatás területén működik a vállalkozások több, mint 70%-a, arányuk az elmúlt években nőtt. Az ipari szektorban működő vállalkozások aránya mintegy 10%-kal csökkent a szolgáltatás javára. A mezőgazdasági szektorban működő vállalkozások aránya nem változott, 4-5% az aránya a szektorok között.

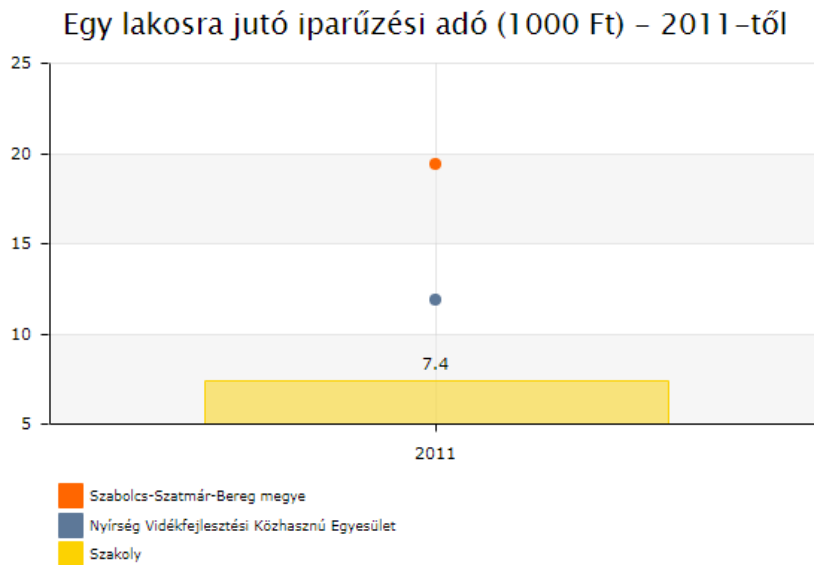
A helyi iparüzési adóról, az iparüzési adó mértékét az állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén az adó évi mértékét az adóalap 2 %-ban határozta meg.

Ideiglenes jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén építőipari tevékenységet folytató, természeti erőforrást feltáró vagy kutatótevékenységet végző vállalkozó – feltéve, hogy a folyamatosan vagy megszakításokkal végzett tevékenység időtartama adóéven belül a 30 napot meghaladja, de nem éri el a 181 napot – esetén az adó mértéke naptári naponként 2.000 Ft.

Az előző kategóriákba nem sorolható tevékenységet végző, ha a tevékenység folytatásából közvetlenül bevételre tesz szert, feltéve, ha egyetlen önkormányzat illetékességi területén sem rendelkezik székhellyel, telephellyel az adó mértéke naptári naponként 2.000 Ft.

⁸⁵Forrás: TeIR, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

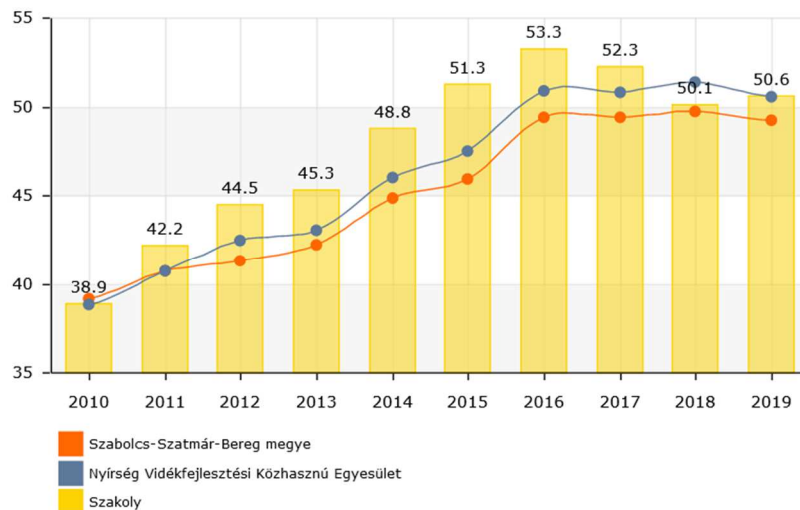
A község adóbevételei a vizsgált időszakban emelkedő tendenciát mutatnak. A bevétel 98-99%-a az iparüzési adóból származik, csak 1-2 % az idegenforgalmi adó.

Az egy lakosra jutó iparüzési adó 2011-től⁸⁶

Az egy lakosra jutó iparüzési adó mértéke a környező települések és a megye egészének adataihoz mérve kedvezőbb arányt mutat, ugyan alatta marad az országos átlagnak. A változás tendenciája a nagyobb területi egységeknek megfelelő.

A község gazdasági stabilitásához az is hozzájárul, hogy magas az adófizetők száma, ami összefüggést mutat a foglalkoztatottak számával. A mutató mind az országos (2017-ben 49,4), mind a megyei adatoktól (50,8), jelentősen kedvezőbb (52,3) kedvezőbb Szakoly községben.

Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)⁸⁷

Az Szakolyban működő vagy a beruházást megvalósító vállalkozások, civil szervezetek és egyéb intézmények által elnyert projekteket az alábbi táblázatokban foglaltuk össze. A táblázat adataiból jól látszik, hogy a vállalkozások tőkebevonó képessége az elmúlt támogatási periódusban jó volt.

⁸⁶ Forrás: TeIR, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

⁸⁷ Forrás: TeIR, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

A programok finanszírozása változó támogatási intenzitású, ami az jelenti, hogy a fejlesztések összértéke a táblázatban szereplő összegeken jócskán túlmutat.

Mindamellett, hogy a civil szervezetek jelen vannak a településen, a pályázói aktivitás és az elnyert pályázatok száma alapján kevés az olyan szervezet, amely képesnek bizonyult a korábbi fejlesztési ciklusokban az Európai Unió források elnyerésére.

Projekt megvalósulásának dátuma	Projekt száma	Projekt elnevezése
2016.	Konyhafejlesztési pályázat 2016.	Önkormányzati konyha felújítása
2018.	TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00066	Nyírbátor és Szakoly települések önkormányzati épületeinek energiahatékonyságát javító felújítás
2018.	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2016-00545	SZAKOLY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA ASP KÖZPONTHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA
2019.	MFP-OUF/2019. Óvoda udvar	Óvoda udvar eszközbeszerzése Szakoly Községben
2019.	MFP-ÖTU/2019. Önkormányzati tulajdonú utak felújítása	Önkormányzati tulajdonú utak felújítása Szakoly Községben (Móricz Zsigmond utca és Árpád utca 152,18 m szakasz)
2020.	Önkormányzati fejlesztések 2020.	Óvoda tető felújítása

Támogatott projektek⁸⁸

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége)

Szakoly Község Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Nyíregyházától dél-nyugatra, a 471-es számú út mellett, a megyei jogú várostól 30 km-re helyezkedik el. A település a Közép-Nyírség D-i részén található Nyíradony város (HB-megye) közelében. Balkánytól 3 km-re keletre, Nyírmihályditől 7 km-re északnyugatra, Abapusztától 7 km-re északkeletre, Nyírgelsétől 6 km-re nyugatra és Kislétától 8 km-re (földúton) délnyugatra található, Nyíradonytól 5 km-re déli irányba helyezkedik el, Szakolykerten keresztül haladva (részben földút) Szabolcs-Szatmár-Bereg megye déli részén.

Megközelíthető a 471-es úttól mintegy 7 km-re helyezkedik el. A településen a 4913-as számú országút halad át. Tengerszint feletti magassága változó néhol 115 m -121 m között. Teljes területe 41,44 km², a belterület ebből 3,15 km². A lakások száma 997, míg egyéb lakóegységek száma nincs nyilvántartva. Szakoly Község állandó népessége 2019-es statisztikai adatok alapján 2 795 fő, míg népsűrűsége 65,73 fő/km².

A község a fővárostól távol, a keleti részen helyezkedik el. Gazdasági szempontú megközelíthetősége a megyeszékhelynek köszönhetően jó, a község az autópálya nyomvonalától viszonylag közel helyezkedik el, normál nyomtávú vasúti elérhetősége nincs, az utak állapota helyenként javításra szorul. Az előregedő népesség következtében csökkent az aktív korúak száma, így a potenciális munkaerő mértéke is lecsökkent. Ennek következtében a megfelelő infrastruktúra rendelkezésre állása mellett sem tudott jelentős munkahely-bővülés létrejönni a községben. A rendszerváltáskor megszűnt jelentősebb munkáltatókat (fűrészüzem, termelőszövetkezetek) nem sikerült pótolni. Néhány vállalkozásnak sikerült megmaradni, ezek közül az egyetlen jelentősebb a helyben található ásványkincs kiaknázása céljából van jelen. Zöld- vagy barnamezős beruházás alig jött létre, és azok is kis létszámot foglalkoztatnak.

A foglalkoztatók hiánya beszűkítette a pályakezdők elhelyezkedési lehetőségeit, ezért a magasabb képzettséget szerzett fiatalok egyre nehezebben tudnak helyben maradni, egyre inkább az elvándorlás lett számukra a reális

⁸⁸ Forrás: Szakoly Község Önkormányzata

jövőképe. Emiatt a helyben élő munkaerő létszáma tovább csökken, a szakképzettségi aránya pedig nem javul, amely beszűkíti a település új vállalkozásokat és beruházásokat bevonó képességét. Az így kialakult, önmagát erősítő negatív ciklus megszakítására az önkormányzat jelentős erőfeszítéseket tett azzal, hogy saját erőből és pályázati forrásokból fejlesztéseket hajtott végre.

A lakosság képzettsége jelentősen javult az utóbbi 10 évben, mind többen szereznek középfokú végzettséget, szakmát, amely a helyi munkaerőpiacra élénkítően hathat. A felsőfokú végzettségűek száma is növekvő tendenciát mutat, amely a magasabban kvalifikált munkakörök betöltését teszi lehetővé. Ennek kihasználására továbbra is fókuszálni kell.

Szakoly a Vidékfejlesztési Program 2020-2027. 6. prioritás alkalmazása szempontjából vidéki térségnek minősül. Ide tartoznak azok a települések, ahol közigazgatási jogállástól (város/község) függetlenül a népesség 10 ezer főnél kevesebb, akkor is, ha a népsűrűség meghaladja a 120 fő/km² értéket.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok

A Nyírségben a települések klasszikus településmorfológiai típusok zömét teszik ki, melyek között a legtöbb utcás, szalagtelkes település. Legegyszerűbb változata az útifalu, amely egyetlen utcából és a rá merőlegesen elhelyezkedő telkek sorából áll. Ez a jellegzetesség Szakolyban is megfigyelhető. A Nyírség építészeti szempontból – a mai Magyarország északi területeivel – az Északi házterület csoportjába tartozik. A lakó és gazdasági épületek, valamint a telek jellemzői hosszú fejlődés eredményeként jöttek létre. A helyi jellegzetességeket tükröző népi építészeti emlékek a településen ma is megfigyelhetők. A községre a családi házas lakások jellemzők.

A lakások, ingatlanok több, mint 90%-a két vagy több szobás lakás. A lakások meghatározó része magántulajdonban van. A megépült lakások családi házas formában készültek. A megépített lakások közül valamennyi fürdőszobával felszerelt, közüzemi vízvezetékkel ellátott, 2 vagy több szobásak. Az elmúlt években a nagyvárosokban tapasztalható jelentős lakáspiaci ár növekedés, Szakoly települést nem érintette, de ennek következményeként a lakások értéke tartotta magát, vagy csak minimálisan csökkent. A településre elmondható, hogy sok az új építésű lakások száma. Az önkormányzat és a kormány által tett kedvező szociális intézkedések (CSOK, ifjú házasok kölcsöne, kedvező banki hitelek), továbbra is segítik az áruk szinten tartását.

Az egyes településrészek között jelentős mértékű különbség nem tapasztalható. A lakásvásárlások sokszor az adott piaci viszonyoktól jelentősen eltérve, jóval drágábban, vagy jóval áron alul is történhetnek. Ennek oka, hogy mind a keresleti és mind kínálati oldalon is előfordulhat időszakosan hiány.

1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az önkormányzat feladat és hatásköre a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló, 2011. évi CLXXXIX. törvény, valamint a járási kormányhivatalok működéséről és egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény rendelkezéseinek megfelelően megváltozott.

A közigazgatás átalakítási folyamata a megyei kormányhivatalok megalakulásával kezdődött és 2013. január 1-től a járási kormányhivatalok működése is megkezdődött. Ennek következtében az önkormányzat intézményfenntartási és hatósági feladatköre jelentősen visszaszorult. A jogszabályi változás a polgármesteri hivatalok és az önkormányzatok által felügyelt intézmények szervezeti működésében is változásokat hozott.

Az önkormányzat gazdálkodására a stabilitás megteremtése és megtartása, a működőképesség fenntartása, a kötelezően ellátandó feladatok finanszírozásának biztosítása jellemző. Az Önkormányzat törekszik arra, hogy az önkormányzat vagyonának, fejlesztési forrásainak gyarapodását elősegítse.

Az adat értelmezésekor figyelemmel kell lenni arra, hogy a lakosságcsökkenés folyamata itt pozitív irányú elmozdulásban manifesztálódik (ugyanannyi adó kevesebb lakosra osztva magasabb egy főre eső mennyiséget ad), és elfedi, hogy a tényleges iparűzési adó növekedés mértéke nem annyira dinamikus, mint amennyire az a statisztikákból látszik. Az adóból befolyt, emelkedő bevétel lehetővé teszi, hogy az Önkormányzat kisebb léptékű, saját erőből finanszírozott beruházásokat hajtson végre.

Vagyongazdálkodás

Az Önkormányzat vagyona törzsvagyonból és üzleti vagyonból áll. Az önkormányzat törzsvagyonra forgalomképtelen vagy korlátozottan forgalomképes vagyon. Forgalomképtelen ingatlanok a helyi közutak és műtárgyaik, parkolók, a járdák és árkok, földutak, az önkormányzat tulajdonában álló terek, parkok, az önkormányzat tulajdonában álló, külön törvény rendelkezései alapján részére átadott vizek, közcélú vízi létesítmények, ide nem értve a vízi közműveket, köztemető, ravatalozó és urnafal, játszóterek és egyéb közterületek, szennyvíztisztító telep, továbbá minden ingó és ingatlan vagyonelem, melyet az önkormányzat rendeletében forgalomképtelenné nyilvánít.

Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon körébe tartozó, kötelező vagy vállalt önkormányzati feladatok ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgáló vagyontárgyak: közművek és középületek, művelődési, oktatási, egészségügyi, szociális intézmények épülete és a használatukban lévő önkormányzati vagyontárgyak, mindazon ingó és ingatlan vagyonelem, melyet az önkormányzat rendeletében korlátozottan forgalomképesse nyilvánít. Üzleti vagyon: a törzsvagyonba nem tartozó vagyonelemeket sorolja ide a rendelet. Az önkormányzat ingatlanvagyonát az ingatlanvagyon-kataszter tartalmazza. A nyilvántartás vezetéséről a pénzügyi előadó gondoskodik.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A településen Községfejlesztési Társaság nem működik. A településfejlesztési tevékenységet az Önkormányzat látja el. A fejlesztési modell fő célkitűzései a következők:

Tematikus fejlesztési célok:

1. tematikus cél: Gazdasági versenyképesség növelése

- A központi földrajzi fekvésre, a helyi hagyományokra, kivételes mikroklímájára épülő látogató- és pihenő turizmus kialakítása, vállalkozások ösztönzése
- Kis- és középvállalkozásokra épülő kézművesipar megerősítése – kooperáció
- Térségi kereskedelmi, szolgáltató központ funkció megerősítése

2. tematikus cél: Társadalmi – kulturális tőke fejlesztése

- Közszolgáltatások fejlesztése (oktatás, eü., közigazgatás, hulladék stb.)
- Kulturális szolgáltatások, rendezvények közösségépítő szerepének növelése
- Községidentitás–községmarketing

3. tematikus cél: Környezeti fejlesztés

- Egyedi községarculati elemek kialakítása
- Épített és természeti környezet védelme, fejlesztése

Az Önkormányzat településfejlesztési tevékenységét elsősorban pályázati forrásokhoz kapcsolódóan, szervezetetten végzi. A beruházások jelentős része pályázati és saját forrás felhasználással történt.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat kifejezetten gazdaságfejlesztési tevékenységet folytató szervezetet nem működtet, gazdaságfejlesztő társaság nem működik. A község adottságai nem túl kedvezők ahhoz, hogy stabil gazdasági környezetet biztosítson, mindemellett megfelelő támogatást igyekszik biztosítani, hogy a községben működő vállalkozások forrásteremtő képességét növelje, elsősorban pályázati támogatások lehívásával.

A 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-nak megfelelően a község elkészítette gazdasági programját. A gazdasági program az önkormányzat részére határozza meg mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok figyelembevételével az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

Szakoly hosszú távú jövőképeinek meghatározásakor számos külső és belső tényező figyelembevételére van szükség, amelyek alapjaiban determinálják a Község hosszú távú fejlődési lehetőségeit. A település történelmi hagyományait, a táj és település jellegzetes kapcsolatát megőrizve, és szükség szerint újra élesztve, az itt élő emberek tapasztalatára és szolgalmára alapozva képzeli el jövőjét.

Szakoly otthonos, vonzó arculattal rendelkező község, mely a természeti környezet és községi szolgáltatások kínálata mellett az oktatás-nevelésre, a korszerű egészségfejlesztésre fókuszálva, a korszerű mezőgazdasági infrastruktúrára, valamint a versenyképes gazdaságra és fejlődő idegenforgalomra alapoz.

Általánosan megfogalmazott cél: Szakoly nyugodt–biztonságos–élhetőbb település, turisztikára, mezőgazdasági, történelmi múltjára és értékeire építkező települési jellegét megőrizni, erősíteni.

- Nyugodt–biztonságos–élhetőbb település, a település lakossága, a fejlesztés iránya a helyi anyagi és humán közszolgáltatások színvonalának emelése.
- Mezőgazdasági – a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek zöldségtermesztés, állattenyésztés mellett, speciális termékek előállítására és az erre kiépülő feldolgozóipar kialakítása; a folyamat támogatása.
- Történelmi múltjára és értékeire büszke és arra építkező – összekapcsolódik az élnélőség fogalmával, itt a hangsúly a kellemes, a sajátos táji adottságú és történelmi atmoszférát sugárzó környezet kialakításán van.

A természeti és környezeti adottságokat kihasználó mezőgazdasági tevékenység, a gazdaság és ellátás, és az idegenforgalom területén adódó munkalehetőségek mellett, megfelelő megélhetést, biztosít az ott dolgozók részére.

A település fejlesztésének alapelvei

Szakoly Község rendezési tervét a település széles nyilvánossága bevonásával kell újra gondolni. Ez a biztosítéka annak, hogy olyan fejlesztési tervek kerüljenek a rendezési tervbe melyek a település jövőjét, hosszú távú fejlődését és fejlesztését szolgálják.

Ezek lehetnek:

- a térségi kapcsolatok erősítése,
- a település fejlesztésének összehangolása a megyei és térségi fejlesztési elképzelésekkel,
- a munkahelyteremtés,
- az építészeti arculat, a még meglévő építészeti értékek megőrzése,
- kiemelt helyen szerepel az idegenforgalom, a turizmus fejlesztése, kerékpárút hálózat kiépítése,
- a népesség számának szinten tartása ill. lehetőség szerinti emelése,
- a település megtartóerejének, a település potenciáljának növelése, ifjúságmegtartó, családbarát programok kidolgozása és megvalósítása, ennek keretében kedvezményes áron építési telkek biztosítása (kiemelt figyelemmel a több gyermekes családokra),
- a szolgáltatások fejlesztése,
- a természeti környezet fejlesztése, a belterületi zöldfelületek igényes kialakítása, a Dél-Bükk adta lehetőségek kiaknázása,

- a környezetvédelem, a környezetterhelések minimalizálása, az emberközpontú környezetszemlélet érvényre juttatása, a vidéki életforma népszerűsítése.

A Községgazdasági jövőképe

A vállalkozások működési és megfelelő innovációs környezetének megteremtését a Község kiemelkedő feladatának érzi éppúgy, mint az új vállalkozások indításának, illetve a már működő cégek Szakolyra való költözésének vonzóvá tételét. A hagyományos mezőgazdasági tevékenységek továbbra is megtartják jelentőségüket. A szolgáltatási szektor terén a községnek folyamatosan erősíteni kell, kedvezőnek mondható elhelyezkedésének köszönhetően. A gazdaságában meghatározó szerepet kapnak a magas hozzáadott értéket előállító vállalkozások, melyek a nagyvállalatok beszállítóivá tudnak válni több évet felölelő beszállítói program keretében. A Község gazdasági kapcsolatai kibővülnek a régió átnyúló gazdasági együttműködésekkel.

A gazdaság fejlesztése

A helyi igények kielégítésére és a munkanélküliség csökkentésére lehet megoldás, ha bővül a településen a környező településeket is ellátó szolgáltatói szféra, valamint a szakipari munkások köre. Kiemelt szerep juthat a mezőgazdasági termékfeldolgozás kiépítésére, mely a helybéli lakosság megélhetésének fontos területe lehetne. A mezőgazdasági ágazatra a termékfeldolgozás, illetve a késztermékek piacra kerülésének segítése vezethet a település gazdasági megélénküléséhez.

A gazdaság fejlesztésének fontos elhatározása, hogy az új vállalkozások betelepüljenek, a működésükhöz szükséges feltételek javuljanak, melynek fontos alapja a működő gazdasági területek, melyek bővítéséhez további infrastruktúra kiépítésére van szükség. A település tökevonzó képességét tovább kell növelni a helyi, a térségi és egyéb befektetők számára. A helyi vállalkozások fejlesztését segíteni szükséges, kedvező környezetet kell számukra biztosítani, valamint fejleszteni kell a humán erőforrásokat és az infrastruktúrát.

A településközkölkedési adottságait, a településközkölkedési adottságait kihasználva, a rendelkezésre álló területein tovább kell fejleszteni mezőgazdasági, élelmiszeripari és idegenforgalmi (falusi turizmus) gazdasági ágazatot. Az önkormányzatnak a rendelkezésre álló eszközeivel támogatni szükséges a mezőgazdaságban és az iparban élők segítségét a kialakult tulajdonviszonyokra is tekintettel.

A gazdasági fejlesztés legalapvetőbb célja, hogy jelentősen javuljon hosszabb távon a településen élők életminősége. A mezőgazdaságban előállított termékek jelenleg elsősorban elszállításra kerülnek, ezen termékek feldolgozását helyben kellene tartani és a településen feldolgozni. A térség önkormányzatával szorosan együtt kell működni a gazdasági fejlesztésének előmozdítása.

Az önkormányzat által fenntartott épületek fenntartási és energiateljesítési költségeit csökkenteni szükséges az energiateljesítési javítása érdekében, melyek elérése érdekében alternatív eljárások beépítése is szükséges a megtérülési idő figyelembevételével. Az energiateljesítési költséget a tervezés során a következő területekre kell kiemelten koncentrálni:

- nagyobb arányban történő hasznosítása a megújuló energiának
- minél kevesebb energiateljesítéssel rendelkező lakossági és középületek kialakítása, működtetése
- klímabarát közlekedés kialakítása

A klímabarát működéssel rendelkező település kiadásai jelentősen lecsökkennének, a káros anyag és üvegházhatású gázok kibocsátása minimalizálná, a helyi termékek fogyasztása növekedne.

A Község megtartó erejének egyik fontos eleme, hogy a munkavállalási korú népességből a lakosság helyben találjon magának munkahelyet. Továbbá fontos a mezőgazdasági és az ipari termelés összekapcsolása.

További, rövidtávon megvalósítandó fejlesztések:

- helyi vállalkozások fejlesztése, innovációs központ
- üzlethelyiségek kialakítása
- vissza nem térítendő anyagi támogatások körének bővítése

A gazdaság idegenforgalmi fejlesztésének egyéb iránya a helyi adottságokat kihasználó falusi turizmus lehetősége, melyet a fejlesztések segítenek elő. Ennek alapját az alábbiak képezik:

- természeti látnivalókat
- a műemlék és helyi védelem alatt álló épületek
- turisztikai irányú fejlesztése
- túraútvonalak kialakítása
- Helyi értékek megtartása, turisztikai kiaknázása
- A Nyírségben végighúzódnó kerékpárút kiépítése
- Utazás Kiállításon való további részvétel

A gazdaság fejlesztése során megfogalmazott célok elérése érdekében megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- ipari és mezőgazdasági övezetek hasznosítása
- fejlesztési területek hasznosításának előkészítése (területrendezés, útépítés, előközművesítés)
- helyi vállalkozások segítése
- kedvező feltételek megteremtése a befektetők számára
- munkahelyek teremtése
- mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése
- mezőgazdasági termelést bővítése az állattenyésztés, zöldségfélék és a sertéshús előállítása kapcsán
- a környékbeli őstermelők, családi gazdálkodók, mezőgazdasági vállalkozók bevonása, együttműködése
- zöldség-előkészítő üzem és hűtőház
- biomassa-előállító üzem létrehozása

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Az önkormányzat nem rendelkezik munkaerő-piaci, illetve foglalkoztatási programmal. A város foglalkoztatási helyzetét döntően a közszféra foglalkoztatási szükséglete, valamint a vállalkozások gazdasági helyzete és munkaerő felvevő képessége határozza meg a keresleti oldalról.

A kínálati oldalt az aktív korúak száma, azon belül a munkaerő-piaci szempontból aktívak aránya, továbbá a munkavállalók képzettsége, végzettsége, valamint a munkával nem rendelkezők száma és aránya jelenti. A foglalkoztatáspolitikai által kiemelten kezelendő csoportok: pályakezdők, nők (különös tekintettel a szülőképes korú nők rugalmas foglalkoztathatóságának biztosítására), 50 év feletti, tartós munkanélküliek.

Szakoly Önkormányzata él azokkal a foglalkoztatási programokkal nyújtotta lehetőségekkel, amely révén a település 100%-os támogatás mellett tudja foglalkoztatni a program résztvevőit.

Programelem megnevezése	Főbb tevékenységek
Járási startmunka mintaprogram Helyi sajátosságokra épülő programelem Közösségi tér felújítás	Közösségi tér felújítás (szökőkút bontása, új építése, térkövezés)

Munkahelyteremtés

A következő években a válság miatt Magyarország növekedése meglehetősen visszafogott marad. A hazai léptéket illetően az ország tartósan kettészakadt a globális gazdaságba bekapcsolódni és az arra képtelen terek ellentétére. Szakoly inkább ez előbbibe tartozik, bár a munkaerő-piaci kínálat beszűkült.

A munkaerő számszerű bővítésére és minőségi fejlesztésére van szükség és a befektetőbarát környezet fenntartására, az alábbi részcélok szerint:

- humán erőforrásprogram keretében a munkaerő tartalék átképzése,
- a felsőfokú képzés térséget érintő további biztosítása,
- a fiatalok identitástudata alakítása, az itt maradás érdekességének kialakítása,
- a lakónépesség mobilitási képességét a közlekedési infrastruktúrák fejlesztése elősegíti, a közlekedés és elérhetőség javul, a települési kapcsolatok napi igénybevétele, fejlődése a lakónépesség helyben maradását generálhatja
- innovációs központ kialakítása
- vissza nem térítendő anyagi támogatás
- „Okos autó projekt” folytatása

- a közfoglalkoztatottak beintegrálása az elsődleges munkaerőpiacra
- csökkent munkaképességűek foglalkoztatása

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

A község lakás és helyiséggazdálkodásával Szakoly Község Önkormányzat foglalkozik. Szakoly Község Önkormányzat Képviselő-testülete a lakásokra vonatkozó bérbeadási jogok és kötelezettségek gyakorlásával a mindenkor polgármestert bizza meg. Az önkormányzat tulajdonában lévő lakás bérbeadására sor kerülhet szociális helyzet alapján, pályázat útján, szolgálati jelleggel, községérdekből.

A lakás szociális helyzet alapján történő bérbeadása pályázat útján történik, melyet az Önkormányzat ír ki. Szociális helyzet alapján a lakást határozott időre, 4 évre lehet bérbe adni, mely kérelemre egy alkalommal meghosszabbítható. Ezen túlmenően a lakásbérleti jogviszony meghosszabbítására csak különös méltánylást érdemlő esetben van lehetőség.

Községérdekből lakás a település gazdálkodó és szolgáltató egységeinél nélkülözhetetlen munkakört betöltő személyek, valamint rendvédelmi feladatot ellátó személy részére adható bérbe. Lakás községérdekből történő bérbeadása a Képviselő-testület kizárólagos hatáskörébe tartozik.

A nem lakás céljára szolgáló helyiségek (a továbbiakban: helyiség) felett a tulajdonosi jogokat a Szakoly Község Önkormányzata gyakorolja. Önkormányzati tulajdonban lévő üres helyiséget pályázat útján kell hasznosítani.

1.10.6. Intézményfenntartás

A Községben működő intézményeket a fenntartók megjelölésével az alábbi táblázat foglalja össze:

Intézmény megnevezése	Fenntartó
Óvoda	
Szakolyi Micimackó Óvoda	Szakoly Község Önkormányzata
Általános Iskola	
Szakolyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium	Nyíregyházi Tankerületi Központ
Egészségügyi intézmények	
Egészségügyi Központ	Szakoly Község Önkormányzata
Szociális intézmények	
Dél-Nyírségi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltató Központ Szakolyi Intézményegység Módszertani Ápoló-Gondozó Otthon és Rehabilitációs Intézmény	Dél-Nyírségi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltató Központ
Kulturális és sport célú intézmények	
IKSZT (Integrált Közösségi Szolgáltató Tér) Petőfi Sándor Művelődési ház	Szakoly Község Önkormányzata
Móricz Zsigmond Községi Könyvtár	Szakoly Község Önkormányzata

Intézmények Szakolyban⁸⁹

Az intézményfenntartás kérdésében alapvetően három csoportot különböztethetünk meg:

- ✓ adott intézmény üzemeltetésére az önkormányzat külön, 100%-ban önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságot hozott létre
- ✓ önkormányzati fenntartású intézmények, melyek esetében a szakmai tevékenység irányítása/ellenőrzése és az adott intézmény működtetése is az önkormányzat feladata (köznevelési intézmények kulturális intézmények... stb.)
- ✓ „A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény” valamint a „A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény”

⁸⁹ Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

szerinti önkormányzati köznevelési intézmények, melyek 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Ezen intézmények esetében a szakmai irányítás az állam feladata, míg a működtetés nem.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Az Önkormányzat nem rendelkezik külön energiagazdálkodási koncepcióval, mindemellett az utóbbi évek intézményfejlesztési beruházásainak fontos részét képezte, hogy energetikailag korszerű, modern hőtechnikai elvárásoknak megfelelő épületek adjanak helyet a szolgáltatásoknak.

Szakoly Község Önkormányzata az energiagazdálkodás területén is határozott meg fejlesztési elképzelést, melyek célja az önkormányzati vagy önkormányzati fenntartású épületek ágának növelése.

Alapvető célok:

- ✓ az energiafogyasztók terhei mérséklődjenek;
- ✓ az energiafelhasználás racionalizálódjon,
- ✓ új, alternatív energiahordozók bevonása.

Felismerve a hatékony energiagazdálkodás fontosságát, s az ezzel összefüggő energia megtakarításból eredő fenntartási költségcsökkentést több önkormányzati közintézmény vonatkozásában hőszigetelést és nyílászárócserét megvalósítása szükséges, mely megtakarítások az elkövetkezendő időszakban fogják éreztetni gazdasági hatásait.

További fejlesztési irányvonalak napelemek felszerelése közintézményeken, illetve fűtőkorszerűsítés, melyek beruházási költségeit az önkormányzat pályázatok útján próbálhat megvalósítani. Mindezeket figyelembe véve az önkormányzati intézmények energetikai felújítása, megújuló energia-hasznosító rendszerrel, fűtéssel (geotermikus energia, távhő rendszer, napelem, napkollektor további kiterjesztése) történő ellátása mind középtávon, mind pedig hosszú távon elsődleges cél.

Az elektromos ellátást Szakolyban az EON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja. Az elektromos hálózat, a kiefeszültségű elektromos energia a község belterületének közterületein, illetve közutak mentén teljeskörűen kiépített. Szakoly elektromos energia ellátását 20 kV-os körgyűrűs hálózat biztosítja, mely a szakszerűen elhelyezett szakaszolási pontoknak köszönhetően többirányú energiaellátást tesz lehetővé.

A lakóövezeti utak közvilágítással el vannak látva, de számos helyen az útkategóriának nem megfelelő a világítási szint. A jelenlegi elektromos hálózat képes a lakossági igények kielégítésére, a leendő ipari területek ellátására további fejlesztésekre van szükség, melyet az Önkormányzat pályázati források segítségével a teljes mértékű terület előkészítés és közművesítés keretében igyekszik megoldani.

Alternatív energia

Olyan világban élünk, amikor a kiadások jelentős részét az energia költségek teszik ki, így következtetés képpen az alternatív energiaforrások felhasználásának bővítése irányába mozdult el a község önkormányzata, mely beruházásokhoz igyekeznek, minél több európai uniós pályázati forrást elnyerni.

Szakolyban az alábbi energiaforrás felhasználása lehet releváns – megvizsgálva a helyi (földtani és éghajlati) adottságokat:

- ✓ biomassza energetikai célú hasznosítása (jó mezőgazdasági alapok, biogáz hasznosítás)
- ✓ szélenergia hasznosítása
- ✓ napenergia hasznosítása

Mindamellett, hogy a település a fentiekre helyezi a hangsúlyt, oda kell figyelni a geotermikus hasznosításában rejlő lehetőségekre.

1.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

Településüzemeltetés

A települési úthálózat — a beépítési viszonyokhoz alkalmazkodva — szabálytalan vonalvezetésű. Az úthálózat szilárd burkolattal ellátott kiépített hálózat. A biztonságos gyalogos közlekedést járda segíti. A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása.

Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzethez kapcsolódó igényeinek kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is (a törvényben definiáltak mellett például: hó- és síkosságmentesítési feladatok, szünyogyérítés, köztisztaság, hulladékelszállítás biztosítása, kutak üzemeltetése, csapadékvíz-csatornák karbantartása, utcanév-táblák kihelyezése, külterületi ingatlanok gyommentesítése stb.).

Az említett feladatok alapvetően az önkormányzat hatáskörébe tartoznak és az alábbi feladatokat látják el: vagyonkezelés, köztisztaság, ingatlankezelés, bérbeadás, közfoglalkoztatás, távhőszolgáltatás, lakossági szilárd hulladék szállítása, kezelése, belterületi utak fenntartása, parkfenntartás, gypmesteri tevékenység, bel- és csapadékvízrendszer fenntartása.

Köztemető

A község belvízveszély és magas talajvízszint veszélyezteti a földbetemetések rendjét és az ezzel kapcsolatos szolgáltatásokat. Figyelembe véve a természeti adottságokat a hamvasztásos, urnás temetések száma az elmúlt időszakban megnövekedett.

Közparkok

A közterületek használatának és a közterületek rendjéről szóló 27/2018. (XI.29.) számú önkormányzati rendelet és annak a módosítása, mely az 5/2019. (II.14.) számú önkormányzati rendelet szerint az Önkormányzat tulajdonában levő területek tulajdonosi jogait a Polgármester gyakorolja. Tevékenységük keretében közterület-használati engedélyeket adnak ki, rendelkeznek a közterület felügyeletről, jogsértés esetén közigazgatási bírság kiszabásáról, hirdetésmények kihelyezéséről, eltávolításáról, a közterületeken elhelyezett kézi papír- és hulladékgyűjtő tartályok beszerzéséről, kihelyezéséről, kiürítéséről, tisztán- és karbantartásáról, burkolatbontással kapcsolatos munkálatokról.

A helyi közutak fenntartása, közterület fenntartás, parkosítási feladatok vonatkozásában fentebb említettekben az Önkormányzat jár el. Jelenleg probléma a hiányzó szilárd burkolatú utak felületi lezárásának biztosítása, a mezőgazdasági feltáró utak fejlesztése, valamint a település turisztikai kapcsolatai fejlesztését szolgáló úthálózat kiépítése. Szintén fontos igény a községben lakók részéről a meglévő parkok, zöldterületek fenntartása mellett újabb parkok, zöldfelületek kiépítése.

Vízhálózat (ivóvíz, szennyvíz)

A lakosság ivóvíz ellátását a Nyírségvíz Zrt. biztosítja. A közüzemi vízhálózatba és szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások száma az elmúlt években növekedő tendenciát mutatott. A település közüzemű ivóvízzel ellátott.

A település területén közüzemű vízellátó hálózat üzemel, melyet a NYÍRSÉGVÍZ ZRT. működtet. A vízmű Balkány településsel közösen Szakoly külterületén a közigazgatási határ mellett létesült, Balkány területén csak 1 db mélyfúrású vízmű kút található. A településen kiépített vízvezeték hálózat körvezetékes rendszerű, a csővezeték anyaga azbesztcement nyomócső, illetve KM PVC, a nyomástartást 380 m³-es víztorony biztosítja.

A tűzoltóvíz szükségletet, illetve a vezetékmosást földfeletti tűzcsapok biztosítják, melyek ellátottsága 100%-os.. A vízművek vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkeznek, a kutakból kitermelt vizet vas-, mangántalanítják.

Hulladékszállítás

A hulladékszállítást a településen az Észak-Alföldi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. végzi a kommunális – nem veszélyes hulladék – begyűjtését, szállítását.

A térség hulladékmérlege alapján 100%-ban lerakásra kerül az évente képződő települési szilárd hulladék, építési-bontási hulladék és egyéb inert hulladékok. A háztartásokban keletkező biológiailag lebontható hulladékok zöme komposztálható ilyen a konyhai hulladékok jelentős része vagy a kertben keletkező bizonyos mennyiségű fű, avar, lomb nyesedék is. Ahol még mezőgazdasági tevékenységet végeznek, ott ezen hulladékok kezelése nem okoz gondot, hiszen vagy feleltetik, vagy trágyadombra kerül, vagyis a „komposztálás” beavatkozás nélkül végbemegy. A falusias, kisvárosias kertés lakóházak övezetek (a szolgáltatási terület 95%-át teszik ki) alkalmasak a házi komposztálás elterjedéséhez is.

1.11.1. Okos város települési szolgáltatások

Az okos város települési szolgáltatások témaköre az 56/2017. (III. 20.) Korm. rendelet (a Továbbiakban: R1) által került be a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012 (XI. 8.) Korm.rendelet 1. (a Továbbiakban: R2) Mellékletébe a Megalapozó Vizsgálat Helyzettefeltáró Munkarészének R2 előírásai szerint kidolgozásra kerülő tartalmi elemeként a településüzemeltetési szolgáltatásokhoz kapcsolva.

Az R2 2. §-a szerint R2 alkalmazásában okos város: olyan település, amelyik az integrált településfejlesztési stratégiáját okos város módszertan alapján készíti és végzi; az okos város módszertan: települések vagy települések csoportjának olyan településfejlesztési módszertana, amely a természeti és épített környezetét, digitális infrastruktúráját, valamint a települési szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával, fenntartható módon, a lakosság fokozott bevonásával fejleszti. R2 2. §-9d. pontja szerint a települési szolgáltatások: a településen elérhető szolgáltatások összessége.

Az R2 6.§ (2b) bekezdés szerint az okos város a stratégiáját a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: Lechner Tudásközpont) által biztosított okos város módszertan alapján készíti el.

A jogszabályi meghatározásból látható, hogy az okos város rendkívül komplex dolog. Ahhoz, hogy egy település megfelelhessen R2 okos város meghatározásának, nem csak természeti és épített környezetére, digitális infrastruktúrájára vonatkozó településfejlesztési módszertanának, hanem a településen elérhető szolgáltatások összessége minőségének és gazdasági hatékonyságának fejlesztését is a jogszabály előírásainak megfelelően kell végeznie. A településen elérhető szolgáltatások összességének elválaszthatatlan részét képezik a magánszféra vállalkozásai által piaci alapon nyújtott szolgáltatások is. Ahhoz, hogy egy települési önkormányzat megfeleljen az okos város jogszabályi előfeltételeinek, a magánszféra vállalkozásai által piaci alapon nyújtott szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát is fejlesztenie kell R2 előírásainak megfelelően.

A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

1. településfejlesztés, településrendezés;
2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
4. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások;
5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
6. óvodai ellátás;

7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadóművészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
8. gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
9. szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;
10. lakás- és helyiséggazdálkodás;
11. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
12. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
13. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
14. helyi adóval, gazdaság szervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
15. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik – értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
16. sport, ifjúsági ügyek;
17. nemzetiségi ügyek;
18. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
19. helyi közösségi közlekedés biztosítása;
20. hulladékgazdálkodás;
21. távhőszolgáltatás;
22. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

A helyi önkormányzat - a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével – önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

Szakoly Község Önkormányzata nem hozott olyan döntést, hogy önként vállalt feladatként R2 előírásainak megfelelően fejleszti a településen elérhető szolgáltatások összességének - köztük a képezik a magánszféra vállalkozásai által alapon nyújtott szolgáltatásoknak is - minőségét és gazdasági hatékonyságát. Ennek megfelelően nem készült okos város módszertan szerinti településfejlesztési stratégia, amelynek integráns tartalmi elemét képezhetnék az R1 szerinti okos város települési szolgáltatások.

Az ITS, mint megvalósítás orientált településfejlesztési alapdokumentum a készítésére vonatkozó 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet szakmai tartalmát megalapozó szakpolitikai iránymutatásnak, a szakmai felügyeletet gyakorló minisztérium által 2009. január 28-án közzétett Városfejlesztési kézikönyvnek megfelelő megközelítésben és tartalommal foglalkozik a városfejlesztés, településfejlesztés stratégiai tervezésével. Ennek megfelelően a Településfejlesztési Konceptió készítése szempontjából a "településfejlesztés, városfejlesztés" a települési szövet egy új vagy megújult darabjának előállítását jelenti. A települési szövet az épületek és az épületek által alkotott épített terek együttese, a helyi társadalom életének és működésének fizikai kerete – a városi élet anyagi hordozója. Az előzőekben értelmezett városi szövet és a város társadalmi és gazdasági élete összefüggő rendszert alkot, melynek elemei kölcsönösen hatással vannak egymásra és együttesen, összefüggésükben határozzák meg a települési élet minőségét és a város versenyképességét, attraktivitását.

A településfejlesztés szempontjából R2 három fizikai környezeti elemre vonatkozóan rögzít alapvető szempontokat. A fizikai környezet említett elemei: a természeti és épített környezet, a digitális infrastruktúra. Az alapvető szempontok abban állnak, hogy az említett környezeti elemeket az okos város módszertan korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával, fenntartható módon, a lakosság fokozott bevonásával fejleszti.

Az Önkormányzat kötelező, illetve önként vállalt feladatként biztosított települési szolgáltatások területén a szolgáltatások korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával történő fejlesztésének tág tere lehet, amit célzott vizsgálatok alapján az Önkormányzat által biztosított települési szolgáltatások fejlesztésére irányuló stratégiában lehet a konkrét célok és a megvalósításukra alkalmas eszközök meghatározásával rögzíteni.

1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

Tájé földrajzi szempontból Szakoly település közigazgatási területe az Alföld tájegységen belül, a Nyírség kistáj közép részén található.

A Nyírség hatalmas, mészszegény homok és lösz-homok keverékből álló szigetként ékelődik a környező tájak túlnyomórészt lösz- és agyagfelszínei közé. Ez hazánk második legnagyobb futóhomok-területe. Annak az óriási jégkori hordalékkúpnek a maradványa, amelyet az Erdély és az Északkeleti-Kárpátok felől érkező vizek építettek. Mikor a földtörténeti jelenkor hajnalán a Bereg-Szatmári-sík és a Bodrogköz megsüllyedt, a folyók egymás után elhagyták a Nyírséget, és megkezdődött a szél munkájának időszaka, amely szétterítette az üledéket. A Nyírség klímájának egyik meghatározó jellemzője az Alföld délebbi részeinél kevésbé forró nyár és a több csapadék. A Nyírség éghajlata a zárt erdők kialakulását biztosítja, de a növényzet megvalósuló formáját a lokális talajviszonyok erősen befolyásolják.

Ennek megfelelően az ősi vegetáció képét a túl száraz és túl nedves térszíneken felnyíló zárt erdők határozhatták meg. Az erdőket a kocsányos tölgy uralta, ezüsthárssal vegyes gyöngyvirágos tölgyesek, keményfás ligeterdők, gyertyános tölgyesek váltakoztak a térszínek megfelelően. Az erdős tájat a magasabb buckaoldalakon és buckatetőkön homokpusztákkal mozaikos nyílt tölgyesek szakították meg, a mélyebb buckaközi térszíneken a folyamatos vízhatás miatti láposodás, sőt, tavak ('nyírvízlaposok') kialakulása volt jellemző.

Meglepő módon a nyugati, délnyugati Nyírségben a fenti élőhelyek maradványfoltjai mellett szikes területek sótűrő, sókedvelő növényközösségek váltogatják egymást. A nyírségi élővilág egyik fő jellegzetessége, hogy kis területen belül egymástól nagymértékben eltérő igényű fajok, életközösségek alkotnak változatos mozaikot. Ennek oka a speciális domborzati formák okozta mikro- és mezoklimatikus változatosság. A Nyírség jelenkori növénytakarója már csak egymástól elszigetelt, apró, többségében rossz állapotú foltokban őrzi az ősi vegetáció maradványait.

Az éghajlati adottságok napjainkban is lehetővé teszik, tennék az erdő kialakulását. A mai erdőtlenség (értve ezalatt az őshonos fafajok alkotta, valódi erdők hiányát) oka nem a klíma, hanem az emberi tevékenység. Az elmúlt évszázadok minden addigig meghaladó mértékű erdőirtásai miatt hatalmas területeket érintett az eróziós és deflációs kár. A mozgásba lendülő homokbuckákat mind nagyobb területeken kezdték el tájidegen fafajokkal betelepíteni.

A természetes tölgyerdők helyett a Nyírség képét ma leginkább a sivár akácok határozzák meg, emellett jellemzőek a telepített fenyvesek, nemesnyarasok és a vörös tölgy ültetvényei is. A pusztai tölgyesek fajkészletét őrzi a korábban nyílt tölgyligetekkel mozaikoló száraz homoki gyepek. Felhagyott szántók helyén regenerálódó, egyéves, nyílt homokpuszta-gyepek ma is megtalálhatók, míg az élőlő, magyar csenkeszes, ezüstperjés gyepek szórványosak. A zárt homokpuszta rétegeknek (sztyepeknek) hírmondóik is alig akadnak. Többségük kialakulásában eredetileg az erdőirtás és a legeltetés hatása játszott a főszerepet. A privatizáció után ezeknek a homoki legelőknél jó részét feltörték vagy tájidegen fajokkal fásították. A természetes élőhelyekre a másik nagy csapást az intenzív lecsapolási munkálatok jelentették. A jelentősebb vízfolyásokat eredetileg is nélkülöző, lefolyástalan Nyírség talajvízszintje a vízrendezések nyomán drasztikusan lesüllyedt, amit súlyosbít az utóbbi évtizedek krónikus csapadékhiánya. Korábban a települések mellett nem számítottak ritkának a halban gazdag tavak, mocsarak, lápok, ma viszont nyár elejére csak a legmélyebb buckaközökben marad egy kis víz.

A tartós vízhiány ellehetetleníti a táj jellegét eredetileg leginkább meghatározó, ma töredékére fogyatkozott és degradált vízigényes élőhelytípusok regenerálódását. A vízhiánnyal küzdő területeket egyre inkább eluralják az idegenhonos özönnövények, mint az akác, kései meggy, bálványfa, amerikai kőris, aranyvessző, parlagfű,

selyemkóró. Az elmúlt évtizedek tapasztalata alapján a szárazodás és a jelenlegi agrár-támogatási rendszer a gazdálkodókat arra ösztökéli, hogy mind több, korábban gyepeként hasznosított üde területet szántsanak fel.⁹⁰

1.12.1. Természeti adottságok

A természeti értékek és természeti területek a nemzeti és települési vagyon sajátos és pótolhatatlan részei. Fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és a jövő nemzedékek számára való megőrzése, a természeti örökség és a biológiai sokféleség oltalma, valamint az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolat biztosítása a környezet-természetvédelmi tevékenység lényeges feladata.

Földtani adottságok

A megye mérsékelt meleg, illetve mérsékelt hűvös zónák határán, nagyobb részt mérsékelt száraz területen fekszik. 70 %-át a homokbuckás Nyírség, kb. 25 %-át a Felső-Tiszavidék magas talajvízű, vízrendezés által erősen átalakított sík területei, egy kis részét pedig a Hajdúhát löszsíksága, illetve a Közép-Tiszavidék kultúrstryeppje tölti ki. Dél felé haladva jellemzően csökken a csapadék mennyisége és nő a napsütéses órák száma. A középső részt a vízfolyásban való szegénység, de gazdag tőrendszer jellemzi: a Közép-Nyírség területe igen gazdag természetes tavakban és mesterséges halastó-tározókban.

Felszínének kialakításában a folyók és a szél játszották a legnagyobb szerepet. A folyók hordalékkúpokat és elhagyott medreik mentén vastag üledéket raktak le. A hordalékkúpok anyagából a szél homokot halmozott fel. Jellemző geológiai képződményei a lösz, a barnaföld, a különböző homokformák, a futóhomok, az agyag és a tőzeg. A Közép-Nyírség területén futóhomokformák fordulnak elő nagyobb számban. A löszös felszínek laposak és kisebb területűek.

A homokfelhalmozódások sokszor szabálytalan alakot vesznek fel, parabolabuckából is keveset találhatunk. A szélbarázdák az északi részeken elérhetik a 12-16 méteres magasságot is. Szakoly közigazgatási területének felszíne túlnyomóan homokos talajú.

A Kárpát-térség hegy- és vízrajza⁹¹

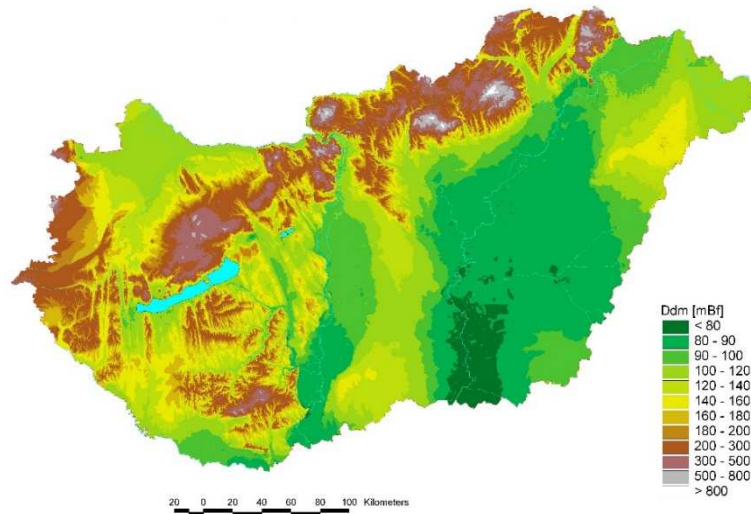
A Nyírségben a homok az uralkodó talajtípus. Talaj minőségi romlását a savasodás és a szélerózió (defláció) folyamata gyorsítja. A nagymértékű defláció oka elsősorban az uralkodó talajtípusokhoz helytelenül kiválasztott művelési ágakban (túlzott arányú a szántóföldi művelés erőltetése és támogatása), valamint a helytelenül kiválasztott agrotechnikai módszerekben keresendő (pl. gyümölcsstermesztés esetén a sorközök tárcsázása fűvesítés helyett). Továbbá a defláció folyamatát erősíti a fasorok kivágása, noha a káros folyamat megállításában nagy szerepük lenne.

⁹⁰ Forrás: A Nyírség természetföldrajza

⁹¹ Forrás: <http://www.eng.unideb.hu/userdir/forian/Vizes/1.jpg>

Domborzati adatok

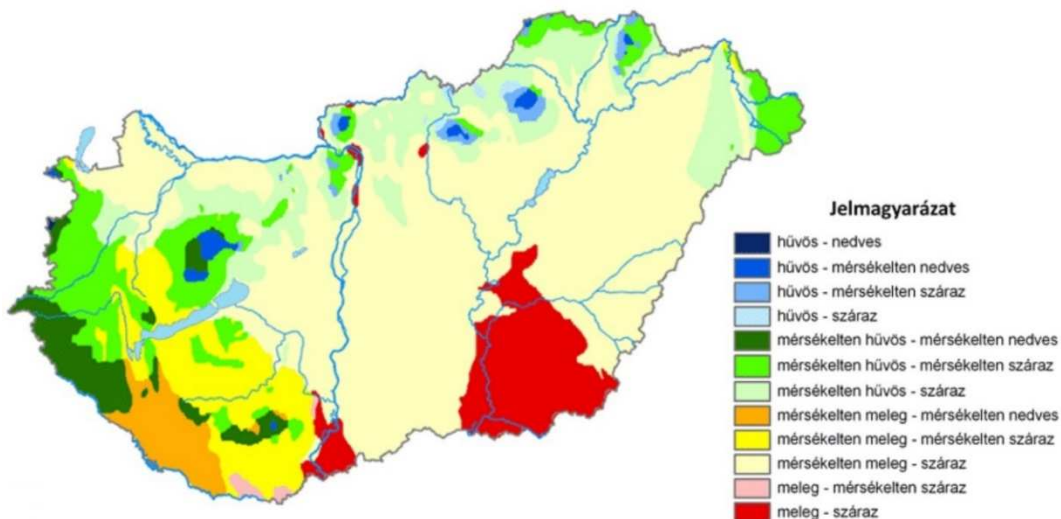
A Nyírségi kistérség szinte teljesen sík terület. Lejtésviszonyait tekintve 97,2% lejtése kisebb, mint 1%, 2,7% lejtése 1-3 %, és csupán 0,1% lejtése 3-5%. Szakoly térsége Földrajzilag homokdombos terület, tengerszint feletti magassága változó néhol 115 m -121 m között.

Magyarország domborzati térkép⁹²

Éghajlat

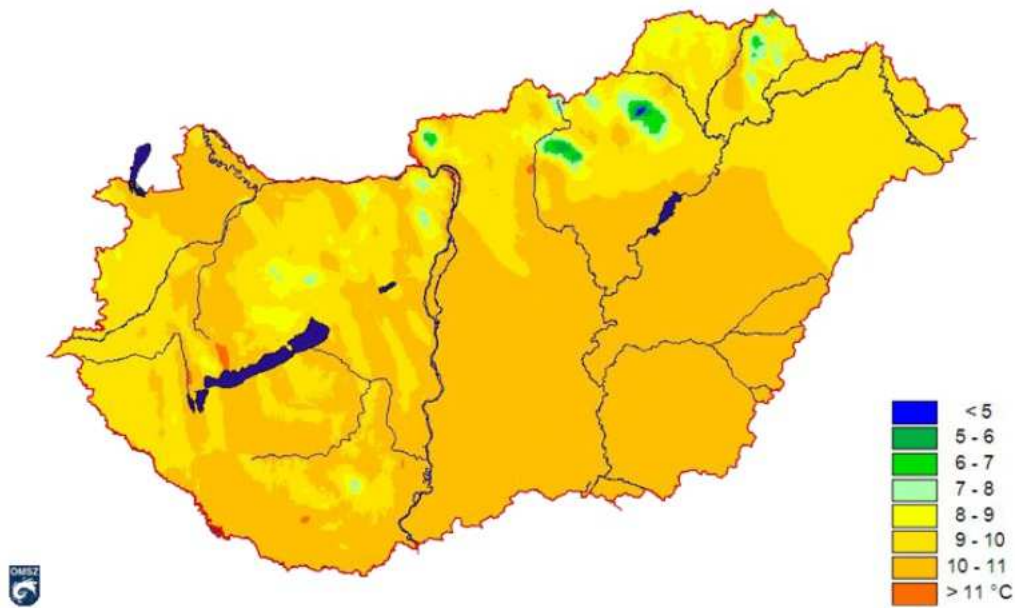
A Nyírség éghajlata kontinentális, területe hűvösebb, mint az Alföld többi része, viszont az éves napfénytartam nagyobb, 1975 óra. Az évi középhőmérséklet 9,6-9,7 C°, az átlagos éves csapadékmennyiség 583 mm. A hótakarós napok száma 40, a hótakaró átlagos vastagsága 17–18 cm. Az uralkodó szélirány: É-i, ÉK-i és DNy-i. Szakoly község mérsékelt meleg, száraz éghajlati övbe tartozik. Az évi középhőmérséklet 10°C, a csapadék átlagos mennyisége év 560-590 mm. Az északkeleti és délnyugati szél a jellemző a térségre. Az évi napsütéses órák száma kedvező esetben a 2000 órát is eléri.

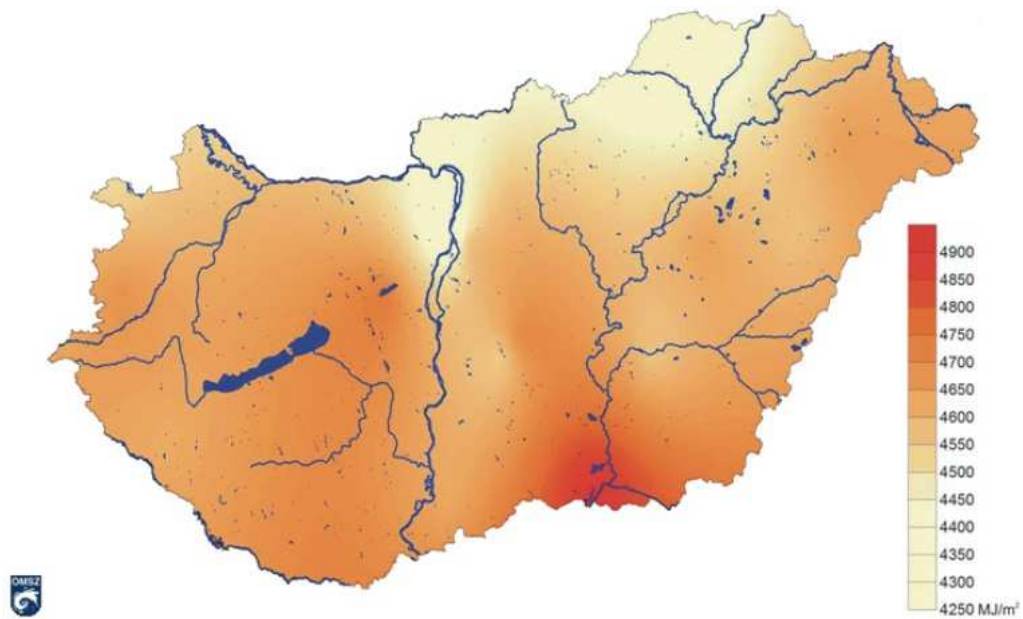
Magyarország éghajlati körzetei térkép⁹³

⁹² Forrás: <http://users2.ml.mindenkilapja.hu/users/didergo/uploads/m07-ddm.jpg>

⁹³ Forrás: www.met.hu

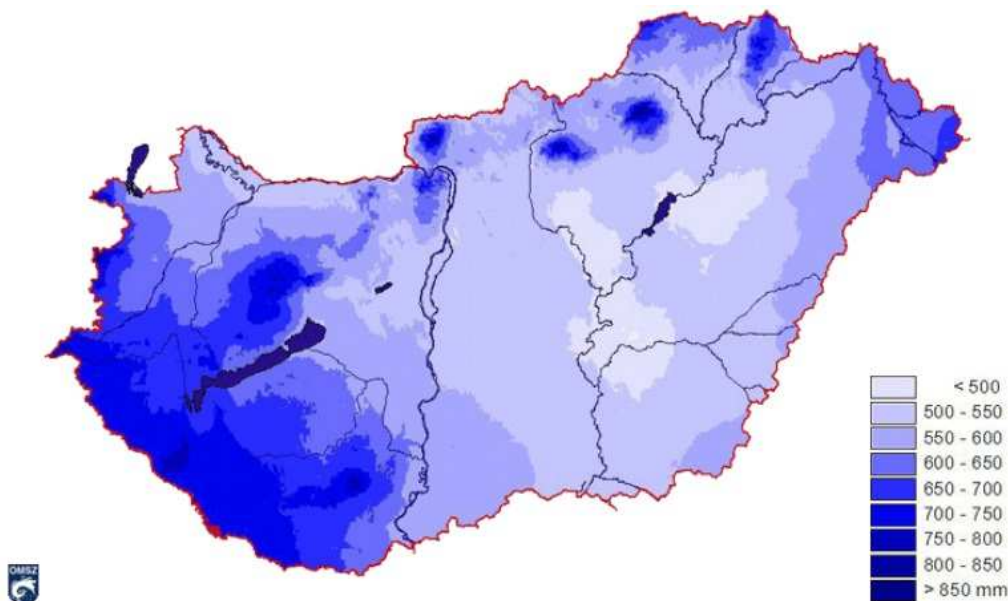

Magyarország évi átlagos középhőmérséklete
1971 – 2000 közötti időszak alapján térkép⁹⁴

Magyarország átlagos éves csapadékösszeg
az 1971-2000 közötti időszak alapján térkép

⁹⁴ Forrás: www.met.hu

Magyarország évi átlagos napfénytartam (óra)
az 1971-2000 közötti időszak alapján térkép⁹⁵

Vízrajz

A Nyírség fontosabb folyó közé tartozik a Keleti-főcsatorna, a Lónyai-főcsatorna, a Tisza, a Kraszna és a Szamos. A jelentősebb állóvizeik közé tartozik a Vajai-tó, Bátorligeti ősláp, Kállósemjéni ősmohos és a nyíregyházi Sós-tó.

Az 1800-as évek közepéig a domborzati viszonyok sajátosságai miatt a Nyírség legnagyobb része lefolyástalan volt. A csapadékos időkben a homokdombok közötti mélyedésekben összegyűlt víz a terület nagy részén lehetetlenné tette a földek művelését.

A helyzet rendezésére 1879-ben alakult meg a Nyírvíz Szabályozó Társulat, s készült el a Nyírség vízsabályozásának terve. A folyószabályozások következtében ma már a Nyírségnek egyetlen természetes állapotban lévő vízfolyása sincs.

A területet behálózó csatornák⁹⁶:

- Bábaréti-tó
- Szakolyi (VII/7.)-folyás,
- Kállai (VII.)-főfolyás,
- Gelsei (VII/8.)-folyás,
- Kecskési szivárgó,
- Károlypusztai (VII/9.)-folyás,
- Adonyi (VII/9-1)-csatorna,
- Bimbó (VII/6.)-folyás,
- Tivorány (VII/10.)-folyás.

Természeti adottságok: A község a Közép-Nyírség kistájon található. A település területe félig kötött utóhomokkal, lösszel és löszös homokkal fedett hordalékkúpsíkság, amely enyhén észak felé lejt. A nagy relatív reliefű, szélbarázdás felszín agrárszempontról kedvezőtlen adottságúak, felszínüket főként erdőként hasznosítják.

A település Alföld ÉK-i részén helyezkedik el, földrajzilag a Nyírség és a Szatmári Beregi síkság tartozik ide. A terület felszíni vízhálózatát természetes vízfolyások és mesterséges csatornák alkotják. A főgyűjtő a Lónyai-csatorna, de tőle északra a táj pereme eléri a Belfő-csatorna a balról beléje torkoló Nagyhalász-Pártohaicsatorna

⁹⁵ Forrás: <http://www.met.hu>

⁹⁶ Forrás: <https://www.mepar.hu>

alatti szakaszát is, sőt Tiszaberceltől néhány km hosszon kifut a Tiszaág. A terepszint legmagasabb pontja a Nyírség centrumában Nyírbátor térségében található. Innen észak felé a Tisza folyó irányába haladva a terepszint fokozatos lejtéssel csökken. Belvítől a település nem veszélyeztetett. Éghajlata mérsékelt meleg, de közel a mérsékelt hűvöshöz, száraz.

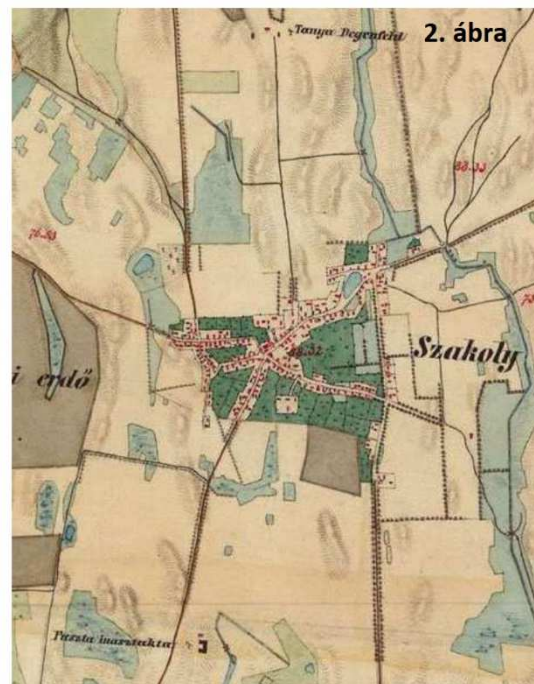
A kistáj és ezen belül Szakoly közigazgatási területe teljes terjedelmében az Alföld flóraidék Nyírség flórajárásába tartozik. A lehetséges potenciális erdőtársulások közül gyakrabban megfigyelhetők a gyertyános kocsányos tölgyesek, a pusztai tölgyesek, a fűz- és nyírlápok. A nyílt társulások közül a homokpuszta-rétek, a homoki láperdők, a magas sások jellegzetesebbek. Fontosabb lágyszárú fajok: tözegeper, hamuvirág, réti angelika...stb. Az erdészetileg hasznosított területeken vegyes korú, döntően keménylombos erdők találhatók. A mezőgazdasági növénytermesztés főbb kultúrái a rozs, a burgonya és a dohány. A településen a talajok termékenységi besorolása jellemzően VIII. talajminőségi kategória (gyenge termékenységű).

Szakoly településen valósult meg Magyarország első zöldmezős bioerőmű beruházása, melyet 2009. augusztus 27.-én adtak át. A bioerőmű fűszárú biomassza tüzelésű. A bioerőmű névleges teljesítménye 20 MW. Tovább a biomassza erőmű területén található a Bábaréti-tó is. A lakosság nagy része mezőgazdaságból él, míg a másik része a környező városokban dolgoznak. A munkanélküliségi ráta az aktívkorúak között a településen alacsony.⁹⁷

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

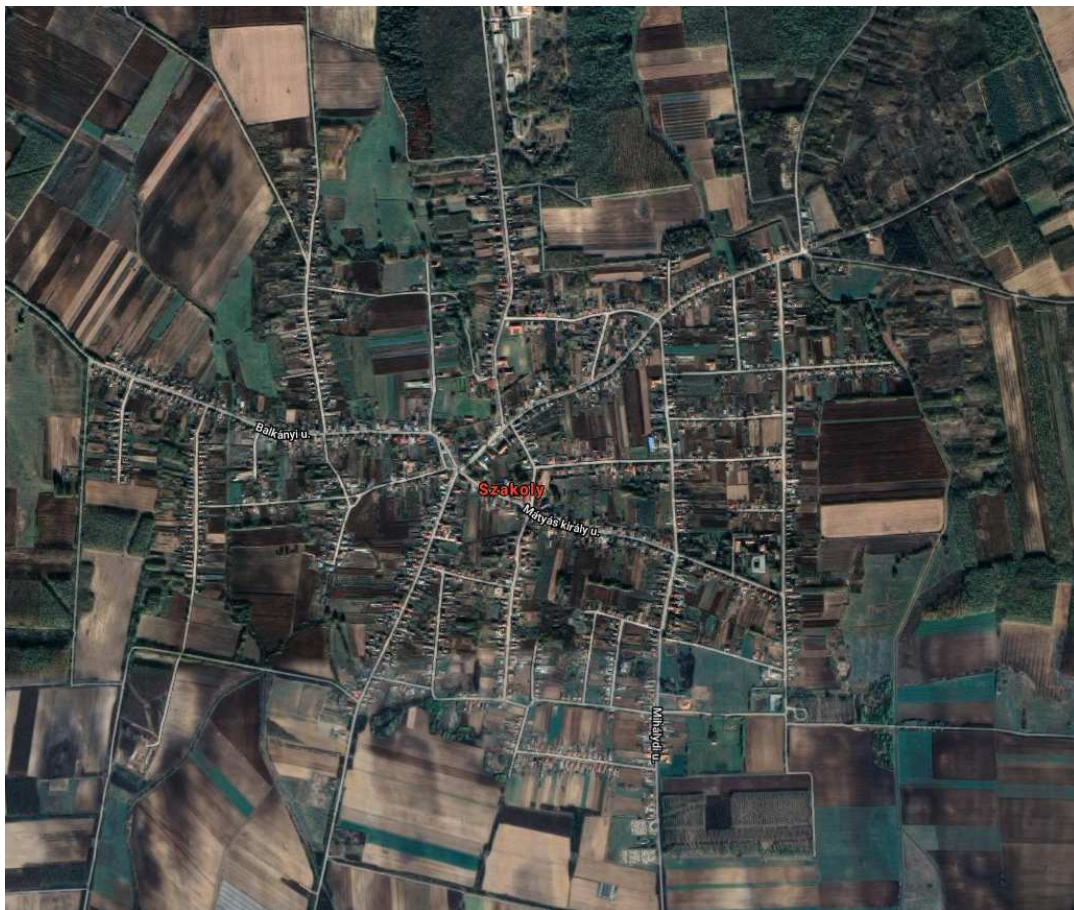
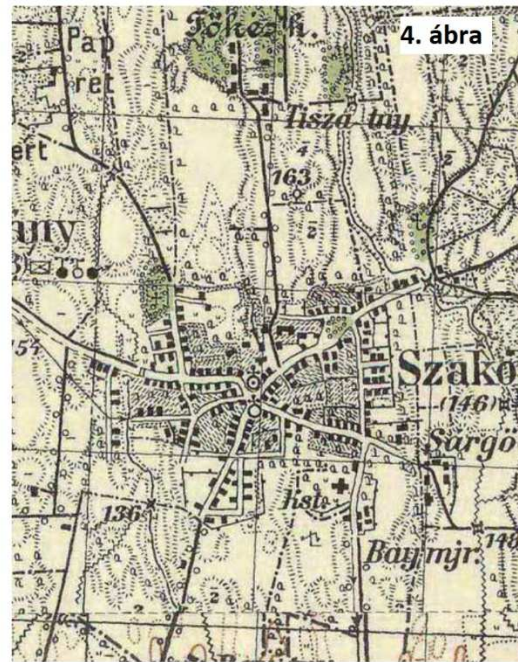
1.12.2.1. Tájéörténeti vizsgálat

A település tájhasználatának alakulása, változása az I. Katonai felmérés (1782-1785) (1. ábra), a II. Katonai felmérés (1819-1869) (2. ábra), a III. Katonai felmérés (1869-1887) (3. ábra), illetve Magyarország Katonai Felmérése (1941)⁹⁸ (4. ábra) történeti térképek vonatkozó szelvényein, illetve a Google Earth közelmúltban készült műholdfelvételein keresztül kerül bemutatásra.

⁹⁷ Forrás: Szakoly Község Önkormányzata – Településképi Arculati Kézikönyv 2017.

⁹⁸ Forrás: mapire.eu

Műholdfelvétel⁹⁹

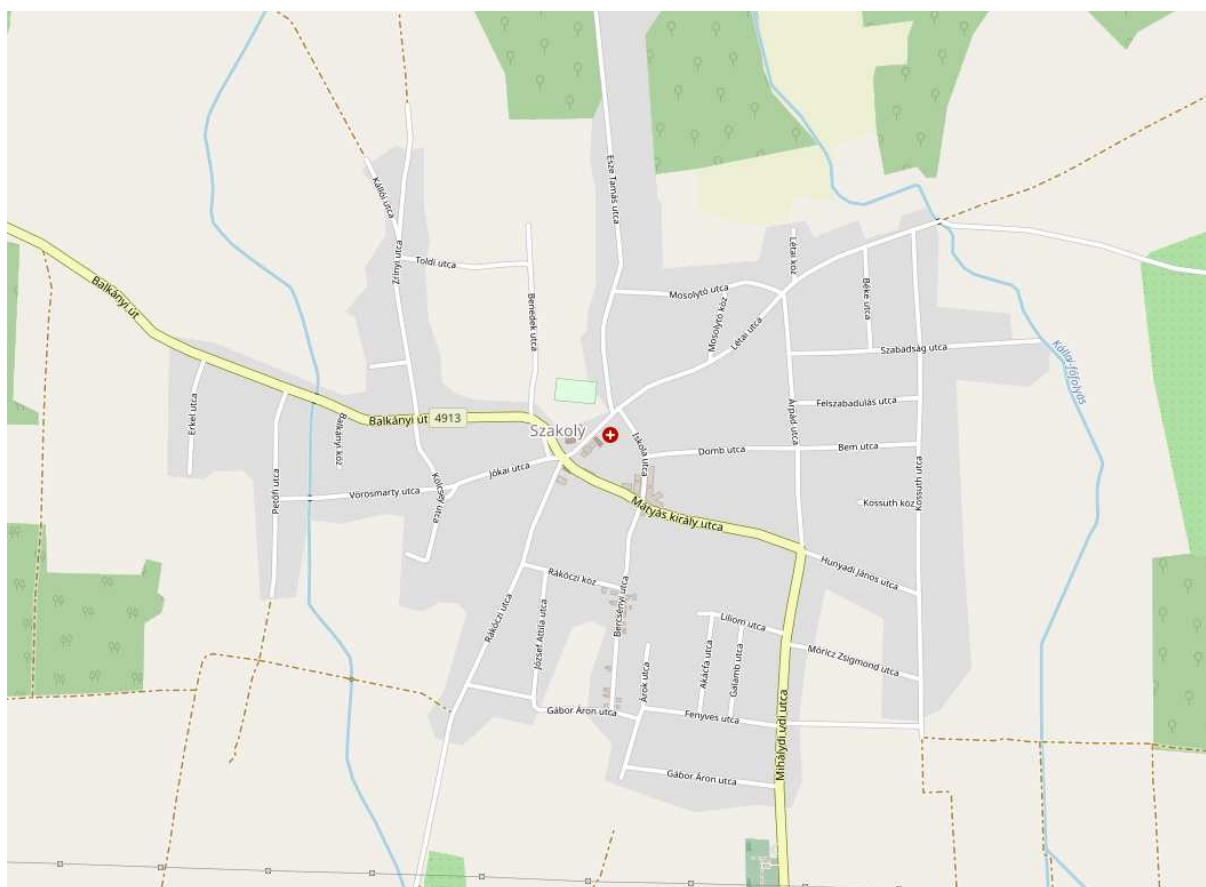
⁹⁹ Forrás: www.google.hu/maps

Az elmúlt cca 250 évet felölelő térképi ábrázolások vizsgálatát követően megállapítható, hogy a település jelentős fejlődésen ment keresztül az évek során. A térképeken jól kivehető, hogy a település lakott területeit mezők, legelők vették körül.

Alapvető változás a tájhasználatban annyiban várható, hogy az ún. „non food” mezőgazdasági szisztéma alapján előtérbe kerülnek az ipari növények termesztése, ez esetenként színesíti a tájat, mivel nagy felületű virágzó táblák is megjelenhetnek. Ezen mezőgazdasági területekre a nagyipari művelés a jellemző, mely iparág számottevő munkaerőt nem foglalkoztat.

A konyhakerti növények háztáji (őstermelői) gazdálkodása a lakosság kiegészítő kereseti forrása és a nyírségi vásár (Községi piac) mindennapi termékeivé válhatnak. A község tulajdonában levő művelés alá nem tartozó beépítetlen földterület és termőföldek hasznosítása a helyi mezőgazdaság szereplőivel átgondolandók (a kertészet és díszfaiskolai lehetőségek).

A település lakott területeinek terjeszkedés mértéke visszafogottnak nevezhető.

A település tájértéktára¹⁰⁰

A Nyírségnek a honfoglaló magyarok által itt talált utolsó természetes képe a síklápokkal, mocsarakkal, pusztagyepékkel tarkított erdőssztyepp lehetett, melynek uralkodó fafaja a tölgy volt. Ebből alakult ki a középkorban az a mozaikos táj, ahol kis falvak sokasága húzódtott meg, melyek lakói az erdős-lápos-buckás területen rét és legelőgazdálkodást, kis parcellákon szántóföldi művelést folytattak, s élvezték azt a terített asztalt, amit a gazdag természet nyújtott: az erdők gyümölcseit, a tocsogós laposok bőséges hal és vadtermését. A törökidőszak következtében a kis falvak többsége elnéptelenedett.

¹⁰⁰ Forrás: <https://www.openstreetmap.org>

A táj a XVIII., de főleg a XIX. századtól kezdett újra benépesedni, újjáépültek a falvak. A XIX. század második felétől kezdve felgyorsult a természet átalakítása, melynek nyomán kezdett kialakulni a táj ma ismert képe. A legnagyobb beavatkozás a térség vizeinek lecsapolása volt. Az ún. nyírvízmentesítő társulatok 1892-től kezdve csatornákkal hálózta be a területet, s a korábban lefolyástalan nyírvízlaposok vizét összegyűjtötték.

A vízrendezésnél jóval korábban, már a XVI-XVII. század török világa alatt megkezdődött az erdőterületek csökkenése, melyek helyét szántók, gyümölcsösök, rétek, homoki legelők foglalták el. Ezt tetézte a megmaradt erdők faállományának átalakítása, amikor a tölgyet a gyorsan növekvő, a szárazságot jobban tűrő akáccal váltották fel. Ez a folyamat, bár a XIX. században elindult, az I. világháború után gyorsult fel, amikor a 20-as évek fakonjunktúrájának idején az értékes, idős tölgyeseket fakereskedők vásárolták fel.

Az 50-es évektől az akác mellett egyre gyakoribbá vált a szintén tájidegen erdei és fekete fenyő, valamint a nemesnyár használata nemcsak az őshonos erdők felújítására, de a néhai homoki tölgyesek helyén létrejött silány szántók újra fásítására is. Az akác és a többi tájidegen fafaj a térség élővilágát, tájképét elszegényítette. Ráadásul az erdők tarvágás utáni kituskózása és mélyszántása nyomán eltűnt az erdei aljnövényzet és az erdőssztyepp jellegű növényzet túlnyomó része. Ez a folyamat pusztította ki a térségből a hóvirágot, a tarka nőszirmot, de igen súlyos csapást mért az egykor igen gyakori egyhajúvirág, tarka sáfrány és magyar nőszirm állományaira is.

A természetes táj pusztulásának folyamatára a „koronát” a természettel még viszonylag összhangban élő kisparszti életformát felváltó nagyüzemi gazdálkodás erőltetett és átgondolatlan meliorációi, gyeppusztítások, gyeppusztítások, kemizálása tették fel. Ennek nyomán sok vízállás, homoki rét, és legelő tűnt el örökre.

Bár a táj a változások ellenére sokat megőrzött ősi képéből, az erdők, legelők, rétek és szántók változatos hangulatából, az eredeti természet – a homokpuszták, láprétek, fűzlápok, keményfás ligetek, pusztai és gyöngyvirágos tölgyesek – a fent leírt folyamatok hatására szigetszerű maradványfoltokra húzódtott vissza. Ennek következménye a tájvédelmi körzet szétszórta, mozaikos jellege. Az utóbbi évtizedben újabb veszélyek öltöztek aggasztó méretet. A természetes élővilág megmaradt apró szigeteit a többnyire amerikai származású özönnövények fokozódó inváziója szorongatja. A gyepek rohamos pusztulását okozza, hogy az állattartás feltételei igen rosszak, ezért egyre kevesebb legelőre és kaszálóra van szükség.

A Nyugati- vagy Lőszös-Nyírség növényvilága

Évszázadok óta mezőgazdasági művelés alatt álló, vízben szegény, változatos domborzatú terület. A természetes növényzet túlélt a kisebb laposok vízállásos mélyedéseiben, illetve néhány mezsgyén, kunhalmon maradt meg. A táj erdőterületei kivétel nélkül ültetettek, a gyepek túlnyomó része másodlagos, intenzíven használt. A potenciális vegetáció zömét kitevő erdőpuszta elemei nyomokban is alig maradtak meg. A mélyebb részek szikes vegetációja ősfolytonosnak tekinthető, de jelentősen elszegényedett. A parlagok aránya elenyésző.

A táj gyepeinek többsége másodlagos, jellegtelen száraz vagy enyhén szikes, üde gyeppusztítások. Legkarakteresebb a szikes tómedrekben megmaradt szoloncsák (Nyírtelek, Nyíregyháza – Felsősimán), illetve szolonyec (Tiszaeszlár – Bashalom) sziki vegetáció zonációját őrző növényzet. A zömében eljellegtelenedett (nadasodott) szikes mocsarakat mézspázsitos szikfokok, bajuszspázsitos vakszikfoltok, fehér tippanos sziki rétek és szikes puszták maradványai övezik. Csak a táj nyugati peremén jelenik meg a hernyópázsitos és ecsetpázsitos szolonyec sziki rét és a padkás vegetációs mozaik. Néhány mezsgyén ismertek a száraz sztyepprétek erősen degradált foltjai.

Flórájának összetételét a nyírségi és a hajdúsági elemek erősen elszegényedett kombinációja határozza meg. Az erdőpusztai vegetációt néhány, a tájban igen ritka faj képviseli: kunkorgó árvalányhaj (Stipa capillata), törpemandula (Prunus tenella), parlagi rózsa (Rosa gallica), cingár gombafű (Androsace elongata), közönséges borkóró (Thalictrum minus). A szikeseken a jellemző specialista fajok meghatározók (sziki őszirózsa – Aster tripolium subsp. pannonicus, sziki üröm – Artemisia santonicum, kiskécskű aszat – Cirsium brachycephalum, vékony útifű – Plantago tenuiflora). Az özöngyomok térfoglalása jelentéktelen.

Gyakori élőhelyek: nincsenek; közepesen gyakori élőhelyek: [OB](#), [OC](#); ritka élőhelyek: [B1a](#), [OA](#), [B6](#), [F4](#), [F2](#), [F5](#), [F1a](#), [F1b](#), [B5](#), [B2](#), [B3](#), [D34](#), [RA](#), [RB](#), [RC](#), [P2a](#), [P2b](#), [A1](#), [A23](#), [H5a](#).

Fajszám: 400-600; védett fajok száma: kevesebb mint 20; özönfajok: akác (Robinia pseudoacacia) 2, Eleagnus angustifolia 1, selyemkóró (Asclepias syriaca) 1, aranyvessző-fajok (Solidago spp.) 1, bálványfa (Ailanthus altissima) 1.

A kistáj éghajlata mérsékelt meleg, száraz. Az évi napfénytartam 2000-2050 óra körül van, nyáron 810, télen 185 óra az átlag. Az évi középhőmérséklet 10-10,2 C. A legmelegebb hőmérséklet 34,2, a leghidegebb -17,5 C. A csapadék évi összege 530-570mm, DNY-on kevesebb. A csapadék napi maximuma 89 mm. Átlagosan 35 hótakarós nap van, a hótakaró 17 cm vastag. A kistáj ariditási indexe 1,23-1,33. Az uralkodó szélirány ÉK-i és D-i, sebessége 2,5-3 m/s. Kevés és szeszélyes eloszlású a csapadék, főként a szárazságtűrő fajoknak kedves az éghajlat.

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

A településrendezési terv települési-táji környezetre gyakorolt hatása nem minősül jelentősnek. A környezeti hatások a módosítások után szinten tartó, vagy az átminősítéseknek köszönhetően kedvezőbb környezeti állapotot eredményeznek. A módosítások nem eredményeznek az eredeti állapottól kedvezőtlenebb környezeti, tájképi változást.

A változtatások lokálisan az eredeti települési, táji környezetben a tájkép lényeges megváltoztatása nélkül valósítható meg és tartható fenn. A tájrendezési vizsgálatot, illetve értékelést a jelenlegi szerkezeti terv terület felhasználási és szabályozási elemeiben bekövetkező változtatási igény tette indokolttá.

A település teljes közigazgatási területe: 41,45 km², azaz 4144,5492 hektár. A külterületi táj tipikusan mezőgazdasági és erdőgazdálkodási táj, ahol a tájhasznosítás a lehető legnagyobb mértékben igazodott a domborzat és a talaj adta lehetőségekhez. A közigazgatási határon belül a földterületen jelentős mértékben szántóföldi növények termesztése, valamint erdőgazdálkodás a jellemző tájhasználati mód.

SAKOLY KÖZSÉG KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉN művelési ágak az alábbiak szerint tagozódnak¹⁰¹:

Földrészlet statisztika fekvésenként

Fekvés	Földrészletek száma	Egyéb önálló ÉPÜLETEK száma	Egyéb önálló LAKÁSOK száma	Összes terület (m ²)	Legkisebb földrészlet terület (m ²)	Legnagyobb földrészlet terület (m ²)	Átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	1412	4	2	3147795	24	31858	2229
külterület	1676	0	0	37132994	128	661989	22156
zártkert	722	0	0	1164703	93	18896	1613
Összesen	3810	4	2	41445492			

Fekvés	Összes terület (m ²)	Összes terület (ha)	Művelési ágak százalékos aránya az összterületből
belterület	3147795	314,7795	7,60
külterület	37132994	3713,2994	89,60
zártkert	1164703	116,4703	2,80
Összesen	41445492	4144,5492	100

¹⁰¹ Forrás: www.takarnet.hu (településkereső) A TAKARNET adatai még 2011. előtti adatokat mutat. <http://www.foldhivatal.hu/content/view/89/126/>

Földrészlet statisztika művelési áganként

Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Összes alrészlet terület (m ²)	Legkisebb alrészlet terület (m ²)	Legnagyobb alrészlet terület (m ²)	Átlagos alrészlet terület (m ²)	Művelési ágak százalékos aránya az összterületből
erdő	341	381	11948315	452	507259	31360	28,83
fásított terület	47	52	300766	404	26921	5784	0,73
gyümölcsös	195	221	3185940	277	121636	14416	7,69
kert	247	247	239837	93	1495	971	0,58
kivett	1849	1881	6000631	24	216146	3190	14,48
legelő	25	28	522548	490	98752	18662	1,26
nádas	12	12	64058	455	23992	5338	0,15
rét	186	220	1767613	418	69917	8035	4,26
szántó	1048	1900	17050183	128	190720	8974	41,14
szőlő	299	300	365601	465	8308	1219	0,88

A mezőgazdasági művelési ágak megoszlása¹⁰²

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

A néprajzi tájként is számon tartott Nyírség az Alföld észak-keleti részén található középtáj. Az ember 7-10 ezer évvel ezelőtt telepedett meg itt, a nagyobb települések főként a kilencedik században jöttek létre a honfoglalás idején. A táj nagy része Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében helyezkedik el, de vannak települések Hajdú-Bihar megyében, illetve a romániai Szatmár megyében is. Környezetétől szigetszerűen elkülönülő terület, az Alföld egy kisebb részétája. Felszínének kialakításában a folyók és a szél játszották a legnagyobb szerepet. A folyók hordalékkúpokat és elhagyott medreik mentén vastag üledéket raktak le. A hordalékkúpok anyagából a szél homokot halmozott fel. Jellemző geológiai képződményei a lösz, a barnaföld, a különböző homokformák, a futóhomok, az agyag és a tőzeg. A Nyírség öt tájegységre osztható fel: Közép-Nyírség, Északkeleti-Nyírség, Délkeleti-Nyírség (Nagykárolyi-homokhát), Dél-Nyírség (Ligetlaja) és Nyugati- vagy Löszös-Nyírség. A Bodrogtő a Bodrog és Tisza folyók közt elterülő természetföldrajzi kistáj, a Felső-Tiszavidék középtáj része. Két fő részre tagolható: az Alsó-Bodrogtőre és a Felső-Bodrogtőre. A Bodrogtőt nyugodtan hívhatjuk, a rejtett szépségek vidékének, de a vidéki, természeti, kulturális és esztétikai szépségek csak annak tárulkoznak fel, akik nem sietnek, nem felületesek és figyelnek az apró részekre, érdekességekre is. Aki a területet végig járja, az láthatja a hagyományos régi népi építészeti remekműveit, igaz kissé megfakult változatban.

A természetvédelmi szempontból valamilyen védettségi szintet élvező területek elsősorban a belterületől É-ra fekvő, vízfolyások menti legelő-kaszáló gyepek területek, de egy jelentős erdőfolt is ide tartozik. Kistájkataszteri besorolás szerint Szakoly a Nyírség kistáj területén helyezkedik el, így az épített és természeti környezetét egyaránt a kistáj geológiai sajátosságai határozzák meg.

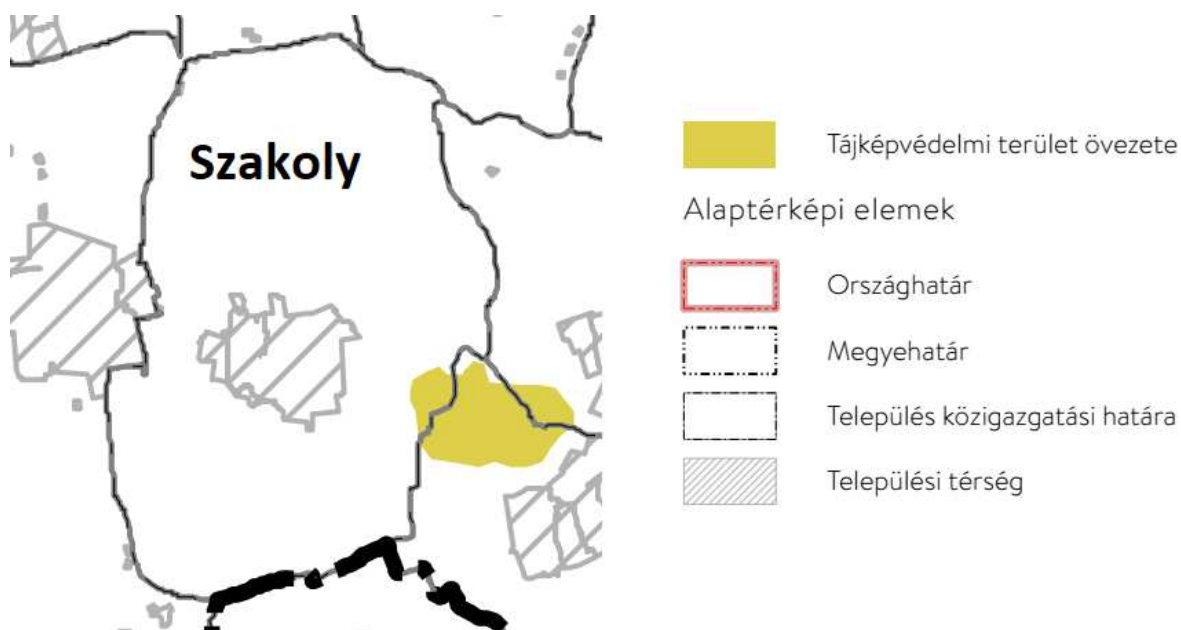
¹⁰² Forrás: www.takarnet.hu

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Jogszábállyal védetté nyilvánított történeti táj az ország területén nincs, de ha lenne, az országos jelentőségű tájképvédelmi övezet kellene, hogy legyen. Az övezet kijelölésénél alapvető szempont volt az egyes térségek tájképi változatossága, tájképi elemekben való gazdagsága és a tájképi érzékenysége. Ezzel összefüggésben a természeti értékekkel, Natura 2000 területtel való érintettségét is figyelembe vettük. Térségi jelentőségű kultúrtörténeti, tájszerkezeti értékek tekintjük a Nyíregyháza környéki bokortanyás térséget. Tájképvédelmi szempontból is kiemelt jelentőségű a már kialakított Szatmár-Bereg Natúrpark és a tervezett Bátorligeti Natúrpark térsége. Ezen elvek alapján a megye összefüggő térségi jelentőségű tájképvédelmi területei:

- A Tisza hullámtere a hullámtér és a települési területek közötti térséggel együtt;
- A Szamos hullámtere és a folyó menti területek;
- A Szatmár-Bereg Natúrpark településeinek területe;
- A tervezett Bátorligeti és térsége Natúrpark településeinek területe.

A település kis részben, az dél-keleti közigazgatási terület határainál érintett a térségi jelentőségű tájvédelmi terület övezetében.

Tájvédelmi terület övezete¹⁰³

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

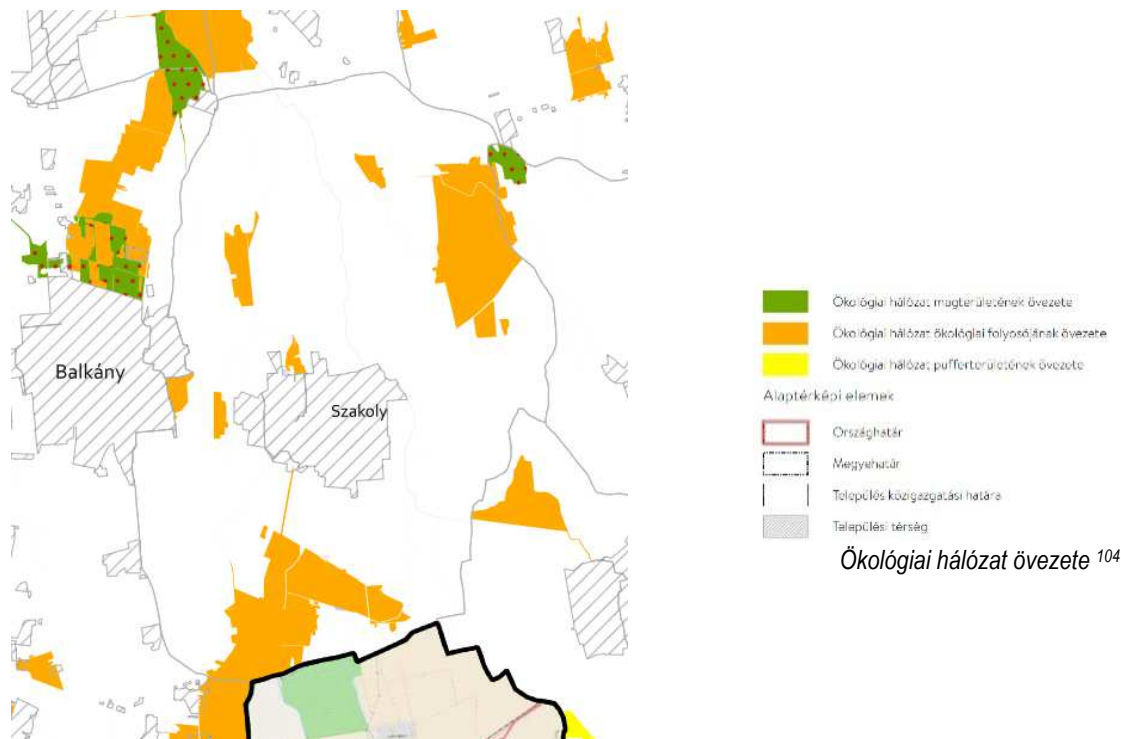
Az ökológiai folyosó övezetébe „olyan területek (többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok) tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, puffertületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására”.

Az előzőekben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával

¹⁰³ Forrás: OTRT – 2019. Környezeti értékelés – 3/4. melléklet

helyezhető el. Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető. A település közigazgatási területein az ökológiai folyosó élőhelymozaikokból áll, amely a magterületek környezetében, másrészt a két terület közötti telkek területei. Szakolyban magterület és ökológiai folyosó található a közigazgatási területen. A magterület a közigazgatási terület nyugati részein helyezkedik el, míg az ökológiai folyosó a nyugati és a keleti peremeken.

Országos védelem

NATURA 2000 VÉDELEM¹⁰⁵

Magyarország az Európai Unióhoz való csatlakozás pillanatától Magyarországra is érvényes a két uniós direktíva, a Madárvédelmi- és az Élőhelyvédelmi Irányelv.

Ezek értelmében hazánk köteles volt közösségi jelentőségű természetes élőhelyei, valamint állat- és növényfajai védelmében területeket kijelölni, amelyek így az EU ökológiai hálózatának, a Natura 2000 hálózatnak a részévé váltak. A hálózat eszméjére nevéből is következtethetünk: értékes természeti területek, élőhelyek többé-kevésbé összefüggő láncolata, amelyek az eredeti európai élővilágot őrzik.

A kijelöléssel hazánk területének közel 21%-a lett Natura 2000 terület. Az eredeti védett területeink csaknem mindegyike bekerült a hálózatba, de ezeken kívül további körülbelül 1.2 millió hektár kap uniós védettséget. Nem csoda hát, hogy ezek között igen nagy százalékban vannak mezőgazdasági területek, gyepek, tavak, folyók, erdők, ahol évszázadok óta gazdálkodás folyik.

Európában a szó szoros értelmében vett "vadon" elvétve található, a táj képét oly régóta formálja az ember, hogy még a természetesnek tartott élőhelyek túlnyomó többsége is így vagy úgy őrzi annak keze nyomát. Európában ezért különösen igaz, hogy a biológiai sokféleségnek meghatározó eleme az a bonyolult kapcsolatrendszer is, amely összeköti az embert a természettel: a háziasított állatok és nemesített növények sokfélesége, a különböző földhasználati praktikák.

A Natura 2000 területek védelmében tehát különösen hangsúlyos a gazdálkodók, a fenntartó, hagyományos gazdálkodási módok szerepe. Általánosságban elmondhatjuk, hogy a Natura 2000 hálózattal a rezervátum-

¹⁰⁴ Forrás: SZSZMTRT – 3/1. melléklet

¹⁰⁵ Forrás: www.natura.2000.hu Területek, fajok térképe, illetve 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet

szzerű védelem helyett a társadalmi, kulturális, gazdasági és természetvédelmi érdekek összehangolására alapozó megóvás kerülhet előtérbe:

A Natura 2000 területek helyrajzi számos listája az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján került meghatározásra.

Szakoly Közigazgatási területén nincs kiemelten kezelt Natura 2000 terület.

1.12.3.3. ökológiai hálózat

A kiemelt természetvédelmi oltalom alatt nem álló (sem törvény erejénél fogva, sem egyedi jogszabállyal nem védett) természetes és természetközeli élőhelyek fennmaradását, megőrzését a Nemzeti Ökológiai Hálózat biztosítja. Az ökológiai hálózat funkcionális eleminek, a kiemelten védendő magterületek, az ezeket összekötő ökológiai folyosók, valamint a pufferterületek, rehabilitációs területek hálózatának kiemelkedő jelentőségű szerepük van az élőhelyek folytonosságának biztosításában, mely a flóra és fauna elemeinek megfelelő életteret biztosítanak.

A holisztikus, integrált és környezetileg fenntartható megközelítések elősegítése a községi területek kezelése terén, a funkcionális Községi területeken belül olyan ökológiai szemléleten alapuló megközelítések támogatása, amelyek felismerik a Községek és a vidék egymástól való kölcsönös függését, és ezzel javítják a településközpontok és a környező vidéki területek kapcsolatát.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A táj ökológiai, ökonómiai és tájképi értékeit rontó tevékenységek tájhasználati konfliktusok forrásaivá válhatnak. Funkcionális, tájhasználati konfliktusokat az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okoznak.

Tájökológiai tájhasználati konfliktusról beszélünk, az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területfelhasználási módok fennállása esetén. Hiányoznak a mezővédő-útvédő erdősávok, erdőtömbök, melyek ökológiai hatásukkal és megjelenésükkel jelentős mértékben gazdagíthatnánk a tájat, hozzájárulhatnak az erdősült területek méretének növeléséhez.

A település bel- és külterületén egyaránt fellelhetőek különböző fokú tájhasználati konfliktusok, amelyek kezelése mind tájkép, mind pedig településképi és közjóléti szempontból kiemelten fontos.

Ipari területek vizuális megjelenése: A közigazgatási terület egészére jellemző, általános tájhasználati konfliktusként lehet említeni a mezőgazdasági és ipari telepek, üzemek vizuális problematikáját. A települési belterület és külterület határában elhelyezkedő, új ipari létesítmények vizuális tájba illesztése még megoldásra vár. Ezek kezelésére létezik szakmai eszközrendszer. Ennek alkalmazási lehetőségeit mindenképpen célszerű megvizsgálni.

Elektromos légvezetékek problematikája: Általános települési vizuális képet érintő konfliktusként még az elektromos légvezetékek problematikáját lehet említeni.

Illegális hulladéklerakás: Mind külterületet, mind pedig belterületet érintő konfliktus az illegális hulladéklerakások kérdésköre. Ezen hulladéklerakatok felszámolását nem csak vizuális, hanem közjóléti szempontból is kiemelt jelentőséggel kell kezelni.

Kulturális építmények, területek történeti környezetének problémája: Elsősorban a műemlékek, műemléki épületek és környezetük megközelítéséről beszélünk.

1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

A település zöldfelületi rendszerét annak külterületén és belterületén elhelyezkedő, növényzettel borított területek adják. A rendszer elemzése szempontjából célszerű elkülönítetten kezelni a települési külterületi és belterületi zöldfelületeket.

A települési zöldfelületeket a használhatóságuk szempontjából három típusba soroljuk:

- a korlátlanul látogatható (árokpart, út menti zöldsáv, parkok),
- a korlátozottan látogatható (temető, sportpálya),
- a magánterület.

A különböző típusú zöldfelületek együttesen illeszkednek bele a térségi, tágabb ökológiai hálózatba.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületi rendszereket egy településen elsősorban a funkcionális, esztétikai, vizuális szempontok szerint kell kialakítani. Szakoly zöldfelület gazdálkodása kedvező, mivel laza szerkezetű beépítéssel bír, így a közterületi és magántulajdonú zöldfelületek együttesen a települési belterület nagy részét adják.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A község beépítettségéből fakadóan a zöldfelületi ellátottság elegendő, növelése a későbbiekben célszerű. A zöldfelületekre nagyfokú igényesség jellemző. A belterületi zöldfelületi ellátottság egyik legfontosabb eleme a közterületeken, valamint az intézmények telkein megjelenő zöldfelületek összessége. A lakosság zöldfelületi ellátottságában is fontos szerepet kapnak a lakóházak telkein belül megjelenő zöldfelületek. Ezen felületek elsősorban magáncélú rendszerelemek, amelyek lokálisan, csak az őket használni tudók (tulajdonosok) számára képesek jótékony hatást gyakorolni.

A közcélt szolgáló zöldfelületi egységek a település magasabb szintű, az előző fejezetrészekben már részletesen tagolt zöldfelületi rendszerébe illeszkednek. Ezen területek elsősorban a település központja, illetve széle köré illeszkedően helyezkednek el, amelyek ezáltal nem tudnak közvetlenül részt venni az egyes városrészek lokális, közcélú zöldfelületi ellátottságában.

A település központjában elhelyezkedő közpark, az attól kissé távolabb lévő zöldfelületi egységek (pl. sportpálya), valamint a lakóterületen lévő játszótérek méreteiket és mennyiségüket tekintve jelentősen mértékben járulnak hozzá a lakosság közcélú zöldfelületi igényeinek kielégítéséhez.

Növényzet:

A természetes növénytakaró a nyír és a tölgy volt, ám napjainkra csak a Nyírség területének 10-12%-án találhatóak tölgyerdőket, helyette jellemző az akác. A természetes vegetáció csökkenésének oka elsősorban a mezőgazdasági termelés. A Nyírség növényzete az Eupannonicum flóraidékbe, azon belül is Nyírségense flórajárásba tartozik.

Jellemző társulások:

- Erdőtársulások: tölgy-kőris-szil ligeterdők, fűz- és égerlápok, pusztai tölgyesek, gyöngyvirágos tölgyesek
- Nyílt társulások: homokpusztagyepek, rétek, homoki legelők
- Lágyszárúak: nádfélék, tőzegeper, magyar kökörccsin, debreceni csomolya, réti angelica

Utcafásítások:

A legjelentősebbek a gyümölcsfák, fenyőfélék, vérszilvafák, nyírfák, hársfák, nyárfák, melyek az intézményterületen, utcafásításban, előkertekben jelennek meg.

A település utcái gyakorlatilag fásítatlanok, ez alól kivétel a Blaha Lujza utca, melyen néhány csoportban, közterületi fákat találunk, és a meggyfák kivételével nagyobb részük nem áll össze fasorként kezelhető állománnyá.

A lakótelkek kertjei:

A terület növényzetének jelentős részét a telkek növényzete jelenti. A telkek növényzete a tulajdonos egyéniségétől függ, így az előkertekben örökzöldek, fenyők, évelők, rózsák és egynyáriak növények találhatóak. A díszkertekben rózsafajták, loncok, fagyalok, borbolya, borostyánok kerültek telepítésre.

A telkeket három részre osztják a kapukkal ellátott belső kerítések: első, középső és hátsó udvar. A hátsó udvar mögött kezdődik a kert, újabb kapuval és kerítéssel leválasztva. A háztáji kert jelentős részét gyümölcsösök, zöldszékes kertek foglalják el. Az egész belterületen gondozott kertek a jellemzőek, a növényállomány széles skálája megtalálható.

Közparkok:

A település nem rendelkezik közparknak nevezhető zöldfelülettel.

Intézmény kertek:

Jelentősnek mondhatók a templomok, az iskolák, valamint a temető kertjei, melyek mind méretükben, mind kialakításukban és növényzetük életkorában és állapotában meghatározó.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A település belterületén lévő, illetve a belterülethez kapcsolódó, a Község térszerkezetét, arculatát, klimatikus viszonyait befolyásoló zöldfelületi rendszer elemeit illetően elmondható, hogy a meglévő, közhasznú, közcélú zöldfelületek gondozottak, a település magja értékes növényállománnyal rendelkezik.

Az utcákat kísérő zöldsávok állapota vegyes képet mutat. A település morfológiájából adódóan jellemzően szűk, kanyargós utcák fás növényállománnyal történő ellátása, egységes utcafásítás kialakítása nehezen megoldható. Mindezt tovább nehezíti a település közterületeit behálózó, az utcákat követő légvezetékek, közműoszlopok rendszere is. A meglévő közterek, az utcákat kísérő zöldsávok fejlesztése, a növényanyag lehetőség szerinti bővítése, a település arculatát, az utcaképeket negatívan befolyásoló, rontó elemek felszámolása javasolt.

Szakoly községben a biológiailag aktív területek aránya elfogadható. A település adottságai miatt a zöldfelületek kiterjedései megfelelőek, mennyiségileg javíthatók.

Szakoly községben meglévő zöldfelületi rendszer alapvető problémái:

- a kül- és belterületek közötti zöldfelületi kapcsolat nagyrészt hiányzik,
- a meglévő utcai fasorok mentén további facsometék ültetése indokolt,
- a lakóutcák nagyon vegyes kiültetésűek,
- néhány intézménykertben a növényállomány állapota gondozást igényel,
- a temető főbb útjai mellett facsometék, fasor ültetése javasolt, a sírok között növények ültetése indokolt,
- a település játszótereinek kialakítása, műszaki állapota javításra, illetve karbantartásra szorul.

1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

A természeti és társadalmi törvényszerűségek hatására alakult ki Szakoly településszerkezete, a természetföldrajzi viszonyokon alapulva jött létre, melyek változásai hosszabb időt ölelnek fel. A természeti tényezők: domborzat, vízrendszerek, szél, napfény, csapadék stb. közül az első kettő befolyásolja legerőteljesebben a települések szerkezetét. Mai jellege szerint Szakoly halmazfalú. A szalagtelkeken külön-külön álló épületek ritkábban soros, gyakrabban kétsoros sorban csatlakoznak egymáshoz. Paraszttudvaraira a tagolt épületrendezés volt a jellemző. Igazgatási, oktatási és egyházi épületek fordulnak elő, melyek általában előkertes kialakítással szabadonálló épületek. A településrészen található lakó épületek általában oldalhatáron álló módban helyezkednek el sorban egymás után 2-3 méteres előkerttel magastető tetőkialakítással.

Nyeregterős és többszintes épület jellemző. A településkép egységességét a hasonló karakterű épületek többsége erősítheti. Ezért az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben, az arányos illeszkedés az elvárás. Külön oda kell figyelni az épületek utólagos hőszigetelésekor az épület egésze kerüljön felújításra. Ekkor a színezés, a nyílászáró csere is illeszkedjen a környezetéhez. Ugyanerre tetőfedések cseréjénél is gondolni kell. A nagy – teljes közintézményeknél a szabadon álló épület elhelyezés a jellemző. Ez esetben az utcaépi megjelenés magastetővel javasolt. A tető gerincvonala a kialakult beépítéshez igazodjon. Nem lehet egyértelműen állást foglalni az utcával párhuzamos, vagy merőleges tető kialakítása mellett. Fontos, hogy megjelenése az utcaképhez igazodva, de ne hivatkozva alakítsa, fejlessze a belső településképet. Ez megjelenhet eltolt tetősíkkal is. Az épületek általában kontyterős vagy sátozott kialakításban fordulnak elő, ettől eltérni csak szélesebb telek esetén javasolt, az egyszerű nyeregterős nem jellemző.

Az épületek általában nyeregterős (vagy csonka kontyolt nyeregterős) kialakításban fordulnak elő, ettől eltérni csak szélesebb telek esetén javasolt. A településközpontban a lakóépületek változó telepítést és épület elhelyezés következtében jöttek létre. A melléképületek elhelyezésénél is körültekintően kell eljárni. A kiegészítő gazdasági épületek kialakításánál ügyeljünk arra, hogy az utcai homlokzatra közvetlenül ne legyen hatása. A főépület folytatásaként jelenjenek meg. Célszerű ezen helyiségek kialakítása a főépülettel összhangban, együtt tervezve megvalósítani. Az utcai kerítés kialakításánál a környezet szép példát vegyünk figyelembe. Próbáljunk meg hozzájuk igazodni. Illeszkedő kerítés megvalósítására törekedjünk, szerkezetét és színét gondosan válasszuk meg. A teljesen tömör vagy dróthálós kerítés kialakítása nem jó megoldás. A részben áttört kerítést részesítsük előnyben. Az oldalsó és hátsó kerítések kialakításánál az anyag és forma megválasztásánál már a szomszéd féltől való saját intimszféra megvédésére kissé zártabb, rejtettebb kerítés alkalmazható. A településen főleg a főutcán a kétoldali manapság szabálytalan beépítés jellemző. Figyelembe kell venni, hogy az épületek felújítása során ezeket a szabálytalanságokat szükséges megszüntetni, vagy korrigálni a szabályossági forma irányába. A község településkép szempontjából legmeghatározóbb területe a településközpont. A településkép egységességét a hasonló karakterű épületek többsége erősítheti. Ezért az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben, az arányos illeszkedés az elvárás. Külön oda kell figyelni az épületek utólagos hőszigetelésekor az épület egésze kerüljön felújításra. Ekkor a színezés, a nyílászáró csere is illeszkedjen a környezetéhez. Ugyanerre tetőfedések cseréjénél is gondolni kell.

A település jellege eredetileg egyutcás, szalagtelkes. Orsó alakúan kiöblösödő, középkori eredetű központja – ma ezt a Kossuth és a Szabadság utca veszi körül- Alsóvégre és Felsővégre osztotta a községet. Az évek során a település egyutcás jellege megváltozott, az észak-déli tengely mellett, egy kelet-nyugati irányú tengely is jellemzi a községet, mely egyúttal gazdasági tengelynek tekinthető. A község legelső és legnagyobb utcája, a Kossuth utca.

A település megőrizte eredeti jellegét, jellegzetes orsós faluközpontját. A település szalagtelkei egysoros beépítésűek, az épületek előtti kiskerttel, mögötte –mindig különállóan- melléképületekkel, ólakkal, csúrral és egyéb építményekkel, általában kerítéssel részekre osztott udvarszakaszok kialakításával. Jelenleg a két főbb utcájára fűződik fel tizenhárom mellékutcája. Hét külterületi lakóhelye van, melyek lakóinak száma 36 fő.

A belterülete még mindig kialakulóban van, tartalék területekkel bír, a belterületi mezőgazdasági területek is beépíthető területek közé sorolandók. A tömbfeltárás és telekosztások is építési lehetőséget nyújtanak.

A XIX. század végén nemcsak a faluban álltak még földházak, a település határában is. A régebbi típusú, talpgerendás, favázás, paticsfalu, szalmával fedett lakóépületeket a XVII.század végétől fokozatosan a rakott-, vagy verffalás, későbbiekben pedig vályogból épült házak váltották fel. Az előkertesen kialakult épületek már háromsztatúák, melyek jellemzője a két szoba, közöttük pitvaros konyha. A konyha kéménye ekkor még tapasztott sövényből készült.

A XIX. század végén oldalkamrás alaprajzú, tapasztott, fehérre meszelt, földpadlós épületek elő-és oldaltornácot kaptak. A hátsó végükön lekertyolt épületek a közterület felől fűrészelt deszkával díszített oromfallal lettek ellátva. A szabadkéményeket már téglából kezdték falazni. A századfordulón épített vagy átépített épületek már kőből vagy téglából épültek.

A legjelentősebb gazdasági épületek a ló-és tehénistállók voltak. Az épületek vert, ritkábban vályogfalúak, oromfalasak, nyeregtetősek és zsuppal fedettek. A kisebb méretű épületek, csűrök fa-, helyenként „kőlabasak” és deszkával borítottak. Az összes többi melléképület pedig fonott sövényből, fából vagy deszkából, lécből, valamint napraforgószárból kerültek kialakításra.

A népies stílusban épült lakóházak közül az alábbiak a legjelentősebbek: Kossuth út 56., 58. és a Kossuth út 86.

Maga a kifejezetten lakóterület egyedi telkekből áll, a fő lakófunkció mellett az ingatlanokon háztáji állattartás, szántóföldi növénytermesztés és gazdálkodás folyik. Az intézmények a település központjában helyezkednek. A centrumot körülölelve mezőgazdasági, szántóterületek, rét, gyeplő, legelő, gyümölcsös, illetve erdőterületek határolják. A szabálytalan alakú belterület egy álló téglalapba illeszthető be, melynek területébe mélyebb vizes területek és azokat átszelő csatornák is bekerültek. Szakoly külterületének nagy kiterjedésű lakott helye nincs, de körülbelül hét kisebb megtalálható, melyeknek így is nagy része már nem lakott. Az erdőit jellemzően akác borítja, de jellemző még a nyárfa, fenyők, tölgyesek, elenyésző területén pedig éger-, fűz és nyírfák találhatóak. A gyeplő, rét, legelő pedig az állattartás színhelyéül szolgálnak.

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A földrajzi adottságok meghatározzák a település beépített területeit.

Szakoly község tipikus mezőgazdasági jellegű, magyar alföldi karakterű település. Terület-felhasználás szempontjából lakóterület, alapfokú ellátással. A belső településkép szerves fejlődését torzították a már említett 1970-es és 1980-as évek lakásépítési programjai. A heterogén belső településkép azonban általában így is emberléptékű, barátságos ma is. A jövőben a településen az átépítés mellett a (lakó) épületek felújítása lesz a jellemző, beleértve a kerítés, a belső udvar (kert) átépítését is. Az építési munkákkal, a felújításokkal a településkép kedvező alakítását lehet elősegíteni. Ehhez (is) ad építészeti ajánlásokat a kézikönyv az építetőknek, a településképért tenni akaró lakosságnak. Szakoly településtörténeti, és –szerkezeti fejlődésével összhangban alakultak ki lakóterületi egységei, illetve azok jellemzői. A telkek morfológiája és a Község beépítési karaktere szerint halmazos település.

A halmaztelepülés az alföldi községekre jellemző, organikusan nőtt településforma. Utcahálózata, telkei, sőt az épületek elhelyezése is nélkülözi a geometriai szabályosságot. A látszólagos rendezetlenség azonban sajátos, környezetre érzékeny belső logikát mutat. Az épületek helykiválasztását leginkább a mikrokörnyezeti-mikrodomborzati adottságok határozták meg, azaz a legkisebb kellemetlen terepalakulatokat is elkerülték. A korai halmaztelepülésekben a sátrak, veremházak építését feltehetően nem előzte meg a mai értelemben vett utcák és lakótelkek kialakítása sem (ehelyett spontán kijárt járóvonalak és árkos-sövényes telekkijelölés volt jellemző, ez utóbbi is csak a települések egy részében). Az utcák elkülönítése, legalizálása és a telekhatárok rögzülése csak később történt, így azok esetlegesek lettek (gyakoriak a hirtelen útirányváltások, beszükülések vagy kiöblösödések (Tóth 2000)). A telektömbök belsejében fekvő telkek egy részét sokáig csak idegen telkeken vagy zsákutcán át lehetett megközelíteni, ez az egyes telektömbök lakóinak (használóinak) közös származására, ill. a közös telek későbbi több részre osztására utalhat (Mendöl 1932).

Szakoly belterületének nagy részét a falusias lakóterület teszi ki, de a központ környékén kertvárosias lakóterületekkel is találkozhatunk. Ezekben a területekben lakóházak találhatóak, melyeknek a legnagyobb része még XX. század elején épült. A település lakóépületeinek kis része lakatlan, ezek az épületek pusztulásra vannak ítélve.

A község közepén településközponti vegyes terület található, ahol a legtöbb közintézmény egymástól közel helyezkedik el. Ebben a területben található meg a református templom, a Polgármesteri Hivatal, az általános iskola és óvoda, posta, kereskedelmi és vendéglátói egységek, terek és szobrok. A község első telkei mezőgazdasági tevékenységre rendezkedtek be. A lakóépületen kívül számos melléképületet kaptak a telkek. Általában a keskeny szélességű telken az északi oldalra épült fel a háromosztatú parasztház, melynek utcára eső részén a szoba állt, mögötte lakókonyha egy tűzhellyel, és a hátsó traktusban a tároló helyiség volt.

A lakóépületet legtöbbször oldalhatárra építették, amely a szomszéd teleken élők nyugalmanak elengedhetetlen feltétele volt.

Az udvarok és lakóépületek közötti állandó váltás eredményeként alakultak ki a település faluképei. Az oldalhatár mellett épült háromosztatú lakóházak lehetőséget nyújtottak arra, hogy a kert hátsó irányába bővülést alakítsunk ki, amelyek állattartó és gazdasági épületegységekből állt. A XIX. században az épületek tornáccal is bővültek, melyek az átmeneti tárolásra szolgáltak.

A lakóterületek gyűrűt képeznek a település központja körül. A lakótömbök szinte majdnem teljes egészében mentesek a közösségi, igazgatási funkcióktól. A települési környezet minőségében érezhető különbségeket leszámítva, funkcionális és ellátási szempontból azonos a helyzetük a településszerkezetben.

A gazdasági célú területek elsősorban mezőgazdasági, feldolgozó, termelői tevékenységet folytató vállalkozások telephelyeül szolgálnak, melyeknek elhelyezkedése kedvező. A gazdasági területek a településtől keletre, nyugatra, és a településen belül a központtól kissé délre találhatóak.

A terület az állattartásra is hasznosítható különleges mezőgazdasági üzemi területek, - jellemzően az új, illetve átalakuló mezőgazdasági majorok területei. A területen a növénytermesztés, és az állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és tárolás építményei helyezhetők el. A település közigazgatási területén a lakóövezettől keletre és nyugatra található meg ez a terület.

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

A teljes közigazgatási terület 4144,5492 ha. Ebből 3713,2994 ha (89,60 %) külterület, 116,4703 ha (2,80 %) zártkert és 314,7795 ha (7,60 %) belterület.

SAKOLY KÖZSÉG KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉN művelési ágak az alábbiak szerint tagozódnak¹⁰⁶:

Földrészlet statisztika fekvésenként

Fekvés	Földrészletek száma	Egyéb önálló ÉPÜLETEK száma	Egyéb önálló LAKÁSOK száma	Összes terület (m ²)	Legkisebb földrészlet terület (m ²)	Legnagyobb földrészlet terület (m ²)	Átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	1412	4	2	3147795	24	31858	2229
külterület	1676	0	0	37132994	128	661989	22156
zártkert	722	0	0	1164703	93	18896	1613
Összesen	3810	4	2	41445492			

Fekvés	Összes terület (m ²)	Összes terület (ha)	Művelési ágak százalékos aránya az összterületből
belterület	3147795	314,7795	7,60
külterület	37132994	3713,2994	89,60
zártkert	1164703	116,4703	2,80
Összesen	41445492	4144,5492	100

Földrészlet statisztika művelési áganként

Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Összes alrészlet terület (m ²)	Legkisebb alrészlet terület (m ²)	Legnagyobb alrészlet terület (m ²)	Átlagos alrészlet terület (m ²)	Művelési ágak százalékos aránya az összterületből
erdő	341	381	11948315	452	507259	31360	28,83
fásított terület	47	52	300766	404	26921	5784	0,73
gyümölcsös	195	221	3185940	277	121636	14416	7,69
kert	247	247	239837	93	1495	971	0,58
kivett	1849	1881	6000631	24	216146	3190	14,48
legelő	25	28	522548	490	98752	18662	1,26
nádas	12	12	64058	455	23992	5338	0,15
rét	186	220	1767613	418	69917	8035	4,26
szántó	1048	1900	17050183	128	190720	8974	41,14
szőlő	299	300	365601	465	8308	1219	0,88

A mezőgazdasági művelési ágak megoszlása¹⁰⁷

¹⁰⁶ Forrás: www.takarnet.hu (településkereső) A TAKARNET adatai még 2011. előtti adatokat mutat. <http://www.foldhivatal.hu/content/view/89/126/>

¹⁰⁷ Forrás: www.takarnet.hu

A szántóterületeknek a túlnyomó többsége kiváló és jó minőségű osztályba tartozik. A legelő, rét, gyümölcsös területek jellemzően jó minőségű osztályba tartoznak.

Az erdő területek az alacsonyabb fokozatú minőségű osztályba tartoznak, és jellemzően a közigazgatási területen elszórtan találhatóak.

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A község beépítésre szánt területe a következő terület-felhasználási egységekbe sorolt¹⁰⁸:

Ssz.	Beépítésre szánt területek		Beépítésre nem szánt területek	
1.	Lakóterület	<i>Kertvárosias lakóterület</i>	Közlekedési és közmű területek	<i>Közutak</i>
		<i>Falusias lakóterület</i>		<i>Kötőtpályás közlekedési terület</i>
2.	Vegyes terület	<i>Településközpont vegyes terület</i>	Zöldterületek	<i>Közkertek területe</i>
3.	Gazdasági terület	<i>Gazdasági kereskedelmi terület</i>	Erdőterületek	<i>Gazdasági erdő területe</i>
		<i>Ipari terület</i>		<i>Védelmi erdő terület</i>
4.	Különleges terület	<i>Nagyterjedésű sportolási célú terület</i>	Mezőgazdasági terület	<i>Kertes mezőgazdasági terület</i>
5.		<i>Temető területe</i>		<i>Általános mezőgazdasági terület</i>
6.		<i>Mezőgazdasági üzemi terület</i>		<i>Korlátozott használatú mezőgazdasági terület</i>
7.		<i>Szennyvízkezelő terület</i>	Vízgazdálkodással összefüggő terület	
8.		<i>Közmű- és hírközlési létesítmények terület</i>		

A község területén a beépítésre nem szánt területek az építési használatuk általános jellege, valamint sajátos építési használatuk szerint a következő terület-felhasználási egységekbe sorolhatók:

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

A Község intézményi ellátottsága a hasonló nagyságrendű falvakéval egyezik meg. Az intézményi területek többsége Szakoly közigazgatási területének vonzáskörzetére terjed csak ki.

Hivatal:

- Szakoly Község Önkormányzata

Oktatási, nevelés intézmények:

- Szakolyi Micimackó Óvoda
- Szakolyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium

Kulturális intézmények:

- IKSZT (Integrált Közösségi Szolgáltató Tér) Petőfi Sándor Művelődési ház
- Móricz Zsigmond Községi Könyvtár

Egészségügy:

- Egészségügyi Központ
- Védőnői szolgálat

¹⁰⁸ Forrás: Nyírségterv Kft. – saját szerkesztés

Sport:

- Sportpálya

Szociális intézmények:

- Szociális Szolgáltató Központ
- Idősek otthona

Egyéb közintézmények:

- Temető
- Posta

Intézmények illetékessége¹⁰⁹:

Intézmény típusa	Központ	Eljutási idő Óra:Perc	Távolság km
Építésügyi Hivatal	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Építésügyi körzetközpont	Nyírbátor	0:30	26,455
Fogyasztóvédelmi Felügyelőség	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Gyámhivatal	Nagykálló	0:20	16,278
Járási Hivatal	Nagykálló	0:20	16,278
Katasztrófavédelmi kirendeltség	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal	Nyírbátor	0:30	26,455
Kistérségi ÁNTSZ	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Körzeti Földhivatal	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Megyei földhivatal	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szerv	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	Debrecen	0:49	43,99514
Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Megyei Kormányhivatal Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság	Debrecen	0:49	43,99514
Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Megyei népegészségügyi szakigazgatási szerv	Nyíregyháza	0:37	31,37609
MKh. Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerveinek Munkavédelmi Felügy.	Nyíregyháza	0:37	31,37609
MKh. Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerveinek Munkaügyi Felügy.	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Munkaügyi központ kirendeltsége	Nagykálló	0:20	16,278
NeKI Kirendeltség	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Adó Főigazgatósága	Debrecen	0:49	43,99514
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatósága	Debrecen	0:49	43,99514
Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Polgármesteri hivatalok	Szakoly	0:0	0
Rendőrkapitányság	Nyírbátor	0:30	26,455
Szociális és gyámhivatal	Nyíregyháza	0:37	31,37609
Városi Bíróság	Nyírbátor	0:30	26,455
Vízügyi Igazgatóság	Nyíregyháza	0:37	31,37609

*Az elérési idők meghatározása során az országos közúthálózaton, illetve a belterületen a KRESZ által meghatározott általános sebességkorlátozásokkal (130, 110, 90, 50 km/h), kompok esetében 7 km/h sebességgel számolva.

¹⁰⁹ Forrás: www.teir.hu (Nyilvános alkalmazások: Intézmények illetékessége – lekérdezés)

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Mivel Szakoly település nem volt ipari település, ezért kihasználatlan barnamezős, elhagyott ipari területek nem találhatóak a közigazgatási területén.

A településszerkezet funkcióváltásra javasolt alulhasznosított terület egységei:

- külterületen lévő mezőgazdasági majorok és állattartó telepek beépítésre szánt területekké kerülnek kijelölésre,
- ipari területek

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Szlömösödés, olyan területekre utal, melyek az épített környezetükben és társadalmi összetételükben negatív irányban eltérnek az átlagostól.

Degradálás az ökológiában a degradált jelzőt általában emberi zavarásnak kitett, bolygatott, leromlott élőhelyekre használják. Konfliktussal terhelt összefüggő területek nem találhatóak Szakoly községben. Elmondható mindhárom megyében található olyan kistérségek, amelyek társadalmi-gazdasági mutatóik alapján belső perifériának nevezhetők. E térségek lakóinak munkaerő-piaci helyzete meglehetősen problematikus. A rendszerváltást követően a magyar agrártermelés válságba került, ennek eredményeként a termelőszövetkezetek legnagyobb hányada tönkrement. Mivel ezek voltak a legnagyobb foglalkoztatók, a belső periférián élők tízezrei váltak egyik napról a másikra munkanélkülivé. (Esély K. R. F. 2005) Hajdú-Bihar megyében található az ország 33 leghátrányosabb helyzetű kistérségének egyike.

Összességében kimondható, hogy szegregátumokban – elsősorban roma telepeken – él a kistérség lakóinak több mint 10 százaléka, ami szokatlanul magas arány. Azonban olyan településeken is vannak „cigány utcák”, „cigánysorok” és egyéb alacsony státuszúakat.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

A belterületen lévő, lefolyástalanságuk miatt használaton kívüli, de település-szerkezeti pozíciójuk miatt értékes területek rendezésével biztosítani kell az értékükön való használatukat. A területek településtartestbéli pozíciójukhoz képest túl alacsony intenzitásúak, terjedős használatuk fenntartása komoly gazdasági következményekkel jár. A lakásépítési igénynek a belső intenzitástartalékok kihasználásával, a kialakult, de be nem fejezett lakóterületek befejezésével kell megoldani, és lehetőleg nem új területeken való biztosítással, mely a Község további terjeszkedését jelentené, s ezáltal a településüzemeltetés is költségesebbé válna.

A túl alacsony intenzitás a gazdaságos infrastruktúra-kiépítés ellen hat, s így környezetvédelmi szempontból sem támogatható, mindazonáltal a komfortosság ellen hatnak, a korszerű életkörülmények javításának, végső soron a település népességmegtartó képességének is.

A település-felújítás, a rehabilitáció a belső területi tartalékokkal való gazdálkodást is feltételezi, de a minőségi településfejlesztésnek is fontos eszköze, melynek elsődleges területe célszerűen a településközpont. Céljai között szerepel a közúti, tömegközlekedési forgalomterhelés, ezzel a zaj- és levegő- szennyezés csökkentése.

A főtér és díszterek rendezésével a vegyes, korlátozott gépkocsi-, és gyalogos zóna növelése, a gyalogos felületek díszburkolattal való ellátása, a főtér kialakítása, rendezvénytér létrehozása, a közösségi közterületi találkozóhelyek megvalósítása, ezzel az identitástudat és a települési kötődés növelése indokolt.

1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A település értéke, erőforrása az a természeti-topográfiai adottságok folytán kialakult érdekes együttélés, amelyet a síkvidéki falusias település és központja, a mélyebb fekvésű, dombosabb külterülete, a csatorna és környéke, a nagymértékű erdőszűltsége jelent.

A település értéke, erőforrása az a természeti-topográfiai adottságok folytán kialakult érdekes együttélés, amelyet a síkvidéki falusias település és központja, a mélyebb fekvésű, dombosabb külterülete, a csatorna és környéke, a nagymértékű erdősültsége jelent.

A települést elsősorban szántóföldi mezőgazdasági területek, kertes mezőgazdasági területek (gyümölcsös-, szőlőskertek) határolják. Külterületi mezőgazdasági területeinek mintegy 41,14 %-át szántók alkotják. A szántóterületek mellett jelentős aránnyal bírnak az erdőterületek, melyek fő alkotóeleme az akác. Az erdőterületek aránya jelentős mintegy 28,83 %, kiterjedése közel 1194,8315 ha.

A település belterületének környezetében több gyümölcsös található, mintegy 7,69 %-ban. A rét-, nádas-, legelőterületek közel 5,67 %-ot, azaz összesen 235,4219 hektáron terül el. Meghatározó elemei a településnek, mely az állattenyésztés feltételeit alapozza meg.

A külterületet az összterület 89,60 %-a, ami 3713,2994 hektárt tesz ki. A belterület, a közigazgatási terület közepén nyúlik el 7,60 %-ban, 314,7795 hektáron. A zártkertek foglalnak el legkevesebb részt a közigazgatási határon belül, mintegy 2,80 %-ban, 116,4703 hektáron.

SZAKOLY KÖZSÉG KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉN művelési ágak az alábbiak szerint tagozódnak¹¹⁰:

Földrészlet statisztika fekvésenként

Fekvés	Földrészletek száma	Egyéb önálló ÉPÜLETEK száma	Egyéb önálló LAKÁSOK száma	Összes terület (m ²)	Legkisebb földrészlet terület (m ²)	Legnagyobb földrészlet terület (m ²)	Átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	1412	4	2	3147795	24	31858	2229
külterület	1676	0	0	37132994	128	661989	22156
zártkert	722	0	0	1164703	93	18896	1613
Összesen	3810	4	2	41445492			

Fekvés	Összes terület (m ²)	Összes terület (ha)	Művelési ágak százalékos aránya az összterületből
belterület	3147795	314,7795	7,60
külterület	37132994	3713,2994	89,60
zártkert	1164703	116,4703	2,80
Összesen	41445492	4144,5492	100

¹¹⁰ Forrás: www.takarnet.hu (településkereső) A TAKARNET adatai még 2011. előtti adatokat mutat. <http://www.foldhivatal.hu/content/view/89/126/>

Földrészlet statisztika művelési áganként

Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Összes alrészlet terület (m ²)	Legkisebb alrészlet terület (m ²)	Legnagyobb alrészlet terület (m ²)	Átlagos alrészlet terület (m ²)	Művelési ágak százalékos aránya az összterületből
erdő	341	381	11948315	452	507259	31360	28,83
fásított terület	47	52	300766	404	26921	5784	0,73
gyümölcsös	195	221	3185940	277	121636	14416	7,69
kert	247	247	239837	93	1495	971	0,58
kivett	1849	1881	6000631	24	216146	3190	14,48
legelő	25	28	522548	490	98752	18662	1,26
nádas	12	12	64058	455	23992	5338	0,15
rét	186	220	1767613	418	69917	8035	4,26
szántó	1048	1900	17050183	128	190720	8974	41,14
szőlő	299	300	365601	465	8308	1219	0,88

A mezőgazdasági művelési ágak megoszlása¹¹¹

A település területének döntő részét a falusias karakter jellemzi. A korábbi településszerkezet a Rákóczi utca mentén alakult ki, a falusias és a kertvárosias lakóterület a jellemző. A leágazó utcák beépítése a falusias lakóterületre utal. A régi településrész mentén nem követi a törtvonalú telekformákat, az egyenes szalagtelkek az „ösközség” főutcájának mentén aránylag széles 16-18 m széles ingatlanokat eredményeztek. Az utólagos telekosztásoknál, és beépítéseknél már az utóbbi évtizedekben megszokottá vált 16-18 m-es szélesség, és a (80)-100-120 m hosszú telkek. A „főutca” mentén elvéve található régi lakóházak kivételével, az új utcák ingatlanjai előkertes beépítésűek. Hátranyúló szalagtelkei általában sorosak.

A parasztudvarokra a tagolt épületrendezés a jellemző. A beltelkek három udvarrészre osztódnak és ezeken egymáshoz építve helyezkednek el a melléképületek. A lakóházzal kezdődő épülettömb mögött helyezkednek el az egyre kisebb traktusmélységű (így egyre alacsonyabb gerinc magasságú) gazdasági épületek. A település belterületét a főutca mentén a településközpontban a közintézmények környezetében már a településközponti karakter jellemzi.

A község utcái előkertes beépítésűek. Szalagtelkei közül a szegényebb porták udvarának elrendezése tiszta soros. A település központjában kétsoros beépítés is megfigyelhető elvéve. A részekre osztott udvarra a tagolt épületrendezés jellemző.

A XX. század elején Szakoly régi típusú épületei közül a lakóházainak a legnagyobb része három- ritkán két- vagy négyosztatú volt, melyeknek az udvari hosszoldalról nyílt a bejárata a pitvarba. Ebből lehetett megközelíteni a nagyház (utcai szoba) és szemben a fűstház, valamint a belső kamra vagy kisház. A negyedik helyiség az úgynevezett külső kamra, mely az udvarról nyílt.

Az épületek falaira, azokon belül a régebbiekre a karóvázas szerkezet, míg az újabbakra a vert vagy vályogfal volt a jellemző. A tetők szalmával fedettek és szarufás kialakításúak. A barokkos vakolatlizenákkal és keretekkel - párkányokkal díszített utcai homlokzat általában deszkaoromfalas volt, de a csapott nyeregterítő sem ritka.

¹¹¹ Forrás: www.takarnet.hu

Az udvari hosszúoldalon gyakori volt a tornác és a rangosabb házakon, a két végén téglából falazott tornácoszlopok között egyszerű faoszlopok sorakoztak. A fűstházakból a szabadkémények már hiányoztak, úgyszintén a szobák kívülről fűthető boglyakemencéi is.

Az ingatlanok telekméreteit figyelembe véve az 1500-3000 m² nagyságú telkek dominálnak. A telkek méretei a központtól távolodva nagyobbak. Tömbönként vizsgálva a telkek méreteit megállapítható, hogy a 600 és 2000 m² közötti telkek vannak elsősorban többségben. Az ennél nagyobb területű telkek általában üresek.

1.14.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A településen összesen 997 épület található. Ebből 983 magántulajdonban van, 7 épület az Önkormányzaté, és 7 épület más intézmény vagy szervezet tulajdonát képezi.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

A tulajdonkataszterben az önkormányzat tulajdonában lévő földrészletek, valamint az egyéb önálló ingatlanok is nyilván vannak tartva. Az Önkormányzat tulajdonában vannak a bérlakások és egyéb ingatlanok.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A lakóegységek rendeletetése

lakott	nem lakott	együtt
928	69	997

A lakások szobaszám szerint

1 szoba	2 szoba	3 szoba	4 vagy több szoba
131	409	326	131

A lakások építési év szerint

1946 előtt	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2011
86	209	148	214	186	107	33	14

A lakások alapterület szerint¹¹²

29 m ² alatt	30-39 m ²	40-49 m ²	50-59 m ²	60-79 m ²	80-99 m ²	100 m ² fölött	egy lakásra jutó alapterület (m ²)
5	17	56	110	245	224	340	82

1.14.5. Az építmények vizsgálata

A község épületállománya, a házak karaktere Szakolyban meglehetősen vegyes, ami egyaránt összefügg a telekrendszer vegyességével, az építés korával, az eltérő időszakokban történt építés keveredésével, nem utolsósorban pedig a házak igen különböző építészeti színvonalával. A település belterületén a hagyományos falusi porták mellett az alábbi egyéb jellegzetes típusok találhatóak a községben:

¹¹² Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás 4.3 Lakásállományi adatok

- hatvanas években épült sátortetős "kockaépületek" - a település belsőbb területein mindenütt fellelhetők, sajnos a településképp szervező részeivé váltak;
- utcavonalra merőleges tetőgerincű újabb házak - szélesebb traktussal épültek a 80-as években, esetenként a településképpben méreteikkel zavaróak, különösen, ha tetőtér-beépítéssel épültek;
- a legutolsó évek "divatos" épületei - szerencsére csak viszonylag nagyon kevés számban lelhetők fel túlfarmált, túldíszített házak.

Az építészeti heterogenitás ellenére a község épületállománya jól illeszkedik a tájba, ami elsősorban a magastetős hagyománynak, a település sajátos morfológiáját tiszteletben tartó korábbi településrendezésnek és a helyi értékvédelemnek tudható be.

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

A KSH adatok és a helyszíni bejárás alapján megállapítható, hogy a nem lakott lakások aránya alacsony, amely jócskán 10 %-os ráta alatt van: 7 %-ot. A lakott lakások száma 928 db volt, míg a nem lakott lakások száma 69 db-ra tehető. Ha összevetjük a jelenlegi lakosságot, ami 2 795 fő, valamint a lakott épületeket, akkor kivehető, hogy arányosan az egy lakóépületben élő lakosok száma 3 főre tehető.

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A beépítési mód meghatározását, az épület magasságát, a beépítettség mértékét, a telek legkisebb kialakítható területét, valamint az újonnan telekosztásra kerülő területeken a telek méreteit a jelenleg hatályos SZT és a HÉSZ különböző területekre vonatkozó részletes előírásai tartalmazzák, melyek a kialakult állapotok elsődlegességét hangsúlyozzák. A településen általánosságban az oldalhatáron álló beépítés terjedt el. A kisszámú szabadonálló beépítés a közintézmények, gazdasági funkciójú épületek jellemző beépítési módja. A beépítési % értéke a vizsgálatok szerint a 30%-os mértéket nem éri el.

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

A jellemző építménymagassági érték a 4,5 m-es építménymagasság értéket nem éri el. A lakóépületek jellemzően földszint+tetőter beépítések, tehát 2 szintes, alapincézettesség esetén 3 szintesek. Köz- és gazdasági épülettípusok esetében a 4,5 vagy 6,0 illetve ritkán a 7,5 és 9,0 m-es építménymagasságok is előfordulnak. A tetőidom jellemzően utcafrontra merőleges nyeregtető és sátortető. A hagyományos oldalhatáron álló beépítési mód a településen jellemzően megmaradt.

A szabályozási vonalak mentén a hagyományos beépítési mód továbbélésével az épületek szintszáma már megnövekedett, a fokozatos átépítések során többnyire F+1(+TT) szintes épületek jönnek létre a korábbi hatályos terv alapján. Kibővítés településrészen a földszintes amerikai típusú családi házak kezdenek elterjedni oldalhatáron álló beépítési mód alkalmazása mellett előkertes kialakítással 4,5 m maximális építménymagassággal, 30 %-os telek beépíthetőséggel.

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Szakoly a szabálytalan alaprajzú települések közé sorolható, ahol a szabálytalanság az összes fontos morfológiai elemet (utcahálózat, telekfelosztás, a házak telkeken belüli elrendezése) felöleli. A halmazfalu olyan település, amelynek belső magja szabálytalan alaprajzú, és e települési szabálytalanság minden lényeges alaprajzi vonásra kiterjed, ugyanakkor külső határai hozzávetőlegesen körformát rajzolnak ki. Házai rendszertelen összevisszaságban állnak, utcái rövidek, zezugosak. A jelenlegi utcái a település központjában, már a XVII. században is hasonlóan kanyarodtak. Szakoly község legfontosabb és megőrzendő morfológiai, településképi értéke, a tájban való igen előnyös elhelyezkedése, Nyíregyháza közelsége.

Az utcaképek, a beépítés, az épületek közvetlen látványai örökségi szempontból értékeket képviselnek. A Község épületállománya, a házak karaktere Szakolyban meglehetősen vegyes, ami egyaránt összefügg a telekrendszer vegyességével, az építés korával, az eltérő időszakokban történt építés keveredésével.

A település belterületen a hagyományos – védett – falusi porták, egyéb jellegzetes típusok találhatók a Községben (hatvanas években épült sátozott "kockaépületek"; utcavonalra merőleges tetőgerincű újabb házak - szélesebb traktussal épültek a 80-as években; a legutolsó évek "divatos" épületei - szerencsére alig lelhetőek fel túlformált, túldíszített házak).

A község hagyományos falusias beépítésű, hosszú-keskeny telkekkel rendelkezik. Az épületek gerince az utcákra merőleges. A funkcióvesztés következtében a foghíjakon új épületek épültek, amelyek több helyen már-már kertvárosi utcaképet kölcsönöznek a területnek, ugyanakkor illeszkednek a hagyományos, utcára merőleges gerincű beépítéshez. A település központja felé érve, az eredeti teleszerkezet megtartásával, laza családi házas beépítés alakult ki, a kertvárosias-laza karakter építészeti jegyeit hordozza.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településrag

A településszerkezet történeti kialakulása és történeti településrag az 1.7.3.1., 1.12.2.1. (Katonai térképek) és az 1.14.1. fejezetekben került kifejtésre.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

1. Szakoly, Kígyós-rét
 Leőhely azonosító: 52688
 Leőhely típusa: településnyom (felszíni)
 Korszakok: bronzkor, császár kor, Árpád-kor
 Kultúra/népesség: kelta
2. Szakoly, Balkányi ÁG-től délre, 8.
 Leőhely azonosító: 57085
 Leőhely típusa: településnyom (felszíni)
 Korszakok: neolitikum, Árpád-kor¹¹³

2007-ben a biomasszaerőmű építése során a Kígyós-réten (Bábarét) római kori - kelta maszkok, tárgyak, görög-macedón ezüst- és aranykincseket, agyagtárgyakat, csontvázakat találtak, valamint kelta vert ezüst és öntött pénzeket. A talált kincsek mind a mai napig zárva vannak. A leleteket a Nyíregyházi Józsa András Múzeumban őrzik, megtekintésükre nincs lehetőség, mivel szigorúan titkosak. Ezen leletek alapján, viszont biztosra vehető, hogy a település már Krisztus előtt a II-I. században is lakott volt.¹¹⁴

Szakoly régészeti lelőhelyei¹¹⁵

Azonosító	Lelőszám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzi szám
52996	0	1	Szilágyi F. birtoka	Általános	
53014	0	2	Bornemissza K. földje	Általános	
53015	0	3	Tisza féle birtok	Általános	
53016	0	4	Fekete-tag	Általános	
53017	0	5	Váta – dűlő	Általános	
53020	0	7	Földvár	Általános	
36297	1	0	Református templom	Általános	1, 2/1, 2/2, 694/1, 694/2, 693, 692/1, 639

¹¹³ Forrás: www.archeodatabase.hnm.hu

¹¹⁴ Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szakoly>

¹¹⁵ Forrás: SZSZB Helyzetelemzés II. kötet – 2009. évi kiadás

52687	2	0	Vörösmarty u. 6.	Általános	148, 150, 151, 152, 153, 154/1, 154/2, 155, 156, 157, 158, 159/1, 159/2, 160, 161 37, 38, 45, 46, 47, 48/2, 48/3, 48/4, 52/2, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59
52688	3	0	Kigyós-rét	Általános	0296/2, 0296/3, 0298/51, 0298/52, 0298/53, 0298/54, 0296/1, 0281, 0272/2, 0272/3, 0272/4, 0272/5, 0272/6, 0272/7, 0272/8, 0272/9
53019	4	0	Vadász-kert ÉNy-i rész 1-2.	Általános	0367, 0363/19, 0363/20, 0363/21, 0363/22, 0363/23, 0363/4, 0361/4, 0361/13, 0361/7, 0361/15, 0362
57085	5	0	Balkányi ÁG-tól délre	Általános	
57086	6	0	Pap-rét DNy-i része	Általános	
57091	7	0	Pap-rét DK-i része	Általános	
57092	8	0	Folyás-dűlő ÉK-i rész	Általános	
58985	9	0	Nagykecskési útfél I.	Általános	0297/5, 0297/10, 0297/11, 0297/12
58986	10	0	Nagykecskési útfél II.	Általános	0297/5, 0297/6, 0297/7
58987	11	0	Nagykecskési útfél III.	Általános	0317/4, 0317/5, 0317/6, 0317/7, 0317/8, 0317/9, 0317/10

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A helyi védelem alá vonandó épületek felsorolását az 1.14.6.9 fejezet tartalmazza.

Szakoly településszerkezete halmaz jellegű, az utcák egy része szabálytalan vonalvezetésűek, egy része tervezett. Nem ritkák a rövid és zsákutcák száma sem.

A térsége védett területei:

- Országosan védett természeti területek (gyep, csatorna, vízállás és ezek környezete)
- NATURA 2000 Hálózat területei
- Helyi védelemre javasolt természeti értékek

Érzékeny természeti területtel, illetve különleges madárvédelmi területekkel Szakoly nem rendelkezik.

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

A település közigazgatási területén világörökségi és világörökségi várományos terület nem található.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

Az épített környezet legértékesebb emlékeinek és értékeinek megtartása a műemlékvédelem feladata. A műemlékek és a műemléki környezettel kapcsolatos eljárási szabályokról a Kulturális Örökség védelméről szóló 2001- évi LXIV. sz. törvény rendelkezik.

Szakolyban 1 darab műemlék alatt álló épület található.

Református templom

Címe: 4234 Szakoly, Létai út, 628. hrsz.

azonosító	8440
törzsszám	6133
védelem	Műemléki védelem
jelleg	Építmény
név jellemző	Mai
eredeti kategória	Szakrális építmény
eredeti főtípus	templom
megye	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye
település KSH kódja	4774
földhivatal	Nyírbátori Körzeti Földhivatal

A község műemlék jellegű Református temploma a központban található. Az egyhajós, gótikus támpilléres templom a XIV. század első felében bizonyára már állt. 1615 és 1655 között lehet, hogy a reformátusok használták a templomot; arra ugyanis van adatunk, hogy a református vallást a fenti két évszám között gyakorolják. A torony kivételével a templomhajót 1897-ben lebontják. Gerecze Péter megrajzolta a templom alaprajzát, és sikerült néhány fényképfelvételt készítenie a rombolásról. Különösen érdekes az a néhány változatos díszítésű faragott téglá és festett vakolatdíszítéses töredék, amelyről szintén maradt fénykép. A szakolyi faragott téglákhoz hasonló formákat a marosszentimrei (Sintimbru) református templom déli kőkapuján látunk.

Az eredetileg homlokzat elé épített, két sarokpilléres, gótikus stílusú torony az 1898. évi átépítéskor a hajó testébe beépült. Mai formájában kétszintes, törtvonalú, hegyes sisakkal zárul. Egyhajós, trapézzáródású szentélyvel. A déli oldalon három, félköríves záródású ablak van, a szentélyen kettő. Belül stukatúros, dongaboltozatos mennyezet és síkmennyezetes fakórus található.

Református templom Szakoly Községben¹¹⁶

1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Történeti kertek

2001.évi LXIV. t. 36. § (1) szerint a történeti kert történeti vagy művészeti értékkel bír, önállóan vagy más műemlékhez kapcsolódóan, illetve a történeti településszerkezet részeként megjelenő kertépítészeti alkotás, zöldfelület, illetőleg park.

Temetők és temetkezési emlékhelyek

2001.évi LXIV.évi t.37. § (1) Védelemben kell részesíteni azokat a temetőket és temetkezési emlékhelyeket vagy a temetőknek azokat a részeit, sírjeleket, sírmlékeket, sírípítményeket, amelyek műemléki értékei a magyar történelem, a vallás, a kultúra és művészet sajátos kifejezői, illetve emlékei.

- Műemléki védelemben részesíthető:

¹¹⁶ Forrás: Szöveg és kép: www.muemlekem.hu

- ✓ a temető egész területe;
 - ✓ a temető körülhatárolt területrésze;
 - ✓ a sírjel, síremlék, sírépítmény;
 - ✓ síremlékcsoportok, sírjel, sírépítmény együttesek, vagy azok megjelenése, látványa;
 - ✓ a temető egyéb építménye, tartozéka, illetve eleme;
 - ✓ temetkezési emlékhely.
- Műemléki védelem alatt álló temető, temetkezési emlékhely, illetve azok részei nem szüntethetők meg, valamint e törvény alapján védett sírjel, síremlék, sírépítmény nem bontható el.

2001.évi LXIV.t. 40/A. §-a szerint a műemlékvédelem sajátos tárgyai körében védelem alatt álló valamennyi ingatlan esetében biztosítani kell az építészeti, településképi, valamint egyéb környezeti, természeti értékek fenntartható használatát és a hagyományos tájhasználat megőrzését.

Temetőterületek

Keresztény temetők:

- Tiszaszőlői temető (ide már nem temetnek)
- Kállói úti temető (régii temető, ide sem temetnek már)
- Mihálydi úti temető (jelenleg működő temető a községben)

Izraelita temető:

- Tiszaszőlői temető

A község szélén, egy erdős területen található a temető. A sírkövek egy részét széthordták, a maradékot benőtték a növények. Csak kettő síremlék áll a helyén, amin kohanita szimbólum van.

Szakoly Községben a temetőt a Béke utcán találjuk 4438 és 441 hrsz. alatt ingatlanon.

Lezárt temetőterület

Régi, lezárt temetőterület a zsidótemető, mely a Béke utcán a 429 hrsz.-ú ingatlan alatt található. 16 síremlék található itt, melyekből 5 darab törött. A sírkertet szépen rendben tartják, középen egy emlékmű található. A temető bekerített.

1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A település közigazgatási területén műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet nem található.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

2001.évi LXIV.t. 61/B.§ (1) hatálya kiterjed a történelmi emlékhelyekre, a nemzeti emlékhelyekre és a kiemelt nemzeti emlékhelyekre, az ezekkel kapcsolatos tevékenységekre, a feladatellátásban közreműködő szervezetekre, személyekre, valamint az emlékhelyé nyilvánítással érintett ingatlanok tulajdonosaira, vagyongazdálkodóira, használóira.

A település területén nemzeti emlékhely nincs.

1.14.6.9. Helyi védelem

Helyi jelentőségű védett természeti területi értékek

Helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is.

Helyi (természeti) védettséget élvező egyes területek:

Szakoly Község közigazgatási területén nem találhatóak természeti védettséget élvező területek.

Helyi építészeti értékek

Helyi építészeti értékek, minden olyan építészeti, történeti, néprajzi szempontból jelentős egyedi vagy együttes alkotás (épület, építmény, épületegyüttes, utcakép), valamint az ezeket körülvevő építészeti környezet, ami nem minősül műemléknek.

Az építészeti értékek helyi védelme egyedi és területi lehet.

A község településrendezési tervében helyi építészeti értékvédelemmel rendelkező ingatlanok nem találhatóak. A település belterületén, az alábbi ingatlanokat javasoljuk helyi védelem alá vonni:

1. Római katolikus templom
Címe: 4234 Szakoly, Létai út, 695. hrsz.
2. Görög katolikus templom
Címe: 4234 Szakoly, Esze Tamás u. 1. szám, 215. hrsz.
3. Bay kastély
Címe: 4234 Szakoly, 395. hrsz.
4. Óvoda
Címe: 4234 Szakoly, 747. hrsz.
5. Emlékpark
Címe: 4234 Szakoly, 2/1. hrsz.
6. Tájház
Címe: 4234 Szakoly, 326. hrsz.
7. Faluház
Címe: 4234 Szakoly, 808/2. hrsz.
8. Tisza-féle kúria
Címe: 4234 Szakoly, Kossuth Lajos utca 141. szám 383/1. hrsz.

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az elhanyagolt helyi védelemre javasolt építmények állapotának felmérése, ennek alapján intézkedési terv kidolgozása szükséges.

A leromlott állapotú, elhanyagolt házak, lakóépületek felújítását el kell érni az ott lakók együttműködésével, bevonásával.

Továbbá környezeti és tájhasználati konfliktus forrása:

- az extenzív területhasználat,
- a csatornázatlanság, a kommunális hulladék elhelyezésének és kezelésének nem elfogadható megoldása,
- az úthálózati hiányosság, ami miatt a község belső forgalma is túlzottan a központra terhelődik,
- a belvízelvezetés nem teljesen megoldott belterületen, vagy közvetlen szomszédságában lévő lefolyástalan területek állapota, megléte,
- az épített környezet terén a szakszerűtlen építészeti gyakorlat

A község utcafásítotttsága jelenleg szintén nem kielégítő, bár a település valamennyi utcája rendelkezik utcai zöldszárvval, a fasorhiány továbbra is jellemző. A virágos területek arányának növelése, valamint a meglévő települési zöldfelületek védelme, fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban szükséges. A település környezeti állapota megfelelőnek mondható. Jelentős mértékű szennyezőanyag kibocsátás nem jellemző egyik gazdasági tevékenységet végző vállalkozásra sem a közigazgatási területén.

A levegőminőség állapota kedvezőnek mondható, a légszennyezés mértéke nem haladja meg a jogszabályok által előírt egészségügyi határértéket. A lakossági emisszió elsősorban a fűtési szezonban jelentkezik, a közlekedési eredetű légszennyezés esetében a településen áthaladó közlekedési út térségében meghatározó mértékű. Jelentős portterhelést okozhatnak a levegőben a Község és környékén jellemző gyengén humuszos talajok. Az ipari jellegű légszennyezőanyag-terhelés nem jellemző a településre.

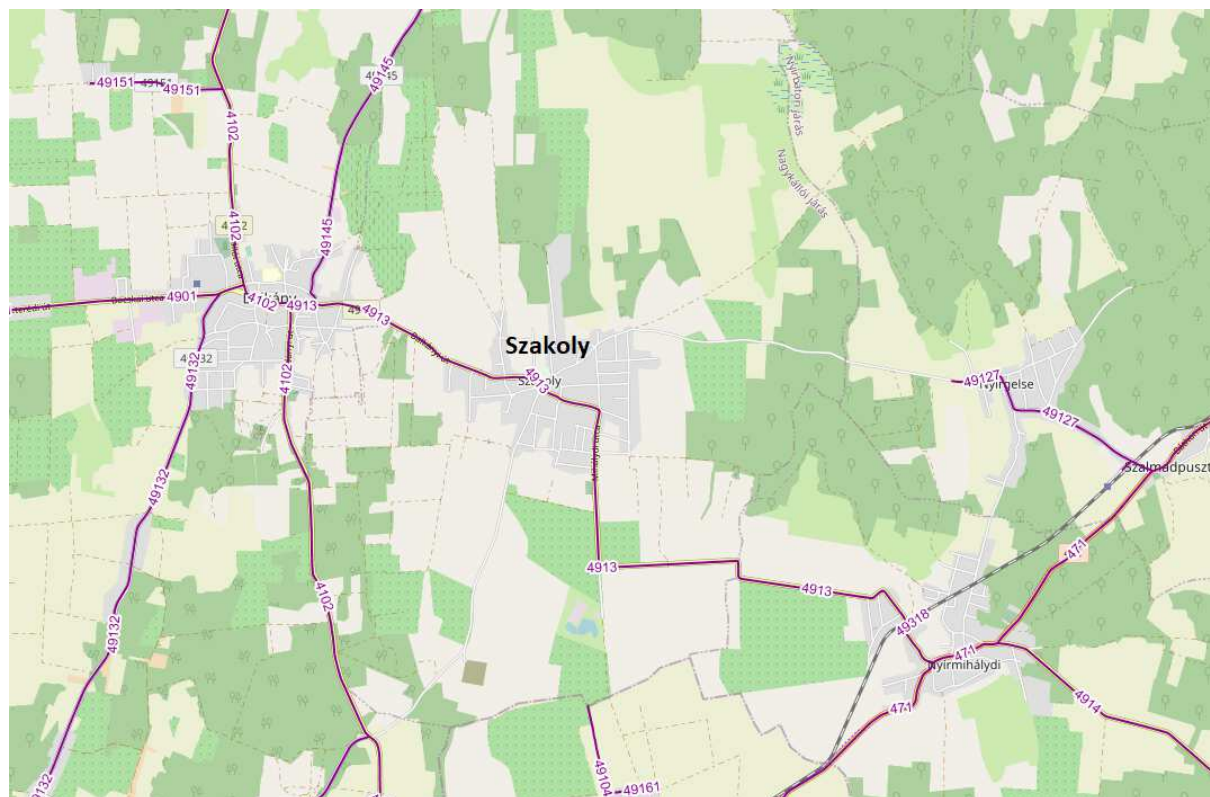
1.15. KÖZLEKEDÉS

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A közúti közlekedés fő tengelyvonalait a megyében az M3-as autópálya, és a 4., 36., 38., 41., 49. számú főutak jelentik. Az utak mennyisége összességében megfelelő, a települések közti úthálózat sűrűsége kedvező, meghaladja az országos átlagot. Az útállomány összetétele is sokat javult: a 100 km²-re jutó főútvonal-sűrűség a megyében már alig maradt el az országos átlagtól, és a mellékutak sűrűsége sem sokkal magasabb már az országos átlagnál. Összességében viszont továbbra is inkább a mellékutak dominanciája jellemző.

A megye kedvezőtlen elérhetőségét az M3 autópálya Vásárosnaményig történő megépítése javította, viszont továbbra is hiányzik néhány főút, amely az egyes kistérségeknek az autópályához való gyorsabb kapcsolódását biztosítaná. A meglévő hálózat struktúrája az M3-as autópálya a határ felé történő továbbépülésével folyamatosan átrendeződik. A legközelebbi repülőtér Nyíregyházán található. A román, szlovák és ukrán határ elérhető távolságban van.

1.15.2. Közúti közlekedés

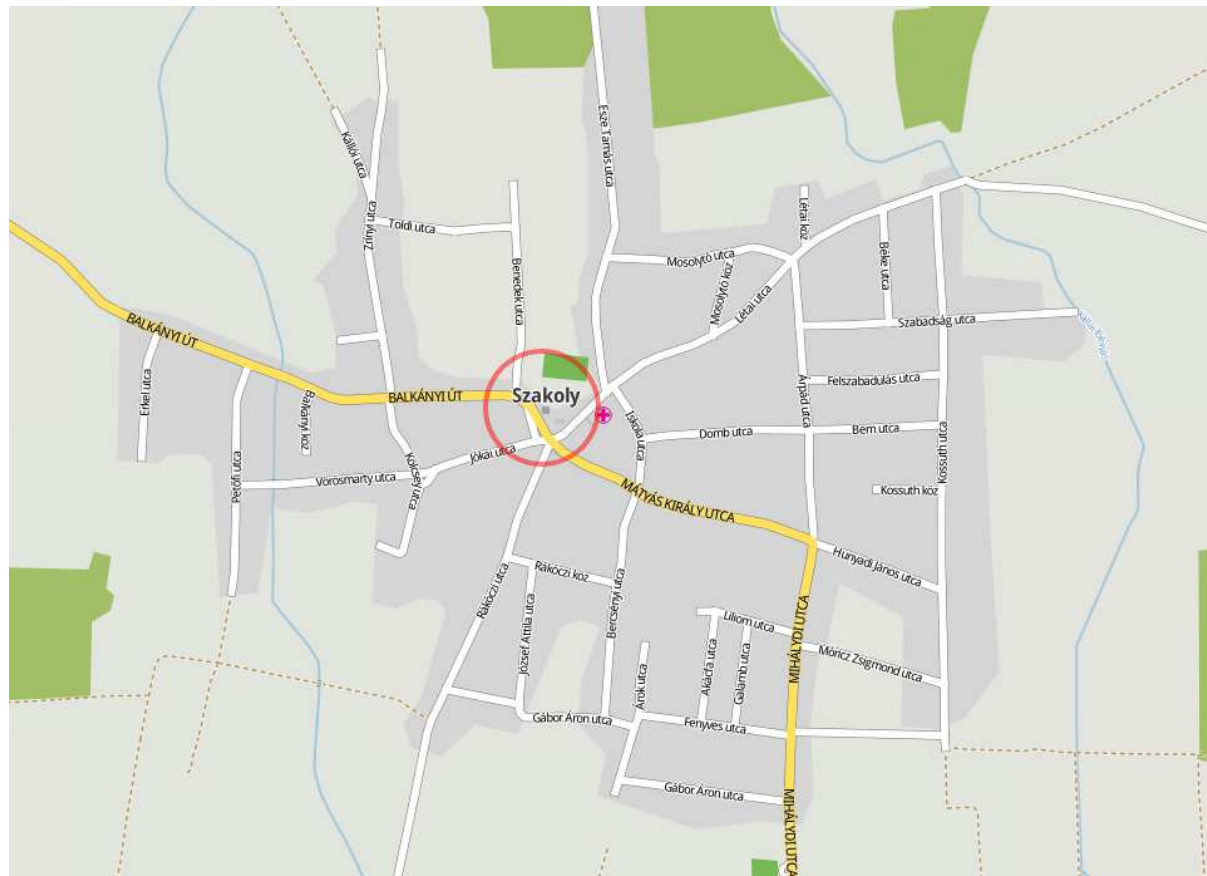

Közúti hálózat Szakoly vonatkozásában¹¹⁷

¹¹⁷ Forrás: openstreet.hu

A járás a környezetéhez is viszonyított „fejletlenségét” a vizsgálatokban megállapított elmaradást strukturális és térszerkezeti okokkal lehet magyarázni. Az elsődleges ezeken belül a fekvése, a még jelenleg meglévő közlekedési és elérhetőségi hátránya miatt adódó térszerkezeti pozíciója. Az országos főúthálózat körébe tartozó 41. számú főút a településen keresztül halad egészen Beregsurányig, Magyarország határvonaláig.

A központi belterületről kiinduló, a főbb irányokba (Nyíregyháza, Mátészalka, Baktalórántháza, Kisvárd) vezető külterületi utak szilárd burkolattal ellátottak. A külterületi összekötő dűlőutak a mezőgazdasági táblák és a majorok megközelíthetőségét biztosítják, ezek burkolat nélküli földutak. Igen fontos szerepet töltenek be a település

életében, ezért minden évszakban való járhatóságuk létfontosságú lenne.

Utcahálózat Szakoly vonatkozásában¹¹⁸

A község úthálózata viszonylag szabályos. Az utak hierarchikusan három szintre oszthatók: a községi főutak, a gyűjtőutak és a lakóutak szintje is még viszonylag jól elkülöníthető egymástól. A települést keresztező mellékutak, mint a település főútjai a vasúttal körülbelül párhuzamosan és merőlegesen húzódnak. Az önkormányzati kezelésben lévő gyűjtőutak már szabálytalanabb, történetileg kialakuló struktúrában alkotnak hálózatot, ezek csak néhány jellemzőjükkel (pl. két sávban járható úttest, szélesebb közterület) mutatkoznak kisvárosiasabbnak a település lakóútjainál. Az utcahálózat egésze alapvetően szabályos, „tervezett” jelleget ölt. A vasút a belterület déli részén halad keresztül. Az egyes utcák keresztmetszeti kialakítása változatos képet mutat, a viszonylag szűk beépítés ugyanúgy előfordul, mint az igen széles utcaalakítás. A lakóterületek megoszlása a községi test különböző részeiben egyenletes.

A község közlekedése szempontjából előnyös, hogy viszonylag közel van a megyeszékhely, azonban az oda vezető út mellékúti besorolásán túli probléma, hogy állapota sem kielégítő. Felújításra szorul a település belső úthálózata is. A település útjai, úthálózata az elmúlt évtizedben keveset változtak.

¹¹⁸ Forrás: Kép; utcakereso.hu

1.15.3. Községi közlekedés

1.15.3.1. Közúti

Szakolyban, a közúton történő közösségi közlekedésre az Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. járatai adnak lehetőséget. A buszjáratok száma Nyíregyháza és Szakoly között hétköznap 22 darab. A településen 6 db. autóbusz-megállóhely található, melyek a következők:

- Szakolykert,
- Szakoly, Fő tér,
- Szakoly, ABC áruház,
- Szakoly, autóbusz-forduló,
- Szakoly, autóbusz-váróterem,
- Szakoly, Szociális Otthon,

Célcsoportját az alap-, és középfokú oktatási intézményekben tanuló diákok, a szakrendelésekre, gyógykezelésekre járó lakosok, a kistérségi (nagyvárosi) közösségi funkciók, illetve a munkahelyük elérésére használó utasok alkotják. A buszjáratok jelenleg kielégítik a lakosság elsődleges és másodlagos igényeit.

1.15.3.2. Kötőtpályás

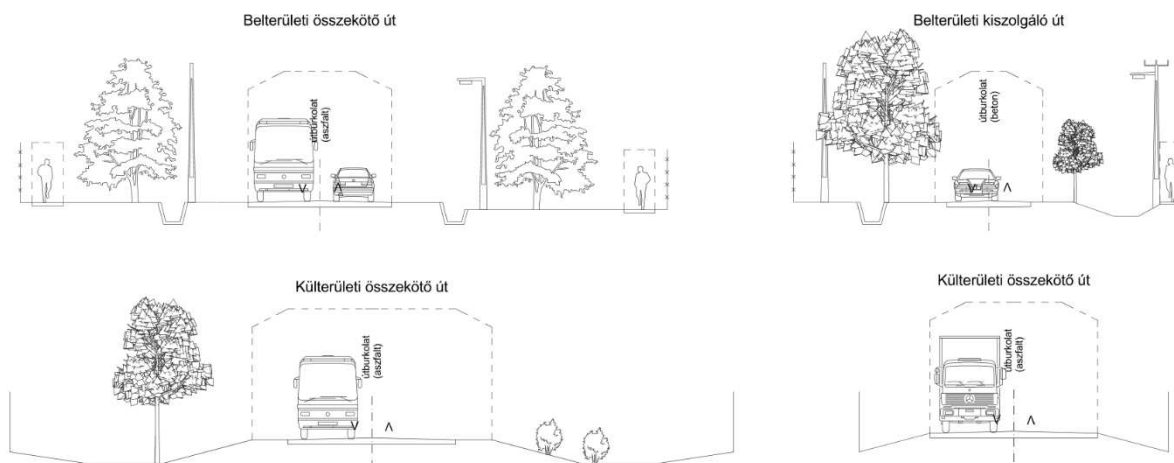
A település kötőtpályás útvonalon nem közelíthető meg. Vasútállomása nincs, a Nagykálló–Nyíradonyvasútvonalon legközelebb Balkányban (4 km) volt, de ott 2007. március 4-én "ideiglenesen" megszűnt a forgalom. Nyírmihálydi állomása a (Debrecen–Nyírbátor–Mátészalka-vasútvonalon) kb. 6 km-re van.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros úthálózattal a település rendelkezik. A községbe érkező kerékpárosok biztonságos utazása megoldott. Az utakra jellemző a teherforgalom és a keskeny nyomtáv.

1.15.5. Parkolás

A hosszú, valamint a nagytávú ütemben a parkolóhelyek számát a mindenkor érvényben lévő parkoló szabványok szerint, lehetőség szerint ingatlanon belül kell biztosítani. A településen a polgármesteri hivatal és a temető előtt több férőhelyes parkoló található. A parkolási lehetőségek biztosítottak a településen.

1.15.6. Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások

A fentiekben tapasztaltak összefoglalásaként a következőkben összegezzük a községben tapasztalható, közlekedési vonatkozású fejlesztési igényeket. A község közlekedési rendszerének előzetesen megmutató fejlesztési igényei:

- a központban kisebb fejlesztésekkel (hiányzó kerékpárútszakasz, több/igényesebb/fedett tároló) a kerékpáros közlekedés preferálása
- kerékpárút kiépítése környező településekre
- gyalogos zóna kialakítása
- vasútállomás és környezetének revitalizációja (benne pl. kerékpártároló fejlesztése)
- út- és forgalomtechnikai korrekciók, balesetveszélyes csomópontok átépítése, kisebb fejlesztések, forgalomcsillapítás építése,
- kettős kereszteződés a folyamatos és biztonságos forgalom biztosítása érdekében kettős, lámpás-terelőszávos kereszteződéssé épülhet át
- újabb burkolt parkolófelületek létrehozása
- 4-5 számjegyű mellékutak felújítása (nem önkormányzati fejlesztés), különösen a megye- és járásszékhely felé
- belterületi gyűjtőutak és lakóutak felújítása
- földút szilárd burkolattal történő kiépítése
- munkahely teremtést szolgáló belterületi ipari területek közmű és közlekedési infrastruktúra kiszolgálása
- biztonságos közlekedés érdekében járda átépítése
- TEMPO 30 övezet kialakítása
- ipari park, ipari létesítmények és környezetének kiépítése

1.16. KÖZMŰVESÍTÉS

Egy település közműellátottsága az egyik legfontosabb tényező a vállalkozások működési környezetében, meghatározó szerepe van egy terület tökevonó képességének alakulásában, a víz-és szennyvízcsatorna ellátás pedig következtetni enged továbbá a lakosság életminőségének szintjére is.

Néhány statisztikai adat a kommunális ellátás vonatkozásában:

	Szakoly	Nyíregyházi járási átlag	SZ-SZ-B megyei átlag	Észak-Alföldi régiói átlag
Vezetékes gázt fogyasztó háztartások a lakásállomány %-ában (2016.)	65,2 %	62,2 %	68,0 %	69,4 %
Egy háztartási fogyasztóra jutó éves gázfogyasztás (2016.)	734 m ³	815 m ³	820 m ³	891 m ³
Egy háztartási fogyasztóra jutó évi villamosenergia-fogyasztás (2016.)	2 466 kWh	2 446 kWh	2 228 kWh	2 136 kWh
Egy lakosra jutó évi vízfogyasztás (2016.)	28,4 m ³	30,0 m ³	29,3 m ³	29,8 m ³
Közütemi vízhálózatba bekapcsolt lakás a lakásállományban %-ában (2016.)	96,9 %	92,0 %	92,8 %	94,3 %
Közütemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakás a lakásállomány %-ában (2016.)	77,4 %	61,4 %	70,7 %	74,0 %
Egy km közütemi ivóvízhálózatra jutó szennyvízgyűjtő-hálózat hossza (2016.)	1 532 méter	650 méter	801 méter	809 méter
A közütemi ivóvízvezeték-hálózatba és a közütemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége /másodlagos közműelő/ (2016.)	19,5 %	30,6 %	22,1 %	20,4 %

KSH táblázat¹¹⁹

¹¹⁹ Forrás: KSH <https://www.ksh.hu/interaktiv/terkepek/mo/komm.html>

Közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások száma növekedett, mivel pályázatok útján nyert támogatási forrásból a település szennyvízhálózatának kiépítése folyamatban. Egy település közműellátottsága önmagában még nem indukál fejlődést a település gazdasági életében. Kiépítettsége viszont elősegítheti a gazdasági tevékenységek bővülését a térségbe érkező befektetések tekintetében.

A fenti táblázat adataiból megállapítható, hogy a település vezetékes gázt fogyasztó háztartásai magasabb, mint a járási, megyei és régiós átlag. Az egy háztartásra jutó fogyasztóra jutó éves gázfogyasztás is harmadával magasabb a településen a járási, megyei, régiós átlagnál. Az egy háztartásra jutó villamos-energiafogyasztás is magasabb a többi mutatónál. Az egy lakosra jutó évi vízfogyasztás is átlag feletti.

A közüzemi vízhálózatba minden lakás be van kapcsolva. Közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások száma is magasabb mutatókkal rendelkezik a járási, megyei, régiós átlagnál. Ezeket a mutatókat figyelembe véve mindösszesen 19,5 % a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba és a közüzemi szennyvízgyűjtő –hálózatba bekapcsolt lakások arányának értéke, vagyis a másodlagos közműöllő értéke. Ez a községre nézve alacsony.

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. Vizgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A település közüzemű ivóvízzel ellátott.

A település területén közüzemű vízellátó hálózat üzemel, melyet a Tiszamenti Regioánális Vízmű Zrt.működtet. A vízmű Balkány településsel közösen Szakoly külterületén a közigazgatási határ mellett létesült, Balkány területén csak 1 db mélyfúrású vízmű kút található. A településen kiépített vízvezeték hálózat körvezetékes rendszerű, a csővezeték anyaga azbesztcement nyomócső, illetve KM PVC, a nyomástartást 380 m³-es víztorony biztosítja.

A tűzoltóvíz szükségletet, illetve a vezetékmosatást földfeletti tűzcsapok biztosítják, melyek ellátottsága 100%-os.. A vízművek vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkeznek, a kutakból kitermelt vizet vas-, mangántalanítják.

A vízmű kapacitása a jelenlegi igényeket részben kielégíti.¹²⁰

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A településen üzemel közüzemi szennyvízelvezető csatornahálózat. A szennyvíz a Balkány közigazgatási területén lévő szennyvíztisztító telepre kerül.

A szennyvízhálózatba bekötött fogyasztók száma a beruházásoknak, támogatásoknak köszönhetően évről-évre nő. A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakás a lakásállomány százalékában az országos átlag feletti.

A településről elmondható, hogy szennyvízelvezetése és vízellátása megfelelő, mely alkalmas a község beépítés fejlesztéseinek keletkező többlet szennyvizek fogadására.

A településrendezési terv során jelentős többlet szennyvízmennyiséggel jelentkező beépítés fejlesztés nem kerül kialakításra. A területfelhasználás módosítások során létrejövő új övezetek többlet szennyvízmennyiséget a kiépült szennyvízcsatorna rendszer fogadni tudja.

¹²⁰ Forrás: E-közmű

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A települést érintő vízfolyások adatait, belvízelöntések területeit a Vízügyi Szakvélemény rögzíti. Új településrendezési terv készítéséhez új szakvélemény készíttetése indokolt. Zárt közüzemű csapadécsatorna hálózat nem üzemel a településen. A felületre hulló csapadékvizek elvezetésére, elhelyezésére nyílt árkok szolgálnak, melyek a közlekedési utak mentén létesültek. A kapubehajtók részére csőátereszeket építették az árkokon. Az elvezetett felszíni vizek befogadói Társulati és Önkormányzati kezelésűek. Az elvezetett felszíni vizek befogadója a Bábaréti-tó, Szakolyi (VII/7.)-folyás, Kállai (VII.)-főfolyás, Gelsei (VII/8.)-folyás, Kecskési szivárgó, Károlypusztai (VII/9.)-folyás, Adonyi (VII/9-1)-csatorna, Bimbó (VII/6.)-folyás, Tivorány (VII/10.)-folyás. A mellékágak üzemeltetője a FETIVIZIG, illetve a Helyi Vízgazdálkodási Társulat.

A nyílt csapadécsatornák állapotát, a vízáteresztő képességét az átereszek folyamatos karbantartásával biztosítani kell. A belterület vízvezetését a megvalósítás előtt, a vízjogi létesítési engedélyezési eljárás során felül kell vizsgálni. A külterületek területe vízrendezett, ahol a vízvezetés megoldott, a rendszeres karbantartás folyamatos, melyet közmunkások bevonásával próbálnak megoldani. Az építendő hálózat kivitelezésére a fejlesztési források esetén lesz lehetőség.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Villamos energia

A település villamos energia ellátása 22 kV-os hálózatról van ellátva. A hálózat alapvetően légvezetékes. A vezeték biztonsági övezete a szélső vezetőktől mindkét irányba merőlegesen mérve belterületen 2,5, külterületen 5,0 m. A vezeték keresztmetszeteit figyelembe véve, így a vezeték teljes biztonsági sávja belterületen úgy kb. 5-6,5 m-es, míg külterületen 10-11,5 m-es sávot fedd le. A településen üzemelő 22/0,4 kV-os transzformátor állomások közvetítésével éri el a lakosságot a villamos energia. A légvezetésekről ellátott transzformátor állomások oszlopos típusúak. Ezek egy része betonoszlopon található. Üzemel még néhány faoszlopos állomás a településen. A transzformátor állomások biztonsági övezete minden irányban 5,0 m.

Nagyfeszültségű hálózatok

A település területén nagy/középfeszültségű alállomás nem található, és nyomvonala sem halad keresztül.

Középfeszültségű hálózatok

A 22 kV-os vezetékek táppontja a Nyíregyháza alközpont. Az ellátást biztosító gerincvezeték nyugat irányban halad a település külterületén.

Erről csápszerűen ágaznak le a településen található. 22/0,4 kV-os transzformátor állomást ellátó ún. leágazó vezetékek. Ezen leágazások néhány transzformátor állomást látnak el egyszerre.

Az energiaellátás a gerincvezeték esetében kétirányú ellátást jelent (íves hálózatok). A leágazások esetében az ellátás csak egy irányból biztosított. Így egy leágazási ponthoz közeli hiba esetében az utána lévő valamennyi transzformátor állomás kiesik az energiaellátásból. Ezért is célszerű minimalizálni az egy leágazáson lévő transzformátor állomások számát.

A légvezetésekről ellátott transzformátor állomások oszlopos típusúak. Ezek egy része betonoszlopon található. Üzemel még néhány faoszlopos és vasoszlopos állomás is a településen. A transzformátor állomások biztonsági övezete minden irányban 5,0 m.

0,4 kV-os hálózat

A villamos energia elosztás kiefeszültségen alapvetően szabadvezetékes (légvezetékes), illetve szigetelt szabadvezetékes hálózaton történik. A hálózat tartószerkezete betonoszlop és faoszlop. A hálózat keresztmetszete vegyes. Alapvetően 50 és 95 mm² keresztmetszetű, de azért néhol megtalálható az ezeknél kisebb keresztmetszet is. (25-35 mm²) Több helyen hosszú sugarak találhatóak, ami önmagában is feszültségpanaszt okozhat.

Az áramszolgáltató folyamatosan tanulmányterveket készít a településekre. Ezekben felméri a meglévő hálózatot. Megvizsgálják, hogy ezen hálózatok megfelelnek-e a jelenlegi igényeknek, követelményeknek. Az elvégzett vizsgálatok, számítások alapján meghatározásra kerül, hol és milyen beavatkozás szükséges ahhoz, hogy a meglévő fogyasztók minőségi ellátása biztosítva legyen. Ezen beavatkozás lehet kapacitásnövelés egy adott utcában, vagyis a meglévő kiefeszültségű hálózaton vezetékcseré, szükség esetén tartószerkezet cseréje is. Ahol ez már nem elegendő akkor új táppontok - transzformátor állomások - létesítése szükséges. A tanulmány ennek helyét is meghatározza.

A település közvilágítása a 0,4 kV-os hálózat oszlopaira szerelt lámpatestekkel történik.

Gázellátás

A község vezetékös földgázzal ellátott. A földgázelosztó hálózat üzemeltetője a MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. A település ellátottsága 100 %-os, de a vezetékös gázzal ellátott lakások csak 65,2 %-ra tehetők.

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A napfénytartalommal kapcsolatos vizsgálatok, mérések külön Szakoly vonatkozásában nem, csak a megyére készültek, így rendelkezésre állnak a napfénytartamnak az 1958-1982. közötti 25 év havi összegeire és az évi összegre megszerkesztett magyarországi átlagok térképei Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére vonatkoztatva. E térképeket összehasonlítva a magyarországi átlagok térképével (Major et.al., 1985.) megállapítható, hogy a megyében a napsütéses órák száma átlag körüli, illetve annál valamivel kevesebb. Megyei viszonylatban részletesebb elemzésre a napfénytartam-mérő állomások korlátozott száma (Kisvárdá, Nyíregyháza), s a korlátozott adatbázis (csupán néhány éves mérési időszak, s azon belül is megszakított periódusok) miatt sajnos nincs mód.

Térképezve a napsütéses órák havi összegeit, Nyíregyházán a legutolsó teljes mérési sorozatú évre, 1992-re megállapítható, hogy bár aszályos esztendő volt hazánkban, és így a napfénytartam is magasabb volt az átlagosnál - e szélső időjárású évben Szabolcs-Szatmár-Bereg napfényviszonyai megfeleltek hazánk legnapfényesebb régiójának, a Közép- és Alsó-Tisza vidék átlagos értékeinek minden egyes hónapban, csupán október-november volt a kivétel. Az egyes órák között napfénytartam értékeinek hiányában részletesebb elemzést nem lehetett végezni. A napenergiával kapcsolatos fenti ismertetés nagyrészt Nyírtúrára is érvényesnek tekinthető.

A megye mezőgazdasági művelés alatt álló területéből a szántóterület kb. 307000 hektár. A mezőgazdasági termelés ágazati megoszlása változatos, hiszen a zömében csak tömegtakarmány termesztésére alkalmas területeken az állattenyésztés került előtérbe, míg az átlagos vagy annál jobb termőhelyi adottságokkal rendelkező területeken (így Szakoly esetében is) a fő profil a növénytermesztés. A kalászos gabonafélék, a kukorica, burgonya mellett jelentős szerepe van a takarmánytermesztésnek, valamint az olajos növények termesztésének.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye földrajzi felépítése és vízföldtani adottságai alapján geotermikus energia feltárára különösen kedvezőnek mondható a megyében a Tiszavasvári-Nagyhalász-Kisvárdá-Fehérgyarmat-Nagyecsed-Nagykálló által bezárt területen - belül.

A községben jellemző az alternatív energia használat terjedése. Az önkormányzati fenntartású intézmények energiaellátást részben napelemek segítségével oldják meg.

Az esetlegesen visszatáplált energia mennyiségének mérését egy, a Hálózati Engedélyes (E.ON) által telepített háromfázisú fogyasztásmérő berendezés látja el. A gondozási központban is kialakításra került fotovoltai rendszer.

Magyarországon a napsugárzás légkör feletti 1352 W/m^2 intenzitásából - a felhőzet következtében beálló veszteségeket követően - 137 W/m^2 fajlagos teljesítménnyel lehet számolni. Az éves átlaghoz képest igen nagy az évszakonkénti ingadozás: decemberben 32 W/m^2 , júliusban 238 W/m^2 , ami több mint hétszeres különbséget jelent.

Megfigyelőállomás havi mérései	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Évi napos órák összesen
Nyíregyháza	62	75	139	189	251	259	281	262	191	136	67	46	1960
Debrecen	62	75	139	189	251	259	281	262	191	136	67	46	1960

Éves napsütéses órák száma¹²¹

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az épületek energiahatékonyságáról nem áll rendelkezésre felmérés. Ennek pótlására törekedni kell, de törekszik az energiahatékonyság növelésére – nyílászárók cseréjére, homlokzati hőszigetelésre, fűtőkorszerűsítésre. Az alternatív energiahasználat erősítésével a település ökológiai lábnyomát csökkenti. A településen forráshiány miatt korlátozottan van lehetőség az energiahatékonyságot növelő beruházások megvalósítására.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A távbeszélő fővonalak száma a mobiltelefonok rohamos terjedése miatt az egész országban fokozatosan csökken. A szélessávú Internet hozzáférés 2009-re valamennyi településen kiépült, a járás valamennyi iskolájában az Internethez való csatlakozás megoldott, e-Magyarország pont mindenhol található, így Szakoly településen is. Szakoly település a Magyar Telekom Nyrt. koncessziós területe volt. A településen gyakorlatilag 100 %-os ellátást biztosító törzs és elosztó hálózat épült. A törzshálózat, illetve az elosztó hálózat jelentős része légkábellel van megépítve. A település több elosztó tápterületre van felosztva, nagyelosztós rendszerben a Telekom megszokott építési módjának megfelelően.

A mobil hírközlési szolgáltatások az országos átlagnak megfelelően elérhetők.

A földi sugárzású rádió és televízió műsorok a településen megfelelő minőségben vehetők, a digitális átállás megtörtént. A helyhez kötött telefon-, műsorelosztó- és internet szolgáltatás fejlesztésére és a meglévő vezetékes hálózat továbbépítésre van szükség a szolgáltatás minőségének javítása mellett. Mobil rádióhálózatok tekintetében a szolgáltatás technológiai fejlesztéssel magasabb minőség érhető el.

Az elektronikus hírközlési szolgáltatás olyan szolgáltatás, amely jeleknek (bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang) elektronikus hírközlő hálózaton történő átvitelét, továbbítását biztosítja. A szolgáltatást, az elektronikus hálózatok üzemeltetését végző, azt létrehozó, vagy arra szervezett, vagy arra létrehozott szolgáltatók biztosítják. Az elektronikus hírközlés szolgáltatása alanyi jogú.

Az elektronikus hírközlési infrastruktúra lehet:

- távközlési ellátás
- műsorszórás, kábel tv ellátás

A szolgáltatás felügyelője a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság (NMHH), melynek területi igazgatóságai:

- Budapesti Hatósági Iroda
- Debreceni Hatósági Iroda
- Miskolci Hatósági Iroda
- Pécsi Hatósági Iroda
- Soproni Hatósági Iroda
- Szegedi Hatósági Iroda

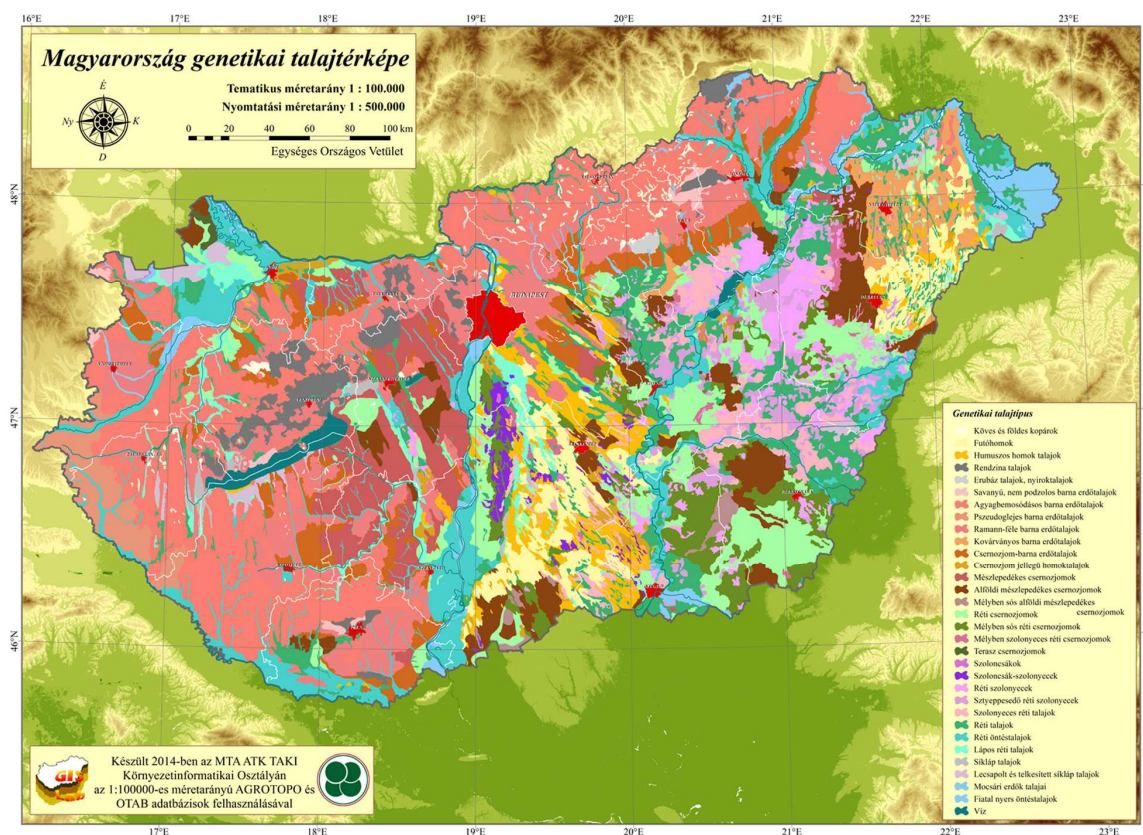
¹²¹ Forrás: OMSZ, 2015

Szakoly a Debreceni Hatósági Iroda területéhez tartozik. A községben a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan változik, az utóbbi évek adatai alapján egyértelmű tendencia nem figyelhető meg. A távbeszélő fővonalak száma a mobiltelefonok rohamos terjedése miatt az egész országban fokozatosan csökken. A szélessávú Internet hozzáférés 2009-re valamennyi településen kiépült, a kistérség valamennyi iskolájában az Internethez való csatlakozás megoldott, e-Magyarország pont mindenhol található, így Szakoly településen is.

1.17. KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)

1.17.1. Talaj

Szakoly közigazgatási területe Magyarország genetikai talajtérképe¹²² alapján az erdőtalaj és a csernozjom talajok közé sorolható.

Erdőtalaj:

Az ebben a főtypusban egyesített talajok az erdők és a fás növényállomány által teremtett mikroklíma és talajklíma, a fák által termelt és évenként földre jutó szerves anyag, valamint az azt elbontó, főként gombás mikroflóra hatására jönnek létre. A mikrobiológiai folyamatok által megindított biológiai, kémiai és fizikai hatások a talajok kilúgozását, elsavanyodását és szintekre tagolódását váltják ki. Rozsdabarna erdőtalajok a többé-kevésbé podzolos, homokos erdőtalajok. Stremme meghatározása szerint jellemzőjük, hogy felhalmozódási szintjük szerkezet nélküli, tömött és nem diós v, sokszögű szerkezetű, mint általában az erdőtalajok.

Hazánkban, a Nyírségben és a Somogyi-homokháton található nagyobb kiterjedésben. A futóhomokoknál termékenyebbek, de a barna erdőtalajoknál nem. Eredeti, fás növénytakaró alatt kisebb-nagyobb mértékben podzolosodnak, míg szántóföldi művelés v. legelők alatt elhumuszosodnak.

¹²² Forrás: Talajvédelmi Alapítvány

Csernozjom talaj:

A humuszanyagok felhalmozódása, a kedvező, morzsalékos szerkezet kialakulása, a kalciummal telített talajdat kétirányú mozgása a jellemző. Az ősi füves növénytakaró alatt bekövetkezett talajképződés eredményei (a zárt fűtakarón belül egyes fák vagy kisebb facsoportok előfordulhatnak).

A füves növényzet talajba jutott maradványainak mikrobiológiai úton bekövetkező elbomlása és átalakítása során létrejött humuszfoszódás. Az aerob baktériumok által termelt és az elhalásuk után képződő huminsavak a talajdat kalciumionjaival humátokat képeznek. Ezt a folyamatot a mélyebb szintekben csak fokozatosan csökkenő erősséggel leheljük fel, aminek következményeként a csernozjom talajokban a humusztartalom a mélységgel fokozatosan csökken. A szerves anyag szelvényen belüli eloszlását jelentősen befolyásolja a talajlakó állatok túró, keverő tevékenysége, a járatokon keresztül ugyanis összekeverik a különböző jellegű talajszintek anyagát. Előfeltétele a túlnyomórészt füves növénytakaró, a talajba jutó szerves anyag baktériumos elbontása, a gyengén lúgos vagy semleges kémhatású talaj, a kalciumban gazdag talajdat, valamint olyan víz-, levegő- és tápanyagviszonyok, amelyek a biológiai tevékenységnek kedveznek. Következésképpen a viszonylag mély és sok szerves anyagot tartalmazó morzsalékos szerkezetű, jó víz- és tápanyag-gazdálkodású humuszos szint. A humuszos réteg a vízhatástól mentes típusokban fokozatosan átmenetet mutat, a réti csernozjomokban viszont nem.

A közigazgatási terület nem ismerhető fel határozottan a talajképződés bélyegei, a humuszfoszódás, a szervetlen anyagok átalakulása, vándorlása, felhalmozódása stb. Állandó növénytakaró nem tud megtelepedni rajtuk, a gyér növényzet, csak kevés szerves anyagot szolgáltat, így igen gyenge a szervesanyag-termelés, és a képződött kevés humuszanyag is gyorsan ásványosodik. A vizet gyorsan elnyelik. Kiszáradva az egyes homokszemcsék felszabadulnak és mozgékonyvá válnak. Mivel kevés kolloidot tartalmaznak könnyen kiszáradnak, és ilyenkor a szél elgörgeti a homokszemeket a helyükről, vagy felragadva tovább szállítja. Az állandóan változó felszín lehetővé teszi, hogy a növénytakaró ugyanarra a talajrészre huzamosabb ideig kifejtsen hatását. Tápanyag-szolgáltató képességük rossz. WRB besorolás szerint a futóhomok az Arenosolok közé tartozik.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A felszín alatti vizek a víz körforgásának rejtett, ám rendkívül fontos tartományát alkotják. Magyarország medencejellege, és földtani felépítése következtében felszín alatti vizekben gazdag. Felszín alatti vízkészletünk mennyisége, környezeti és használati értéke európai viszonylatban kiemelkedő jelentőségű. A nagy vastagságú medencebeli üledékek és a hegyvidékek karsztos képződményei kiváló felszín alatti vízbeszerzési lehetőséget biztosítanak. Kedvező adottságainkat kihasználva jelentős a felszín alatti vizek hasznosítása. Az ivóvízellátás ~95 %-a felszín alatti vízből történik és szerepük fontos a mezőgazdasági, elsősorban a szántóföldi művelés szempontjából is.

Felszín alatti vizek főbb típusai

A felszín alatti vizeket a közét rétegekhez viszonyított mélységbeli helyzetük alapján osztályozzuk:

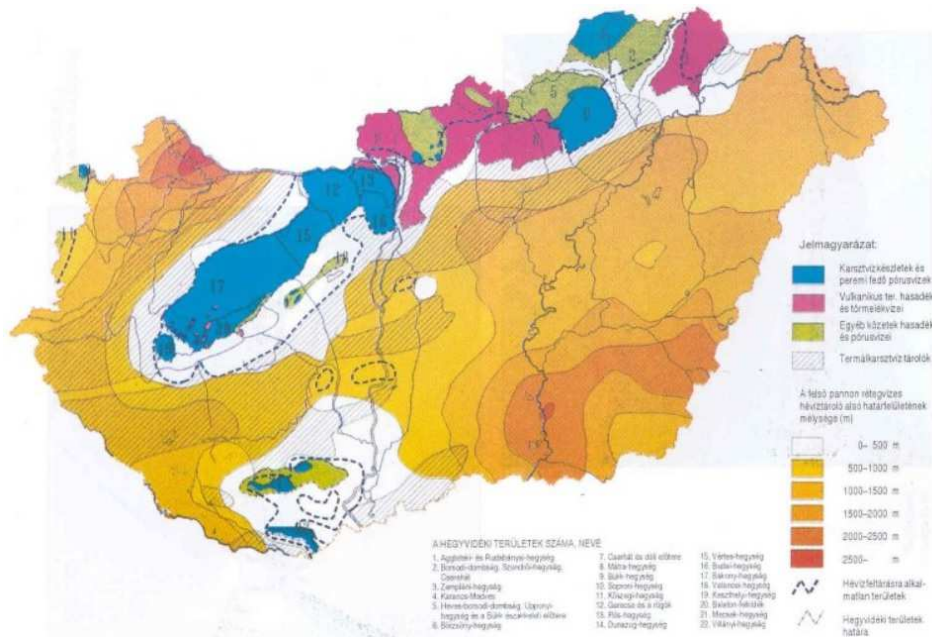
- a legfelső vízzáró réteg fölött elhelyezkedő, a talajszemcsék közötti hézagokat csak részben kitöltő vizet talajnedvességnek,
- a szintén a legfelső vízzáró réteg fölött elhelyezkedő, de a talajszemcsék közötti hézagokat teljesen kitöltő vizet talajvíznek,
- a két vízzáró réteg közrefogta vizet rétegvíznek,
- a kőzetek hasadékaiban, repedéseiben elhelyezkedő vizet résvíznek nevezzük.¹²³

A terület túlnyomó részben a szántó művelési ágba tartozik, csak az erősen tagolt, szél által kialakított felszíneken találunk erdőket, illetve elsősorban a réti talajokon rét, legelő művelési águ területeket, bár e talajokat is jórészt szántóként hasznosítják. A művelési ágak megoszlása belvízöblözetenként eltérő.

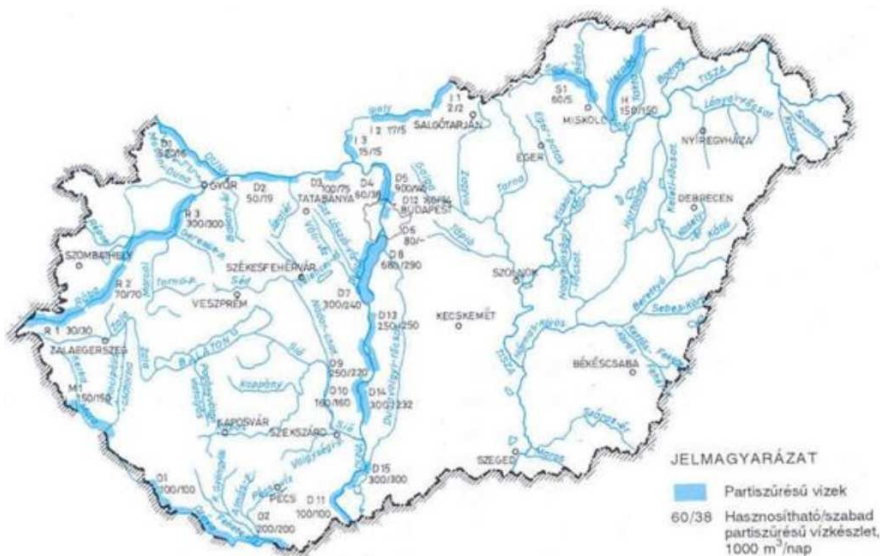
A talajvíz mélysége a homokbucka-vonulatok alatt 4-6 m, máshol 2-4 m közötti. Mennyisége általában jelentéktelen. Keménysége általában 15-25 nk° között van, de a település környékén 45 nk° fölé is emelkedik.

¹²³ Forrás: <http://enfo.agt.bme.hu/drupal/sites/default/files/FELSZ%C3%8DN%20ALATTI%20VIZEK%20T%C3%8DPUSAI.pdf>

A rétegvizek mennyisége nem jelentős. A közüzemi vízellátás megoldott, a csatornázás is.

Felszín alatti vízkészletek Magyarország területén

Parti szűrészű vízbázisok Magyarország területén¹²⁴

Szakoly közigazgatási területén nincs kiemelkedő felszín alatti vízkészlet.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A község levegőminőségi állapotát alapvetően a közlekedés légszennyezése, valamint a gazdasági/mezőgazdasági területhasználat határozza meg. A háttérjellegű szálló porszennyezés a külterületeken dominánsnak tekinthető. A település és a terület levegőminősége az SO₂, NO₂, NO_x és CO komponensek tekintetében kiváló, PM₁₀ (szálló por) vonatkozásában jó minőségű. A község környezetében meglévő gazdasági

¹²⁴ Forrás: http://www.aquadocinter.hu/themes/Vg_ezredford/Vk_megorzes_fa.htm

telephelyek minimális mértékben, de elsősorban a közlekedési-szállítási, kisebb mértékben a tüzeléstechnikai és technológiai légszennyezéssel vannak jelen.

A települést a levegő szennyezőanyagai szerint nézve a 4/2002. (X.7.) KvVM alapján a következő értékek érvényesek:

- Kén-dioxid: a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg
- Nitrogén-dioxid: a levegőterheltségi szint a felső vizsgálati küszöb és a célérték között van.
- Szén-monoxid: a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- PM10 (a levegőben lebegő szilárd és folyékony – aeroszol – részecskék gyűjtőneve: a levegőterheltségi szint a felső vizsgálati küszöb és a célérték között van.
- Benzol: a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van
- Talajközeli ózon: a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket
- PM10 arzén: a talaj közeli ózon koncentrációja nem haladja meg a célértéket
- PM10 kadmium: a talaj közeli ózon koncentrációja nem meghaladja meg a célértéket
- PM10 nikkel: a talaj közeli ózon koncentrációja nem meghaladja meg a célértéket
- PM10 ólom: a talaj közeli ózon koncentrációja nem meghaladja meg a célértéket
- PM10 benz(o)pirén: a levegőterheltségi szint a felső vizsgálati küszöb és a célérték között van.

A célértékeket a 4/2011. (I.14.) VM rendelet 1. mellékletének 1.1.4.1 pontjában meghatározott értékek adják.

A közlekedésből származó (gépjárművek emissziója) szennyeződések mellett problémát jelent a gépjárművek által felvert por és ennek hatásai. A településen időszakosan megjelenő pollen illetve parlagfű okozhat az időjárástól függően a lakosság körében kisebb allergiás panaszokat. A parlagfű visszaszorítására a települési önkormányzat még nem adott ki helyi rendelet csak központilag a 221/2008. (VIII. 30.) Korm. rendeletet alkalmazzák, ami a parlagfű elleni közérdekű védekezés végrehajtásának, valamint az állami, illetve a közérdekű védekezés költségei megállapításának és igénylésének részletes szabályairól rendelkezik.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A zaj - és rezgésvédelem szempontjait a területrendezés és fejlesztés, valamint a közlekedés tervezés alkalmával szem előtt kell tartani, a zajos és a zajérzékeny területeket lehetőleg egymástól elkülönítve kell kialakítani.

A vizsgálatok alapján meg kell határozni a település területén előforduló zajforrásokat, azokat a terület-felhasználási egységeket. A településen átmenő forgalommal lehet számolni. Legjellemzőbb közlekedési zajforrásként a 4-es számú főút tekinthető, amely átszeli a települést. Ezért átmenő és célforgalom miatti útként zajkibocsátása elviselhető. A környezeti zajterhelés szempontjából Szakoly kedvező helyzetben van a zaj és rezgésterhelési helyzet a távlatokban sem rontható amennyiben a közúti forgalom nagysága, nem változik. Ennek érdekében a környezetbe zajt, illetve rezgést kibocsátó és a zajtól illetőleg rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell tervezni, egymástól viszonyítva elhelyezni, hogy a zaj és a rezgés ne haladja meg az érvényben lévő határértékeket. A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló (27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet) rendeletnek megfelelően.

Ssz.	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintere* (dB)	
		Nappal 06-22 óra	Éjjel 22-06 óra
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

A település mezőgazdasági jellege miatt szükséges a mezőgazdasági termeléssel összefüggő zaj és rezgés okozta hatásokat külön tárgyalni. A közlekedési zajt tovább bonthatjuk a közúti közlekedés és a vasúti közlekedés, valamint a légi forgalom (repülés) okozta zajhatásokra.

A közúti közlekedés során a közúti járművek rész-zajforrásai (motor, karosszéria, kipufogó, stb.) együttesen fejtik ki hatásukat. A járműveket az elhaladási zajuk jellemzi, amit elsősorban a motorfordulatszám és az azzal arányos menetsebesség határozza meg. Az egyes gépjárműtípusok elhaladási zaja között nagy a különbség (65-80 dBA), de az észlelt hangerőben az autó állapota (életkora), és a vezetési stílus is lényeges eltéréseket okozhat, ezeken kívül befolyásoló tényező az útburkolat minősége is. Fentieket figyelembe véve település szinten problémát – a közlekedési eredetű levegőszennyezéshez hasonlóan – a területen áthaladó fő közlekedési utak forgalma okoz.

1.17.5. Sugárzás védelem

Szakoly községben nagyfeszültségű távvezeték lakott területtől távol található. Új mobiltelefon tornyok létesítésére alkalmas helyeket az érvényes szabályozási terv rögzíti. Szakoly Paks, Mochovce, atomerőművek 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére Magyarországon egy országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabad téren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét.

A község területén sugárzásmérő pont nem található (legközelebb Debrecenben található 3 db). A település közigazgatási területére nem releváns.

1.17.6. Hulladékkezelés

A hulladékok elszállítását az Észak-Alföldi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. végzi, amelynek telephelye Nyíregyháza-Oros, Szállási út 72. szám alatt található. A telephely területe közel 34 ha, melyből a hulladék depónia által igénybe vett földterület nagysága 17,54 ha.

Alapjellemezéshez szükséges vizsgálatok nélkül az alábbi inert hulladékokat veszi át a telep.

- Üveg alapú, szálal anyagok hulladékai, ha nem tartalmaz szerves kötőanyagot
- Csomagolási üveg-hulladékokat
- Építési és bontási hulladékok közül: beton, tégl, cserép és kerámiák, ezen anyagok keveréke, üveg
- Földet, talajt és köveket, amelyek nem tartalmaznak humuszos réteget, tözeget, szennyezett területről származó földet, követ.

A település területén a kommunális hulladék begyűjtését a hulladékkezelő hetente egy alkalommal végzi. A község lakossága rendelkezik egységes hulladékgyűjtő edényzettel, a szemét begyűjtése erre alkalmas edényzetben történik. A begyűjtést végző vállalkozó rendelkezik pormentes tömörítésre alkalmas hulladékszállító járművel. A településen nem működik szilárd hulladéklerakó.

Rekultivációja az elmúlt években történt meg. Kommunális hulladék kis mennyiségben került a területére. Az ellátott ingatlanok száma 2240 db, a szolgáltató a kommunális hulladékokat szelektíven gyűjti be. Közterületen 3db hulladékudvart alakítottak ki, ezek a szolgáltató által kialakított rendszerességgel kerülnek ürítésre. Az ingatlantulajdonos által a közszolgáltató szállító eszközéhez rendszeresített gyűjtő edényben (120 liter) az ingatlanon gyűjtött vegyes és elkülönítetten gyűjtött hulladék:

- b. színes (kék—papír, sárga—műanyag) szelektív hulladékgyűjtő zsákban elhelyezett szelektív hulladék;
- c. a lomtalanítás során átvett lomhulladék;
- d. a gazdálkodó szervezetnek a háztartási hulladékhoz hasonló hulladék részét képező elkülönítetten gyűjtött hulladéka

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A közúti közlekedés (a terület és létesítményeinek közúti megközelítése, kiszolgálása által) általános környezetterhelései növekedhetnek meg a megközelítési utak mentén. A község néhány peremterületén folyamatosan képződő illegális hulladéklerakások találhatóak. Az illegális hulladék felszámolását folyamatos a községben. Elhanyagolt, romos állapotú épületekből a külső településrészek több is található, melyek megszüntetése, felújítása a településképp javításához elengedhetetlen.

1.17.8. Árvízvédelem

Szakoly az Alföldhöz tartozó Nyírség vidék települése. A településen nem okoz problémát az árvíz, se a belvíz. A 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM a települések ár, és belvíz veszélyeztettségi alapon történő besorolásról szóló együttes rendelet melléklete szerint a település nem veszélyeztetett település.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A település közigazgatási területén környezetvédelmi konfliktusok, problémák nem állnak fenn.

A környezetvédelem keretében a településen megvalósítandó legfontosabb cél, hogy az embert körülvevő épített és természetes elemek közötti összhangot megteremtsék, valamint állapotuk javulását elérjék. A környezetterhelés csökkentése, a fenntartható vidékfejlesztés, az emberi életminőség javítása a program kiemelt területeit képezik. A településnek viszonylag jól kiépített és jól működő kommunális, műszaki infrastruktúrája van. Azonban a lakosság komfort érzetének, életminőségének az emelése, valamint a fenntartható fejlődés és a környezetvédelmi célok elérése érdekében van még javítani és korszerűsíteni való a kommunális infrastruktúra rendszerein, mindenekelőtt teljes körűvé kell tenni a csapadécsatornázottságot, a szennyvíz- csatornahálózatra történő rákötést, meg kell valósítani a település egészében a felszíni vízelvezetést, a szelektív hulladékgyűjtést és környezetbarát hulladékgazdálkodást, meglévő szilárd útburkolatok minőségét javítani szükséges.

1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)

Szakoly a települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011.(XII.29.) BM rendelet módosítására kiadott 61/2012.(XII.11.) BM rendelet 1. melléklete alapján III. katasztrófavédelmi osztályba sorolt. Ennek megfelelően – a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtására kiadott 234/2011. (XI.10.) Korm. rendelet 2. sz. mellékletében foglaltakat figyelembe véve – az elégséges védelmi szint biztosítása érdekében, szükséges a lakosság riasztása és veszélyhelyzeti tájékoztatásának tervezése.

A település jelenlegi úthálózata olyan paraméterekkel rendelkezik, amely alkalmas tűzoltó járművek, valamint műszaki mentést végző gépjárművek közlekedésére. Az építmények megfelelő közúti kapcsolata biztosított, illetve a tervezés során biztosítható, az úthálózatok a tervezést követően, megfog felelni az Országos Tűzvédelmi Szabályzat előírásainak. A településrendezési terv az érvényes törvények, rendeletek, MSZ és ágazati szabványok figyelembevételével készül el, melyeknek az előírásait betartja.

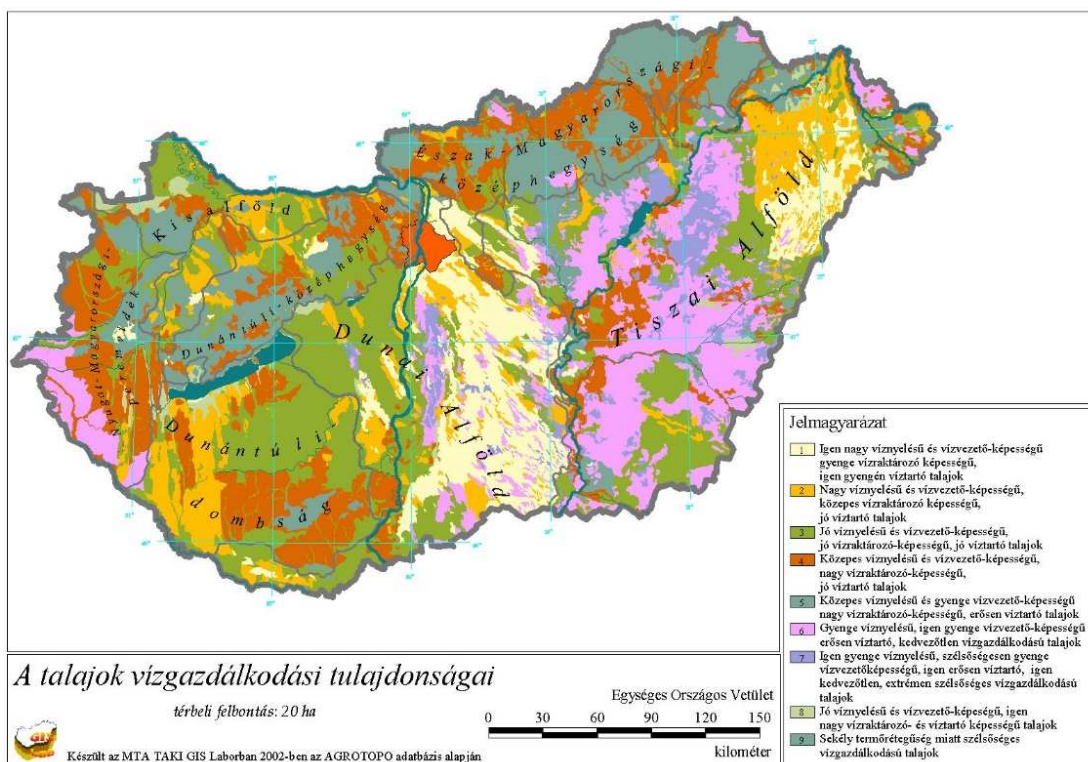
A tűztávolság betartására, a tűzoltás eszközeivel a létesítmények megközelítésére – az OTÉK előírásait megtartva – a Helyi Építési Szabályzat vonatkozó pontjaiban tesz kötelező intézkedéseket. Az övezeten belüli építményekre vonatkozó tűzvédelmi előírásokat az építési engedélyesési eljárások során kell konkrétan meghatározni és betartani. (pld. A tűzállósági fokozat, tűzveszélyességi osztályba sorolás, tűztávolság, tűzszakasz, oltás módja, oltóvíz, oltókészülék, nyomás, menekülési és mentési út).

1.18.1. Építésföldtani korlátok

Szakoly Szabolcs-Szatmár-Bereg megye észak-nyugati szélén helyezkedik el a Nyírségben, amely szinte teljesen sík. Lejtésviszonyait tekintve 97,2% lejtése kisebb, mint 1%, 2,7% lejtése 1-3 %, és csupán 0,1% lejtése 3-5%. A térségben folyó nem található, csupán a Lónyai csatornába torkolló mesterségesen kialakított főfolyások haladnak rajta keresztül. (Bábaréti-tó, Szakolyi (VII/7.)-folyás, Kállai (VII.)-főfolyás, Gelsei (VII/8.)-folyás, Kecskési szivárgó, Károlypusztai (VII/9.)-folyás, Adonyi (VII/9-1)-csatorna, Bimbó (VII/6.)-folyás, Tivorány (VII/10.)-folyás).

A Nyírség felszínének kialakulása a pliocén kor második felére tehető, amikor a pannóniai beltő e területről visszahúzódott. Feltöltődésében az északkeleti Kárpátokból és az Erdély felől lefutó folyók jelentős szerepet töltek be. A folyók az általános lejtésviszonyoknak megfelelően az északkelet-délnyugati irányt vettek fel, s a Maros-Körös köze felé tartottak. Minthogy az Alföld északkeleti része a pleisztocén folyamán jelentősen süllyedt, a folyók nagyarányú feltöltő munkát végeztek.

A nyírség pleisztocén végi felszínének kialakításában a folyóvíz mellett fontos szerepe volt a szélnek is. Az élő és elhagyott medrek közötti területekről az újpleisztocén északi, észak-északkeleti, észak-északnyugati szelei futóhomokot szállítottak.

A talajok vízgazdálkodási tulajdonságai¹²⁵

Mélyen paleo- és mezozoikumi árokkal felszabdalt, tönkösödött röghegységek húzódnak, melyet a miocén vulkánizmus 1000-2000 m vastag tufatarakóval fedett be (Kormány Gy. 2000). A pannon korszakban bekövetkező süllyedés eredményeként tekintélyes vastagságú tavi, majd folyóvízi üledékek rakódtak le (Gyarmati P. 2002). A beltavi üledékek helyenként meghaladják a 600 m-es vastagságot. A felső-pannon emelet befejező stádiumában a Pannon-beltől elszakadt és megkezdődött az Észak-Alföldi hordalékkúp síkság kialakulása. A Felső-Tiszavidék az újpleisztocénig a Nyírséggel közel azonos magasságban helyezkedett el.

A würm felső-pleniglaciálisban, az Alföld minden hordalék-kúpján mozgott a homok (Martonné Erdős K. 2006). A homokmozgás annak köszönheti, hogy megváltozott az éghajlat és a gyér növényzet képtelen volt szembeállni a munkaképes északias szelekkel. A felső-pleniglaciálisban a Felső-Tiszavidék kistájai süllyedni kezdtek és a folyó elhagyta az Ér völgyét. A megváltozott lejtésviszonyoknak megfelelően a Tisza északnyugat felé fordult Záhony irányában. A Rétköz felszíne 15-25 m-t süllyedt, így egyes részei elvizenyősödtek. A Tiszának a Bodrogtóban és Rétközben való megjelenése a korábbi vízhálózat teljes átalakulását jelentette. A Bodrogot összetevő folyókat a meanderező Tisza fogta be. A Tisza oldalazó eróziójával előbb a Bodrogtóban, majd a Rétköz területén pusztította a pleisztocén végi felszíni formákat. A folyó a holocénre a homokfelszínnek nagy részét letarolta, illetve szigetekre tagolta.

A Tisza szeszélyesen változtatta folyásirányát. Erről elhagyott medrei, és morotvái tanúskodnak. A Tisza árvizei és a Nyírvizek a Rétközi öblözet 70%-át elárasztotta. Az elöntések alól csak a magasabb térszínnek mentesültek (Kormány Gy. 2000).

A talajtakaró 96%-ban öntésanyagokon képződött hidromorf talaj. A kovárányos barna erdőtalajok csupán kis területre (4%) terjednek ki, főként a Nyírséggel határos homokterületeken. A gyengén savanyú kémhatású nyírségi homokokon kialakult kovárányos barna erdőtalajok 1-2 % közötti szerves anyag-tartalmúak. Vízgazdálkodásukban a kováránycsikok jelenlétéből adódó mérsékelt vízvezetés javítja a homok szélsőséges vízgazdálkodását.

Termékenysége ennek ellenére is csupán a VIII. talajminőségi kategória. A legnagyobb területeken (49%) borító réti talajok agyag-mechanikai összetételűek, erősen savanyúak, nagy (>4%) szervesanyag-tartalmúak és kedvező (VI.) termékenységi besorolásúak. A 10%-nyi kiterjedésű öntés réti talajok mechanikai összetétele agyagos vályog.

Vízgazdálkodásuk kedvező, gyengén vagy erősen savanyú kémhatásúak, szervesanyag tartalmuk 1-2 %-nyi, termékenységi besorolásuk a VII. talajminőségi kategória. Általában erősen savanyú kémhatású vályog vagy agyagos vályog fizikai féleségű «1 % szervesanyag tartalmú) nyers öntéstalajok területi részaránya jelentős (37%). Termékenységük azonban a kis tápanyagtöke miatt igen gyenge (IX.).

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A település közigazgatási területen nem található alábányászott területek, se barlangok és pince területek.

1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

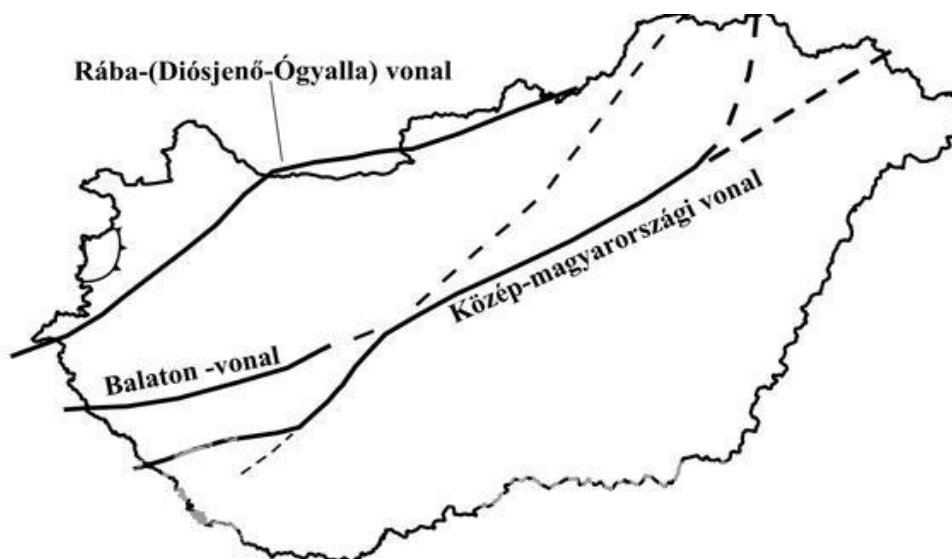
A település közigazgatási területén nem található csúszás-, süllyedésveszélyes területek.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

Átlag 100-150 évenként a mai Magyarország területén is mérnek 6-os magnitúdójú rengéseket, kisebbeket pedig még gyakrabban, akár évente 100-120-at. Ezekből a kisebb földmozgásokból az emberek évi négyet-ötöt érezhetnek, erősségük a centrum környékén körülbelül 2,5-es. A Kárpát-medencében 1500 évre vannak adataink földrengésekről: az elsőt 456-ban jegyezték fel a Római Birodalom részét alkotó mai Szombathely

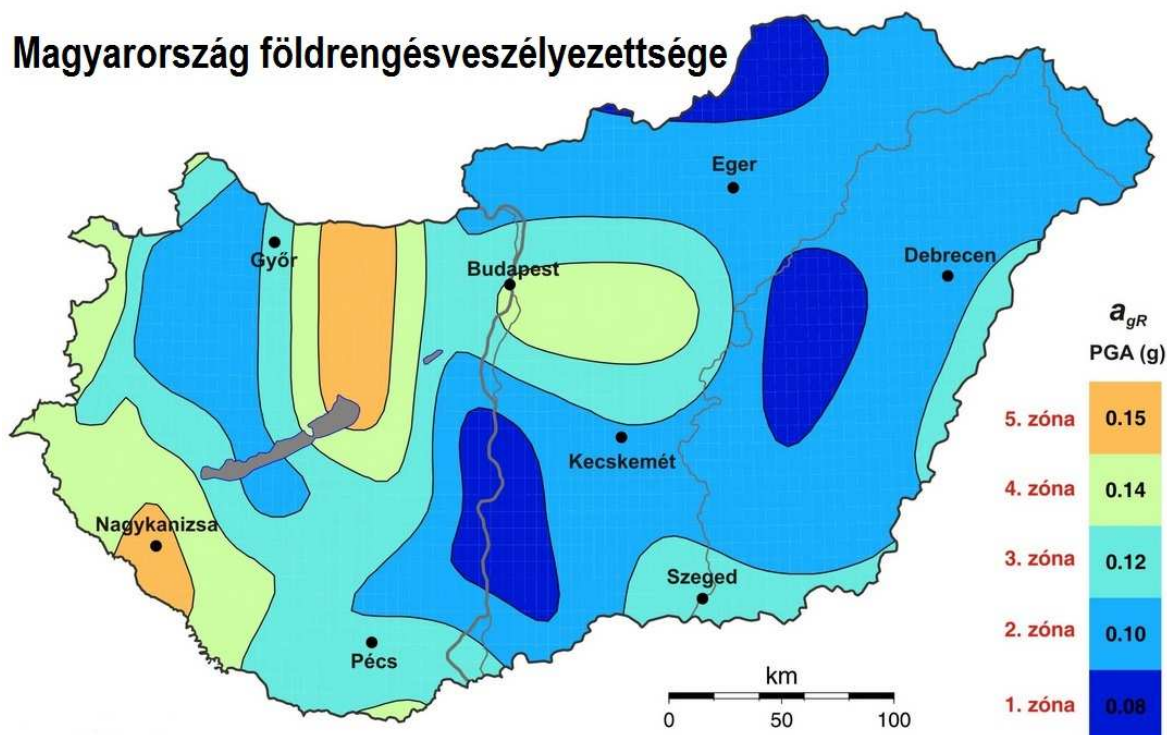
¹²⁵ Forrás: <http://enfo.agt.bme.hu/drupal/sites/default/files/vizgazdalkodas.jpg>

térségében. A település közigazgatási területén nem található kimondottan földrengés veszélyeztetett területe, de a település a Közép-Magyarországi törésvonal közvetlen közelében van

Magyarország három főbb törésvonala

Magyarország földrengésveszélyeztettsége

Magyarország földrengés-veszélyeztettsége¹²⁶

Magyarország földrengés-veszélyeztetettségi térképe a valószínűségi módszer alapján készült. A szeizmicitás alapján kijelölt forrászónák földrengés-aktivitásának statisztikus jellemzői mellett figyelembe veszik a bizonytalansági tényezőket, az alapkőzetet, valamint a talajvízszint helyzetét.

¹²⁶Forrás: Magyarország három főbb törésvonala és Magyarország földrengés-veszélyeztettsége: **forrás:** <http://aranylo.blogspot.hu/2011/03/magyarorszagpannon-medence-jelentos.html>

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A település közigazgatási területe árvíz veszélyességi szempontból nem veszélyeztetett.

A területet behálózó csatornák¹²⁷:

- Bábaréti-tó
- Szakolyi (VII/7.)-folyás,
- Kállai (VII.)-főfolyás,
- Gelsei (VII/8.)-folyás,
- Kecskési szivárgó,
- Károlypusztai (VII/9.)-folyás,
- Adonyi (VII/9-1)-csatorna,
- Bimbó (VII/6.)-folyás,
- Tivorány (VII/10.)-folyás.

A csatornák az öblözetre jellemző 40l/sec/km² fajlagos vízhozamra lettek kiépítve. A belterületi csapadékvíz elvezető rendszer kiépítettsége a térségre jellemzően kielégítő.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

A település közigazgatási területe nem érintett belvíz veszélyességi szempontból.

A település belvízrendszerének bemutatását az 1.17.2. fejezet tartalmazza.

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

Mély fekvésű területek a közigazgatási területen nem jellemző.

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

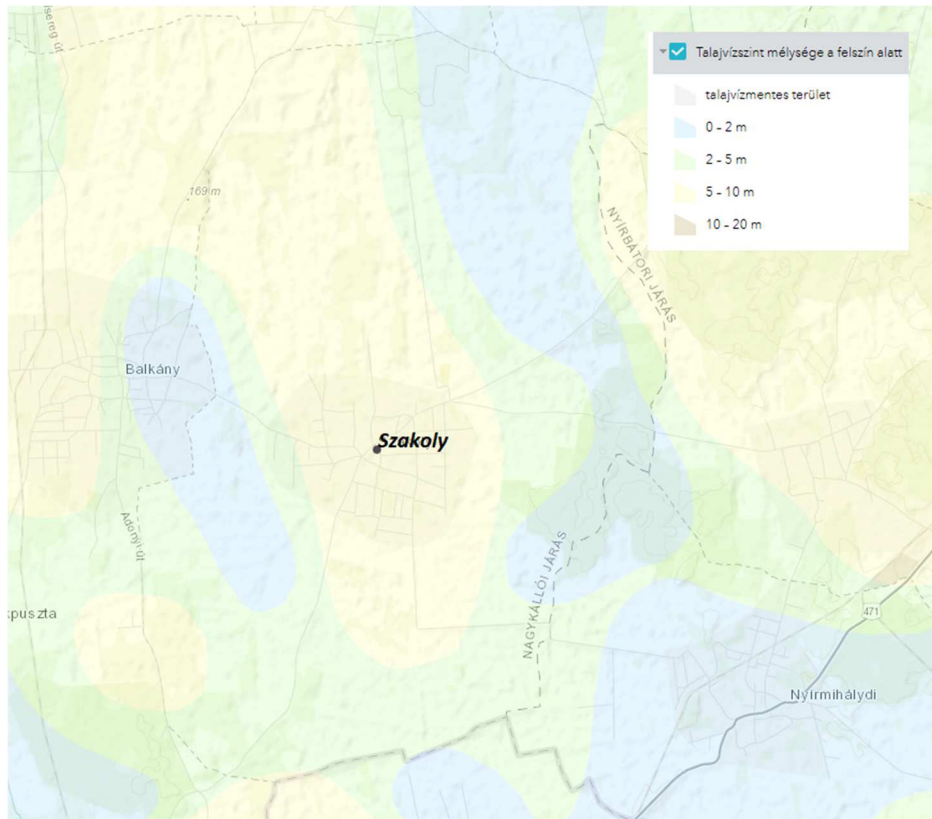
Árvíz és belvízvédelem készütségi fokozatainak jelentését, valamint az egyes készütségi fokozatok során elvégzendő feladatokat a jogszabályban leírtak alapján kell elvégezni. Jelenleg hatályos jogszabály a 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet, amely rendelkezik az árvíz- és a belvízvédekezésről.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a térségben több belvízveszély alakult ki. Az érintett térségben, a korábbi években és napjainkban is komoly problémát okoz a területeken lévő tavaszi hóolvadások idején visszamaradó belvíz. A Kállai-főfolyás völgye érinti Szakoly községet, mely a Felső-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság egyik belvízvédelmi szakasza.

Talajvíz

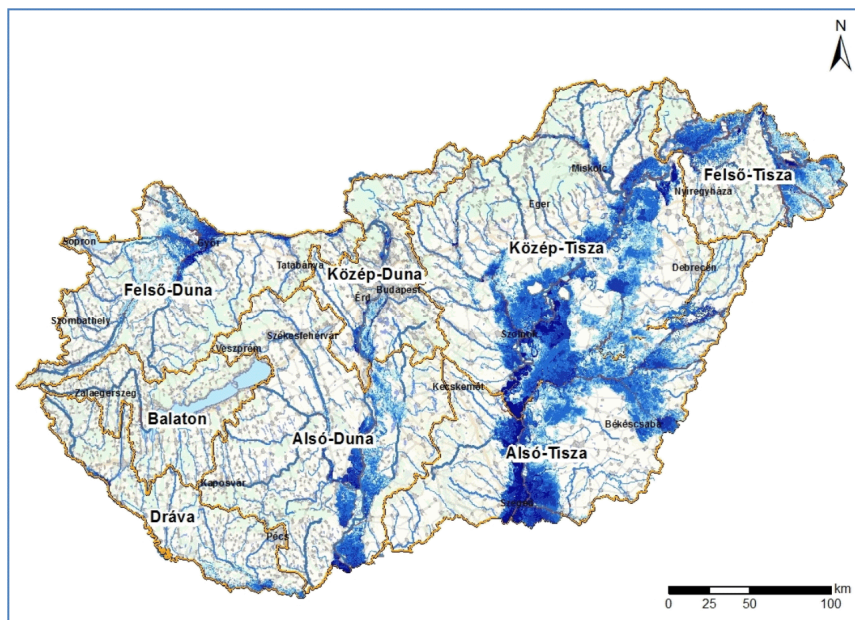
A térségben a talajvízszint viszonylag alacsony, (legalább 2-m-re van a talajvízszint).

¹²⁷ Forrás: TÉKA: <http://tajertektar.hu/hu/>

Magyarország talajvíz térképe¹²⁸

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a térségben több belvízveszély alakult ki. Az érintett térségben, a korábbi években és napjainkban is komoly problémát okoz a területeken lévő tavaszi hóolvadások idején visszamaradó belvíz. A település közigazgatási területe nem érintett árvíz és belvíz veszélyességi szempontból.

Magyarország árvíz és belvíz kockázatkezelési térképe – 2016. március¹²⁹

¹²⁸ Forrás: <https://map.mfgi.hu/> azon belül is: „Magyarország talajvízszint mélység térképe (0-8m)”

¹²⁹ Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A16K0141.BM×hift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT> – BM közlemény Magyarország Árvízi Országos Kockázatkezelési Tervéről

1.18.3. Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

Kedvezőtlen morfológiai adottságú terület nem található a településen.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

Az érvényben lévő mélységi és magassági korlátozásokat a helyi építési szabályzatban olvashatjuk:

- Beépítésre szánt vegyes területen belül a helyi építési szabályzat szerint oldalhatáron állónál 4,5 m-es, szabadon álló beépítésnél: 6,0 m-es, kialakult állapotnál: 7,5 m-es építménymagasságot megenged.
- Beépítésre nem szánt mezőgazdasági területen, ahol a telek területe eléri a 6 000 m², ott az építménymagasság 4,5 m szabadon álló beépítési mód szerint is lehet.

Jelenleg érvényben lévő helyi építési szabályzat egyéb mélységi, magassági korlátozásokat nem vett fel.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

Jelenleg nincs, de javasoljuk, hogy a lakóterületi és településközponti övezetekre vonatkozó korlátozása szerint, kereskedelmi-szolgáltató, vendéglátó- és egyéb kisüzemi tevékenység csoportjai kivételesen sem legyenek elhelyezhetőek:

1. Áruszállítás, fuvarozás, gép- és autókölcsönző műhely,
2. autófényező műhely (telephely terület),
3. autóbontó műhely (telephely terület),
4. autókarosszéria-lakatos (telephely terület),
5. autókereskedelem (telephely terület),
6. mezőgazdasági gépjavító műhely (telephely terület),
7. akkumulátor – töltő, javító, újrafeldolgozó műhely (telephely terület),
8. gumiszerelő, javító műhely (telephely terület),
9. tüzelő- és építőanyag telep,
10. kisépítőműhely iroda,
11. járműőrző telep,
12. közúti gépjavító, karbantartó, szervizelő műhely telephely terület,
13. asztalos műhely (telephely terület),
14. fafeldolgozó, megmunkáló műhely (telephely terület),
15. fémmegmunkálás, fémfeldolgozás és felületkezelés műhely (telephely terület),
16. öntő (telephely terület),
17. lakatos műhely (telephely terület),
18. könnyűipari termékfeldolgozó, raktározó műhely (telephely terület),
19. vegyipari termékkészítő, feldolgozó (telephely terület),
20. mészégető (telephely terület),
21. kelmefestő, vegytisztító (telephely terület),
22. bogár, kádár (telephely terület),
23. élelmiszeripari feldolgozó műhely
24. raktár, nagykereskedések áru lerakatok telepei,
25. galván-üzem telep,
26. szennyvíz- és hulladékkezelés, köztisztasági szolgáltató műhely (telephely terület),
27. kőfaragó, műkőgyártó és betonelem előregyártó műhely
28. péküzem.

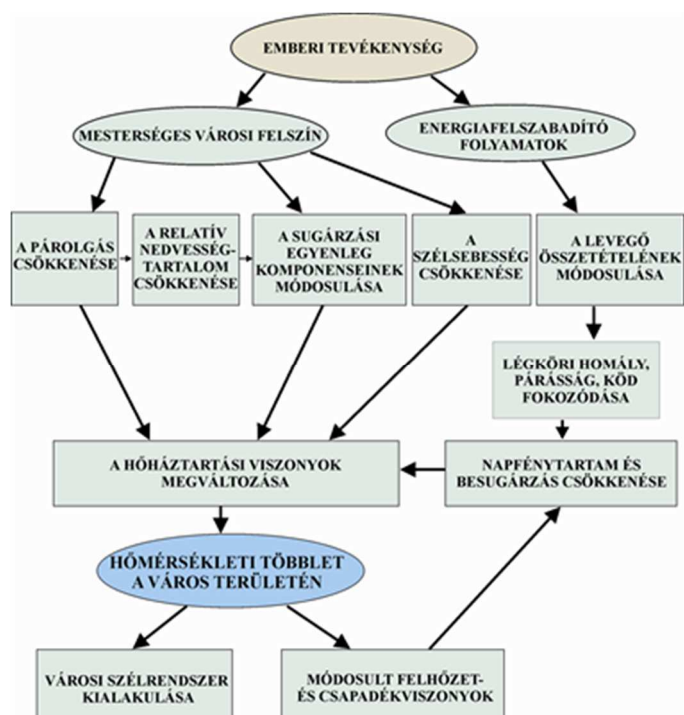
1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

Az Országos Ásványvagyon Nyilvántartás a megye területén 31 olyan területet tart nyilván, ahol korábbi kutatások ásványi nyersanyag létét bizonyították. Jelentős a megye területén a homok- és talajjavításra szolgáló tőzeg és lápi mész, valamint az agyag és a termásvíz vagyon. A megye gazdaságában a bányászat nem volt meghatározó az ásványi nyersanyagok hiánya miatt, amit igazol az is, hogy az OTRT országos komplex tájrehabilitációt igénylő területet nem jelölt ki a megyében.

Ásványi nyersanyag lelőhely a település közigazgatási területét nem érinti.

1.20. VÁROSI KLÍMA

Napjainkban az emberiség mintegy felét érintik a mesterségesen létrehozott környezet terhelései: a környezetszennyezés, a zaj, a felfokozott élettempóval együtt járó stressz és nem utolsó sorban a városi légtér – a természetes környezethez képest – megváltozott fizikai paraméterei. A településen fellelhető mikroklimák tarka mozaikszerűségükkel tűnnek ki. Az utcák, terek, parkok és udvarok mind sajátos éghajlattal rendelkeznek, amelyekben azonban közös vonások is vannak. Ezek a közös vonások éppen a lokális (helyi) éghajlat keretében jutnak kifejezésre.

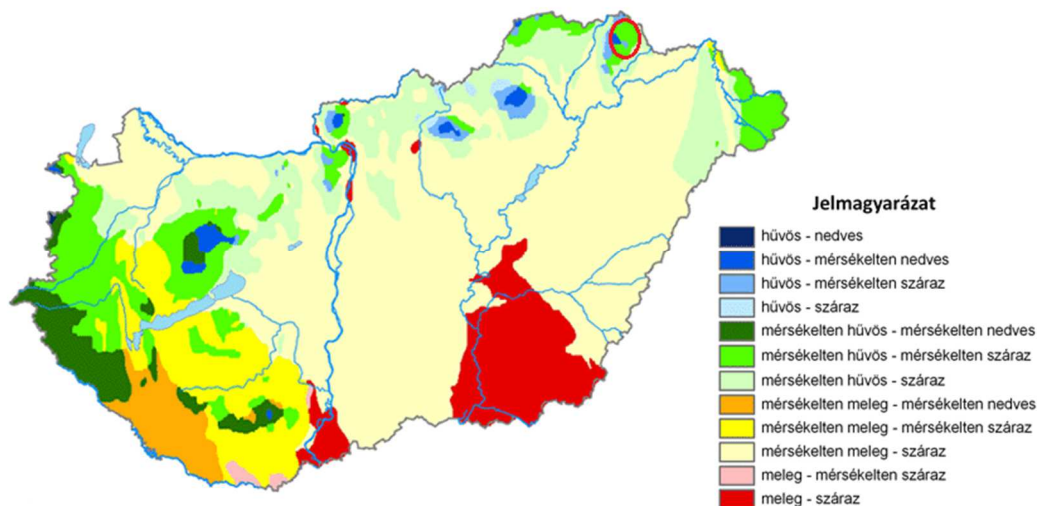
Az egyedi, mikroklima létrejöttének alapja az emberi tevékenység, melynek hatására a különböző éghajlati elemek jelentősen módosulhatnak a települést övező természetes környezethez képest. E változások nem függetlenek egymástól, hanem szoros ok-okozati összefüggésben állnak.

Az egész folyamat kiindulópontja az emberi tevékenység, melynek hatására sajátos, mesterséges felszín jön létre. Ennek jellemzője az, hogy igen változatos, kis területen belül hirtelen módosulhat, a különféle éghajlati paramétereket pedig jelentősen befolyásolja. A településen lehulló csapadék a mesterséges, nem vízáteresztő felszínnek és a csapadékelvezető csatornahálózatnak köszönhetően nagyon gyorsan lefolyik, így a községben a párolgás rövidebb ideig tart és kisebb mértékű, mint a településkörnyéki területeken. Ezáltal a településen a relatív

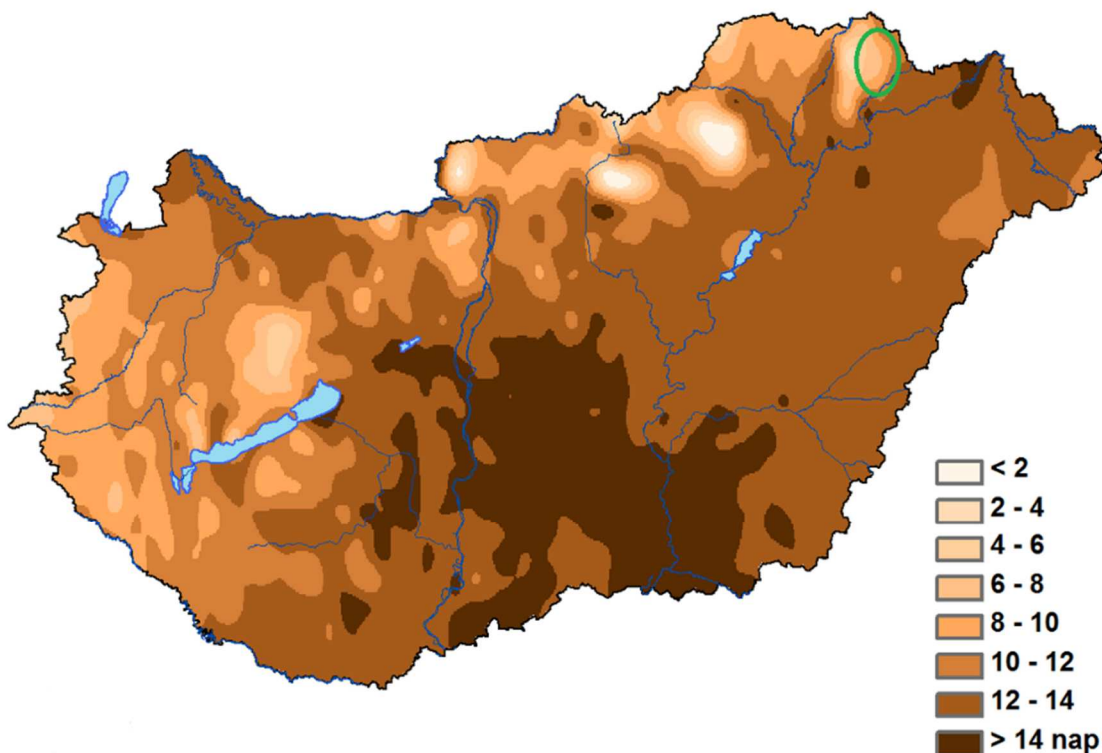
nedvességtartalom is kisebb lesz.

A felszín másik fontos hatása a sugárzási paraméterek módosulásában nyilvánul meg. Azt, hogy egy adott felszín a ráeső napsugárzást milyen mértékben nyeli el, illetve veri vissza, a felszín tulajdonságai döntően meghatározzák. A változatos felszín, a nagyobb érdeesség miatt a település felett nagyobb a sűrűdés, ami a szélsebesség csökkenéséhez és a turbulencia fokozódásához vezet.

A község klímáját alapvetően befolyásoló geomorfológiai képződmény nincs, a település közvetlen környezete, egybefüggő erdőszült területektől és nagyterjedésű vízfelületektől is mentes. Az alapvetően érvényesülő kontinentális éghajlat az elhelyezkedésből adódik. Az ország mérsékelt száraz területének zónájához tartozik a település. A község zöldfelületei klímahatás szempontból nem jelentősek. A fásított közterületek nem összefüggőek, rendszert nem alkotnak, kiterjedésük lokális, mikrokörnyezeti hatást tudnak csak kifejteni. A jelentősebb zöldfelülettel rendelkező intézmények elszigeteltek. Szakoly a mérsékelt meleg – száraz éghajlati klíma területén helyezkedik el. Klímatis viszonyok eloszlása.

Magyarország éghajlati körzetei (Péczeli György munkája alapján)¹³⁰
Hőhullámos napok száma (napi középhőmérséklet >25 °C) az 1980-2009-es időszakban¹³¹

¹³⁰ Forrás: OMSZ; http://www.met.hu/eghajlat/magyarország_eghajlata/altalanos_eghajlati_jellemzes/altalanos_leiras/

¹³¹ Forrás: OMSZ; http://www.met.hu/eghajlat/eghajlatvaltozas/megfigyelt_valtozasok/Magyarország/

A klímabarát település kialakításának alapvetései

Rendszeres, szervezett partnerség létrehozása ajánlatos, amely a következőket veszi figyelembe:

- Együttműködés a község működését érintő nemzeti, regionális hatóságok és önkormányzatok között, összhangban az ágazati politikákkal is.
- A községi klímapolitikát széles körre épülő, tartós és jól szervezett partnerség keretében kell kialakítani, mely mind a lakosságot, mind a civil és gazdasági szereplőket magába foglalja.
- Integrálni kell a klímabarát szempontokat a szabályozásoktól a lakosság és a gazdasági szereplők tájékoztatásán és ösztönzésén keresztül egészen a közszolgáltatások működtetéséig minden téren.
- A községi klímapolitika kialakításának egyik legfontosabb eszköze lehet a község gazdaságpolitikája, amennyiben az képes a zöld gazdaság céljait és elveit követni, valamint erősíteni a helyi erőforrásokra épülő helyi gazdaságot.

Klímatervezés az integrált stratégiákban

Az alábbi elvek szerint érdemes integrálni az éghajlati szempontokat saját stratégiáikba:

- Fejlesztési és irányítási folyamataikhoz kell kötni egy integrált, többszintű megközelítéssel, mind a kibocsátás csökkentés és megelőzés, mind az alkalmazkodás lehetőségeit.
- A klímaváltozást a stratégiai tervezési folyamatának minden egyes lépésénél figyelembe kell venni (helyzetfeltárás, célok és eszközök kijelölése, a nyomon követés és a végrehajtás megtervezése).

Klímabarát településszerkezet kialakítása a településtervezés és az övezeti tagolás révén

A községnek törekednie kell:

- a kompakt településszerkezet megteremtésére, amelyben intenzívek a kölcsönhatások és együttműködések, mérsékeltek az utazási távolságok, korlátozott az urbanizált területhasználat kiterjedése és hatékony az energiafelhasználás;
- a településszerkezet tagolására beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és szellőztetést biztosító zónákkal;
- optimalizálni kell a munkahelyek, lakóterületek, szolgáltatási és közlekedési hálózatok elhelyezkedését;
- a községi zöldterületek bővítésére és minőségi fejlesztésére, hálózatba kapcsolva őket.

A község és vidéke együttműködései

A helyi önkormányzatnak és az érintett társadalmi szereplőknek érdemes együttműködniük annak érdekében, hogy:

- Erősítsék a község és vidéke munkamegosztáson alapuló együttműködését, úgy, hogy az a község szétterülését megfékezze, megelőzve így a beépített területek összenövését, a fokozott energiafogyasztást és ökológiai funkciójú területek elvesztését.
- A községben élők élelmiszerszükségletét mind nagyobb arányban a környék mezőgazdasági termelői biztosítsák, az értékesítési lánc rövidüljön és lehetőleg maradjon a térségben belül.

Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és társadalmi következmények

Annak érdekében, hogy a község segítsen a hátrányos helyzetű csoportokon, és hogy figyelembe vegyék a klímaváltozás társadalmi hatásait, az alábbiakat kell tenniük:

- Fokozottan figyelembe kell venni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok érdekeit és kockázatait, hiszen nekik további erőfeszítésekre van szükségük, hogy alkalmazkodjanak a változó körülményekhez.
- A község legyen fokozott figyelemmel a megelőző és alkalmazkodási intézkedésekkel járó lehetséges negatív társadalmi hatásokra, és ilyen esetben tegyen ellensúlyozó intézkedéseket, különösen azokban a térségekben, ahol sokan élnek hátrányos helyzetben.

Klímabarát építészeti megoldások

A helyi építészeti szabályozás és építészeti kultúra fejlesztése során a községnek a következőkre érdemes kiemelt hangsúlyt fektetni:

- Megelőzés – hatékony energetikai megoldások az építészetben, energiatudatos építészet (pl. passzívház, alacsony szén dioxid kibocsátású épületek).
- A háztartások energiafogyasztásának mérséklése (fűtés, hűtés, világítás), megújuló energiák felhasználása (pl. nap és geotermális energiafelhasználás).
- Víztakarékoság és újrahasznosítási megoldások, újrahasznosítható, környezetbarát építőanyagok alkalmazása az építészetben.
- Az épületállomány felkészítése a szélsőséges időjárási helyzetekre.
- Holisztikus, mindenre kiterjedő (építőanyag gyártás, építés, használat, bontás/újrahasznosítás) energia, költség és károsanyag kibocsátás elemzés készítése az épületek teljes életciklus elemzése során.

Klímatudatos magatartás és életmód

A helyi hatóságok számára előnyös, ha növelik a lakosok környezeti felelősségét. A mindennapi életmód az oktatás, a kultúra, az ismeretterjesztő kampányok, események által is befolyásolható, annak érdekében, hogy megerősítsék a

- közös felelősséget a települési környezet állapotáért és a közös társadalmi értékek kialakítását;
- klíma és környezettudatos életmódot: például utazási szokások, fogyasztási szokások és piaci kereslet kialakítása;
- klímaváltozás következményeinek megismertetését, a tudásmegosztást;
- helyi erőforrások hasznosításának ösztönzését, a helyi termelők marketingjét;
- helyi közösségek kohézióját, összetartó erejét, ennek érdekében a társadalmi, kulturális és vallási intézmények lehetőségeinek bővítése szükséges.

SZAKOLY KÖZSÉG MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

Szakoly Község megalapozó vizsgálata komplex módon valósult meg, azaz a különböző forrásokból (TelR adatbázis, KSH adatok, Önkormányzati adatszolgáltatás, stb) begyűjtött adatok elemzése, az adatok mögött álló valóság feltárása érdekében – a vonatkozó fejezetekben megtörtént. A községi helyzetelemzés célja, hogy község jövőjét, fejlesztési irányait meghatározó hatóerőket, a hatóerők egymásra hatását feltárjuk, hogy a későbbiekben meghatározhatók legyenek a főbb beavatkozási pontok, stratégiák.

A hatóerők elemzésére SWOT-analízist alkalmaztunk, melynek célja a meghatározott cél elérésének érdekében fontos belső és külső tényezők, illetve adottságok (SWOT faktorok) azonosítása. Az elemzés maga ugyan nem hívja fel a figyelmet arra, hogy melyek a stratégiaiul fontos kérdések, illetve nem kínál választ arra, hogyan dolgozzuk ki a stratégiát, viszont abban segít, hogy észrevegyük, mely erősségek szolgálnak a hatékony stratégia alapjául, illetve hogyan használjuk ki a rendelkezésre álló lehetőségeket, hogyan küzdjük le, vagy hogyan minimalizáljuk a gyengeségeket és a veszélyeket.

ERŐSSÉGEK

- Falusi turizmushoz kedvező adottságú idegenforgalmi térségben fekszik
- Mezőgazdasági hagyományokkal rendelkező Község
- A település környezeti állapota jó
- A levegőminőség jó
- Magas színvonalú alapfokú oktatás
- A szociális ellátás szolgáltatásai kielégítőek

LEHETŐSÉGEK

- Kedvező földrajzi elhelyezkedés
- Vasút fellendítése
- Vállalkozási feltételek kedvezőbbé válása, az EU-s támogatási források által
- Civil szervezetek szerepe a településen
- Településen keresztülhaladó kerékpárút megvalósítása
- Újabb pályázati konstrukciók megjelenése
- Nagy munkaerő-tartalékkal rendelkező térség
- A környezetében lévő természeti-táji adottságok az idegenforgalomban, pihenésben és az oktatásban, a rekreációban, a vadászatban gazdaságilag is hasznosíthatók
- Biogazdálkodás átállítása a mezőgazdaságban
- Betelepülni szándékozó fiatal családok érdeklődésének növekedése a térség iránt
- Befektető érdeklődés a régió iránt

GYENGESÉGEK

- Mikro vállalkozások dominanciája
- K+F tevékenység nincs a településen
- A turisztikai szolgáltatások és kiszolgáló infrastruktúra elégséges a településen
- Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya
- Magas munkanélküliségi ráta, aránylag alacsony foglalkoztatottság
- A Község belterületén alacsony a zöldfelületek aránya
- Elöregedett lakásállomány
- Az ivóvíz hálózat nagy része elöregedett
- Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas
- Kerékpáros úthálózat nem kiépített

- A teherforgalom növekedése
- A térség munkaerő tartalékának képzettségi szintje alacsony
- Hiányos a belvízelvezető rendszer
- Ásványokban és építőanyag ipari ásványban szegényes
- Kicsi a település tőkevonzó képessége
- Az alkalmazásban állók szempontjából a jövedelmezőség rendkívül alacsony
- Kevés a közcélú parkoló
- Kevés a közhasználatú zöldterület
- Nem jelentős az önkormányzati vagyron

VESZÉLYEK

- Keleti országrész lemaradása, magasabb munkanélküliség, rosszabb jövedelmi viszonyok maradnak
- Térségi idegenforgalmi együttműködést nem sikerül megvalósítani
- A gazdaság igényeinek megfelelő helyi képzés kialakításának hiánya
- A munkaerő tartalék korszerű struktúrájú átképzés hiánya
- A fiatalok települési kötődése nem alakul ki
- Főutak melletti kerékpárutak nem épülnek meg
- Erdősítés nagysága és üteme nem biztosítható

Demográfia és népesség

A negatív tényezők hatására rendkívül gyorsan csökken a születések száma, miközben a családpolitika pozitív irányú elmozdulása csak lassan fejt ki kedvező hatást a gyermekvállalásra (ösztönzőként léptették életbe 2011-től azt az új személyi jövedelemadó-rendszert, amely az adókedvezmény mértékét a nevelt gyermekek számától teszi függővé).

Erős az a szakmai vélemény is, hogy a modern társadalomban leginkább a nők rugalmas munkavállalásának biztosításával lehet a természetes szaporodást növelni (sajnos ezirányban hazánkban nem indultak meg a valódi törekvések, miközben Norvégia példája jól mutatja, hogy miképpen lehet az Európában legmagasabbnak számító női munkaerőpiaci aktivitást a legmagasabb születésszámmal kombinálni). A fiatalok tanulási, munkavállalási és életkezdési lehetőségei, valamint a változó preferenciák fokozatosan átalakították a családalapítási és a gyermekvállalási szokásokat.

Az első gyermek születését a párok többsége ma a biztonságos családi egzisztencia megteremtését követően tervezi. Habár gyermek nélkül kevesen képzelik el az életüket, és többnyire nem is egy gyermeket szeretnének, a késleltetett gyermekvállalással összességében kisebbek a családok és kevesebb gyermek jön világra. A termékenység 2011-ben a 35 évesnél fiatalabb nők körében csökkent, míg az ennél idősebbek körében nőtt, a növekedés azonban nem pótolta a termékenyebb korosztályok körében kieső szülésszámot.

A hazai tendenciákkal egybevágóan Szakolyban a három fő korcsoport közül (gyermekkorúak, aktív korúak, időskorúak) a népességvesztés mind a 0-14 éves korúak, mind az aktív korúak korosztályában érhető tetten, azaz a lakosság szám csökkenése részben a csökkenő gyerekszámmal magyarázható leginkább.

Emellett az idősek arányának a lakónépességen belüli oly mértékű megnövekedése tapasztalható, amely egyrészt a lezárult reprodukciós időszakok következtében már nem szolgálhat alapjául a későbbi népességnövekedésnek és a trendek megfordításának, részben inaktivitásukból, romló egészségi állapotukból, valamint az önmagukat teljes mértékben ellátni nem képes idősek számának törvényszerű növekedéséből ellátásuk feladatként, valamint előteremtendő költségként fog megjelenni.

Szakolyban az öregségi mutató - amely azt mutatja meg, hogy mennyi az idős (60 év feletti) népesség aránya a fiatal (14 év alatti) népességhez képest - jóval magasabb, mint ami az országos adat. A demográfiai - és abból adódó gazdasági - sérülékenységet jól jelzi az eltartottsági ráta, amely az idős és a fiatal népesség együttes számát arányítja a munkaképes korúakhoz.

A házasságkötések számának országosan jellemző, fokozatos csökkenése, valamint az az évi házasságkötések számához viszonyítva magas válási esetszám Szakolyban nem jellemző, de ez részben annak is betudható, hogy

a kis népességen belül ezek a népmozgalmi események már olyan alacsony számban valósulnak meg évente, hogy már az évenkénti 1-2 eseményt számláló eltérés is ugrásszerű változást eredményez, amely miatt nem rajzolódik ki trend.

Az öt éves átlagokat összevontan kezelve sejtésszerű megállapítást tehetünk, miszerint javult a házasságkötési kedv (2001-2005 között átlagosan évi 2,8; 2006-2010 és 2011-2015 között egyaránt 4,4) illetve enyhén hullámzó a válási hajlandóság (2001-2005 között átlagosan évi 2,6; 2006-2010 között átlagosan évi 1,8, majd 2011-2015 között 2,7). Tekintve a hazai alacsony termékenységi mutatókat, az utóbbi 10 év átlagosan évi négy és fél házasságkötése ugyancsak alacsony születésszámot prognosztizál.

A vándorlási egyenleg (VE) és a természetes szaporodás (TSZ) viszonya a község lakosságának lassú, de biztos fogyatkozásáról árulkodik, melyet a vándorlási különbözet esetenkénti pozitívuma tör csupán meg. Oly mértékben azonban nem jellemző a pozitív vándorlási különbözet – azaz a nettó bevándorlás, betelepülés -, hogy azt mondhatnánk, Szakoly olyan nagy vonzerővel rendelkezik, amely kiránthatná a természetes népmozgalom negatív trendjéből. Ma a község demográfiai szempontból jellemzően az erodáló települések közé tartozik.

Képzettség

Szakolyban az országos, megyei járásközponti és járási adatokhoz viszonyítva viszonylag magas a csak általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korú lakosságon belül, és 2001-hez képest az arányuk átlagot meghaladóan csökkent. Ebben részben a fiatal korosztályok magasabb megszerzett iskolai végzettsége, részben pedig az aktív korúak köréből kilépő, a csoporton belül rosszabb képzettséggel rendelkező idősök nagy száma működik közre.

Az érettségizettek aránya a 7 éves és idősebb korú lakosság arányában mind a négy vonatkozási csoportban (Magyarország, megyei járásközpontok, Nyíregyházi járás, Szakoly) növekedést mutatott a legutóbbi két népszámlálás között. A növekedés mértéke Szakolyban magasabb, mint a négy vizsgált terület esetében.

Az arányokat tekintve Szakolyban az érettségivel rendelkezők aránya magasabb, mint a megyei járásközpontokban, vagy akár az egész országgal összehasonlítva. A felsőfokú végzettségűek száma Szakolyban és az össz népességet tekintve, igen alacsony.

Összességében pozitív változás, hogy az aktív korú lakosság képzettségi szintje nőtt, ezzel együtt a maximum általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya csökkent a községben. A stratégiai kérdés az, hogy a településen működő folyamatok, erők képesek-e megállítani (esetleg visszafordítani) az érettségi nélküliek (a régi szakmunkásképzőt és OKJ-s tanfolyamokat végzettek) munkaerő-piaci leértékelődését, vagy szembe kell nézni azzal, hogy ez a csoport lényegében ugyanazt a munkaerő-piaci és társadalmi helyet foglalja el, mint a dinamikus csökkenő számú és arányú általános iskolát végzettek csoportja – csak éppen a képzési idejük nyúlik meg, és a képzési költségük növekszik. A másik fontos stratégiai kérdés a diplomások megtartásában mutatkozik, amely egybevág a fiatalok elvándorlásának megakadályozására irányuló stratégiai szükséglettel is.

Foglalkoztatottság

Szakolyban a nyilvántartott álláskeresők száma az országos tendenciáknak megfelelően alakult az elmúlt években. A vizsgált időszak vonatkozásában 2000 és 2007 között lassú tendenciában, de összességében nőtt a munkanélküliek száma, 2007 óta pedig egy fokozatos, hullámzó csökkenés figyelhető meg, amely 2014 után jelentős csökkenésbe váltott át. A csökkenés mértéke 2001 és 2011 között Szakolyban meghaladta az országos és a járási adatokat, csupán a megyei járásközpontokban tapasztalható csökkenés mértékétől maradt el jelentősebben.

A nyilvántartott álláskeresők száma Szakolyban dinamikus csökken. Feltételezhető, hogy Szakolyt is utolérte, vagy hamarosan utol fogja érni a gazdaság növekedését gátló, a már működő vállalkozások helyzetét nehezítő munkaerő-hiány (a képzettek szegmensében), amelynek az első jele egy nyílt piacgazdaságban a munkanélküliségi ráta gyors csökkenése.

Nagyon fontos mutató a pályakezdők elhelyezkedési nehézségeit szemléltető pályakezdő álláskeresők aránya az összes álláskeresők arányában, amely a szakértők szerint XXI. század munkanélküliségének talán legfontosabb mutatója. A mutatónak két vonatkozási területe van. Egyfelől megmutatja, hogy Szakolyban nagyon magas a

munkaerő-piaci karrierjüket nem, vagy késve elkezdők aránya, az összes álláskereső csaknem ötödét teszik ki! E tekintetben külön figyelmet érdemel, hogy ez az arány messze meghaladja a járási, megyei és országos adatokat még úgy is, hogy az idő előre haladtával ezen szintek mutatói folyamatosan romlottak.

Ez a mutató másfelől a munkaerőpiac keresleti oldalának jelentős szűkülésére utal, mégpedig azért, mert a demográfiai trendeknek megfelelően egyre csökkenő létszámú belépő generációk produkálnak egyre növekvő mértékű munkanélküliséget. Másképpen: szűkül a gazdaság (még a gazdaságba csak bizonyos megkötésekkel besorolható közfoglalkoztatás beszámításával együtt is), és ez a szűkülés jelentősebb a demográfiai csökkenésnél is. Kivétel ez alól Szakoly, ahol a gazdaság szűkülése egyenértékűnek mutatkozik a generációk fogyatkozásával – bár az adatok nem térnek ki azokra a pályakezdőkre, akik (megfelelő) helyi lehetőségek híján a végzettségük megszerzése után nem tértek vissza a településre, vagy a hazaérkezést követő rövid időn belül elhagyták azt.

A gazdasági aktivitás fogalma kortól függetlenül, magába foglalja mindkét nemhez tartozó mindazon személyeket, akik munkát végeznek a gazdasági javak és a szolgáltatások területén, egy meghatározott időszak alatt – beleértve a munkanélkülieket is. Gazdaságilag nem aktívak az aktív koron aluli személyek (jelenleg 16 év); az aktív korhatár felettiek, de oktatási intézményekbe járók; a háztartásbeliek; a nyugdíjasok és a más okból inaktív személyek (pl. rokkantság, gyeg, gyed stb.).

Az adatokból jól látható, hogy Magyarországon jelentős mértékben megnőtt a gazdasági aktivitás. Ezzel párhuzamosan Szakolyban is nőtt a gazdasági aktivitás, némileg még az országos adatot is meghaladóan. Önmagában az aktivitási ráta elrejtje azt a tényt, hogy a csökkenő népességen belül még a növekvő aktivitási arány mellett is egyre kevesebb munkaképes fő tevékenykedik a munkaerőpiacon, amely a beruházások komoly gátja lehet Szakolyban.

Jövedelmi viszonyok, életminőség

A jövedelmi helyzet szorosan összefügg a foglalkoztatottsággal. A jövedelmi viszonyok, a jövedelmi egyenlőtlenségek feltárása során nemcsak a foglalkoztatottak munkabérét, jövedelmét (vagy annak nem létét), az adózók számát kell vizsgálni, hanem a lakosság transzferekből (nyugdíjból és szociális ellátásból) származó bevételét is.

Az adófizetők száma lényegében a munkaerő-piaci aktivitás növekedésével párhuzamosan növekszik. Mind a járási, mind az országos adatok változását figyelembe véve elmondhatjuk, hogy a 100 lakosra jutó adófizetők száma a községben a teljes vizsgált időszakban kedvező képet mutat a maga 50 főt némileg meghaladó rátájával, hiszen a mértéke mind az országos, mind a járási adatokat meghaladta.

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem Szakolyban 2005-ben és 2010-ben az országos átlagnak megfelelő volt. Ezzel 70-110 ezer forinttal magasabb értéket képvisel, mint a megyei, illetve a járási átlagok. A község a mutató tekintetében 2014-re még nagyobb növekményt könyvelhetett el, amely immár az országos átlagot is meghaladta 60 ezer forinttal, és 2015-re is további növekményről számolhatunk be.

Szakolyban a nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma évek óta stagnál. A két nem biológiai sajátosságaiból következően a nők száma (190~200) átlagosan több, mint 20 százalékkal meghaladja a férfiak számát (140~160). Országos adat, hogy 70 éves kor fölött már minden második nő egyedül él, és döntő többségük özvegy, vélhetően Szakolyban hasonló a helyzet, bár az alacsony lakosságszám miatt néhány fős különbség már megtörheti a trendet.

A rászorultsági alapon adható rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény és lakásfenntartási támogatás tekintetében Szakolyban 2011-ig folyamatos emelkedés volt tapasztalható. Tekintve az alacsony lakosságszámot, ezen belül a kirívóan alacsony gyermekszámot, az éveken keresztül 70-80 főt érintő rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény a szegénység és az ahhoz kapcsolódó problémák hangsúlyos jelenlétére utal.

2011-et követően a kedvezményben és támogatásban részesültek száma folyamatos csökkenést mutat, azonban azt tudni kell, hogy ez nem a probléma csökkenésének tudható be, hanem a kormányzati szándéknak megfelelő változások tükröződnek Szakolyban is abban, hogy a korábbinál kevesebb rászoruló jut hozzá ezekhez a forrásokhoz. Bizonyos mértékű csökkenés természetesen betudható demográfiai okoknak is (gyermekszám

csökkenése), és a legszegényebbek helyzetét stabilizáló (egyben a szegénység egy újabb, némileg kedvezőbb szintjén konzerváló) közmunkaprogramból származó jövedelem is kiváltja ezeket.

Szakoly a legutóbbi két népszámlálási év foglalkoztatási adatai alapján öt százalékponttal javította pozícióját. Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 éves) belül dinamikusabban csökkent, mint az országos és a járási, hasonló irányú csökkenés, bár alatta marad a megyei adatok pozitív változásának. Ugyanez a csökkenés a legrosszabb munkaerő-piaci helyzetben lévő, legfeljebb 8 általános végzettségűek esetében még magasabb, amely szintén meghaladja az országos és a járási mutatókat, és csak kevéssel marad el a megyei mutatótól.

Lakásállomány

A lakások száma Szakolyban 870, egy lakásban átlagosan három fő lakik, amellyel a község beilleszkedik az országos trendbe, amely az egy-két fős háztartások növekvő arányából keletkezik (magára maradt időse pár, özeveg).

Ez a lakhatást tekintve jelentős életminőség beli javulást mutat a községben, ugyanakkor a valós háttér folyamatok egy része miatt (idősek elhalálása miatt megüresedett épületek) a tényleges javulás valójában kisebb mértékű (ugyanis a közepes és magas komfortfokozatú lakások aránya úgy növekedett jelentősen, hogy a tényleges számában csak kismértékű növekedés volt tapasztalható.

A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya Szakolyban meglepően magas tendenciát mutat. A csatornázottság adataiban is nagymértékű a javulás az elmúlt években, a 90 százalék körüli érték kifejezetten jónak mondható, nem csupán a megyei és járási viszonylatban, de az országos viszonyok között is.

Kulturális adottságok, civil szerveződések, turizmus

Szakoly kulturális adottságai részben történelméből erednek (ipartörténeti emlékek, a „nemesi világ” épített emlékei), részben pedig a helyben lakók kiemelkedő kulturális szükségletei tartják életben, amelyet a Művelődési Ház agilis szakmai kisközössége és a helyi civil szervezetek töltenek meg tartalommal (színházi estek, közösségi napok, pl. Községnap).

A társadalmi kohézió fontos feltétele, hogy a község különböző társadalmi csoportjai, egységei egymással szoros kapcsolatban álljanak, együttműködjenek, és egyenrangú félnek tekintsék egymást. Szakoly civil szervezetei és az egyházak összehangolt kitartó munkája – rendezvények, programok, integrált közösségi terek kialakítása formájában (különböző célokkal: sport, kultúra, munka, oktatás stb.) tartja fenn a vonzó vidéki, élhető hangulatot. A községben több civil szervezet működik, amelyek közösségszervező erejük mellett a község fejlődéséhez nélkülözhetetlen forrásbevonásból is kiveszik a részüket.

Humán infrastruktúra

Szakoly ellátja mikrokörnyezetének centrum-szerepét, úgy is, mint a vonalas közlekedés csomópontja (főutak találkozási pontja, az úthálózat), úgy is, mint közszolgáltatási mikrocentrum (egészségügy, alapfokú oktatás, szociális ellátás), amely társulási formában látja el a környező települések lakosságának szükségleteit is. Szakolyban az iskola és óvodai ellátást a Szakolyi Micimackó Óvoda és a Szakolyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium látja el.

A település egészségügyi ellátását az Egészség Központ látja el, melyben a körzeti orvos rendelése mellett, fogorvosi rendelés és védőnői szolgálat is található. Az Egészségügyi Központ ügyeletet is ellát a településen. Az Egészségügyi Központ infrastrukturális és eszköz-ellátottsága, a praxisok működtetéséhez szükséges személyi feltételek biztosítottak, mind az ápolási-gondozási, mind a sürgősségi esetek ellátása során magasan képzett, gyakorlott team dolgozik. Gyógyszertárral rendelkezik a község, amely munkanapokon gondoskodik a lakosság ellátásáról.

A községben 1 főállású területi védőnő látja el a szolgálat munkáját. Egészség gondozást nyújt a családoknak, egyéneknek és azok közösségeinek, folyamatosan alkalmazkodva a lakosság szükségleteihez. A védőnői gondozás a családok otthonában, óvodai és iskolai környezetben, közösségi szintereken, valamint a működési feltételeknek megfelelő védőnői tanácsadóban történik.

A községben a szociális ellátás szervezését és üzemeltetését az Szakoly Község Önkormányzata biztosítja. Feladatuk a személyes gondoskodás körében az intézmény által nyújtott szociális szolgáltatások köre:

1. Az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzése.
2. Az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködés.
3. A veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtás.
4. Bentlakásos intézmény fenntartása (Szakolyi Idősek Otthona)

Mindegyik szolgáltatás biztosításához rendelkezik a Központ határozatlan idejű működési engedéllyel.

Gazdaság-gazdaságfejlesztés

Szakoly gazdasági szereplői leginkább mikro- és kisvállalkozások, illetve egyéni vállalkozók és őstermelők. A gazdaságfejlesztés feltételei nem túlkedvezők, amely a község perifériális helyzetéből, valamint az ipari termelés hiányából fakadtak. A községben nincs igazi hagyománya az ipari termelésnek.

Erősségek	Gyengeségek
<p>Természetes, épített és tágabb környezet <i>Ásványkincs, megújuló erőforrások jelenléte</i> <i>Egyedülálló természeti képződmények közvetlen közelsége</i> <i>Komolyabb szennyeződésektől mentes természeti környezet</i> <i>Kivételes mikroklima</i> <i>Hagyományokra, vidéki értékekre épülő környezet</i> <i>Turisztikai attrakciók közvetlen közelsége</i> <i>(Egyházi templomok, Tájház, Bay-kastály, Básty-kert... stb.)</i> <i>Jól megközelíthető település</i></p> <p>Települési, szervezési elemek <i>Szakoly jelentős szerepe a szűkebb térségi településhálózatban</i> <i>Egészségügyi ellátás jó színvonalú</i> <i>A község közműellátottsága jó</i> <i>Erős kulturális intézményi háttér</i> <i>Kulturális rendezvények, programok ciklikussága, helyi jelentőséggel bírnak</i></p> <p>Humán elemek <i>A fejlődés iránt elkötelezett, stratégiában gondolkodó községvezetés</i> <i>Az elmúlt uniós tervezési ciklusokban a község számos nagyberuházást, fejlesztést valósított meg</i> <i>A foglalkoztatáshoz a településen és vonzáskörzetében az aktív korú munkaerő biztosított</i> <i>Ipari szakmakultúra és hagyományok megléte</i></p>	<p>Természetes, épített és tágabb környezet <i>Nincs „igazi” központ, illetve nem összekapcsoltak az elemei (falusias jelleg jellemzi)</i> <i>Ipara egyfókuszú (nyersanyagkitermelés és feldolgozás), más vonzerő híján a község iparszegény</i> <i>Egy-két nap alatt „kimeríthető” turisztikai körzet, a turista igen rövid időt tölt el a térségben</i> <i>A hazai turizmus célpontja, az alacsony vásárlóerő miatt ebből kevés bevétele származik</i></p> <p>Települési, szervezési elemek <i>Vállalkozói összefogások hiánya</i> <i>Szakképzési rendszer hiányosságai, nem piacelvű képzések</i> <i>Tőkeszegény vállalkozások</i> <i>Külső befektetők hiánya</i> <i>Térségmarketing gyenge</i> <i>Turisztikai termékek hiánya a kedvező adottságok ellenére</i></p> <p>Humán elemek <i>Előregedő helyi társadalom, fogyó népeség</i> <i>Kényszervállalkozások jelenléte</i> <i>Kvalifikált munkaerő és a fiatalok elvándorlása</i> <i>Alacsony jövedelmek, gyenge vásárlóerő, kereslet</i> <i>A turisztikai értékek alacsony jövedelemképző ereje</i></p>

Lehetőségek	Veszélyek
<p><i>Koordinált település-rehabilitációs programok indítása</i></p> <p><i>Térségi méretű, integrált turizmus-fejlesztési projektek elindítása</i></p> <p><i>Összehangolt KKV fejlesztés</i></p> <p><i>Célzott gazdaságfejlesztési koncepció kialakítása és vállalászási aktivitás ösztönzése</i></p> <p><i>Községfejlesztési Társaság létrehozása, a tervezés és operatív végrehajtás feladataira</i></p> <p><i>A helyi védelemre érdemes épületekben a kulturális turizmus fogadására alkalmas intézményrendszer kiépítése (kézműves tábor, néprajzi bemutató)</i></p> <p><i>Közös ökoturisztikai, aktív és lovasturisztikai programok a térségben</i></p> <p><i>A település térség szervezői szerepének erősítése</i></p> <p><i>Kulturális intézmények fokozottabb, hatékonyabb együttműködése a vállalkozói szférával, turisztikai szolgáltatókkal</i></p> <p><i>Szakoly Turisztikai Pont felállítása</i></p> <p><i>EU-s fejlesztési pályázati források igénybevétele</i></p> <p><i>Civil szervezetek aktivitásának növelése, feladatellátásban betöltött szerepük erősítése</i></p>	<p><i>Területi és településfejlesztési politika, jogszabályi háttér változása negatív hatása a települést erőteljesebben marginalizálja</i></p> <p><i>A vidék fokozódó leszakadása országos szinten folytatódik</i></p> <p><i>Elvándorlás mértéke növekszik, az aktív korú, magas iskolai végzettséggel rendelkező lakosok számára nem kínál perspektívát a település</i></p> <p><i>A község szociális terhei nőnek</i></p> <p><i>A negatív vándorlási egyenleg erősödik</i></p> <p><i>Turisztikai szokások megváltoznak, az érdeklődés csökken a község iránt</i></p> <p><i>Tőkebefektetések elmaradása</i></p> <p><i>A szoros térségi, nyírségi együttműködés – a térséget alkotó települések közti konfliktusok, érdekellentétek alakulnak ki</i></p> <p><i>A fizetőképes kereslet nem növekszik</i></p> <p><i>A partnerkapcsolatok kiüresednek</i></p> <p><i>A vállalkozások tőkeszegénység miatti versenyképtelensége fokozódik</i></p>

1. táblázat: Szakoly község SWOT analízise

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

A fejezet célja a tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátjainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

3.1.1. A folyamatok értékelése

A fejezetben a helyzetfeltárás strukturális logikáját részben megtartva az egyes területeken tetten érhető pozitív, illetve negatív folyamatok kiemelése történik meg. A kívánatos állapot meghatározása a fejlesztési stratégia megalkotását támogatja.

Szakoly területi szerepe	
pozitív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Egy kisebb térség meghatározó települése, amely rendelkezik más települések lakosságát is ellátó, községi funkciót jelentő intézménnyel vagy valamilyen speciális funkcióval. ✓ A mikrorégió turisztikai központja. ✓ A nyitott országhatárhoz, határátlépőhöz közel helyezkedik el.
negatív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A község az ország periferiáján található. A megye gazdasági tengelyétől távol. Nyíregyháza centrális szerepe miatt további perifériális negatívumokat szenved el. ✓ A térségi szerepe nem hangsúlyos, arra nem lehet nagy volumenben normatív bevételekre jogosító szolgáltatási szerepkört alapozni (államigazgatás, közoktatás, szociális, egészségügyi szolgáltatás magasabb szintjei).
kívánatos állapot	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A község központi szerepe megerősödik, kiterjed a Nyírség határain túlra. ✓ A község normatív bevonó képessége nő.

Demográfiai helyzet	
pozitív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nincs pozitívum.
negatív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lakosságszám országos átlagot meghaladó csökkenése ✓ Gyermekszám csökkenése ✓ A férfiak magas halandósága ✓ Elöregedés ✓ Szelektív elvándorlás (képzettek, fiatalok) ✓ Demográfiai szempontból erodáló település
kívánatos állapot	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A község lakossága talál perspektívát a településen. ✓ Az elöregedés trendje lelassul, majd megfordul. ✓ A község népességvonzó ereje nő, különösen a szakképzett aktív korúak számára.

Szociális és munkaerő-piaci helyzet	
pozitív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A legfeljebb az általános iskola 8 osztályát végzettek számának és arányának csökkenése ✓ Középfokú végzettséggel rendelkezők száma magas ✓ Nincsenek szegregált, sem szegregációval veszélyeztetett területek a községben ✓ Nyilvántartott álláskeresők száma csökken ✓ A tartós munkanélküliek aránya csökkent
negatív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A munkaerő-kereslet szűk, különösen a diplomások számára ✓ Pályakezdő munkanélküliek aránya magas ✓ Az előregedő társadalom egyre nagyobb terhet ró a szociális ellátásra
kívánatos állapot	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A képzetlenek és alulképzettek száma tovább csökken ✓ A munkanélküliség csökken az összes kiemelt kategóriában ✓ A munkaerő-kereslet és kínálat egymást erősítve növekszik ✓ Az egyéb ellátotti csoportok (idősek, fogyatékkal élők) ellátásának színvonala tovább nő, a szolgáltatásokkal való lefedettségük javul

Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok	
pozitív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A településen jelenleg nincs aktív konfliktus ✓ Rendezett tiszta község, alacsony bűnözési mutatókkal ✓ A mélyszegénység jelenléte nem jellemző a községre
negatív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Helyben nincsen, de a Nyírség fokozódó leszakadásával a gazdasági, társadalmi és etnikai konfliktushelyzetek széles köre gyűrűzhet be a községbe
kívánatos állapot	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Egy szolidáris, a különböző csoportok erőforrásait mobilizálni képes helyi társadalom kialakítása.

Települési identitás	
pozitív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Hagyományokkal rendelkező, múltjára méltán büszke település ✓ Községi rang elnyerése, elkötelezett községvezetés ✓ Hagyományokra épülő, a település életében nagy jelentőséggel bíró közösségi, kulturális és szabadidős rendezvények ✓ A község kulturális és rekreációs vonzereje túlterjed a község határain ✓ Aktív civil és egyházi szerveződések
negatív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A felnövekvő nemzedék nem lát perspektívát a településen, amely részben abból is fakadhat, hogy a középfokú és magasabb végzettségeket nem a településen szerzik, így a kialakuló szakmai és társadalmi kapcsolataik sem a településhez kötik őket, a helyi lehetőségek szűkössége miatt pedig nem tudnak kötődni a községhez.
kívánatos állapot	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A felnőtt lakosság települési identitása a kívánatos állapotban van, de nem zárja ki a fejlesztés lehetőségét. ✓ A fiatalok számára perspektivikus község kialakítása

Gazdaság	
pozitív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A községben hazai tulajdonú, jól prosperáló vállalkozások vannak jelen ✓ A vállalkozói kedv magas ✓ A vállalkozások pályázat bevonzó képessége jó ✓ Turisztikai lehetőségek adóttak és tovább fejleszthetők
negatív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A munkanélküliség és a munkaerő-hiány egyszerre van jelen a településen ✓ Képzett, illetve megfelelően képzett munkaerő hiánya a képzetteknek szóló munkalehetőségek hiányával párhuzamosan jellemző ✓ A Nyírség elzártsága akadályozza a gazdaság fejlesztését a legtöbb ágazatban ✓ A mezőgazdasági művelés számára nem ideális a terület. ✓ A gazdaság legnagyobb volumenét a kevés hozzáadott értéket tartalmazó, és kevés helyi fejlesztési potenciállal bíró bányaművelés adja (nincs beszállítói szükséglete, nincs magas kvalifikációs szükséglete, a termékfejlesztés és marketing marginális és nem élénkíti a község gazdasági életét) ✓ Nem alakult ki prosperáló gazdasági együttműködés ✓ Kiszolgáltatott a helyi gazdaság ✓ Megújuló energiahasznosítás lehetőségei jobbra kihasználatlanok ✓ A turizmus zömében „kiránduló” jellegű, amelyből kevés bevétel származik, bizonytalan, és önállóan nagyon kevés embernek biztosít megélhetést egész évre
kívánatos állapot	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A munkaerő kínálat és munkaerő kereslet közeledése ✓ A termelő szektor vertikuma szélesedik ✓ A KKV-k gazdasági környezete javul (ez alapvetően nem községi intézkedések függvénye) ✓ Együttműködés munkaerő-piaci szervezetekkel ✓ Helyi termékek piacra jutásának segítése ✓ Turisztikai potenciál megőrzése és fejlesztése, erősödés a versenytársakhoz képest ✓ Megújuló erőforrások kihasználása

Közlekedés	
pozitív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ A Nyírség átmenő forgalma több irányban – a község „természetes” megállója a turizmusnak
negatív	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Közlekedésföldrajzi helyzete kedvezőtlen, a község többdimenziós periférián helyezkedik el ✓ A község nehezen közelíthető meg ✓ A község a főutaktól távolabb fekszik, kedvezőtlen közlekedés-földrajzi helyzet ✓ A közutak minősége helyenként rendkívül rossz ✓ Autóbuszjáratok a nagyobb községek felé ritkák, távolabbi induló állomáskoról csak átszállásokkal közelíthető meg
kívánatos állapot	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Környezetvédelmi szempontból előnyösebb közlekedési formák előnyben részesítése ✓ Közlekedésföldrajzi helyzete az utak állapotának javításával kedvezőbbé válik

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A község adottságai – ahogy az a helyzetfeltáró fejezetekből is kiderül - néhány szempontból elmaradottnak számít (közlekedés, megközelíthetőség, oktatás magasabb szintjei), más szempontból pedig előnyösebb helyzetben van (turisztikai potenciál, ásványkincs). Az elmúlt pályázati ciklusokban mind a for-profit, mind a non-profit szektor pályázat bevonó képességének köszönhetően a községben többszintű fejlesztések zajlottak, megegyezve az országos tendenciákkal.

Szakoly kevés olyan belső tényezővel bír, amely potenciálisan képes lenne befolyásolni a fejlesztési folyamatokat. Ezek: ásványkincs, megújuló erőforrások jelenléte (zöldenergia, nap és szél), kiránduló-turizmusban központi szerep, a Nyírségi együttműködés generikus központja.

A külső tényezők – jelen pontban ide számítjuk az országos trendeket – inkább negatívan befolyásolják a település jelenét és jövőjét. Ez részben a külső tényezők erejéből fakad, melynek a település nem képes ellenállni (a hazai demográfiai trendek, szegénység mélyülése, a gazdasági fejlődés lendületének hiánya), részben pedig abból, hogy számos olyan folyamat zajlik az országban, amelynek a főváros és a nagyobb városok lehetnek a haszonélvezői, miközben a forrás-szükségeiket a perifériális településektől vonják el (belső vándorlásra ható elszívó erő, a beruházások alacsony nívója és centrum-orientált befektetési stratégiájuk). Ezek többnyire olyan erőket képviselnek, amellyel szemben egy 1000 fős kisközség nem tudja hatékonyan felvenni a harcot, és olyan politikai lobbierőt sem tud felmutatni, hogy annak segítségével enyhítse vagy játssza ki a piaci törvényszerűségeket.

A külső tényezők sajátos, még erőteljesebben ható fajtája a nemzetközi, illetve a XXI. században a globális szintű tényezők. Ezeket a jelen dokumentum nem tekinti át, de a helyi gazdaságok, hazánk perifériális településeinek szempontjából legfontosabbat be kell emelnünk: a gazdaság méretéhez viszonyítva Magyarország a világ egyik legjobban kitett gazdasága a nemzetközi folyamatoknak, és ez a kitettség elsősorban kereskedelmi jellegű. A hazai jólét jelentős mértékben függ az itt termelő, sok tízezer embert foglalkoztató, és beszállítói körén keresztül százezres nagyságrendű foglalkoztatási potenciállal rendelkező multinacionális vállalkozóktól. Amelyik település erre a csatornára nem tud rákapcsolódni, annak a jelenlegi makrogazdasági körülmények között nincs komolyan vehető esélye a gazdasági prosperitásra. (Ez a jelentős kitettség természetesen megváltozhat, de ameddig ilyen magas, addig ez a megállapítás érvényben marad.) Mivel multinacionális vállalatokat ritkán vonzanak a közepesnél kisebb méretű községek – a hazai összeszerelő-üzemi vertikum rendkívül érzékeny a rendelkezésre álló munkaerő mennyiségére és képzettségére –, ez a külső tényező komoly hátrányba hozza Szakolyt ezen a téren éppúgy, mint demográfiai értelemben (szakember-elszívás okozta, életkori szelektív negatív vándorlási különbözet).

Az adottságok maximális kihasználása megfelelő menedzsment, marketing és szolgáltatói hálózat működtetésével lehetséges. Ezen a területen számolni kell az esetlegesen megváltozó turisztikai szokásokkal, illetve a hazai turisztikai célközönség fizetőképességének változásaival. A község alkalmazkodóképességének növelésével azonban elérhetővé válhat, hogy turisztikai termékinálatát az aktuálisan változó igényekhez igazítsa.

A SWOT elemzéseknek számos módszertana létezik, a település belső és külső tényezői szerint való felosztás az Európai Unió által alkalmazott.

A helyzetelemzés az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek bemutatásával készül el.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Az elmúlt években javult a község közlekedés-földrajzi elhelyezkedése (M3 autópálya) • Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok • A mezőgazdasági termőterületek többsége jó minőségű • A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet • Az élve születések és a halálozások száma többnyire kiegyenlíti egymást • A civil szervezetek több területen is aktívak 	<ul style="list-style-type: none"> • A község az ország keleti, viszonylag periférikus, részén fekszik • Elaprózott vállalkozási szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző • Alacsony vállalkozássűrűség – a működő vállalkozások csökkenő száma mellett • Nincs ipari park, vagy inkubátorház • A potenciális befektetési területek tulajdonviszonyai rendezetlenek, köztük kevés van önkormányzati tulajdonban

<ul style="list-style-type: none"> • Intenzív az együttműködés a civil szervezetek és az önkormányzat között • Aktív kulturális, közösségi és sportélet jellemző a községre • A község programkínálata az elmúlt években kifejezetten színessé és gazdaggá vált, és egész éves közösségi elfoglaltságot kínál • Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására • Gazdag a flóra- és faunavilág • Természetvédelmi terület, és sok további, figyelemre méltó tájképi, természeti értékű területek a közigazgatási területen belül • Egyes közintézmények napelemes rendszere kiépült vagy folyamatban van • A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége majdnem teljes, a közműöllő záródása megtörtént • A villamos-energiaellátás a településen teljes körűen kiépített • Széles körű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére • Jelentős számú bejáró tanuló a középiskolákban • Az alap és középfokú oktatási intézmények infrastruktúrája általában megfelelő • Művészeti és zeneiskola is működik a városban • Több közintézmény korszerűsítése megtörtént vagy folyamatban van • A közszolgáltatások egy része a térség lakosai számára is rendelkezésre áll • Kiemelkedő a város bentlakásos intézményi kapacitása • A közszolgáltatási intézmények belső és külső együttműködése intenzív 	<ul style="list-style-type: none"> • Az önkormányzat helyi gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenysége nem elégséges • A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg az elvárásoknak • A gazdasági szerkezetváltás hatására több jelentős vállalkozás megszűnt • Lecsökkent a bejáró munkavállalók száma • A városi piac épületei korszerűtlenek, kapacitása nem elégséges • Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke • Folyamatos a társadalom elöregedése • A lakosság iskolai végzettsége összességében alacsony • Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya • Magas munkanélküliségi ráta, alacsony foglalkoztatottság • Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat • Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya • Romlik a lakosság (különösen a gyermekek) általános egészségi állapota • A peremkerületek fiataljai körében nő a drogfogyasztás • Több jelentős, leromlott állapotú szegregált városrészi terület • A szabadterei, közhasználatú játszóterek és sportpályák állapota néhány esetben nem kielégítő • Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya • A településkép nem egységes • Alulhasznosított területek találhatóak a településközpontban • Védett kastélyok leromlott állapota • A község belterületén egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége • Egyes közparkok felújításra szorulnak • Nagyon alacsony az erdőszültség • Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas • A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik • A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya még nem elég magas • A vízvezeték hálózat egyes részein a csövek elöregedettek; • Belvíz elvezető rendszer nem teljes körűen kiépített és részben rekonstrukcióra szorul, a csapadékvíz elvezető rendszer elégtelen. A városban több helyen is jelentős nagyságú, belvízzel fenyegetett terület található • A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, elöregedettek • Egyes településrészekeken nincs ivóvízvezeték-hálózat és gázellátás • Az egyes településrészek közvetlen közlekedési kapcsolatát biztosító gyűjtő- és kiszolgálóút hálózat hiányos
--	--

	<ul style="list-style-type: none">• A főúttal való kereszteződések sok esetben korszerűtlenek és balesetveszélyesek• A belterületi utak jelentős része nem szilárd burkolatú• A külterületi utak többsége burkolat nélküli• A településen áthaladó forgalom megterheli a község belterületi úthálózatát• Kevés a közparkoló a belváros egyes részein• A település kerékpáros úthálózata hiányos• A községben nincs közösségi közlekedés• A szociális intézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő• A hátrányos helyzetű gyermekekre koncentrált óvoda kapacitása elégtelen• Nagyon magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya a közoktatási intézményekben• A településen nem található felsőoktatási intézmény vagy annak kihelyezett tagozata• Az önkormányzat befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés)• A szolgáltatások egyenlő elérhetősége nem biztosított a város minden részében
--	--

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Az M3 autópálya, a fel- és lehajtó csomópont közelsége növeli a térbeli helyzetből adódó előnyöket, javítja a város tökevonzó képességét • Jelentős befektetők jelennek meg a városban az ország és a régió fokozódó vonzereje miatt • Lehetővé válik a barnamezős területek rekultivációja és hasznosítása a tulajdonosok ez irányú szándékai és külső finanszírozóknak köszönhetően • Ipari park, és a kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket és stratégiai iparágakat felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ létesítésére használható források nyílnak meg • Erősödik a térség logisztikai szerepköre • Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik • A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik • A község szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége • Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet, javul a helyi vonzerő- és szálláshelykínálat, és a turisztikai szolgáltatások minősége • Kiegészítő jellegű turisztikai ágazatok (pl. aktív-turizmus vízi turizmus) iránti kereslet növekszik • További jelentős pályázati források megjelenése várható • A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet • A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (peremkerületek hátrányos helyzetű lakosai, nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot • A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket • Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik • Szociális foglalkoztatási formák fejlesztésére nyílik lehetőség az önkormányzat aktív részvételével • Szociális városrehabilitáció megvalósítására nyílik lehetőség, jobb lakáskörülmények biztosítása érdekében a szegényebb családok számára 	<ul style="list-style-type: none"> • A kiskereskedelmi tevékenység keresleti és kínálati viszonyai kedvezőtlenül változhatnak a multinacionális kereskedelmi láncok és a jogszabályi változások miatt • A gazdasági válság továbbgyűrűző hatásai miatt csökkenhet a befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa iránt • Erősödnek a község hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén • Tovább növekednek a különbségek a város és a megye gazdasági centrumtelepülései között • Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei • Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható • Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát • A bölcsőde és óvoda kapacitásbővítésének elmaradása tovább nehezíti a munkaképes korúak munkába állását • Folytatódik a népesség elöregedése és az inaktívak arányának emelkedése • A hátrányos helyzetű csoportok aránya és leszakadásuk mértéke tovább növekszik • A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki • Kieleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül • Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása • A közeli megyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást • Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei • Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható • Az energiatartalom fokozódik • A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában • Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a községben • Az elöregedett vízvezetéknel szaporodó csőtörések és üzemzavarok • A csapadékvíz-elvezetésének hiánya miatt belvizes, vízállásos területek növekedése • A fa villanyoszlopok kidőlése miatti üzemzavarok és veszélyhelyzetek

<ul style="list-style-type: none"> • Lehetővé válik a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása komplex beavatkozásokkal • Lehetővé válik a hátrányos helyzetű gyermekekre koncentráció óvoda férőhelyeinek bővítése • Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás megvalósítására nyílik lehetőség • A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak • További jelentős pályázati források megjelenése várható • A város hagyományos értékei jobban érvényesülnek, erősödik a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat • Növekedik az alternatív erőforrásból származó energia előállítás iránti igény • A község arculatához illeszkedő beépítések történnek • Lehetővé válik a védett kastélyok felújítása, hasznosítása • Nő a magánérintkezések és felújítások száma • Lehetővé válik az előregedett vízvezetékek és villanyoszlopok kiváltása • Lehetővé válik a szennyvíztisztító- és vízműtelep kapacitásának növelése • Lehetővé válik a település csapadékvíz- és belvízelvezető rendszerének kiépítése • Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot • A környezetbarát közlekedési módok egyre inkább elterjednek • További jelentős pályázati források megjelenése várható • A gazdaság és idegenforgalom fellendülése folytán nőnek az önkormányzat helyi adóbevételei • Lehetővé válik a szociális intézmények infrastrukturális állapotának javítása • Lehetővé válik a bölcsőde és óvoda kapacitásbővítése • Lehetővé válik a közszolgáltatások elérhetőségének javítása a leszakadó városrészekben • A járásközpontok jogköre bővíthet, fejlesztési forrásai növekedhetnek • További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> • Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására • Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei • Az európai uniós források • Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat • Az önkormányzatok állami forrásai / támogatásai csökkennek • Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani • A kedvezőtlen jövedelmi helyzetű lakosok ellátása egyre jobban terheli a szociális és segélyezési rendszert • A község nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket • Részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járási központ és a járás többi települése között • Az országos / megyei / járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei • Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
---	--

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet előírja, hogy koncepciót, stratégiát és településrendezési eszközöket kell készíteni.

2008-ban készült el a község Integrált Községfejlesztési Stratégiája. Az azóta bekövetkezett változások, illetve a 2021-2027-as Európai Unió költségvetés kapcsán kialakult településfejlesztési szándék indokolja új stratégia és koncepció kidolgozását.

A településfejlesztési koncepció elkészítésének a célja, hogy egy választási ciklusokon átívelő, széles társadalmi egyetértéssel alapuló fejlődési irányt fogalmazzon meg Szakoly számára. A koncepció szervesen kapcsolódik a megújításra került településszerkezeti és településrendezési tervhez – így átfogóan érinti a község egészét, a lakosokat, a gazdasági szereplőket, civil és egyházi szervezeteket.

A településfejlesztési koncepció megjelöli azokat az irányokat, amely mentén a község hosszú távú fejlődése biztosítható, majd megjelöli azokat a pontokat – akcióterületeket – amelyek a hosszú távú fejlesztések érdekében beavatkozást igényelnek. A koncepció, a stratégia és a településrendezési eszköz a település méretének, sajátosságainak és a településhálózatban betöltött szerepének figyelembevételével készült. A megalapozó vizsgálat számszaki része a TEIR (Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer) adatbázisán, továbbá a KSH (Központi Statisztikai Hivatal) 2011-es népszámlálási adatain és a tájékoztatósi adatbázis területi adatain, valamint önkormányzati adatszolgáltatáson alapul.

A megalapozó vizsgálat helyzetfeltáró részének készítésekor figyelembe vettük a községre vonatkozó, jelenleg is érvényben lévő koncepciókat, fejlesztési terveket, stratégiákat. Az elemzésnél figyelembe vettük, hogy időközben számos változás történt az állami, ezen belül az önkormányzatok feladat ellátási felelősségi rendszerében. Az oktatásban, egészségügyben, magasabb szintű szociális ellátás nyújtásában meghatározó lett a kormányzati szerepvállalás.

Ugyancsak figyelembe vettük azokat a statisztikai adatgyűjtésben bekövetkezett változásokat, amelyek elfedik, elrejtik a valós társadalmi folyamatokat (kiemelten a társadalmi problémák, mint szegénység, munkanélküliség, hátrányos helyzetű tanulók, 16 éves tankötelezettségi korhatár mutatószámai).

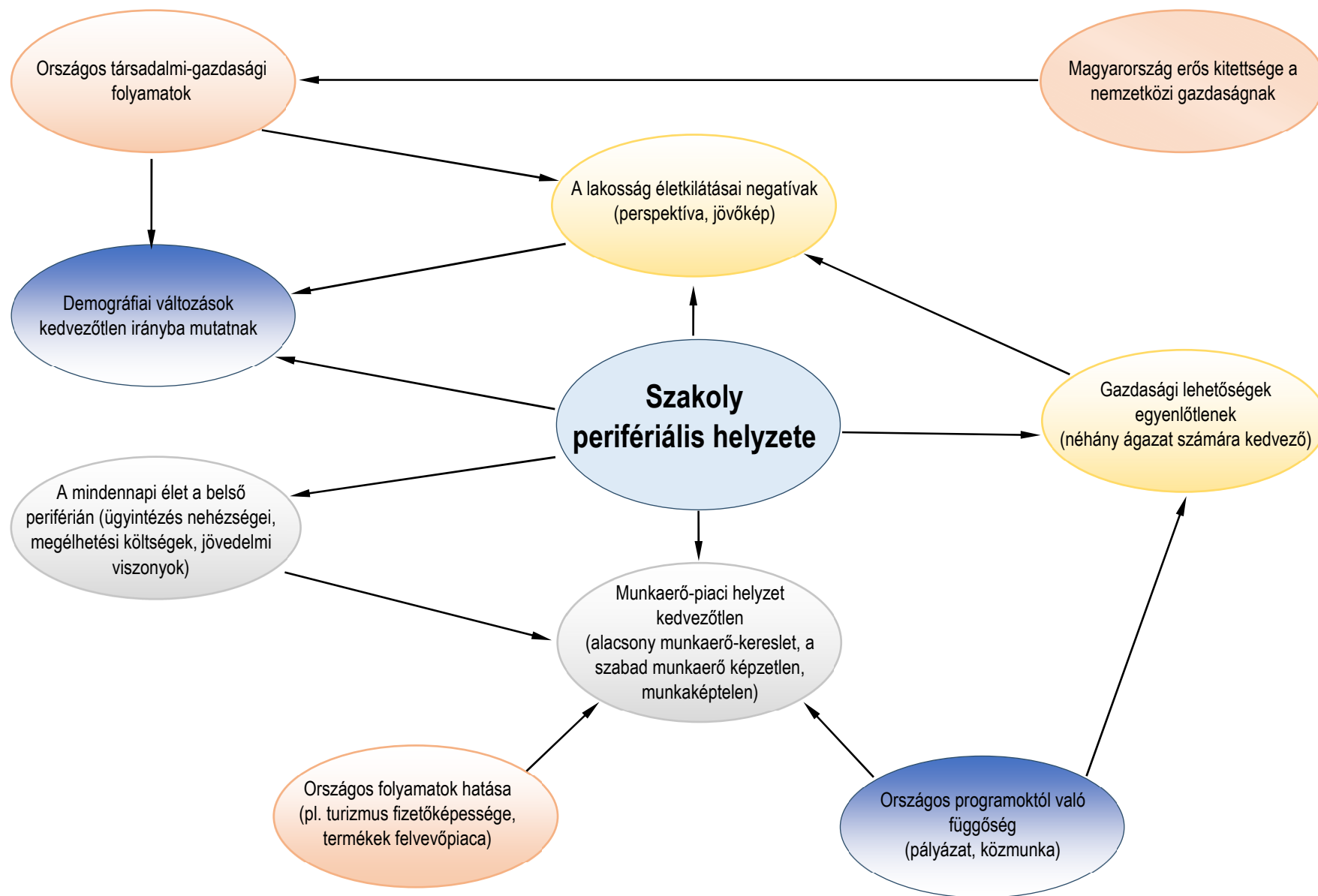
3.2. PROBLÉMATÉRKÉP/ÉRTÉKTÉRKÉP

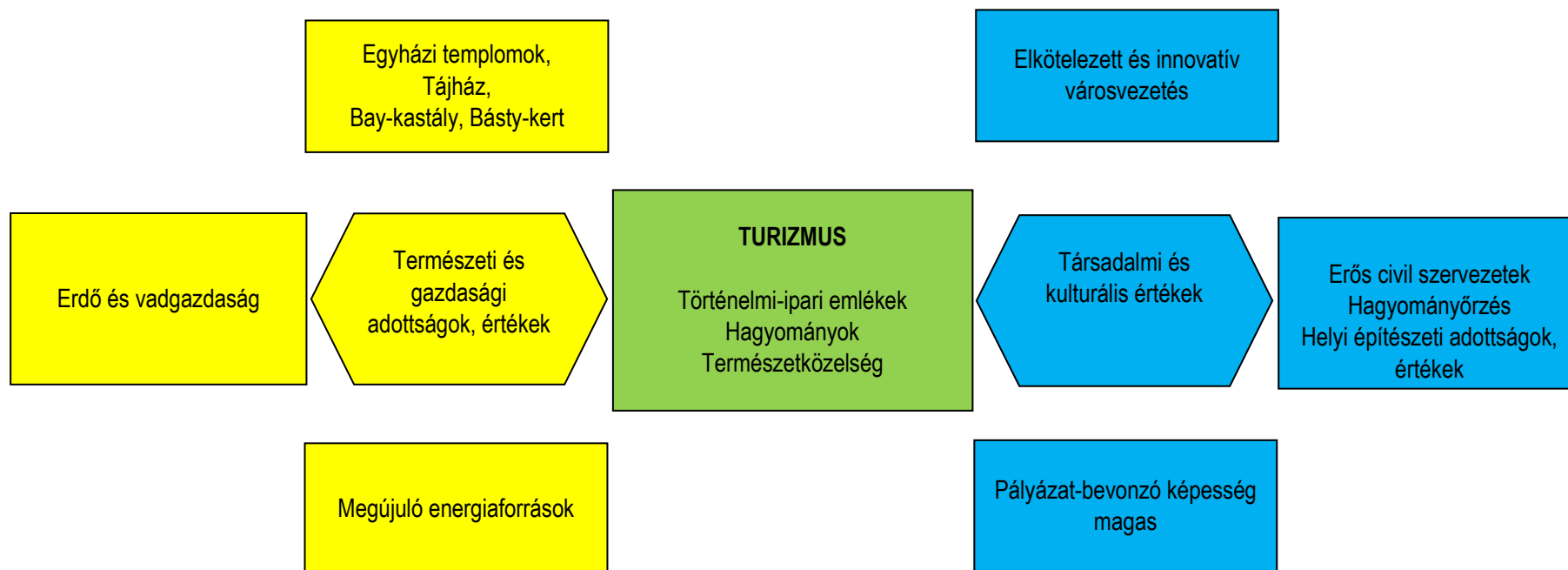
Szakoly Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében az ország észak-keleti periferiáján fekszik, a nyírségi térségben. Nem csupán földrajzi, de társadalmi-gazdasági pozícióját is az ebből fakadó peremhelyzet jellemezi. Közlekedés-földrajzi szempontból is hátrányos helyzetben van, a forgalmasabb utak elkerülik, a megközelítő utak minősége pedig leromlott állapotú.

A nehézkes megközelíthetősége miatt a település központi szerepkörét a térségen túl nem tudja érvényesíteni, rendelkezésre álló kapacitásait teljes mértékben nem képes kihasználni (pl. a turizmusban sem). A település tipikus hegyvidéki története a régmúlta tekint vissza. Ennek során mindvégig jellemzően erdőgazdasági-rekreációs (vadászati) településként funkcionált, amely a településképet és településkaraktert is meghatározza.

A szűk gazdaság nem kínál elég munkalehetőséget, és amit kínál, az sem elég magas képzettség-igényű (illetve nem elég széles spektrumú), így az elöregedés mellett a fiatalok és képzettek elvándorlása is alakítja az erodáló település jelenét, jövőjét.

Emiatt a térségi stratégiai együttműködés szükségessége nagyobb, mint bármikor korábban volt – és ez a szükséglet nem korlátozódik néhány nagyobb EU-s pályázat megnyerésére, vagy a közszolgáltatások társulások biztosítására.

1. ábra: A község funkcionális értéktérképe¹³²

¹³² Forrás: saját szerkesztés

3.3. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRESZEK

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

A megalapozó vizsgálat területi és funkcionális alapú elemzése teljesen lefedi a község területét. Szakolyban a községközpont és a funkcionális alközpontok kijelölése, valamint a hátrányos társadalmi helyzetű lakosság községi átlagnál koncentráltabb jelenlétű területeinek a lehatárolása a településfejlesztési koncepció, a településrendezési/szabályozási tervek alapján végzett helyszíni és statisztikai elemzések eredményeit figyelembe véve készült el.

A nyírségi térségben a települések zömét zárt falvak teszik ki, melyek között a legtöbb utcás, szalagtelkes település. Legegyszerűbb változata az útifalu, amely egyetlen utcából és a rá merőlegesen elhelyezkedő telkek sorából áll. Ez a jellegzetesség Szakolyban is megfigyelhető. Szakoly is különböző karakterisztikájú településrészekre bontható, kialakulásának időpontjától és körülményeitől függően. A község területét jellemző funkciójuk alapján a Települési Arculati Kézikönyvben használt elnevezésekkel összhangban az alábbi karakterisztikájú/funkciójú településrészekre oszthatjuk fel: Településközpont, Lakóterület, Ipari terület és Rekreációs terület.

Az akcióterületek a koncentrált beavatkozások színhelyei, a község fejlesztésének gócpontjai. A településközpont területe egybeesik a belterületi akcióterülettel, az iparterületek adják ki az iparterületi akcióterületet, a hagyományos községi építésű terület a Lakóövezeti akcióterület, ill. a jelenleg szántóföldként funkcionáló terület, a jövőben kialakítandó Rekreációs akcióterület. A KSH a 2000 fő feletti településekről tart nyilván éves területi statisztikai adatokat községrészekre és utcákra lebontva.

Az elemzés részeként térképen bemutatásra kerül az egyes funkcionális községrészek elhelyezkedése.

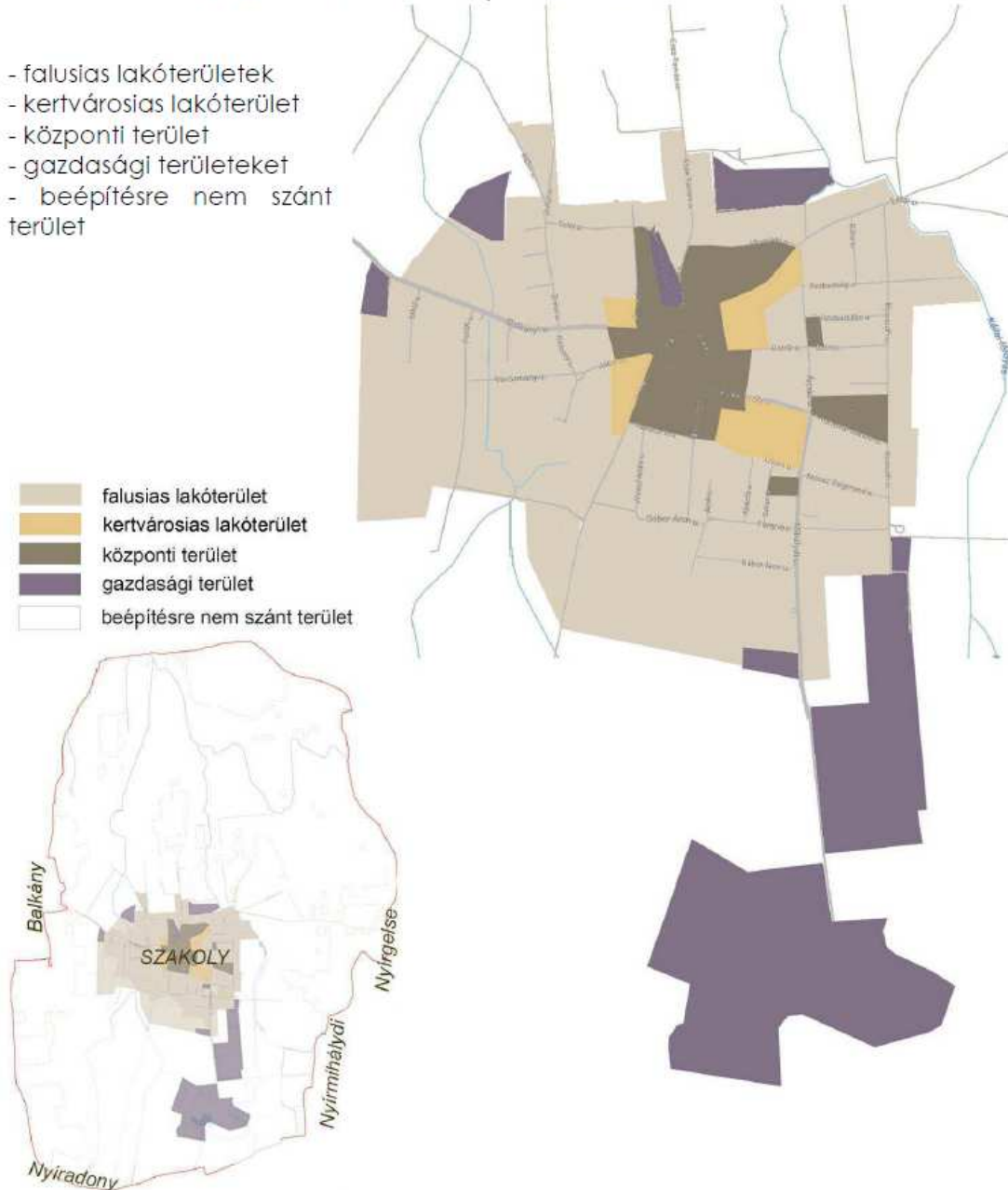
<i>Mutató megnevezése</i>	<i>Szakoly összesen</i>
<i>Lakónépesség száma</i>	2736
<i>Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya</i>	16,8
<i>Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya</i>	65,5
<i>Lakónépességen belül 60-X évesek aránya</i>	17,7
<i>Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül</i>	35,5
<i>Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában</i>	6,8
<i>Lakásállomány (db)</i>	997
<i>Alacsony komfort fokozatú lakások aránya</i>	14,3
<i>Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül</i>	45,4
<i>Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül</i>	18,6
<i>Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül</i>	50,8
<i>Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya</i>	43,8
<i>Állandó népesség száma</i>	2917
<i>Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya</i>	54,5

A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességben belül	58,3
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	13,5
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,2
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	12,2
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	11,1

1. táblázat: A KSH 2011. évi népszámlálási adatainak összehasonlító táblázata

A városban öt különböző karakterű településrész található:

- falusias lakóterületek
- kertvárosias lakóterület
- központi terület
- gazdasági területeket
- beépítésre nem szánt terület

1. térkép
 Akciós területek¹³³

¹³³ Forrás: Szakoly Településképi Arculati Kézikönyv 2017.

Korábbi elemzések és az előzetes egyeztetések alapján Szakolyban 3 településrész került kijelölésre, amelyek egy része külterületeket is érint (az egyes településrészek pontos határvonalait a melléklet tartalmazza):

- Lakóövezet
- Üdülőövezet
- Ipari-gazdasági terület

Az elsősorban funkcionális alapon történő lehatárolás eredményeként jelentős különbségek rajzolódnak ki a településrészek népességszámát és lakásállományát tekintve, ami miatt egyes településrészek helyzetelemzésének tartalmában és részletezettségében egyszerűsítéseket is alkalmaznunk kell (pl. a szinte kizárólag ipari területeket magában foglaló Ipari-gazdasági terület esetében nem indokolt az ottani lakosok társadalmi helyzetének elemzés).

A településrészek szintű gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetelemzés egyrészt a KSH 2011. évi népszámlálási adatai, másrészt a polgármesteri hivatal adatbázisai alapján történt. Ezeket egészítettük ki a jelenlegi folyamatokra épülő adatok, tendenciák átfogó bemutatásával annak érdekében, hogy a településrészek adottságait, problémáit, legfontosabb funkcióit, lehetséges kitérési pontjait, illetve felzárkóztatási esélyeit feltárjuk. Ez az alapja a megalapozott, egységes településszerkezet kialakítására irányuló stratégiai célrendszer felállításának.

Szakoly településrészi vizsgálatakor öt eltérő karakterű településrészt határoztunk meg. A település belterületén három eltérő karakterű településrész: a településközpont és a kervárosias, falusias jellegű lakóövezetek, amik a központot veszik körül. A település külterületén, elsősorban északon és délen található az ipari, gazdasági létesítmények, melyek eltérő karakterrel rendelkeznek, és eltérő ajánlásokat kívánnak meg. Az ötödik kategóriába a beépítésre nem szánt területek kerültek.

Belterület (lakóövezet):

Szakoly lakóövezetében falusias, kertvárosias lakóterületek találhatóak. Építészeti szempontból kiemelt jelentőségűek a közterek, közparkok, közterületek. A terület jellemzője a szabálytalan utcahálózat és telekfelosztás. Szabályos, egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt tömböket, amelyekben a telkek azonos méretűek, szabályosan kiosztottak, csak az újonnan kialakított lakóterületek között, a településrész peremén találunk.

A településrészt elsősorban olyan falusias, illetve hagyományos kertvárosias beépítésű településrészek alkotják, melyek beállt állapotúak, részben jó minőségű, illetve a megújulásra képes lakóterületek. Az épített környezet problémáit a nagyméretű foghíjtelkek kialakulása, a rendezett zöldfelületek hiánya, valamint a jelentős nagyságú belvizes lakóterületek megléte jelentik.

Ipari-gazdasági terület

A területek külterületen fekszenek a településtől jól elkülönülten. A település ipari, gazdasági zónája alapvetően a település peremén, leginkább a lakóterülettől nyugati irányban helyezkedik el. A 4-es gyorsforgalmi út mentén ipari létesítmények működnek. Tekintettel arra, hogy az ipari területek többsége településképi szempontból jól látható, esetenként meghatározó helyen található, elengedhetetlen ezek településképi hatásának vizsgálata és megújulásuk, fejlesztésük településképi koordinálása.

A gazdasági területek önálló belső településképi jellemzőkkel rendelkeznek. Elsősorban alacsony hajlású, nagy fesztávú ipari épületek találhatóak itt, mely látványát a javított részek törik meg.¹³⁴

¹³⁴ Forrás: Szakoly Településképi Arculati Kézikönyve 2017.

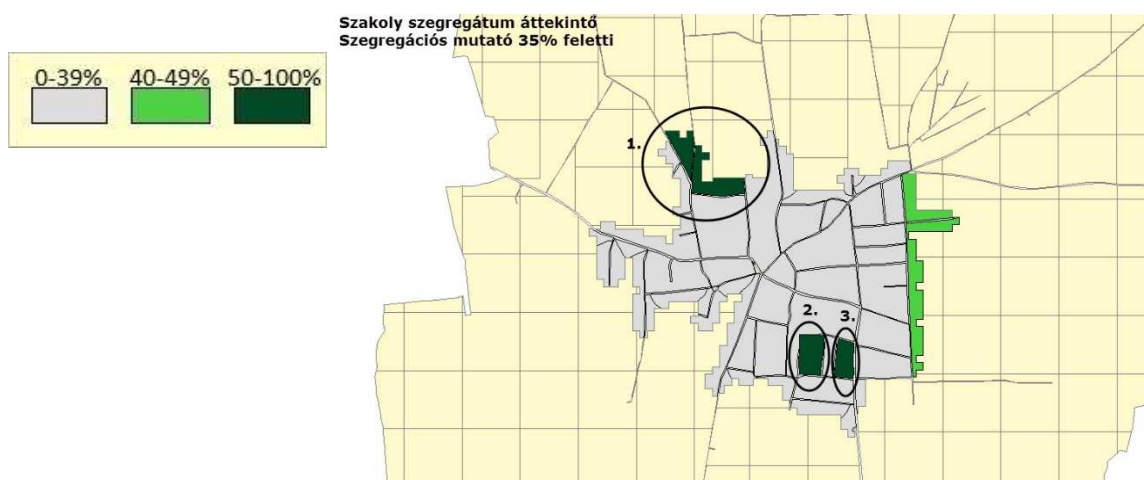
3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

Az integrált településfejlesztési stratégia egész községre vonatkozó elemzése alapján egyértelműen megállapítható, hogy a községnek nincs olyan területe, amely a hátrányos helyzetű lakosságot jelentős számban tömörítik, azaz ahol a lakosság társadalmi helyzete és a környezet fizikai állapota kimagaslóan rossz mutatókkal rendelkezik.

A szegregátumok lehatárolása a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A 314/2012-es Kormányrendeletben foglaltak szerint azon területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket (35%). A szegregációs mutató a 2011-es népszámlálási adatokból állítható elő.

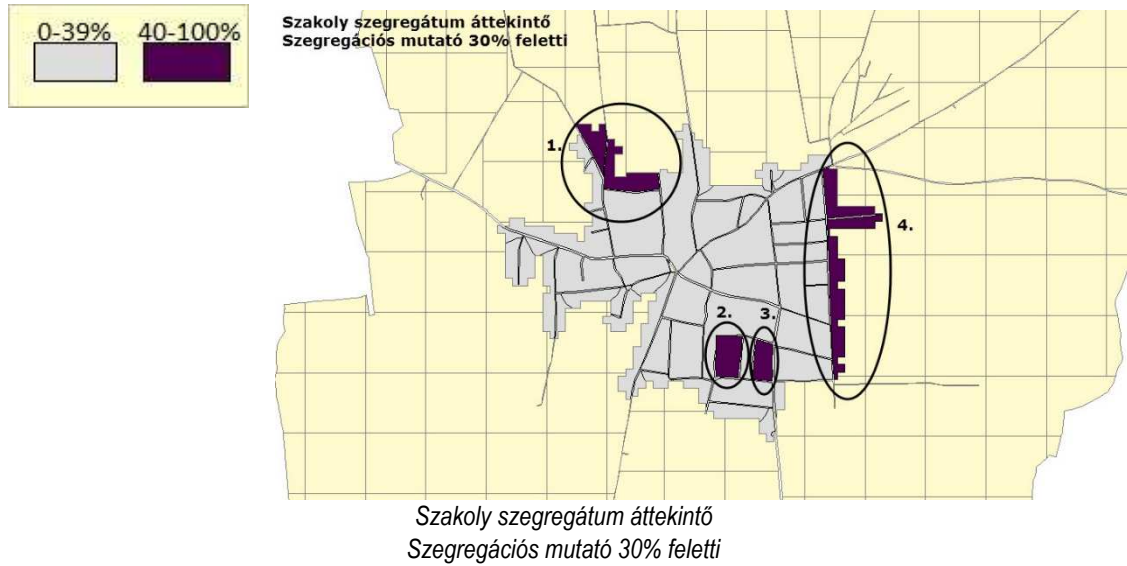
Községi szerkezeti szinten a szegregátumoknak alapvetően kétféle típusa jelentkezik:

- a községszövetbe ágyazódott szegregált, szegregálódó területek (általában ezek jelentik a *telepszerű* környezetet),
- a községszövettől elkülönült, alapvetően nem lakó-funkciójú területekbe ékelődött szegregátumok (általában ezek jelentik a *telepeket*).
- A szegregátumok elhatárolására a KSH áttekintő térképeket készít el. Az egyik áttekintő kartogramon a szegregációs mutató 50%, illetve a feletti értéket vesz fel. Ez a térkép azt is mutatja, hogy melyek azok a területek, ahol a szegregációs mutató 40–49%, az ilyen területek szegregáció szempontjából veszélyeztetett területnek számítanak. (Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0–39% = szürke, 40–49% = világoszöld, 50–100% = sötétzöld).

Szakoly szegregátum áttekintő
Szegregációs mutató 35% feletti

A másik áttekintő kartogram a szegregációs mutató 40%-os határértéke mellett együttesen mutatja a szegregátumokat és a szegregációval veszélyeztetett területeket. (Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0–39% = szürke, 40–100% = lila)

A térképek a település belterületén található szegregátumokat jelenítik meg. A térképek olyan területeket is megjelenítenek, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de alacsony népességszámuk, vagy intézeti háztartásban élők (pl.: kollégium, idősek otthona, hajléktalanszálló) miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

A Központi Statisztikai Hivatal szerint Hernádnémetiben nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelne a tényleges szegregátum vagy a szegregációval veszélyeztetett terület feltételeinek.

A 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján lehatárolt szegregátumokról az adatküldő (Központi Statisztikai Hivatal Népszámlálási Főosztálya) egy kartogramot állított elő. Az alábbi kartogram jelzi, hogy Hernádnémetiben nincs olyan területek, amelyek eleget tenne a szegregátum kritériumainak.

3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

Egyéb szempontból kiemelt, potenciális akcióterülettel nem számolunk.

Beavatkozási prioritást élvező területek:

- Működő szeméttelép (bezárása, rekultiválása),
- Külterületen lévő mezőgazdasági majorok és állattartó telepek (beépítésre szánt területekké való kijelölésre),
- Ipari területek.